LES NEGRESSES VERTES • CHEIKH LO • CENGİZ ÖZKAN • DAVID GILMOUR • BETTY WEEN • NINA SIMONE

ROLL

ROLL 106

112480 **nisan** 2006/04 **4** YTL

ben harper

serge gainsbourg

25. İSTANBUL FİLM FESTİVALİ'NDEN: NICOLAS ROEG » WIM WENDERS » DON LETTS » HILLCOAT & CAVE

SEKS DEVASI

Ah yavrum, hadi takılalım bu akşam
Fırın gibi yanıyorum
Aşk aşk lazım bana
Ah yavrum, tutamıyorum daha fazla
Artıyor da artıyor derdim
Seks istiyorum ilaç niyetine
Seks devası, yavrum
İyi ediyor beni
Zihnimi yatıştırıyor
Seks devası yavrum, iyidir benim için
Seks devası iyi gelir bana

Mavi gözyaşları ne zaman düşerse
Duygusal dengem yitip gidince
Yapabileceğim bir şey var o zaman
Telefona sarılıp seni ararım, yavrum
Bilirim orada olduğunu beni iyileştirmek için
Bana verdiğin aşkın özgürleştirir beni
Hissettiğin şeylerin koyamıyorsan adını
Söyleyeyim yavrum, seks devası derler ona
Hadi kalk, hadi gel, sevişelim bu akşam
Uyan, uyan da gel, iyi biliyorsun bu işi sen

Hasta düştüm bu sabah
Bir deniz uğulduyordu içimde
Galiba alabora oluyorum
Dalgalar yükseliyor da yükseliyor
Ne zaman düşsem bu duruma
İsterim bir cinsel deva
Seks devası iyidir bana
İyi gelir bana, gelir bir anda
Zihnimi yatıştırır, iyidir ikimize de
Seks devası iyi gelir bana

Gel al şu ipleri, bir el at
Of vücudum, başım, yapacağız yakında
Yavrum, harikayız ikimiz de
İlacımsın, aç da gireyim
Muazzamsın sevgilim
Bekleyemiyorum seni
Ne zaman bu duygu gelse,
İhtiyacım var seks devasına

Sevgilim, lütfen ağırdan alma
Yaramıyor bana tek kürek yalova

YOKSUL SEMT BLUES'U

Roketler, aya seyahat
Harcayın bunları ihtiyacı olanlara
Para mı, biz üretiyoruz
Görüyoruz ki siz alıyorsunuz

Haykırmak istiyorum
Neler yapıyorlar hayatıma
Yaşamak bu değil

Enflasyon imkân vermiyor
Maliyeyi büyütmeye
Faturalar bulutlara yükseliyor
Gönderiyorsun şu çocuğu ölmeye

Haykırmak istiyorum
Neler yapıyorlar hayatıma

Engeller, hayal kırıklıkları
Kötü ayrılıklar, geri kalmalar
Doğal olgu şu ki
Ödeyemiyorum vergilerimi

Haykırmak istiyorum
Fırlatıp atmak istiyorum ellerimi

Cinayetler artıyor
Polis el atıyor silahına
Panik yayılıyor
Allah bilir nasıl sonumuz
Haykırmak istiyorum
Anlamıyorlar

NELER OLUYOR

Anacığım, anacığım
Ağlıyorsunuz birçoğunuz
Kardeşim, kardeşim
Ölüyorsunuz birçoğunuz
Bir yolunu bulmamız lâzım
Bugün buraya sevgiyi getirmenin

Babacığım, babacığım
Kışkırtmaya gerek yok
Savaş yanıt değil
Ancak sevgi yenebilir nefreti
Bir yolunu bulmamız lâzım
Bugün buraya sevgiyi getirmenin

Grev gözcüleri, grev pankartları
Acımasızca cezalandırmayın beni
Konuşun benimle
Görürsünüz o zaman
Neler olup bittiğini

Anacığım, anacığım
Herkes yanlış yolda diyor bize
Ama kim ki onlar yargılayacak bizi
Basit, sırf saçlarımız uzun diye
Bir yolunu bulmamız lâzım
Bugün buraya sevgiyi getirmenin

İKİ KİŞİLİK PARTİ

Kim ister parti kalabalığını
Kim ister pikabın sesi
açılsın sonuna kadar
İki kişilik parti olmaz mı
Olur tabii

İyi müzik, rahat bir koltuk
Işıklar kısık, yanımda sen
İki kişilik parti olur yavrum

Seninle beraberken
Havada uçan tüy gibiyim
Nereye gittiğimiz önemli değil
Sen yanımda olduktan sonra
Ben ve sen, sen ve ben
Yapabiliriz bir parti, bekle ve gör
Yapabiliriz evet, güzel bir parti

gaye marvin

DEDİKODULAR ÇALINDI KULAĞIMA

Bahse girerim merak ediyorsundur
Eskilerden tanıdığın bir adamla yaptığınız
Beni çökertecek planlarınızı nasıl öğrendiğimi
Bu iki adam arasında
Seni daha çok sevenin ben olduğumu biliyorsun
Beni şaşırttı bu durum itiraf edeyim
Dün öğrendiğimde
Bilmez misin ki...

Dedikodular çalındı kulağıma
Çok geçmeden benim olacaksın
Dedikodular çalındı kulağıma
Aklımı kaçıracağım az daha
Ah canım sevgilim ah

Biliyorum, erkekler ağlamaz ama
Gözyaşlarımı tutamıyorum içimde
Seni kaybetmek canıma bedel görüyorsun
Benim için o kadar çok şey ifade ediyorsun
Bizzat kendin söyleyebilirdin
Başkasını sevdiğini
Ama onun yerine...

Dedikodular çalındı kulağıma
Çok geçmeden benim olacaksın
Dedikodular çalındı kulağıma
Aklımı kaçıracağım az daha
Ah canım sevgilim ah

Derler ki gördüğünün yarısına inan
Ve evladım, duyduklarının hiçbirine inanma
Ama karışıyor kafam, önleyemiyorum bunu
Doğruysa bunlar, lütfen söyle bir tanem
Beni bırakmayı düşünüyor musun
Daha önceden sevdiğin o adam için
Bilmez misin ki...

Dedikodular çalındı kulağıma
Çok geçmeden benim olacaksın
Dedikodular çalındı kulağıma
Aklımı kaçıracağım az daha
Ah canım sevgilim ah

Türkçesi: Erol Merve

TÜM MÜZİK MARKETLERDE

Ben Harper deseni: Ceren Oykut

ROLL
106
nisan '06

12 Ben Harper

15 David Gilmour konseri

18 Les Négresses Vertes

22 Cheikh Lô

26 Betty Ween

30 Cengiz Özkan

34 25. Uluslararası İstanbul Film Festivali

45 Serge Gainsbourg

65 Nina Simone

04 Ajans
09 Gaipten Sesler (1)
16 Halkla ilişkiler
52 Kıraathane
54 Gayd
57 ÖSS
58 Kısa dalga

Editors, Belle and Sebastian, Sparks, Amparanoia, Eric Burdon, Beth Orton, Hard-Fi, Buzzcocks

60 Albümler
64 Liste
70 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Batu Boran, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Ender Özkahraman, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nathalie Brault, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nazım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Güler, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Aydan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Eburnza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Nisan 2006 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0.212.251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll-@gmail.com **yıl** 10 **sayı** 106 **nisan** '06 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

ROLL OVER "MISSISSIPPI GODDAM"

Şemdinli #★★#

12 Haziran 1963'de, Başkan Kennedy'nin TV'de "Amerika'daki toplumsal değerler krizi" üzerine konuştuğu saatlerde, Medgar Evers –NA-ACP'nin Jackson-Alabama'daki temsilcisi– evinin önünde vuruldu. Haberi iğrenti ve nefretle dinledim. Ancak bu, o sıralarda peşpeşe gelen kötü haberlerden biriydi yalnızca.

Duruşmada, Alabama valisi mahkeme salonuna gelmiş, sanık sandalyesinde oturan beyaz zanlının elini sıkmıştı. Bunu zihnime kaydettim, ama bir reaksiyon göstermedim. Medgar Evers cinayeti, içimdeki dinamitin fitilini yakmıştı.

15 Eylül'de radyolar Birmingham-Alabama'daki Baptist kilisesinin bombalandığını duyurdu. Patlamanın olduğu anda siyah çocuklar İncil okuma dersindeydi. O çocuklardan dördü –Denise McNair, Cynthia Wesley, Carole Robinson ve Addie Mae Collins– orada can verdi.

Aynı gün yapılan protesto gösterilerinde Birmingham polisinin açtığı ateşle bir siyah hayatını kaybetti. Bir başka siyah, bir beyaz güruh tarafından bisikletinden indirilerek sokağın ortasında ölesiye dövüldü.

Sigortalarım attı. Gerçekler, art arda suratımda şaklayan tokatlar gibiydi. Alabama'da öldürülen siyah kızlar ve Edgar Evers cinayeti bir bulmacanın, bir puzzle'ın eksik parçalarını tamamlamış, resim bütünüyle ortaya çıkmıştı. Birdenbire Amerika'da siyah olmanın ne olduğunu idrak etmiştim. Bütün vücudumu bir öfke, nefret ve kararlılık dalgası sardı. Kilise diliyle söylersek, hakikat bedenime nüfuz etti ve aydınlandım. Bir silah bulmalıydım. Ve 300 yıllık adaletsizliği temsil eden birini öldürmeliydim. Andy, "sakin ol, senin kullanabileceğin tek silah müziğin" diyordu. Haklarımız için silaha sarılmak bana yanlış gelmiyordu. Şiddet karşıtlığının bize bir yararı olmamıştı. Ama Andy haklıydı. Silah kullanmayı bilmiyordum, piyano çalmayı biliyordum.

Piyanoya oturdum, bir saat sonra elimde "Mississippi Goddam" vardı. Yazdığım ilk sivil haklar şarkısıydı. O andan itibaren şuna emindim: Bundan böyle kendimi adalete, özgürlüğe ve eşitliğe adayacaktım. Bundan geri dönüş yoktu.

"Mississippi Goddam"i ilk kez 20 Eylül'deki Village Gate konserimde söyledim. Ortalık yıkıldı. Daha sonra da nerede söylediysem aynı şey oldu. Onu bir single olarak piyasaya sürdük. Dağıtım sorunu yaşadığımız güney eyaletleri dışında satışlar gayet iyiydi. Dağıtımcıların mazereti, şarkının isminde bir küfür kelimesi olan "Goddam"in geçmesiydi. Ama plağın dağıtılmamasının gerçek sebebi aşikârdı. Güney Carolina'lı bir dağıtımcı, bütün plakları ortadan ikiye kırarak geri göndermişti. Bazı eyaletlerde dağıtımcılar plağın adını kapatıp üstüne yeni bir etiket yapıştırıyorlardı. "Mississippi #★★#".

Nina Simone, "I Put a Spell On You"

Gangsterler ve tanrılar konuşmaz, kafalarını sallarlar ve ne olacaksa olur. **ROLAND BARTHES**

İş Bankası'nın çek koçanını, üstünde Atatürk'ün resmi var diye, öyle herkese vermeyiz. **ERSİN ÖZİNCE** *(İş Bankası Genel Müdürü)*

Akıl hemen hemen her şeyi yapabilir, akıl dışına bile çıkabilir. Bu da onun deliliği. **CATHERINE CLEMENT**, Şeytanın Orospusu

Ah sevgilim aramızda bir iğne / Beni sana dikiyor **GONCA ÖZMEN**

20 Haziran'da **ROGER WATERS** Kuruçeşme-Arena'da... Komple "Dark Side of the Moon" ve daha neler neler çalacak...

Mecburî tedaviye ve altı ay ev hapsine mahkûm olan **COURTNEY LOVE**'a bu süreç yaramış. Yılın sonlarına doğru çıkması planlanan ikinci Courtney Love albümünde şarkıcıya destek olanlar arasında Billy Corgan, Linda Perry, Dead 60s gitaristi Ben Gordon da var.

KORN, mayıs ayında cover'lardan, B-side'lardan oluşan bir konser albümü yayınlayacak. "Live and Rare"de Pink Floyd'un "Another Brick In The Wall"u, Metallica'nın "One"ı da elbette sıralamada yerini alacak.

EDIE SEDGWICK'in hayatını anlatan George Hickenlooper imzalı film, Sedgwick'in eski dostlarından tepki topluyor. Lou Reed şöyle konuştu: "Uzun zamandır gördüğüm en iğrenç, aptalca şey. İnsanların para için ne kadar düşük şeyler yazabileceğinin sınırı yok." 1960'ların ortalarında Factory çevresine katılan ve Andy Warhol'un "star"ı olan Sedgwick, 1971'de, 28 yaşında overdose sebebiyle hayata gözlerini yummuştu. Velvet Underground'un "Femme Fatale" şarkısı da onun için yazılmıştı.

BOB DYLAN otuzuncu stüdyo albümünün çalışmalarına başladı ve yeni şarkıların provası için 900 kişilik New York Bardavon Opera Salonu'nu kiraladı.

SONIC YOUTH'un yeni albümünü inşallah haziranda dinleyebileceğiz. İsim muhtemelen "Rather Pipped".

HEARTBREAK HOTEL

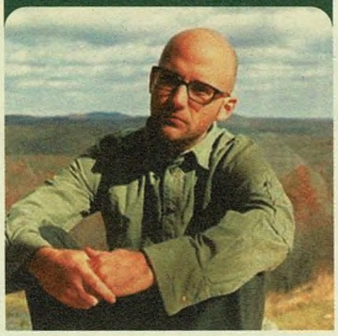

Moby "Hotel"ine yeni kat çıktı, yeni odalar ekledi, yatak kapasitesini artırdı: Bir DVD ve bir remiks CD'den oluşan "Moby Live-Hotel Tour 2005"te 24 şarkılık konserin (Lou Reed'den "Walk On The Wild Side" cover'ı dahil) görüntüleri, klipler ve Superdiscount, Sebastian Ingrosso, Zloot gibi isimlerin elinden çıkma remiksler mevcut.

KEANE'in ikinci albümü "Under The Iron Sea" haziranda yayınlanacak. "Atlantic" isimli açılış şarkısı ise, ilk single'dan da önce, bu ay içinde internetten yayınlanacak.

YEAH YEAH YEAHS gitaristi Nick Zinner'ın vejateryan örgüt PETA için yaptığı şarkı ve klip peta2.com adresinde görülebilir. "Milk Gone Wild" adını taşıyan şarkının klibi, soft porno dizisi "Girls Gone Wild"dan esinlenmiş. PETA için daha önce şarkı yapanlar arasında Le Tigre, Morrissey, Neko Case, Cat Power gibi isimler de var.

AEROSMITH Rockin' The Joint turnesi kısa bir süreliğine ertelendi. Sebep, şarkıcı Steven Tyler'ın gırtlağından ameliyata yatacak olması. Durum o kadar vahim değil, Tyler bir süre dinlendikten sonra makina yola koyulacak. Aerosmith'in yeni albümü de yolda: Albüm genel olarak White Stripes işlerine ve Sherly Crow'un yeni albümündeki bazı şarkılara benzeyecekmiş.

Country müzisyeni **BUCK OWENS** 76 yaşında hayatını kaybetti. 1960'larda pek çok hit şarkıya imza atan şarkıcının "Love's Gonna Live Here", "I've Got A Tiger By The Tail" gibi klasikleri bulunuyor. Beatles da Owens'ın "Act Naturally" isimli şarkısını 1965 tarihli "Help!" albümünde yorumlamıştı.

JOHN LENNON'ın 12 yaşında tuttuğu okul defteri 19 Nisan'da açık artırmaya çıkarılacak. Lennon, defterin sağına soluna bazı desenler, şiir parçaları çiziktirmiş.

THE JAM'in 1978 tarihli "All Mod Cons" albümü yeniden yayınlanıyor. Yeni baskılarda B-side'lar, alternatif kayıtlar, yayınlanmamış demolar da yer alacak. Albüme, söyleşilerden, konser görüntülerinden, kliplerden oluşan bir DVD de eşlik edecek. 40 dakikalık belgeselin yönetmeni Don Letts.

KINGS OF LEON üçüncü albümlerini hazırlamak üzere bu ay stüdyoya giriyor. Albümün sonbahara yetiştirilmesi planlanıyor.

SNOPP DOGG, köpekler için yastık, kıyafet, tasma gibi eşyalar üreten bir şirkete isminin hakkını verdi.

RINGO STARR Kuzey Amerika yollarına düşüyor. Turne için bir araya gelen 9th All Star Band'de Shelia E., Richard Marx, Billy Squier, Edgar Winter, The Zombies'den Rod Argent gibi isimler davulcuya eşlik ediyor.

SCOTT WALKER yeni albümüyle dönüyor. En son 1999'da "Pola X" isimli bir Fransız filminin müziklerini hazırlayan Walker'ın son otuz sene içinde çıkaracağı dördüncü solo albümü olacak bu. "The Drift" başlıklı çalışma, Walker'ın eski orkestral popundan ziyade, 1995'in "Tilt"inin deneysel havasını taşıyacakmış. Walker, 11 Eylül hadisesinden sonra yazdığı bir şarkıda da Elvis Presley'in "Jailhouse Rock"unu yapıbozumuna uğratıyormuş.

ELVIS COSTELLO ve New Orleans'lı **ALAIN TOUSSAINT**'in felâkete uğrayan New Orleans için hazırladıkları "The River In Reverse" haziranda yayınlanıyor. Yedi şarkılık albümün beş şarkısı Toussaint'e ait, biri yeni bir Costello parçası.

'80'lerin en güzel pop-rock ekiplerinden **THE CARS** yeniden bir araya geliyor. Orijinal kadrodan Elliott Easton ve Greg Hawkes'un yer aldığı grupta Ric Ocasek'in boşluğunu Todd Rundgren doldurmaya çalışacak. Grup, mayıs ayında The Cars hitlerinin yeni yorumlarından oluşan bir albüm yayınlayacak.

SWEET LOVE!

Ve Şef sizlere ömür. Şef'i seslendiren Isaac Hayes'in (Scientology tarikatıyla dalga geçilmesini içine sindirememesi, sağlığının elvermemesi gibi sebeplerle) South Park'ı terketmesinin ardından yapımcılar çareyi Şef'i öldürmekte buldu. Acımız büyük. Sadece çocuklar değil, hepimiz ondan büyük feyz almıştık.

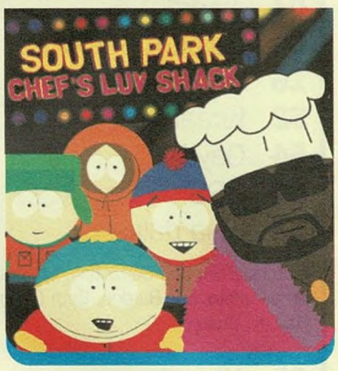

ELVIS PRESLEY'in 1957'de ilk büyük hiti "Heartbreak Hotel"in geliriyle inşa ettiği, yılda 600 bin ziyaretçi toplayan evi Graceland, Amerikan ulusal hazineleri kapsamına alındı.

SHAKIRA'nın heykeli dikildi: Memleketi Kolombiya - Barranquilla'da yükselen beş metrelik heykel beş ton ağırlığında. Şarkıcı, heykelinin "hayalleri için uğraşan genç kızlara umut sağlamasını" dilediğini beyan etmiş.

Hem Brian Eno hem de Bryan Ferry kamplarından Brian Eno'nun **ROXY MUSIC**'le tekrar birleşeceği haberleri yalanlandı. Eno, sadece kayıt esnasında grubu stüdyoda ziyaret ettiğini, ama bu ziyaretin devamının gelmeyeceğini belirtti. Roxy Music ise eski şarkıların remikslerinden oluşacak albümün çalışmalarını sürdürüyor.

DÜNYA MÜZİĞİNDEN İKİ YILDIZ KAYDI

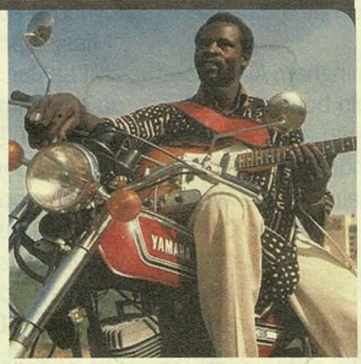

Wenders'in "Buena Vista Social Club"ından bir kahvehane diyaloğu: "–Ben Pio Leyva'yım, Küba dağlısı." "–Ben Manuel 'Puntillita' Licea, bana derler Hovarda." "–Al işte: Domino. Sana söylüyorum Puntillita, beni hayatta yenemezsin, şarkı söylemede en iyi sen olabilirsin, ama dominonun kralı benim." Buena Vista'cılar bir kişi daha eksildi, şarkıcı Pio Leyva 23 Mart'ta domino arkadaşına, 2001'de yitirdiğimiz Puntillita'ya kavuştu. Kalp krizi geçiren Kübalı şarkı üstadı 88 yaşındaydı... Malili büyük gitarist Ali Farka Touré ise 7 Mart'ta 67 yaşında kemik kanserine yenilerek hayata veda etti. Afro-Amerikalı efsanelerin izinde, köklere inerek Afrikalı bir blues yaratmış, "Talking Timbuktu" (Ry Cooder'la), "In The Heart Of The Moon" (Toumani Diabate'yle) gibi unutulmaz albümler kaydetmişti.

TÜM MÜZİK MARKETLERDE

Müzik denizine hiç vakit kaybetmeden balıklama dalıp, sekiz yaşında TRT Radyosu Çocuk Korusu sınavlarını kazanan Aydilge, öndört yaşında babasının yakasına yapışıp "Elektro gitar istiyorum!" diye tutturmasının sonucunda, ilk gitarını elde etti ve kendi bestelerini yapmaya başladı. Aydilge, "Küçük Şarkı Evreni" isimli ilk albümünü "Oyuncağı müzik olan bir kızın, sürprizlerle dolu oyuncak evi" olarak tanımlıyor.

Lisedeyken evinin garajını Amerikan gruplarına özenerek, prova stüdyosu haline getirmek için ailesine epey bir dil döken ve sonrasında da çeşitli bar ve etkinliklerde sahne alan Aydilge, Ankara'da kalmaktan ve cover yapmaktan tatmin olamayacağını anlayıp üniversiteyi (birincilikle) bitirir bitirmez İstanbul'a taşındı. Müzisyenliğinin yanı sıra yazar olarak da iddialı tavrını sürdüren Aydilge'nin; "Kalemimin Ucundaki Düşler (1998)" Toplumsal Dönüşüm Yayınları, "Bulimia Sokağı (2002)" Remzi Kitabevi, "Altın Aşk Vuruşu (2004)" Everest Yayınları tarafından yayımlanan üç kitabı bulunuyor.

Şarkılarını son derece enteresan ve kendine has bir vokal tekniğiyle okuyan Aydilge, kitaplara dalıp müziği boş vermedi tabii. Pişirmekte olduğu müzik pastasının yapımında, usta aşçılığıyla ona eşlik eden aranjörü Atakan Ilgazdağ ile ciddi bir albüm hazırlığına girişti. Sonrasında da EMI'nin kapısını çalıp, "Bu pastanın tadına bakmaya ne dersiniz?" dedi. Rock hamuruyla yoğrulmuş, doğu motifleriyle kremalanmış, öyle her yerde bulunmayan bu alternatif pastayı afiyetle yiyen EMI ekibinden sonra, Aydilge şimdi aynı soruyu sizlere soruyor. "Küçük Şarkı Evreni" isimli bu pastadan kocaman bir dilim tatmaya ne dersiniz? Kilo yapmaz, dişleri çürütmez, mutluluk ve enerji verir. Not: Çok hızlı yerseniz hazmı zor olabilir. Yavaş yavaş, tadını çıkara çıkara yemeniz tavsiye edilir.

Kayıtları Raks Marşandiz Stüdyoları'nda Hakan Kurşun'un prodüktörlüğünde gerçekleşen albümdeki tüm şarkı ve sözler Aydilge'ye ait. Rock motiflerinin doğu ezgileri ve elektronik alt yapılarla uyumlu bir şekilde dans ettiği şarkılarda, Aydilge'nin kendine has vokali dikkat çekiyor.

"Küçük Şarkı Evreni" Nisan başında EMI Müzik Türkiye etiketiyle yayımlanıyor.

Virgin | EMI

aydilge.com

emikent.com.tr

Morrissey, Sergent Garcia, Franz Ferdinand, CocoRosie hayırlısıyla bu sene İstanbul'a geliyor

Rakip: Bizim arzu ettiğimizin aynısını isteyen alçak.
AMBROSE BIERCE, Şeytanın Sözlüğü

Var mıdır dünyaya gelip de kalan
Gülüp baştan başa muradın alan
Muradı maksudu hepisi yalan
Ölümü dünyada hakikat gördüm
AŞIK VEYSEL

Her insan kendi ruhuna uygun mekânlar seçer. Uzun süre kalınan mekânlar, suyun çiçeğe yürümesine benzer biçimde, insanın içine yürüyüp, orada bir ağaç gibi dallanıp budaklanır.
MEHMET TAŞDEMİR, Kırk Hüzünlü Veda

Anlamadığım bir şey olduğunda, anlamak için onun filmini çekerim.
KIM KI DUK

Bizler suda yüzen balıkları izlediğimizde arkalarında hiçbir iz görmeyiz. Oysa diğer balıkların görebileceği izler bırakıyorlar. *(Hürriyet Bilim ve Teknoloji gazetesinden)*

Karac'oğlan der ki garibim garip / Garibin halinden ne bilsin tabip / Akşamdan soyunup koynuna girip / Boynuna dolanan kollar öğünsün **KARACAOĞLAN**

ARCTIC MONKEYS hakkında "başarıları erken ve yapay" diyen **MORRISSEY**, söylediklerinin abartıldığını ve yanlış anlaşıldığını belirtti. Genç grup hakkında tek korkusunun erken gelmiş başarıdan dolayı oluşan baskı olduğunu belirten tecrübeli isim, The Smiths'in başarısının aynı şekilde oluştuğunu da hatırlattı. The Smiths'in tekrar birleşmesi tekliflerini hep geri çeviren grup elemanlarının son reddettiği rakam: 5 milyon dolar. Bu meblağ Coachella Festivali yönetimi tarafından gözden çıkarılmıştı... Bu arada Morrissey de, fok avına izin verdiği için Kanada'yı protesto edenler arasında. Sanatçı, bu barbar ve vahşi avın tek sebebinin para olduğunu ve moda endüstrisinin ekmeğine yağ süreceğini belirterek, Kanada'yı yeni albümünün tanıtım turnesi kapsamına dahil etmedi.

PJ HARVEY, gizeminin bir kısmını yeni çıkacak canlı DVD ile kaybedecek. "PJ Harvey On Tour: Please Leave Quietly" adı altında bir araya gelen kayıtlar içinde canlı performanslar, sahne arkası görüntüleri ve yaklaşık yarım saatlik röportajların yanında Polly Jean'in video günlüğü de olacak.

'70'lerin sonlarında pop müziğe tövbe eden ve son yıllarda yeniden yayınlanan albümlerinin tanıtımına kadar müzik endüstrisinden uzak duran **YUSUF İSLAM**, yeni bir albümle sevenlerinin karşısına çıkacak. Ne ismi ne de dağıtıcı şirketi belli olan albümde, sanatçının Yusuf Islam adını mı, Cat Stevens adını mı kullanacağı da belli değil.

San Fransisco'lu grup **FILM SCHOOL**'un başına gelenler, bahtsız bedevinin başına gelmemiştir. Turneye çıkmadan iki gün önce, biriktirdikleri paranın büyük kısmıyla bir karavan satın alan grup, Philadelphia konseri sonrasında kaldıkları otelin otoparkından karavanı içindeki bütün ekipmanlarla birlikte çaldırdı.

Yazar **NEIL GAIMAN**'ın eserleri ve karakterleri üzerine hazırlanan tribute albümde **TORI AMOS** da yer alacak.

FRANZ FERDINAND, esas adam Alex Kapranos'un doğumgününü sahnede kutladı. Ayrıca grup bir yandan da yeni şarkılar yazıyor. Gitarist Nick McCarthy, ilk defa üflemeli sazlar da eklenen şarkılarla eski tarzlarından oldukça uzaklaştıklarını belirtti. Grubun Avustralya'da kaydettiği "Swallow Smile" isimli şarkı da, fan kulüp üyelerine bedelsiz olarak dağıtılacak.

HERBIE HANCOCK'un son albümü "Herbie Hancock: Possibilities"in yapım aşamasını gösteren bir film önümüzdeki ay yayınlanacak. Filmde büyük caz-füzyon piyanistinin Christina Aguilera, John Mayer, Carlos Santana, Paul Simon, Annie Lennox, Sting gibi isimlerle yaptığı çalışmalara da yer veriliyor.

Silah düşkünlüğüyle ve aşırı milliyetçiliğiyle tanınan gitar kahramanı **TED NUGENT**, Bush karşıtlığıyla tanınan **GREEN DAY**'e savaş açtı. Grubun Nugent'ın beraber çalışma önerisini reddetmesi üzerine gitarist şöyle konuştu: "Toplumsal cehaletleri, tarihsel aptallıkları, Amerikan politikalarına ve Bush hükümetine karşı boktan tavırları can sıkmaktan başka işe yaramıyor." Yine de Nugent, grubun bütün albümlerini edindiğini itiraf etmiş.

ROCK'N'ROLL HALL OF FAME'e bu sene katılanlar Blondie, Black Sabbath, Sex Pistols, Lynyrd Skynyrd ve Miles Davis. Blondie, eski yeni eski bütün üyeleriyle sahneye çıkarken, Black Sabbath'a ödülünü veren Metallica, aynı zamanda onların şarkını da çaldı. Bildiğimiz anlamda rock yapmasa da, Herbie Hancock'ın takdimiyle ödüle layık görülen Miles Davis'den sonra Kid Rock'lı kadrosuyla Lynyrd Skynyrd sahne aldı. Sex Pistols'ın ödülünü ise kurumun ileri gelenlerinden Jann Wenner kabul etti.

Sirius uydu radyosu, **PINK FLOYD** ve özellikle gitarist David Gilmour odaklı The Vault adlı bir kanal açıyor.

ELEKTRONİK GÖZYAŞI

Çağdaş elektronik müzik bestecisi Erdem Helvacıoğlu cephesinden güzel haberler: Son albümü "Altered Realities", mayıs ayında Amerika'nın prestijli plak şirketlerinden New Albion tarafından yayınlanacak. Diğer yandan, "Tears Drop... Homeland Burns..." isimli yeni parçası Suriye asıllı klarnetçi Kinan Azmeh tarafından, yine mayıs ayında, önce New York'ta, sonra Şam ve Beyrut'ta seslendirilecek. Acılı Ortadoğu topraklarına adanmış bu eserde, Suriyeli şair Adonis'in dizelerinden yola çıkılıyor.

REEM KELANİ'DEN GERİ DÖNÜŞ KASİDESİ

Geçtiğimiz haziranda İstanbul'da, Doğu'nun Kadınları festivalindeki konserini hayranlıkla izlediğimiz Filistinli şarkıcı Reem Kelani, 100. sayımızdaki söyleşide bir albüm müjdesi vermişti. Ne mutlu, artık "Sprinting Gazelle"e kavuştuk. "Anavatandan ve diasporadan Filistin şarkıları" altbaşlıklı albüm, Londra'da yaşayan sanatçının ilk çalışması, yılların emeği, göz nuru. World music tuzaklarından ustaca sıyrılmış (ne turistik bir pop, ne sulu bir sentez) on şarkı, geleneksel ezgilerden şairlerin dizelerine uzanıyor ve geleneği sömürmek şöyle dursun, ona kendinden çok şey katıyor. Ney, bendir, piyano, saksofon, keman arkadaşça, elele ve daima ileriye... Tülay German'la Aynur arası "tanıdık" bir ses ve nefes.

TOM PETTY'nin yeni albümü "Highway Companion"ın haziranda yayınlanması bekleniyor. Yeni Petty şarkıları zaman mefhumuyla iştigal ediyormuş. Petty'nin yaz aylarında Pearl Jam'le beraber çıkacağı turneyi de yönetmen Peter Bogdonavich görüntüleyecek.

1976 tarihli **"HEARTWORN HIGHWAYS"** isimli belgeselin müzikleri bu ay yayınlanıyor. Jim Szalapski'nin yönettiği film, Steve Earle, John Hiatt, David Allen Cope, Rodney Crowell, Townes Van Zandt gibi alternatif country şarkıcı-şarkıyazarlarının klasik performanslarını içeriyor.

THE MODERN adlı grup, İngiltere single listesinden atıldı. Sebep, listeye 13 numaradan giriş yapan single'ları "Industry"nin aynı adresten fazlasıyla yüksek miktarda istenmesi ve listenin güvenilirliğinin zedelenmesi. Grup, mayısta çıkacak albümlerinin kişi başına iki kopyadan fazla alınmaması, böylece benzeri herhangi bir olayın tekrarlanmaması için sevenlerini uyardı.

GUNS N' ROSES şarkılarının telif hakları üstüne tartışmalar bitmek bilmiyor. Slash ve McKagan'ın açtığı davaya Axl Rose da karşı bir davayla yanıt verdi. "Chinese Democracy" adlı yeni albümse yıllardır olduğu gibi "çıkmak üzere!"

CHRIS CORNELL yeni **AUDIOSLAVE** albümünde soul tarzı vokallere yer verecek. En sevdiği şarkıcıları Stevie Wonder, Mavis Staples ve Chamber Brothers olarak belirten Cornell, bu tip bir deneme yapmanın kendisini inanılmaz heyecanlandırdığını belirtmiş.

RADIOHEAD nerelerde diye sual edenlere duyrulur, Thom Yorke, grubun güncellenen blog sayfasında, hızlı ve sağlam adımlarla yeni bir albüme gidiş olduğunu müjdelemiş. Yine de eldeki çok sayıda şarkıyı bir anda birleştirmenin imkânsız olacağını da belirtmiş. Bu arada, Ağustos'ta reggae eksenli Easy Star plak şirketi "OK Computer" albümünün baştan sonra reggae'leştirilmiş halini yayınlayacak. Albümün adı ise "Radiodread". Easy Star ekürisi, 2003'te "Dub Side of the Moon" adlı albümleriyle Pink Floyd'u da elden geçirmişti.

Pixies üyesi **FRANK BLACK** duble atakta: Adı "Fastman Paiderman" olarak düşünülen yeni ikili albümünün iştirakçileri arasında The Band'den Levon Helm, Cheap Trick'ten Tom Petersson, Al Kooper, Spooner Oldham, Cat Power gibi isimler var. Çalışmanın haziran ayına yetiştirilmesi bekleniyor.

Merhaba Haydar bey. Ben 18 yaşında bir erkeğim. Şu ana kadar cinsel ilişki yaşamadım. Benim gibi olan çok arkadaşım var. Ne yapmam gerekir. Şimdiden teşekkürler. (Rumuz: Çaresiz Mert)
– Sevgili okurum, ne yapman gerektiğini ben bilemem. Ayrıca annen, baban, en yakınların da bilemez. Bunu bilecek tek kişi sensin. Oğlum, biz doktoruz. Çayırlarda, ovalarda koyun gütmüyoruz. Her birinize "bak burada ot var" deyip o otun yanına götürüp sizi orada kazığa bağlamıyoruz. Sorularınız biraz daha kendinize ve bilime saygı içeriği taşısa, bunlardan ben değil, sizler daha çok yararlanırsınız.
(Haydar Dümen'in Posta'daki köşesinden)

Düşüncenin sınırlarında durur o, düşüncenin yolunu şaşırdığı ve kendini yitirdiği sıralarda, düşüncenin düş gördüğü yerlerde, düşüncenin kendinden geçtiği yerde durur o. Alayda, yalanda, sıkıntıda, kadında, ölümde. Ya da müzikte.
CATHERINE CLEMENT, Şeytanın Orospusu

Sonuç: Hep aynı düzen içinde birlikte bulunan iki fenomenden ikincisi. Sebep olarak adlandırılan birincisinin diğerini yarattığı söylenir -ki bu, bir tavşanı kovalayışı dışında asla bir köpek görmemiş olan birinin tavşanı köpeğin sebebi olarak ilan etmesinden daha mantıklı değildir.
AMBROSE BIERCE, Şeytanın Sözlüğü

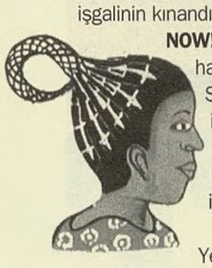

New York geçtiğimiz ay geniş katılımlı bir protesto konserine şahit oldu. Irak işgalinin kınandığı **"BRING 'EM HOME NOW!"** başlıklı konsere Michael Stipe, Bright Eyes, Steve Earle, Rufus Wainwright, Fischerspooner, Moby, Peaches, Devendra Banhart gibi isimler katıldı.

Yeni bir "süper" grup, yeni bir medya hadisesi: Mötley Crüe davulcusu Tommy Lee, Metallica'nın eski basçısı Jason Newsted ve Guns N' Roses'ın eski gitaristi Gilby Clarke'dan müteşekkil **SUPERNOVA** grubu, solistlerini yaz aylarında CBS kanalında yayınlanacak olan "Rock Star" yarışmasından seçecek.

Ünlü prodüktör **RICK RUBIN**'in biyografisi "Rick Rubin: In the Studio"da, hem kendi ağzından hem de beraber çalıştığı grupların ağzından, müzik piyasasında fırtınalar yaratan albümlerin hikâyeleri yer alacak.

Geçen sene New York'da kokain kullanmaktan ötürü tutuklanan **BOY GEORGE**, mecburî tedaviye ve kamu görevine mahkûm edildi.

BRUCE SPRINGSTEEN bu ay hayatının ilk cover albümünü yayınlayacak. "We Shall Overcome" isimli albüm, Pete Seeger'a ait ya da onun adıyla anılan şarkılardan oluşuyor.

MADE IN ORIENT

Gülbahar Kültür oryantal bahçesini dörtledi, Türkiye serisini ikiledi... Wallah ve Yallah başlıklı iki CD'lik "Oriental Garden vol. 4" Fairuz, No Blues, Omfo, Khaled, Arash, Rachid Taha, Natacha Atlas, Marakbar, Mokka, Cheb I Sabbah gibi isimlerin iştirak ettiği bir gösteri yürüyüşü. "Made In Turkey 2"de ise Fikret Kızılok, Hüsnü Şenlendirici, Emrah ve Shahyad, Lava, Aylin Aslım, Göksel, Kardeş Türküler, Murat Ses gibi sanatçılar yer alıyor.

Mayıs başında yeni albümleri "Stadium Arcadium"u yayınlayacak olan **RED HOT CHILI PEPPERS**, bir yandan da daha önce yayınladıkları bütün albümleri, yeni şarkı ilaveleriyle tekrar satışa sunacak.

Amerika turnesini sürdüren İskoç grup **BELLE AND SEBASTIAN**'a, 6 Temmuz günkü Los Angeles konserinde, şehrin filarmoni orkestrası eşlik edecek.

JACK WHITE ve **BRENDAN BENSON**'ı birleştiren **THE RACONTEURS**, albümü çıkmamasına rağmen indie piyasasını hareketlendirmeyi başardı. Mayıs'ta çıkacak "Broken Boy Soldiers"dan önceki İngiltere turnesinde ünlü akınına da uğrayan konserlerde görülenler arasında Yeah Yeah Yeahs, Jude Law ve Kate Moss da var. Bu arada Jack White, White Stripes hayranlarının yüreğine su serpti ve grubu dağıtmasının söz konusu olmadığını açıkladı.

1970'lerin sonlarında faaliyete başlayan punk grubu **SWELL MAPS**'in kurucusu **NIKKI SUDDEN**, New York'ta, 49 yaşında hayatını kaybetti. Punk'ın "kendin yap" düsturuna sadık kalan, '80'lerin başlarında Scritti Politti gibi gruplarla aynı suda yüzen Sudden, daha sonra solo olarak ve The Jacobites'la çalışmaya devam etmişti. Sanatçı, "The Truth Doesn't Matter" adlı solo çalışmasını daha yeni bitirmişti.

LEONARD COHEN'in eski menajeri tarafından çalınan 9.5 milyon dolarının geri gelmesi neredeyse imkânsız. Los Angeles mahkemesi kararına rağmen Cohen, olaydan sonra hesabında 150 bin dolarla kalakaldığını ifade etti.

GARBAGE'a süresiz ara verilmesinin ardından, **SHIRLEY MANSON** solo albüm çalışmalarına başladı. İşi ağırdan alan şarkıcı, şu sıralar daha ziyade özgürlüğün tadını çıkarıyormuş.

U2, 139 milyon dolarla kendilerini yılın en kazançlı rock grubu yapan Vertigo Turu'na grup elemanlarından birinin ailesindeki hastalıktan dolayı erteleme kararı aldı. "Grubu tanıyan herkes, bu kararın ne kadar zor alındığını bilir" diyen tur organizatörü Arthur Fogel, başka herhangi bir detay vermekten kaçındı.

Bu seneki Coachella Festivali'nde Franz Ferdinand, Tool, Depeche Mode gibi isimlerin yanında **MADONNA** da sahne alacak. Hayatında ilk defa bir festivale çıkacak olan Madonna, "kendi turnemden önce Coachella'ya çıkmak heyecan verici" dedi.

PAUL SIMON'ın yeni albümü "Surprise" mayısta geliyor. Herbie Hancock ve Bill Frisell'in de dahil olduğu albümün prodüktörü Brian Eno.

22 Haziran'da İsrail'de –duvara rağmen– konser vermeyi kabul eden **ROGER WATERS**, Filistinli sanatçıların ardından İsrailli sanatçılar tarafından da protesto edildi. Waters'ın Tel Aviv konserine aklının yatmasında, İsrail'in Gazze'den çekilme planı etkili oldu. Protestolar üzerine Waters şöyle konuştu: "Nasıl Tony Blair'in dışişleri politikasını benimsemediğim halde İngiltere'de konser veriyorsam, politikalarının benimsemediğim İsrail'de de çalmaktan kaçınmam."

35. YILDÖNÜMÜNDE 12 MART
VE ORDU - SİYASET İLİŞKİSİ
(Ertuğrul Kürkçü, Korkut Boratav ve
H. Bülent Kahraman'ın yorumlarıyla)
BALYOZ HAREKATI

"YERLİLERİN ALLENDE'Sİ" EVO MORALES
VİVA BOLİVYA!

EXPRESS ŞEMDİNLİ UMUT KİTABEVİ'NDEN BİLDİRİYOR
BİZİM KALEMİMİZ KIRILMIŞTIR

HAMAS ZİYARETİ VE ŞER ÜÇGENİ
ZEHİRLİ İLİŞKİLER

KADINLAR CİNSELLİĞİ NASIL YAŞIYOR?
VAJİNA DİYALOGLARI

ALAIN TOURAINE'LE "KADINLAR TOPLUMU" ÜZERİNE
SOSYAL BİYOLOJİ VE EROTİKSİZLEŞME

BERLİN FİLM FESTİVALİ'NDEN NOTLAR
İNSANLIĞIN GALEBE ÇALMASI

sayı 59

kargart

1 Nisan Cumartesi - 22 Nisan Cumartesi

THE MAGNIFICENT SEVEN

"Kimliğini özgür bırak, geri dönerse senindir "

**"Set your identity free
if it returns, it's yours"**

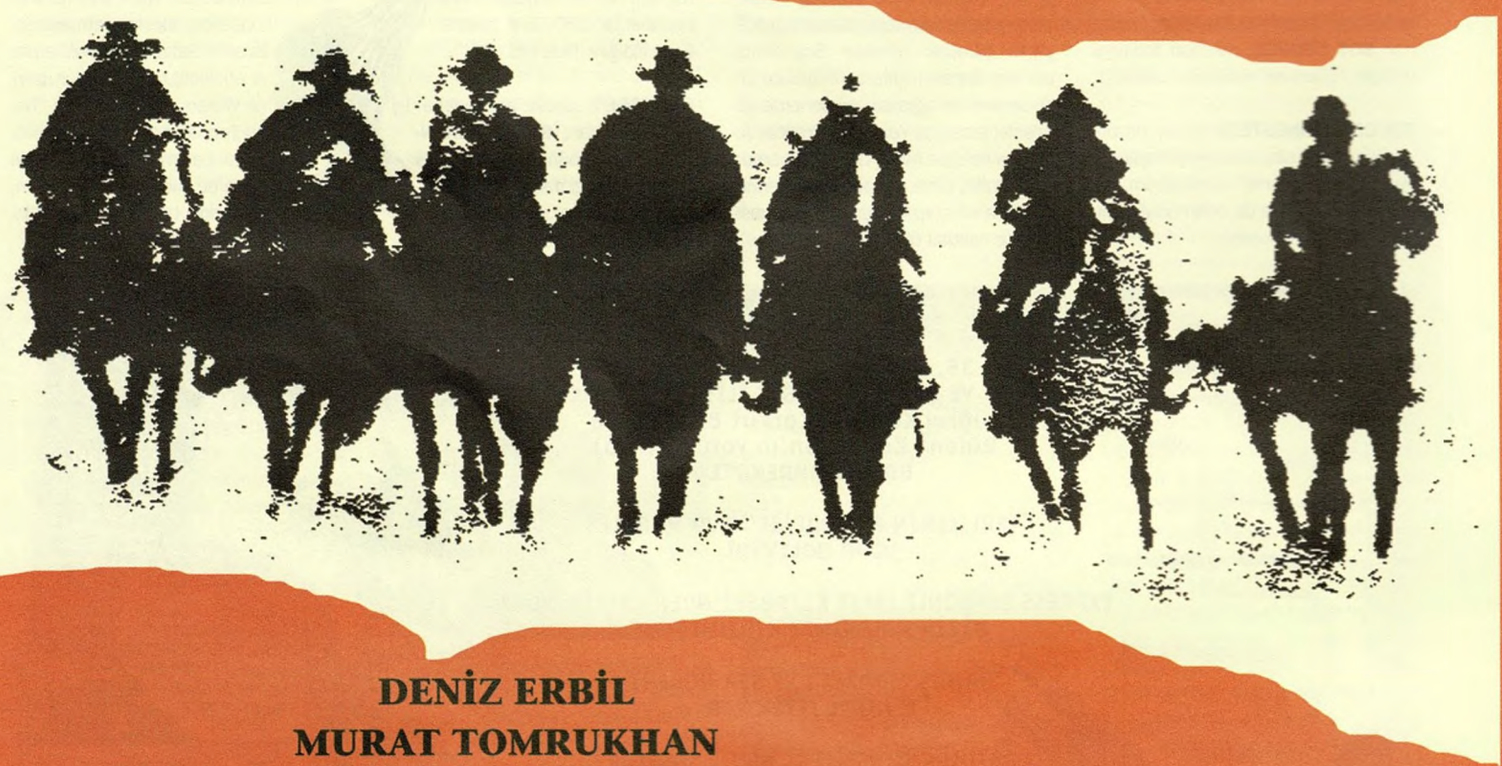

DENİZ ERBİL
MURAT TOMRUKHAN
ÖZGE KARAHANLI
FERDA ATAY
ASLI ÇAVUŞOĞLU
ARMAN ETERYAN
BURAK ŞENGÜL

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul t. 0216 330 31 51 e. info@kargart.org

GAİPTEN SESLER

Ender Özkanraman

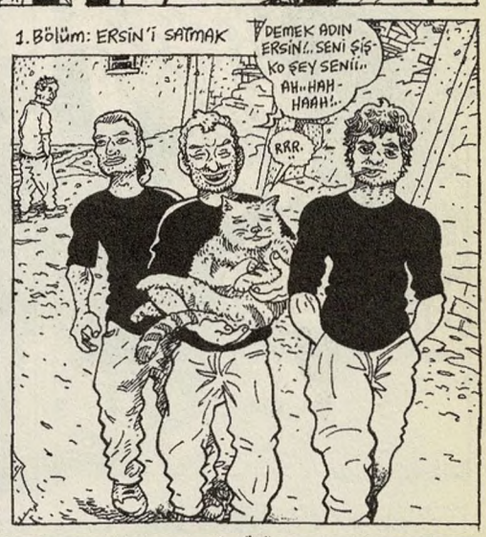

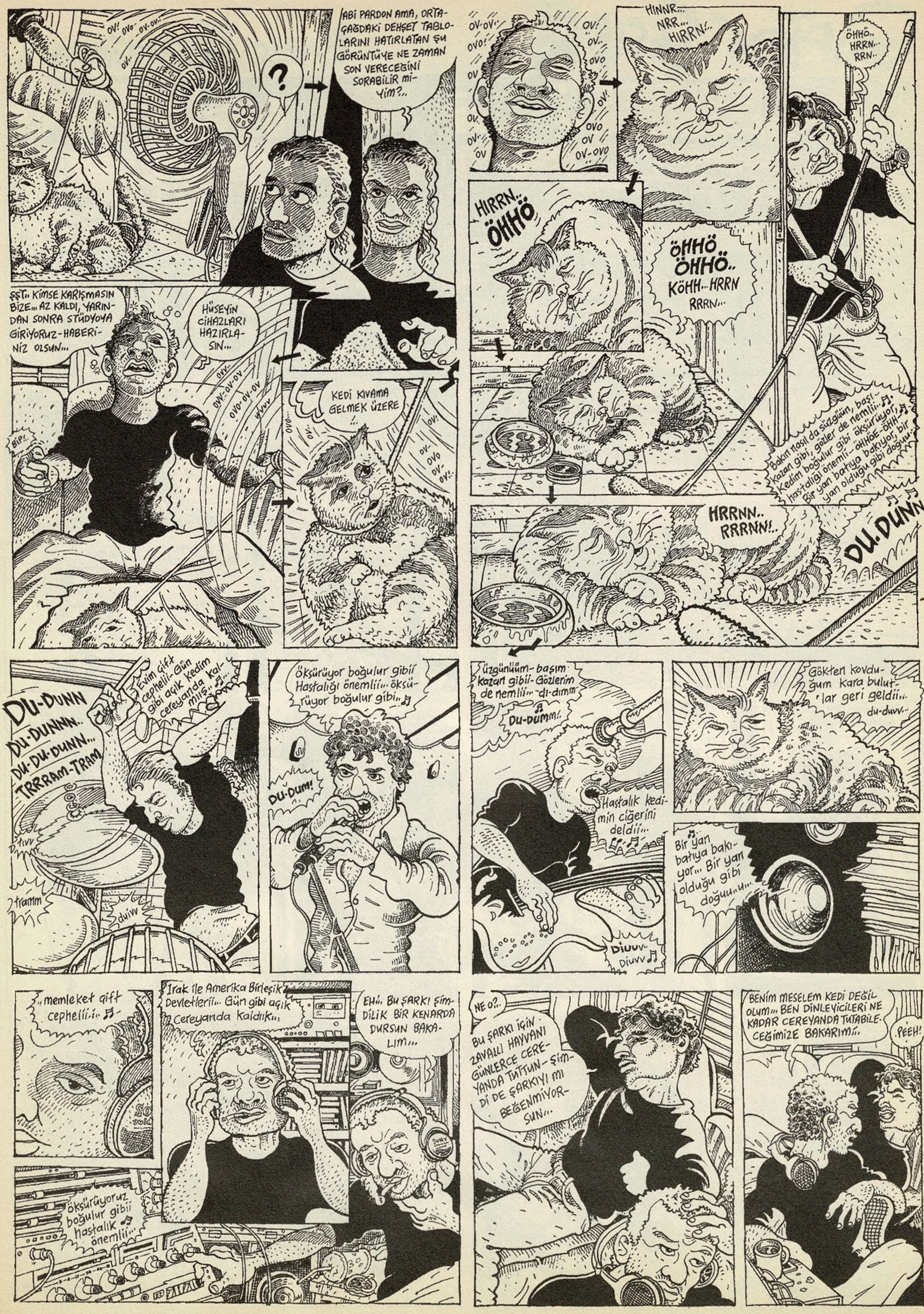
OV! OVO OV-OV..
OV..
?
ABİ PARDON AMA, ORTAÇAĞDAKİ DEHŞET TABLOLARINI HATIRLATAN ŞU GÖRÜNTÜYE NE ZAMAN SON VERECEĞİNİ SORABİLİR MİYİM?..
ŞŞT.. KİMSE KARIŞMASIN BİZE... AZ KALDI, YARINDAN SONRA STÜDYOYA GİRİYORUZ-HABERİNİZ OLSUN...
HÜSEYİN CİHAZLARI HAZIRLASIN...
BİP!..
OVV-OV-OV
OVO-OV-OV
KEDİ KIVAMA GELMEK ÜZERE
OV-OVO OV-OV!..
OV-OV!
OVO!
OV
OV!
OV..
OVO
OV!
OVO
OV
OV-OVO
HINNR... NRR... HIRRN!..
ÖHHÖ.. HRRN.. RRN..
HIRRN.. ÖHHÖ
ÖHHÖ ÖHHÖ.. KÖHH...HRRN RRRN...
Bakın nasıl da süzgün, başı kazan gibi, gözler de nemli... Kedim boğulur gibi öksürüyor, hastalığı önemli- öHHÖE-öHH- Bir yan batıya bakıyor, bir yan olduğu gibi doğuu...
HRRNN.. RRRNN!..
DU.DUNN
DU-DUNN DU-DUNNN.. DU-DU-DUNN... TRRRAM-TRAM
Evim çift cephelii- Gün gibi açık kedim cereyanda kalmıış..
tıvv
tramm
duivv
Öksürüyor boğulur gibii Hastalığı önemlii... öksürüyor boğulur gibi..
DU-DUM!
Üzgünüüm- başım kazan gibii- Gözlerim de nemlii... -dı-dımm
DU-DUMM!..
Hastalık kedimin ciğerini deldii...
DIUUV.. DIUVV
Gökten kovduğum kara bulutlar geri geldii... du-duvv..
Bir yan batıya bakıyor... Bir yan olduğu gibi doğuu..u...
..memleket çift cephelii..i..
Irak ile Amerika Birleşik Devletlerii... Gün gibi açık Cereyanda kaldık...
EH!.. BU ŞARKI ŞİMDİLİK BİR KENARDA DURSUN BAKALIM...
öksürüyoruz boğulur gibii hastalık önemlii...
NE O?..
BU ŞARKI İÇİN ZAVALLI HAYVANI GÜNLERCE CEREYANDA TUTTUN- ŞİMDİ DE ŞARKIYI MI BEĞENMİYORSUN...
BENİM MESELEM KEDİ DEĞİL OLUM... BEN DİNLEYİCİLERİ NE KADAR CEREYANDA TUTABİLECEĞİMİZE BAKARIM...
PEEH!
devam edecek...

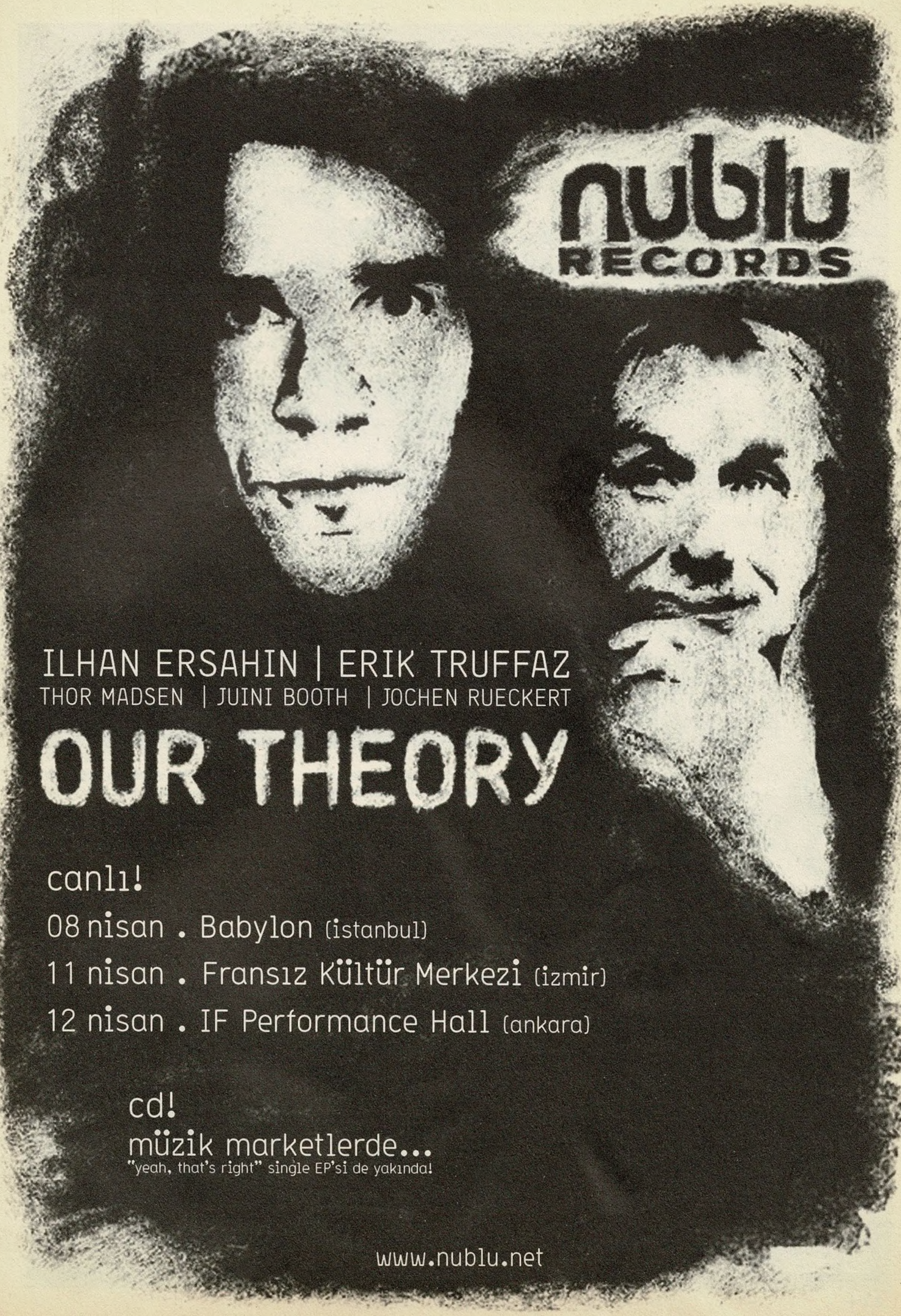
nublu
RECORDS
ILHAN ERSAHIN | ERIK TRUFFAZ
THOR MADSEN | JUINI BOOTH | JOCHEN RUECKERT
OUR THEORY
canlı!
08 nisan . Babylon (istanbul)
11 nisan . Fransız Kültür Merkezi (izmir)
12 nisan . IF Performance Hall (ankara)
cd!
müzik marketlerde...
"yeah, that's right" single EP'si de yakında!
www.nublu.net

PİNOKYO DEĞİL, ROBİN HOOD

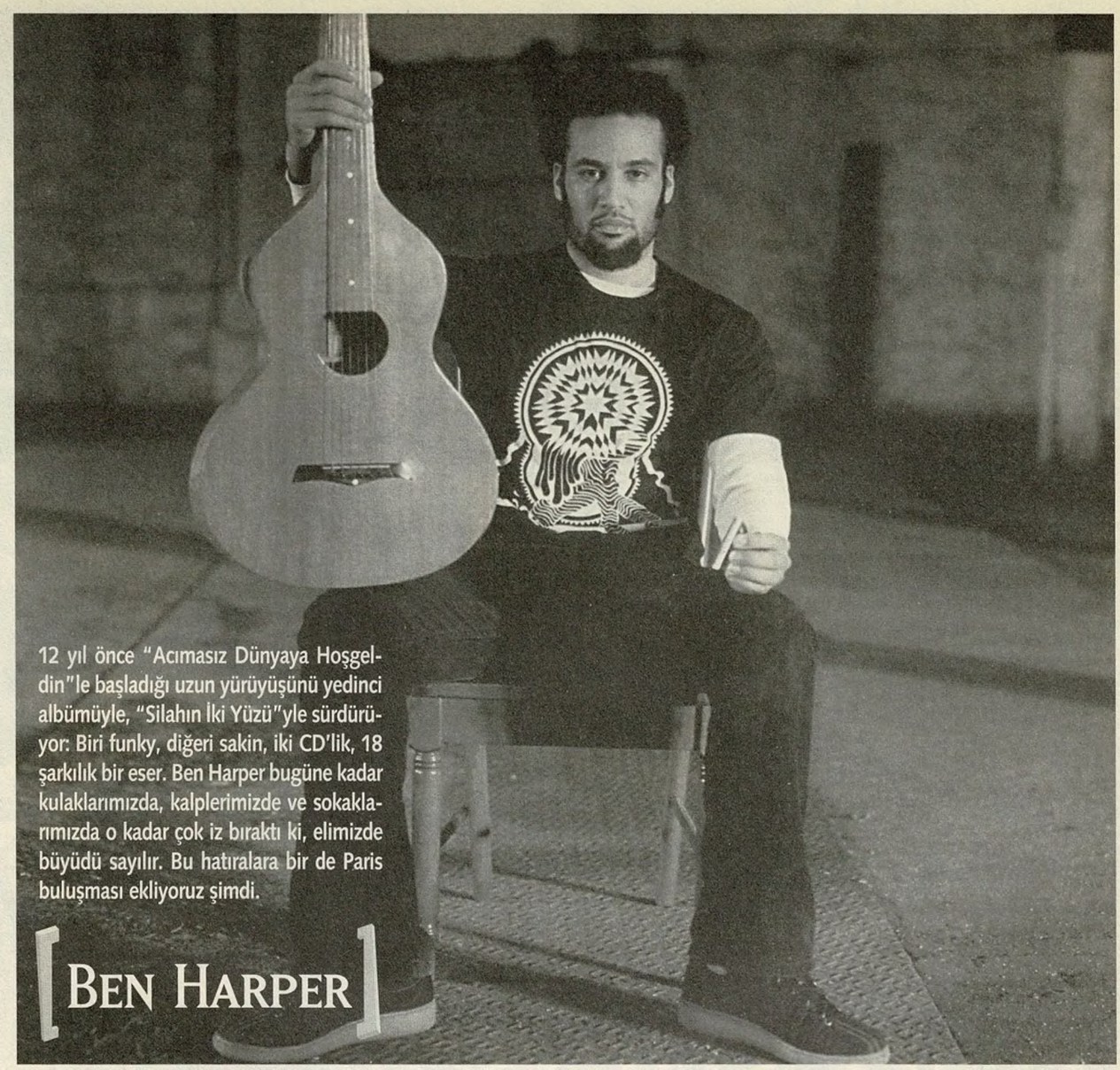

12 yıl önce "Acımasız Dünyaya Hoşgeldin"le başladığı uzun yürüyüşünü yedinci albümüyle, "Silahın İki Yüzü"yle sürdürüyor: Biri funky, diğeri sakin, iki CD'lik, 18 şarkılık bir eser. Ben Harper bugüne kadar kulaklarımızda, kalplerimizde ve sokaklarımızda o kadar çok iz bıraktı ki, elimizde büyüdü sayılır. Bu hatıralara bir de Paris buluşması ekliyoruz şimdi.

[BEN HARPER]

Albümünüz "Both Sides of the Gun", "Morning Yearning" ve "Better Way" altbaşlıklı iki bölümden, iki ayrı CD'den oluşuyor. Niye böyle bir tercih yaptınız?

Ben Harper: Blind Boys of Alabama'yla yaptığım çalışmalar, sound ve tarz bütünlüğünün bir albümde ne kadar önemli olduğunu öğretti bana. Bu anlayışa sadık kalmak istedim. Yeni kayıtlarımız kendi içinde iki ayrı bütünlük oluşturuyordu.

İlk CD'deki şarkılar daha şahsî gibi.

Ona bakarsanız, ikinci bölümdeki "Better Way" ve "Black Rain" de şahsî şarkılar. Albümdeki bütün parçaların şahsî olduğu da söylenebilir. "Şahsî"den ne anladığınıza bağlı. Kimi şarkılar daha fikrî, kimileriyse daha hissî. Hepsi, belli bir andaki halet-i ruhiyeyle ortaya çıkmış şarkılar. Halet-i ruhiye dediğimiz şey de şahsî bir şey sonuçta.

Müzik benim için berraklık ve yoğunluk içeren bir ifade biçimi. Ne dediğimi biliyorum, neyin şarkısını söyleyeceğimi biliyorum. Lafı dolandırmıyorum.

Ya da şöyle denebilir: Albümün ikinci bölümü daha politik...

Eğer size öyle geliyorsa öyledir. Çünkü o şarkılar artık bana ait değil, dinleyenlere ait. Albüm, ben onu bitirip kamuoyuna sunduktan sonra, benim dışımda bir varlık kazanıyor. Artık onu kamuoyu değerlendirecek, benim yorum yapmam doğru olmaz.

"Black Rain", geçtiğimiz yıl New Orleans'da yaşanan sel felâketine dair. Beyaz Saray'ın o afet karşısındaki tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok yavaş hareket ettiler ve hemen hiçbir şey yapmadılar. Bu, kabul edilebilir bir şey değil. Kendilerine bir nah işareti yapılmasını hak ettiler. Kayıtsızlıkları, umursamazlıkları gizlenemez bir hale geldi, dayanışma ve merhamet gibi şeylerle alâkaları olmadığı ayan beyan ortaya çıktı.

"Black Rain"de kime sesleniyorsunuz, Amerikan toplumuna mı, hükümete mi?

İçimden gelenleri, yüreğimde hissettiklerimi söylüyorum. Şarkı hakkında konuşmamayı tercih ederim. Şarkı kendisini anlatıyor zaten. Şarkıda söylediğim şeyleri tekrarlamak istemem, kendisinden alıntı yapan insanlar sevimsizdir.

O şarkıyı yazarken nasıl bir ruh hali içindeydiniz?

Öfke! Hiddet! Çaresizlik! Umutsuzluk! Amerika gibi büyük iddiaları olan bir devlet nasıl böyle bir tutum içinde olabilir!

Bunlar şahsî duygularınız mı, yoksa toplumun genel hissiyatı da aynı doğrultuda mı?

Başkalarının nasıl bir hissiyatta olduğunu bilemiyorum. Ben ne hissettiğimi ifade ediyorum, duygularımı gizlemiyorum, herkesin gözünün içine baka baka söylüyorum. Lafı hiç dolandırmıyorum. Ve yorumu dinleyicilere bırakıyorum.

Mesaj vermeyi bir sanatçı yükümlülüğü olarak mı görüyorsunuz?

Benim meselem mesaj vermek değil, güzel şarkılar yapmak. Müziğin farklı türleri var, her türün de farklı maksatları. Bazı müzikler kulüplerde dinlemek, dans etmek, eğlenmek içindir. Bazı müzikler, oturup ağlamak isteği duyurur. Bazı müziklerse insanın kendisini güçlü hissetmesini sağlar. Müzik insanlara farklı zamanlarda farklı şeyler hissettirir. Ayrıca, müziğin ne hissettirdiği kişiden kişiye değişir. Benim için müzik, birey olma hakkı demektir, güç kazanma hakkı demektir, kişisel özgürlük demektir. Düşüncelerini ve duygularını ifade etmektir, hayal kurmak ve rüya görmek hakkı demektir. Müzik bana hayal kurmanın çok önemli bir şey olduğunu hatırlatır. Çünkü hayal kurmak arzulamaktır, esinlenmektir, motive olmaktır. Müzik bütün bunları veriyor bana, ben de onun için müzik dinliyorum, müzik yapıyorum.

Aynı zamanda sizi dinleyen insanları etkili-

12→

yorsunuz, onlara güç ve moral veriyorsunuz.
Bir müzisyen ancak şunu umabilir: Müziğinin kalıcı etkisinin olması. Kimse müziğinin kulak arkası edilmesini istemez, hiçbir sanatçı çarçabuk unutulacak eserler yapmak istemez. Dolayısıyla, ben de birkaç alanda kalıcı etkileri olan eserler yapmak istiyorum. Umudum bu, gerçekleştirip gerçekleştiremediğimi zaman gösterecek. Madalyonun öteki yüzünde ise iktidar var. İktidar tehlikeli bir şey, ben onu istemiyorum, müzik benim için bir iktidar aracı değil. Müzik benim için berraklık ve yoğunluk içeren bir ifade biçimi. Ne dediğimi biliyorum, neyin şarkısını söyleyeceğimi biliyorum. Daha ağzımı açmadan, gitarım tellerine dokunmadan söyleyeceğim şarkıyı biliyorum.
İktidar niye tehlikeli bir şey?
İktidar olmak güçlü olmayı gerektirir, iktidarda kalmak için de gücüne güç katman gerekir. Bir fasit daire bu; onun içene hapsolmak istemem. Sesimin güçlü olmasını isterim, ama bir birey olarak güçlü olmak, güç peşinde koşmak istemem. Benim peşinde olduğum şeyler, daha iyi müzik ve daha iyi şarkılar.
George Bush'un dinî inancı üzerine söyledikleri ve dünyanın içinde bulunduğu dinî atmosfer hakkında neler düşünüyorsunuz?
Eğer bir insan tanrıyı arıyorsa, dini bir kenara bırakmalı. Din tanrıya giden yolu bulandırıyor, karartıyor. Bir tek insan türü olduğuna göre, tanrı da tek olmalı. Hıristiyanların tanrısı, müslümanların tanrısı, musevilerin tanrısı dediğimizde, tanrı fikrinden uzaklaşıyoruz. Tanrıdan değil, dinden bahsediyoruz: Senin dinin, benim dinim... Böyle bir dünya, tanrının tarif edeceği bir dünyayla çelişmiyor mu?
Din-politika ilişkisini nasıl yorumluyorsunuz?
Tehlikeli buluyorum. Din ve politika aynı cümlede geçmemeli, aynı nefesle telaffuz edilmemeli. George Bush'un dinini merak etmiyorum, bilmek istemiyorum. Avustralya başbakanı John Howard'ın hangi dinden olduğu beni ilgilendirmiyor. Jacques Chirac'ın dinî inançları beni niye alâkadar etsin? Beni alâkadar eden, onların yoksul insanlar için neler yaptıkları. Zenginlerin siyasete ihtiyaçları yok, dine de ihtiyaçları yok. Çünkü paraları var. Siyasete ihtiyacı olanlar, yoksul insanlar. Sağlık hizmetinden yararlanamayan, faturalarını ödeyemeyen insanların siyasete ihtiyaçları var, zenginlerin böyle bir ihtiyacı yok.
Zengin demek, güçlü demek aynı zamanda. Siyasî güce sahip olanlar da onlar...

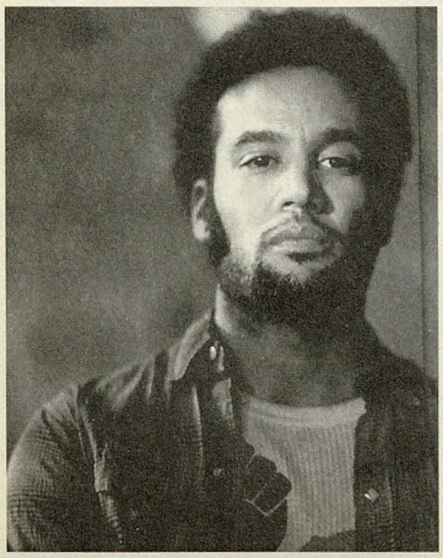

Onun için de hükümetler Pinokyo değil, Robin Hood olmalı. Yoksulların yanında olmalı, çok kazananlardan çok vergi almalı. Kural da bu olmalı.
Öyle bir kural yok bugünün dünyasında...
Yok, sorun da bu değil mi?
Fransa'da olmak nasıl bir duygu?
Fransa'yı çok seviyorum, delikanlılık günlerimden beri geliyorum. İlk kez liseyi bitirdiğim sene gelmiştim. Üniversiteye gitmedim, onun yerine Avrupa'ya geldim. Fransa beni hep büyüledi, bu ülkeyle bağım müzik dışında bir şey. Buraya gelmemin sebebi burada tanınıyor olmam değil. Müzisyen olmasaydım da burada olmaktan çok mutlu olurdum.
Fransa'da kendinizi Amerika'ya kıyasla daha mı rahat hissediyorsunuz?
Bilmem, kendimi iyi hissediyorum. Nina Simone'nin, Miles Davis'in hissettiği gibi... İnsan her yerde insan, ama burası çok daha gönlüme göre. Benim yolumla bu ülkenin yolu kesişiyor.
Fransa'da bu kadar büyük bir dinleyici kitlesine sahip olmak sizi şaşırtıyor mu?
Şaşırmıyorum, şükran duyuyorum. Kendimi borçlu hissediyorum. Aslında enternasyonal bir koalisyon var: Fransa, İtalya, Avustralya, Yeni Zelanda, San Francisco, New York... *(gülüyor)* Jeff Buckley mesela Fransa'da çok ünlüydü, Avustralya'da da öyleydi, Italya'da da. Ama Amerika'da sokakta yürüdüğünde onu tanıyan çıkmazdı. Bugünün birçok müzisyeni, grubu için aynı şey geçerli. Kendi ülkelerinde görmedikleri ilgiyi, sevgiyi Fransa'da, İtalya'da, Avustralya'da görüyorlar.

İçinde Dylan olan her şeyi severim. Hiç kirlenmemiştir. Frank Sinatra'nın şarkısında söylediğini o, hayatında gerçekleştirdi: "He did it his way."

Amerika'nın iki kıyısına atıfta bulundunuz, New York'a ve San Fransisco'ya. İkisinin arasında koca bir ülke var...
Evet, çok büyük bir alan, ama o orta bölge iki kıyıdan çok farklı. Oradaki hayatın mantığı başka. Yine de güneyi, Teksas'ı, Tennessee'yi ve Chicago'yu severim.
Martin Scorsese'nin Bob Dylan belgeselini, "No Direction Home"u seyrettiniz mi?
Seyrettim tabii, hem de üç kere. İçinde Dylan olan her şeyi severim. Ve ondan alınacak ne kadar ders varsa hepsini alırım. "No Direction Home", Dylan'ın yuhalandığı zamanlara odaklanıyor. Keşke hayatının sonraki bölümleri de anlatılsaydı. Yine de çok severek seyrettim.
Dylan'ın özellikle beğendiğiniz yönleri neler?
Bir kere sözleri tabii ki. 1965 sonrasındaki her şarkı yazarının Bob Dylan kompleksi vardır. Herkes kendi meşrebine göre Dylan'ı örnek alır. Çok beğendiğim bir yanı da, bütün pisliklerin uzağında kalmayı başarmasıdır. Hiç kirlenmemiştir. Frank Sinatra'nın şarkısında söylediğini o hayatında gerçekleştirdi: "He did it his way." Kendi yolunu çizdi, kendi kafasına göre yaşadı, hiç boyun eğmedi. Onun yaptığını kimse yapamadı, kimse onun gibi yaşayamadı. Ne Phil Ochs, ne Jim Croce, ne de başkaları. Dylan'ın üzerimdeki etkisini kelimelere sığdırmam zor. Yetişme çağımda kılavuzum oydu. Kişiliğimin temelinde o var. O ve Bob Marley. Müzikten ve sosyal bilinçten bahsedildiğinde, ki bana göre iki anahtar sözcüktür bunlar, akla hemen iki isim gelir: Bob Dylan ve Bob Marley. Şarkı sözünde Dylan mükemmeldir, hiçbir engel tanımaz. Hepimiz onun olduğu yere yaklaşmaya çabalıyoruz.

Söyleşi: ***Nathalie Brault***

Mart 2006
Aykırı Simalar, Terry Eagleton
(Çeviren: A Şirin Okyayuz Yener)
Makyavel'in Yalnızlığı Althusser'in Mirası, Louis Althusser
(Çeviren: Turhan Ilgaz)
Nisan 2006
Kliniğin Doğuşu Michel Foucault
(2. Baskı) (Çeviren: İnci Malak Uysal)
Biri Totalitarizm mi Dedi?
Slavoj Žižek,
(Çeviren: H. Nalçaoğlu)
Mayıs 2006
Ernesto Laclau Popülist Akıl Üzerine
(Çeviren: Nur Betül Çelik)

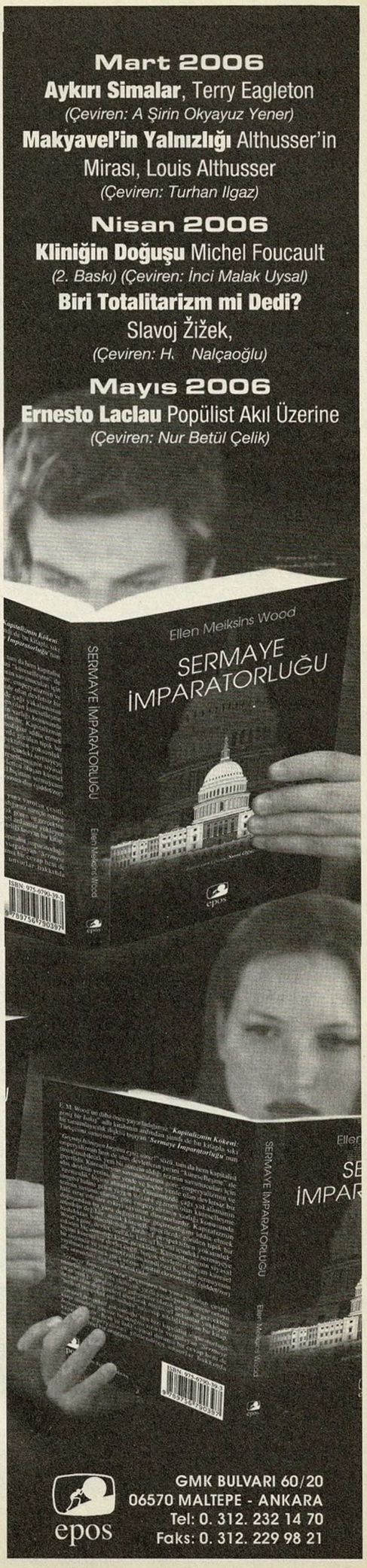

epos
GMK BULVARI 60/20
06570 MALTEPE - ANKARA
Tel: 0. 312. 232 14 70
Faks: 0. 312. 229 98 21

DAVID GILMOUR FRANKFURT'U FETHETTİ: KONSER İZLENİMLERİ

"On An Island" albümüyle Pink Floyd esintili günlere kavuştuk yeniden. Maşallah, sesinden şerbet, gitarından bal damlıyor. Bu yaz İstanbul'a gelmesini sabırsızlıkla beklediğimiz David Gilmour'u Frankfurt'ta yakalayan dostumuzun izlenimlerine buyrun...

Bir aDA Hikayesi

Stuttgart'tan Frankfurt'a uzanan A5 otoyolu... David Gilmour'un biletleri yirmi dakikada tükenen dünya turnesinin bir ayağı da Frankfurt'ta düzenleniyor. Şanslıyım ki biletim var. Ederinin çok üzerinde bir meblağ ödemiş olsam da, bunu düşünecek durumda değilim. Önündeyim şehrin kalbine 1880'de dikilmiş enfes Alte Oper'in. Afiş filan yok sağda solda. Gelecek programlar var, Jerry Lee Lewis geliyormuş, efendime söyleyeyim, Abdullah İbrahim çalacakmış vs. vs. Ama David'in posteri değil, vesikalığı bile yok etrafta. David reklamdan hazzetmiyor mu?

Şöyle bir dönüyorum, bilet satan var mı acaba karaborsa diye. Bakışlarımdan ne aradığımı anlama doğal yeteneğine sahip esmer bir genç yaklaşıyor yanıma. Tereddütsüz Türkçe giriyor lafa:

"– Konsere mi baktın abi?"

"– Hıı, kaça?"

"– 500 abi, 500, 500."

Uzaklaşıyorum yanından. O sırada bilmiyorum kapıda iki bilete 1500 Euro teklif edebilecek birilerinin olduğunu. İçerisi hareketli. Biralar içiliyor. 15 dakika kala salona giriyoruz. Yanımdaki koltukta Feriburg'dan gelmiş bir "amca". 95'teki "Pulse" turnesinin Strazburg konserini anlatıyor. Amcanın fil hafızasına şaşıyorum anlattığı ayrıntıları duyunca.

Dönüp salona bakıyorum. İki bin kişilik, mükemmel akustiğe sahip bir opera salonu. Sahnedeki yoğun spotlara da bakılırsa, alışıldık Pink Floyd ışık oyunlarını göreceğiz.

Ve nihayet etraf zifiri karanlık oluyor ve sahnenin orta kısmını puslu sarı bir ışık aydınlatıyor, "Castellorizon"ın ilk notaları duyulurken. Kısa süren karanlıktan faydalanan David, siyahlar giyinmiş halde sahneye çıkmış. Gitarına ilk dokunuşuyla çılgınca bir alkış yıkıyor salonu. Hafifçe gülümsediği seçiliyor. Bu işi zevk için yaptığı her halinden belli. Belli belirsiz arkada Richard Wright seçiliyor klavyesinin başında. Hammond'ını şiddetle hissettiriyor. Parça bitip ışıklar yanınca Phil Manzenera'yı buluyor gözlerim sahnenin solunda. Sakallı değil artık. Hemen yanında Guy Pratt ve sağda John Carin, uzay gemisi gibi bir şeylerin ortasında. Davulun başında Steve DiStanislao oturuyor albümdekinden farklı olarak. Kafasının yanında asılı olan "division bell", bugün "High Hopes" çalınacak dedirtiyor.

David hoşgeldiniz diyor Almanca ve konserin ilk yarısında yeni albümü "On An Island"ı çalacaklarını deklare ediyor. "Sonra da bildiğiniz şeyleri çalacağız" diye ekliyor.

Ve ışıklar tekrar yanıyor. Grup kayboluyor masmavi bir denizde, sahne seçilemeyecek kadar yoğunlaşıyor ışıklar ve David kalıyor bir başına, sanki bir adanın üzerindeymişçesine. Nihayet '70'lerdekinden daha renklenmiş sesini duyuyoruz David'in "On An Island" ile.

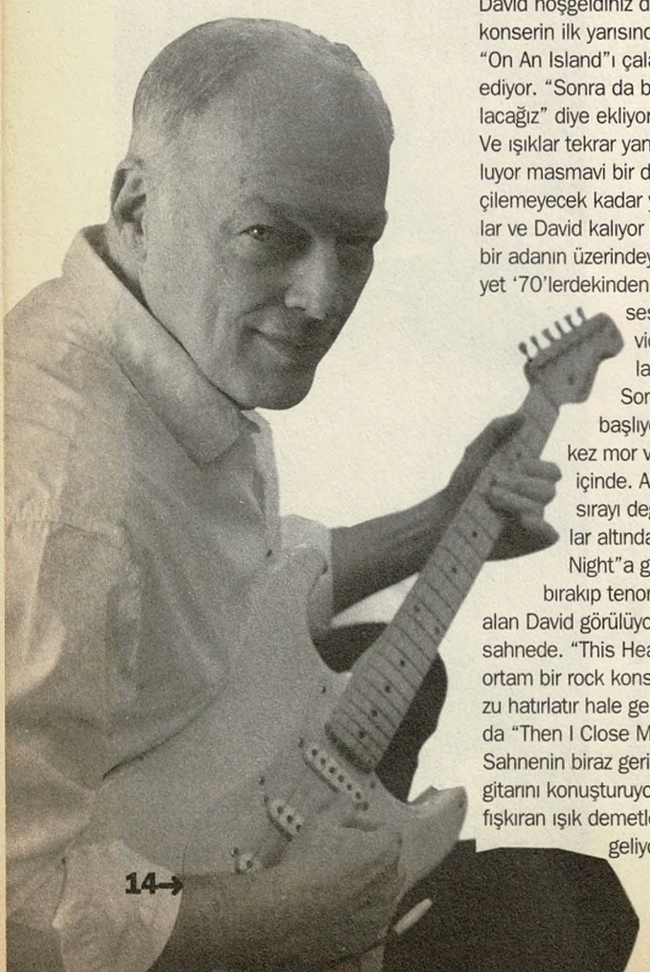

Sonra "The Blue"ya başlıyor grup. Sahne bu kez mor ve eflâtun ışıklar içinde. Ardından albümdeki sırayı değiştirip kırmızı ışıklar altında "Red Sky At Night"a geçiyorlar. Gitarını bırakıp tenor saksofonunu alan David görülüyor yine sadece, sahnede. "This Heaven" başlayınca ortam bir rock konserinde olduğumuzu hatırlatır hale geliyor. Hemen ardında "Then I Close My Eyes" başlıyor. Sahnenin biraz gerisinde kurulu slide gitarını konuşturuyor David, yerden fışkıran ışık demetleri arasında gidip geliyor notalar arasında. Sonra saksofonuyla Dick Parry sağdan giriyor sahneye. Bir alkış tufanı da ona. Bana her şey "Dark Side" günlerini anımsatıyor.

"Smile" ile devam ediyor David slide tablasının başına geçerek. Bu fırtınadan önceki sessizlik olsa gerek diye düşünürken ışıklar sönüveriyor, yandaki amcanın "Yuhuuuuuuuuu!" diye bağırdığını duyuyorum. Sonra sert bir distortion ile "Take A Breath"in ritmini vurmaya başlıyor David. Hızla yanıp sönen ışıklar sebebiyle kamaşan gözlerle dinliyoruz şarkıyı. Şarkı başladığı gibi sert bir şekilde bitiyor.

Ve beklenen an geliyor: Hayatımda ilk kez Ahu Tuğba'nın eroini damarlarına enjekte ederken görüldüğü bir sahnede işittiğim o dört nota duyuluyor. Ve sessizlik... Ve karanlık...

Ardından "A Pocket Full Of Stones" ve ardından da ilk bölümün sonunu ilan eden "Where We Start" çalınıyor. David şarkıya bir güzel "bluesy" solo eklemiş. Hemen ardından da "zvanzig minuten Pauze" diyerek yirmi dakika ara verileceğini bildiriyor bize.

Ara gerçekten zvanzig minuten sürüyor, David "terim soğumasın" diyerek hemen dönüyor sahneye. Elinde kırmızı bir Stratocaster görüyorum. Beyaz bir spotun aydınlattığı dumanlar içindeki David önce sessiz. Geriden belli belirsiz bir ışıkta Wright'ın silueti seçiliyor klavyesinin başında. Sanki grubun gerisi, parçanın ikisine ait olduğunun altını çizmek için saklanıyor. Kusursuz bir uyumla giriyor ikisi "Shine On"a. Ve sonunda beklenen an geliyor: Hayatımda ilk kez Ahu Tuğba'nın eroini damarlarına enjekte ederken görüldüğü bir sahnede işittiğim o dört nota duyuluyor. Ve sessizlik... Ve karanlık... Elde olmadan haykırıyor herkes. Bir müddet sonra çığlıklar kesiliyor ve kısa bir müddet daha bekleyip tüm grup yerlerini almış olarak parçaya başlıyorlar. 11. dakikada parçanın klasik finaline ulaşılıyor ve kararan sahneye bakarken ikinci bölümde bizi neler beklediğini anlıyorum artık. Galatasaray'ın Neuchatel'e beş attığı maçı anlatan spikerin duygularıyla aşağı yukarı aynı şeyleri hissediyorum.

Ardından da beklenmedik bir şekilde Barbet Schröder'in "La Vallée" (Obscured By Clouds) filmine yaptıkları soundtrack albümünden "Wot's... Uh The Deal" başlıyor. "Wearing The Inside Out" ile mikrofon Richard Wright'a kalıyor, bu şarkıda esas oğlanlığı Dick Parry ile paslaşarak üstleniyorlar. Sonra da sürpriz olarak "Atom Heart Mother"dan "Fat Old Sun" çıkıyor şapkadan. David bir yandan Waters'ın bestesi Floyd şarkılarını çalmamaya özen gösterirken, Waters'ın "geride kalmış bir yaratıcılık dönemiydi" diyerek dışladığı eski günleri de hatırlatıyor.

Kararan ışıklarla birlikte yükselen kalp atışlarına bir delinin ağzından "I've been mad for fucking years, absolutely years, been over the edge for yonks, been working me..." eşlik ediyor ve Clare Torry'nin banttan çığlıklarıyla "Breath" başlıyor, ardından "On The Run" ve "Time". Richard Wright'la birlikte söylüyorlar bu klasiği de. "Great Gig In The Sky" da gelecek mi acaba diye düşünüyoruz ama, çan sesleri bize "bu kadar Dark Side yeter" diyor. "High Hopes"ta bu kez akustik gitarıyla duruyor David önümüzde. "Şimdi daha eskilere gidiyoruz" diyor ve Wright'a dönüp "Richard?" dediği anda Wright klavyesinden bir zamanlar çıkartmak için haftalarca uğraştığı su damlası efektini giriyor. Konserin zirvesi böylece başlıyor. Yine çığlıklar arasında David ve Wright "Echoes"a giriyorlar. Konserde "Echoes"u duymak gerçekten şaşırtıcı geliyor ve "herhalde kısa versiyon" diye düşünüyorum, ama yanıldığım hemen ortaya çıkıyor. David'le paslaşarak uzun bir süre tribi devam ettiriyorlar. "Böyle bir şey yaşadım mı daha önce?" diye düşünüyorum; yanıtım hayır. Alte Oper Alte Oper olalı, böyle bir gece geçirmemiştir.

"Echoes"la konseri de bitiren grup içeri giriyor, fakat nazlanmayı kararında bırakıp "Wish You Were Here"la dönüyorlar. Ama bu beklenen son değil. İkna olmuyoruz, ısrar ediyoruz ve "Confortably Numb" ile hepimizi yere sermek üzere geri dönüyorlar. O enfes solonun kim bilir kaçıncı bir varyasyonunu daha çalan David, son notasını basıp grupla topluca salonu selamlıyor.

Çıkışta, bilet satan aynı esmer delikanlıyı görüyorum, "10 oyro, 10 oyro" diye bağırarak elindeki tişörtleri eritmeye çalışıyor. Ortağı da postere yatırım yapmış, onları elden çıkartmaya bakıyor. Köşede gözü yaşlı bir kız dikkatimi çekiyor, çıkanlara "nasıldı?" diye soruyor: "Wish You Were Here'i çaldı mı?"

Tolga Güler

1.nisan.cmtesi

alexander robotnick (floransa)

canlı

felix f + marflow dj set

31.mart.cuma

felix f + marflow (uluyana)

electro-nix partileri VOL.3

15.nisan.cmtesi

richard dauis (berlin)

canlı

dj. uygar pulat

bootleg partileri

14 nisan cuma

cilt iki

dj franzferdinand • fransa
mösyö tati • türkiye
baybora • oğuzeli

ankara-münih hattı VOL.3

22.mart.cmtesi

acid boy chair (münih)

dj. harunizer

6 Mayıs Cumartesi
electro-nix/ **in flagranti**

13 Mayıs Cumartesi
freezepop

3 Haziran Cumartesi
electro-nix/ **putsch 79**

pzt: total ret (nucaz, ambient, funk, soul, downbeat, lounge, jazzy house)
sa: diskötek (electropop, minimal house, minimal techno, poker flat, gigolo, kompakt, diskob)
çrş: corto & köfte 25 sound decoder (reggae, roots, dub, ska, rocksteady, skapunk)
prş: şık mehme(t)d (diskopunk, laserdisko, electropop, electropunk, neopop, syntpop, neoglam)
cum: gökhan (funky house, chicago house, electro, electroclash)
cts: buraque (italodisko, disko-nu-disko, oldschool electro, street jams, breakbeat electro)
paz: mösyö tati (worldbeat, caz, brasilero, latin, bossanova, idm)

LOCUS SOLUS

www.locussoluszone.com

Bestekar Sok. No: 60 Kavaklıdere - Ankara
Tel: 0312 468 67 88

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz

BAŞKENT EKSPRESİ

Ozan Tunca, 33, viyolonsel sanatçısı

Eskişehir'de mi yaşıyorsunuz?
Evet. Dün Borusan Filarmoni Orkestrası'yla konser verdik ve bir hafta boyunca İstanbul Filarmoni Orkestrası'nda çaldık, şimdi dönüyoruz.
Neler çaldınız?
Mesela Hasan Tura adında genç bir bestecinin Çanakkale şehitleri için yazdığı bir besteyi çaldık.
Mozart yılında Mozart'la aranız nasıl?
Profesyonel müzisyenler % 99 Mozart'ı kafalarında bir yere koymak zorunda. Onu sevmemek mümkün değil.
Dinleyici olarak tercihleriniz?
Daha çok hoşlandığım, 20. yy ya da bugünün modern eserleri. Diğer müziklerden dinleyen de çok arkadaşım var.
Diğer müzikler derken?
Ben de 18-20 yaş arasında heavy metal dinledim. Sonra Pink Floyd, caz...
Yerli müzik?
Vallahi zaten her yerde o müziğe maruz kalıyoruz.

Hazal Şahin, 20, öğrenci
Hüseyin Yanık, 22, öğrenci

Eskişehir'e, okula mı?
Hüseyin: Eskişehirliyiz. Okul Sakarya'da.
Hep trenle mi seyahat ediyorsunuz?
Hazal: Evet, bira içilebilen başka bir karayolu seyahati yok.
Kulağınızda kulaklıklar var. Neler dinliyorsunuz bu yolculuklarda?
Hazal: Genelde rock. Demir Demirkan'ı çok seviyorum. Şebnem Ferah, Özlem Tekin, Vega...
Hüseyin: Benim için müzik o kadar da mühim bir şey değil. Mesela şu anda Sezen Aksu, Levent Yüksel şarkıları çalıyor. Sezen Aksu'nun bütün şarkılarını severim.
Hazal: Benim en sevdiğim şarkısı "Küçüğüm"dür.
İlk Sezen Aksu dinlediğiniz zamanları hatırlıyor musunuz?
Hazal: Doğduğumdan beri var!

BURASI ESKİŞEHİR

Gözde Efe, 18, öğrenci

Eskişehirli misin?
İzmirliyim, Eskişehir'de sinema okuyorum.
Burada hayat nasıl geçiyor?
İzmir gibi değil, ama güzel. Burada da güzel gruplar var: Piiz, Birileri... Ben de müzikle uğraşıyorum.
Neler yapıyorsun?
Şarkı söylüyorum. Blues söylüyorum, eskilerden söylüyorum.
Mesela?
Led Zeppelin, Doors, Guns'N Roses... Ailem de böyle eski şeyler dinlerdi, plaklar vardı evimizde.
Evde en çok ne dinleniyordu?
Beatles! Ailem yeni müziklere de kaymış durumda. Her şey dinlenir evde. Annem Pamela'yı çok seviyor, babamla birlikte konserine gittiler.
Eskişehir'e konsere kim gelsin?
Iggy Pop!

Güven Arıcan, 21, öğrenci

Eskişehir'de hayat nasıl?
Zevkli geçiyor, sıkılmıyor insan. Okul, ev, kafe, bar...
Kulağındaki neydi az önce?
Etnik müziğe sardırdım. Geç oldu ama, Bob Marley dinliyorum.
Seni etnik müziğe gönderen Bob Marley ve reggae mi oldu?
Rock müziğin o belli tınısından sıkılmaya başladım. O müziği yapan insanların kültürlerini aramaya başladım.

Hangi coğrafyalar ilgini çekiyor?
Ortadoğu ve Afrika.
Nerelisin?
Bilecik, ama memur çocuğu olduğum için bayağı gezdik Anadolu'yu.
Kulağında müzik olmadığı zaman eksiklik duyuyor musun?
Duyuyorum ya, hatta arkadaşlarla beraber olduğumuzda, onlarla birlikte yürürken müzik dinleyemediğim için acı çektiğimi hissediyorum.

BURASI ANKARA

İlkay Ateşli, 27, hemşire

Yolculuk nereye?
Eskişehir'den Ankara'ya gidiyorum. Yarın nöbetim var da.
Eskişehirli misiniz?
Değilim, tayinim Ankara'ya çıktı ve her hafta sonu gidip geliyorum. Aslında tayinim İstanbul'du, ama becayişle Ankara'ya geldim.

Ne dinliyorsunuz şu anda?
Mp3 çalar olduğu için ilginç bir sıralamayla dinliyorum. Önce Mor ve Ötesi, şimdi Müzeyyen Senar. İkisini de çok seviyorum. Müzeyyen Senar yolculukta çok iyi gidiyor.
Sık müzik dinler misiniz?
Seyahat ederken, mutfakta iş yaparken hep dinlerim.
Şarkı da söyler misiniz?
Sevdiğim şarkı çıkarsa eşlik ederim.
En çok sevdikleriniz?
Tarkan, Sezen Aksu, Hüsnü Şenlendirici, Cem Karaca da var mp3 olarak... Eşim yapıyor bunların kaydını.

Ramazan Çelik, 25, kasetçi

Tandoğan'da ne zamandan beri kasetçilik yapıyorsunuz?
Beş yıldır. Satışlar eskisi gibi değil.
Askerler kimlerin kasetini alıyor?
Çırak: Müslüm, Ferdi...
Adını söyler misin?
Çırak: Boşverin!
Şu anda Ahmet Kaya çalıyor...
Ramazan: Onu kendime çalıyorum.
Ankaralı sanatçıların kasetleri var mı?
Çırak: Karma albüm "Ankara Rüzgarı" var: Ankaralı Namık, Ali Yaprak, Teksaslı Özcan, Eryamanlı Ferhat...
Anons kaseti de mi dolduruyorsunuz?
Ramazan: Mesela market indirimleri için anonslar. "Cuma günü kuru fasulyede yüzde 15 indirim var!" diyoruz.
Kim seslendiriyor?
Çırak: Bayan. Bir de askerler için anons yaparız: "Mardin'den gelip Mamak'ta vatanî görevini yapmakta olan, 85'e 4 tertip sayın Ahmet Yılmaz'ın bu kaseti özel olarak hazırlanmıştır. Asker arkadaşımız bu kaseti ailesine armağan ediyor."

HAYDARPAŞA GARI

Özgür Öztürk, 21, öğrenci

Yolculuk nereye?
Eskişehir'e.
Ne dinliyordun?
Röyksopp dinliyordum. Gerçi benim bir araştırma projem var, kendimce bir CD kaydettim ve o CD'yi dinliyorum.
Proje nedir?
Kendimce eğlence nedir sorusunu sorguluyorum. O yüzden de çok eksantrik şarkılar var içerisinde. Hülya Avşar'ın "Aradın mı" şarkısından tutun da, Arap dans şarkılarına kadar... Tracy Chapman da var.

Eğlence nedir?
Henüz cevabını bulabilmiş değilim. Herkese göre değişen bir şey bu. Benim için her zaman çevrenizde yeni tanıyabileceğiniz insanların olması bir eğlence biçimi.
Bu araştırmayı kime yapıyorsunuz?
Sadece kendim için yapıyorum.
Bittiğinde ne olacak yanıt?
Sanıyorum bu araştırma hiçbir zaman bitmeyecek.

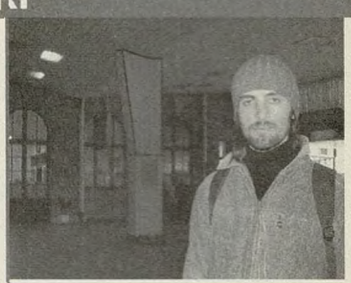

Çağlayan Satır, 22, öğrenci

Yolculuk Eskişehir'e mi?
Evet.
Ne dinliyorsun?
Metallica.
Mp3 çalar mı?
Evet, içinde Metallica, Oasis, U2 ve Apocalyptica var. Geniş bir arşivim yok, belli sanatçılar...
Metalci misin?
Kendimi öyle bir kalıba koymuyorum, rock dinlerim, türkü de dinlerim.
Mesela?
Yavuz Bingöl, Kazım Koyuncu severim. Genelde internetten indiriyorum.
En son ne zaman CD aldın?
En son bir arkadaşımıza Sting'in CD'sini aldık, ama düşünüyorum da, kendime aldığım CD'yi hatırlamıyorum.
Hayatında ilk aldığın albüm nedir?
Ahmet Kaya'nın "Şarkılarım Dağlara". Trene yetişmem gerekiyor!

Cüretkâr okura cüretkâr bir kitap... Pedro Almodóvar'dan

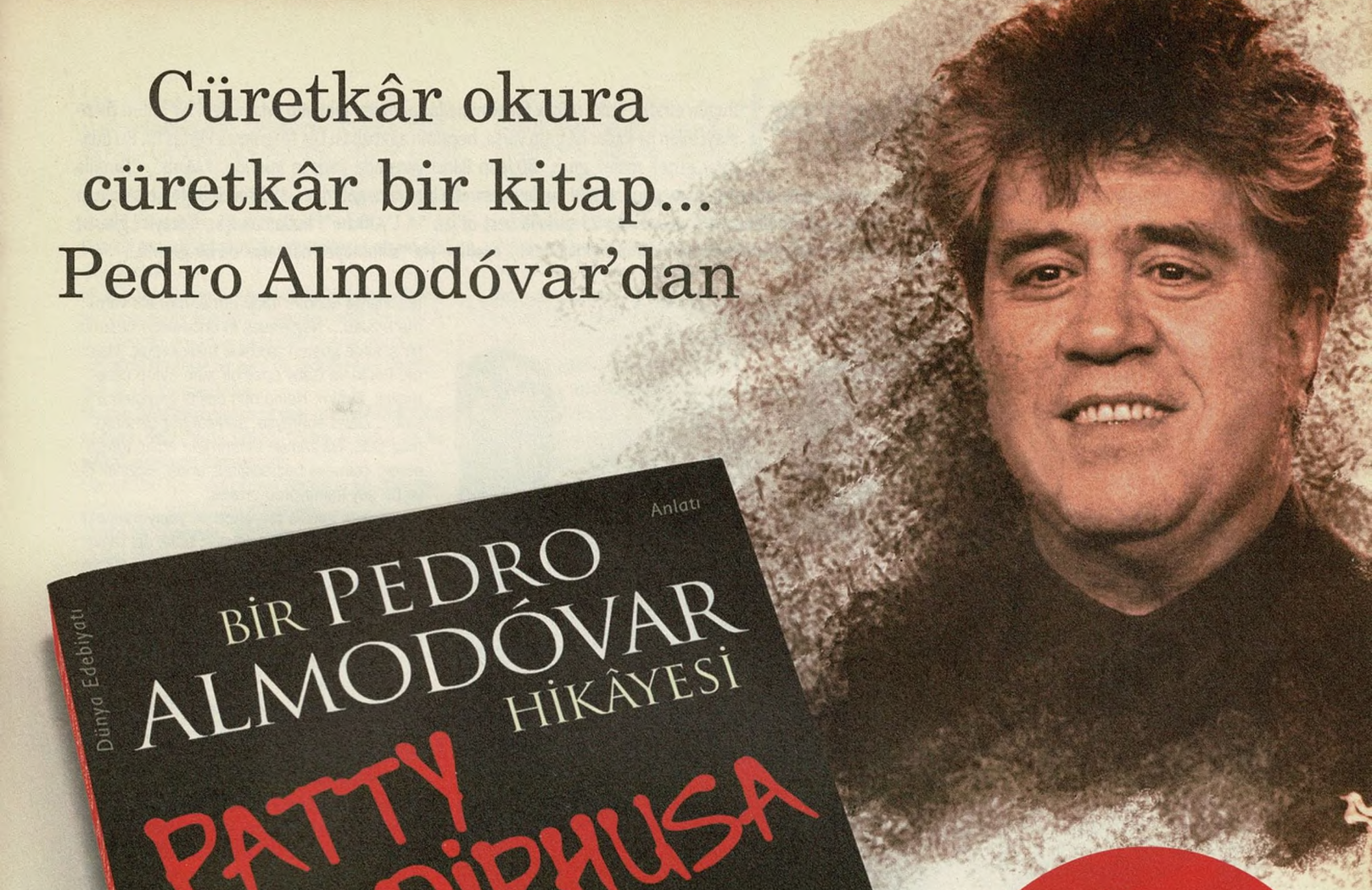

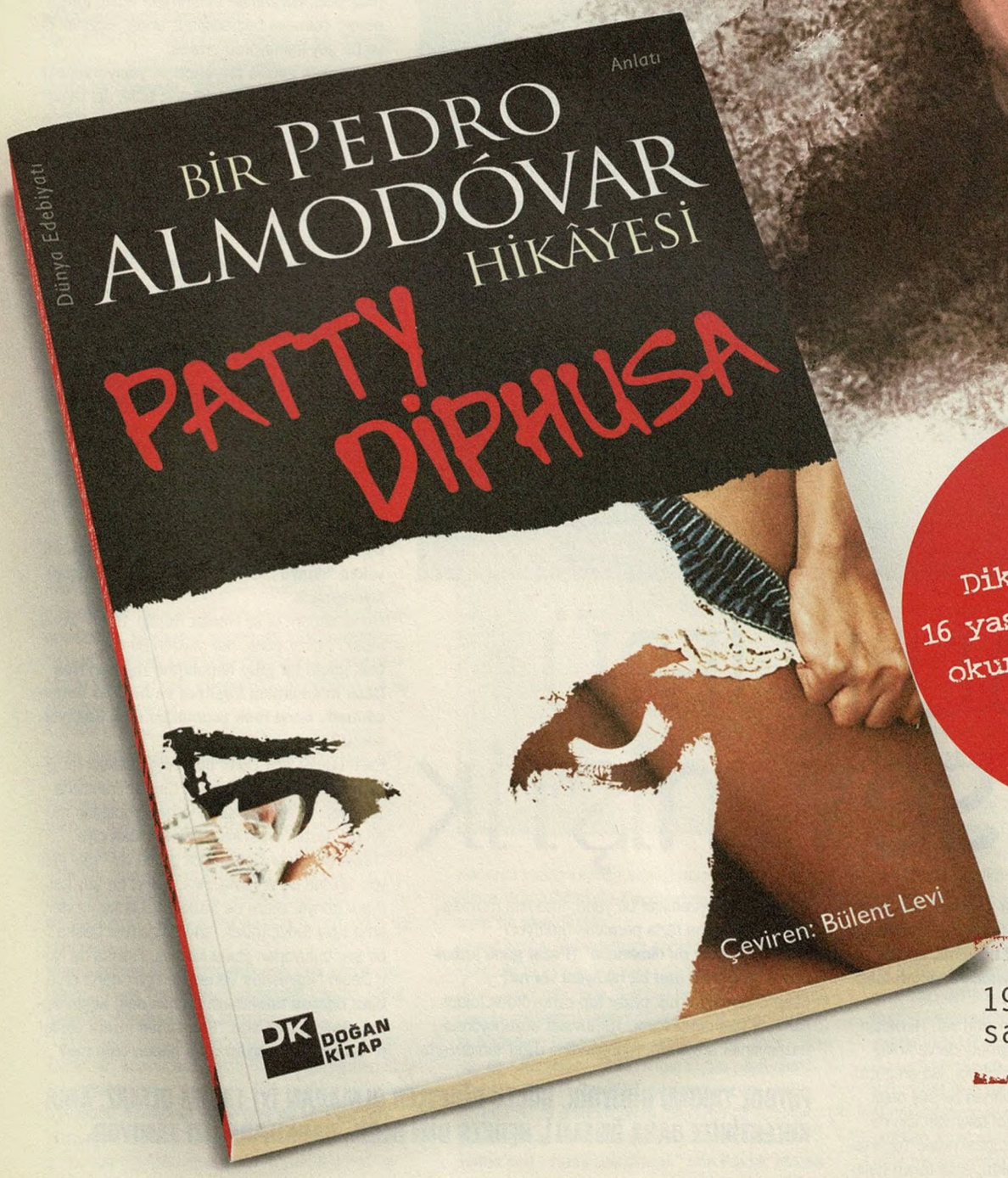

Dikkat, bu kitabı 16 yaşından küçüklerin okuması sakıncalıdır

196 sayfa 10 YTL

Kabuk değiştiren çılgın kent Madrid'de, çılgın bir porno yıldızının maceraları...

DK DOĞAN KİTAP

www.dogankitap.com.tr

LES NÉGRESSES VERTES

Bugün etrafta, farklı müzik türlerini hallaç pamuğu gibi atıp ortaya yeni bir bütün çıkarmayı bilen ne kadar iyi grup varsa, hepsinin ağababası Les Négresses Vertes'tir. Bu dünyalar güzeli melez grup, '80'lerin ikinci yarısında Paris'te kuruldu. "Mlah", "Famille nombreuse" gibi albümleriyle Çingene nağmelerini, punk'ı, vals-musette, flamenko, rai gibi tarzları cesaretle bir araya getirdiler. 1993'te solistleri Helno'nun ölümünden sonra da ruhlarını yitirmeden albüm yapmayı sürdürdüler. Yeni yayınlanan 21 şarkılık best-of'ları "A L'Affiche"i kutlamak için, Cezayirli gitarist Stéphan Mellino'ya telefon açtığımızda, maalesef dağılmış olduklarını öğrendik. Ama şarkılar baki... Mellino'yla "silinmeyen hatıralar"da bir gezinti...

YEŞİL ZENCİ KIZLAR
1999, soldan sağa: Paulo, Iza, Stéphane, Mathias ve Mich

BİZ BU KÜFRÜ ÇOK SEVMİŞTİK

Négresses Vertes'in yirmi yıllık geçmişi var, insan nereden başlayacağını bilemiyor, en iyisi futboldan başlayalım. Futbolu sevdiğinizi biliyoruz, hatta Négresses Vertes'le futbol arasında bağlantı kuruyorsunuz...

Stéphane Mellino: Ekip olmanın sihri var. Herkesin bir yeri var, hepsi birbirlerinin hizmetinde ve kolay izah edilemeyen bir büyü ortaya çıkıyor. İllâ en güçlüye, tekniği en kuvvetli olana dayanan bir şey değil, herkes birbirini bütünlüyor. Futbol takımları için de aynı şey geçerli. 2004 Avrupa Kupası'ndaki Yunanistan mesela, büyük şöhretleri yoktu, ama takım halinde oynadılar. Fransa'nınsa bir sürü starı vardı, ama takım oyunu oynamadı. Négresses Vertes de bir futbol takımı gibi işliyordu. Kollektivite çok önemli. Birey de çok önemli, güçlü bireyler olmadan iyi bir takım olamazsın, ama kolektif daha önemli. Şarkılarımızın bizden daha çok tanındığını gördük, insanlar Négresses Vertes üyelerini tanımıyor ama, şarkılarımızı biliyor. Müzik ve rock gibi, futbol da evrensel. Beraber oynamak için aynı lisanı konuşmanıza gerek yok. Bu tür benzerlikler bir yana, futbolda müziktekinden çok daha fazla para var. *(gülüyor)*

"Le Footballeur du dimanche" (Pazar günü futbolcusu) şarkısının özel bir hikâyesi var mı?

Evet, o zamanlar her pazar top oynuyorduk, ciddi ciddi bir takımımız vardı. Turnuvalar düzenliyorduk, müzisyenler arasında, mahalledeki diğer tanıdıklarla filan... Turnelerde de, konserlerden önce bir parti maç yapmak iyi gelirdi. Şarkı buna dair, zevk için, hareketin güzelliği için oynayan insanlara dair... Sportif, medyatik iddia için ya da para, pul, şöhret için değil, sırf zevk için oynamak...

FUTBOL TAKIMI GİBİYDİK. GÜÇLÜ BİREYLER OLMADAN İYİ TAKIM OLMAZ, AMA KOLEKTİVİTE DAHA ÖNEMLİ. HERKES BİZİ DEĞİL, ŞARKILARIMIZI TANIYOR.

Négresses Vertes kalabalık bir grup ve bambaşka zevkleri, tarzları olan insanlar barındırıyor. Farklılıklar içinde birliği, kollektiviteyi nasıl sağladınız?

Hepimizde aynı arzu vardı, müzik yapma, şarkılar aracılığıyla kendini ifade etme, müzikle varolma arzusu... Négresses'in öncesinde hepimiz bir şekilde gösteri alemine takılıyorduk. Mathias, Paulo ve Gaby epey bir süre sirkte çalışmışlar. Benim, Helno'nun çeşitli gruplarımız oldu... Daha sonraysa, şarkılarımız çimentomuz oldu. Ne zaman birbirimizle atışıp kavga etsek, çalmaya başladığımız anda, kızgınlık diye bir şey kalmıyordu ortada.

Négresses Vertes'ten önce ne yapıyordunuz?

Bir sürü şey yaptım, balıkçılık, balık ağı tamirciliği, motokuryelik... Négresses Vertes 27 yaşımda başıma geldi. Ondan önce başka gruplarım vardı. '70'lerin sonlarında punk'tık. Sonraları, rai'dan ve flamenkodan çok etkilendim... Sonra da zaten bütün bu etkilerin karışımı ortaya çıktı.

Daha ilk albümünüzden itibaren Fransa dışında, özellikle de İngiltere'de büyük bir dinleyici kitleniz oluştu. Fransız müzisyenler açısından çok istisnaî bir durum bu. Anglofon dünyada bu kadar ilgi görmenizi neye bağlıyorsunuz?

Müziğimizin belli bir tavrı, kendine has bir tarzı vardı. İngilizlerin ya da Anglo-saksonların yaptığı müzikten farklı bir müzikti. Blues'dan başka etkiler içeriyordu, Fransız şansonu, rai, flamenko, Latin ve tabii rock... Dolayısıyla, bir karşılık buldu. Sözlerimizi anlamasalar da, tavrı, kendimizi ifade ediş biçimimizi kavrıyorlardı.

Dışarda daha çok bir Fransız grubu olarak mı, yoksa "dünya müziği" kategorisinde mi görülüyorsunuz?

Hepsi birden, biraz Fransız müziği, biraz "world music", biraz punk, her şeyden biraz...

Çok güçlü bir grup olmalarına rağmen Noir Désir'in albümleri İngiltere ve ABD'de satışa çıkmadı, bunu rock yapmalarına mı bağlıyorsunuz?

Evet, çünkü Noir Désir tıpkı Anglo-saksonlar gibi müzik yapıyordu. Üstelik, Cantat Fransızca söylüyor. Müthiş bir şarkı yazarı. Yaptıkları müzik çok güzel, orası kesin, ama dinleyiciye "böyle birçok anglofon rock grubu var" gibi geliyor. Sözleri de anlamayınca, çekici bir şey kalmıyor geriye. Bizim de sözlerimizi anlamıyorlar, ama tavır farklı, müzik farklı, o zaman başka bir şey buluyorlar. Buna karşılık, Fransa'da Noir Désir, Négresses Vertes'den çok daha ünlü.

Ülke dışında tutulmanız Fransa'daki algılanışınızı etkiledi mi? Size "Fransa'nın müzik elçileri" muamelesi yapılmasına neden oldu mu?

Yoo, alâkası yok. Fransız basını "bunlar da kim, ne biçim bir müzik bu?" tavrındaydı hep. Yurtdışında "elçi" olarak görülüyorduk ama, Fransa'da kaale alınmıyorduk. Şarkıları seviyorlar, grubu yok sayıyorlar. Şarkılarımızın hâlâ sevildiğini görüyorum. Ama gazeteciler burun kıvırıyordu.

Anglo-sakson piyasa tarafından tutulmasaydınız, örneğin Türkiye'de bizim de sizden ha-

berimiz olmayabilirdi...
Maalesef öyle, müzik piyasasında dünyaya ancak bu köprü üzerinden açılabiliyorsun. İstanbul'a gelip çalmak isterdik. Çok yakına kadar gelmiştik aslında, Atina'da birkaç konser verdik, İstanbul'a maalesef gelemedik. Beyrut'ta çaldık ama.
Üstelik Beyrut konseriniz zamanlama olarak da çok önemli...
Müthiş bir konserdi. Muhteşem bir hatıra. Savaştan sonraki ilk konserdi. Ateşkes olalı sadece üç ay olmuştu. İnsanlar neşeden çılgına döndü. Müziğimizin oryantal bir yanı da olduğu için, orada çok iyi bir karşılık buldu.
Bugün hâla İstanbul'daki pek çok kulüpte "Zobi la mouche", "Voilà l'été", "Sous le soleil de Bodega" insanları coşturuyor.
Harika. Bu da, Négresses Vertes'in bir döneme damgasını vurduğunu gösteriyor.
Hatta bir dönemle, '80'lerle sınırlı olmadığını...
Doğru, hâlâ miadını doldurmadı. Dün akşam mesela, karım Iza'yla beraber Paris'te bir barda çaldık. Mellino adında yeni bir grup kurduk. Yeni yazdığım şarkıları çaldığımız gibi, Négresses şarkılarını da çalıyoruz. Onlar içinde benim yazdığım, Helno'yla birlikte yazdığımız epey şarkı var. "Bodega"yı çaldığımızda insanlar deliriyorlar, "Zobi la mouche"da yer yerinden oynuyor.
Yeni şarkılarınız Négresses Vertes hattında mı?
Evet, hep o tarzda şarkılar yazdım. Gruba 2001'de son verdik. Sonra, başkaları için de şarkılar yazdım.
Grubu nihaî olarak dağıttınız mı, yoksa ara mı verdiniz?
Yeniden bir araya geleceğimizi de sanmıyorum. Herkes bambaşka yollara gitti, kimileri tamamen meslek değiştirdi. Akordeoncumuz bir otel satın aldı, onu işletiyor. *(gülüyor)* Basçımız münzevi hayatı tercih etti, bir anlamda çöle çekildi. Sadece Iza'yla ben müziğe devam ediyoruz.
Manu Chao Los Angeles'da verdiğiniz, onun da dinleyici olarak geldiği konseri büyük bir zevkle anlatmıştı. Madonna'nın en ön sırada oturup "varoş" çocuğu Helno'yu coşkuyla alkışlaması Manu Chao'yu çok etkilemiş... O konseri siz nasıl hatırlıyorsunuz?
Konser efsanevî bir mekândaydı, Los Angeles Roxy, bambaşka bir alem, inanılır gibi değil, gerçeküstü... Bir baktık, bir sürü şöhretli, şık insan... Warner'la yeni sözleşme yapmıştık. Roxy'de akşam kutlama yapılıyor. Kuliste öğrendik ki, Madonna da oradaymış. Matraktı. Çaldık, millet çok eğlendi, coştu, dans etti. Ama dinleyiciler bir tuhaftı, heriflerin hepsi 60 yaşında, kadınlar 25'inde. *(gülüyor)* Bütün kızlar dans etti, tam parti havası oldu.
Madonna'nın size hayranlığı pek çok yerde anlatılıyor, "Dick Tracy"nin film müziği için de sizi o önermiş. Madonna'yla tanıştınız mı?
O konserde tanıştık, ama hepsi o kadar. "Dick Tracy"nin soundtrack'i için onunla görüşmedik, bize ısmarladılar.
Madonna müziğinin sizde özel bir yeri var mı?
Madonna, Madonna işte. Devasa bir şey. Açıkçası, bende hiç Madonna albümü yok. It's not my style. Bir yandan, Madonna'yı beğeniyorum da, televizyonda bir klibine denk geldiğimde seyrediyorum. Ama Madonna "business", başarı, "American dream"... Başka ölçekler, başka dünyalar!
Manu Chao'nun Helno'nun anısına yazdığı "Helno est mort" şarkısını nasıl buldunuz?
Nasıl söylesem, açıkçası şahane bulmadım. Bilemiyorum... Biraz naif buldum, aynı zamanda, beni biraz rahatsız da ediyor. Ama bir şey söylememeyi tercih ederim. Çünkü Manu en azından yaptı, kendi tarzında bir saygı duruşunda bulundu. Benim zevkime göre, sakarca da olsa, bizim bir türlü yapmayı başaramadığımız şeyi o başardı.
Sizin için çok daha yakın, fazla yakıcı olduğu için mi Helno'ya ithaf bir şarkı çıkmadı?
Bizim için Helno ölmedi, hiç ölmeyecek. Şarkılarını söylemeye devam edeceğim. Fiziken, evet, bir mezarın içinde, ama ruhu, zihni, fikirleri, sözleri hep burada. Zaman geçtikçe haklılığı daha da çok görülüyor. "Helno öldü, Helno öldü!" diye şarkı söyleyemeyiz yani. Anlatabiliyor muyum?
Helno hayattayken de efsanevî bir şahsiyetti; 29 yaşında öldü, bir efsane olarak kaldı. Bize biraz Helno'yu, dünyasını anlatır mısınız?
Son derece hassas bir insandı. Dünyadan biraz kopuk, kendi aleminde, aydan gelmiş bir hali vardı. Aynı zamanda çok güçlü bir şehirli şiiri vardı. Hakiki bir adamdı. Acılarını, üzüntülerini, neşesini üzerinde taşırdı, hepsini aynı anda... Bir mum gibi yandı. 29 yaşında öldü, ama gerçek bir hayat yaşadı. Kimi insanlar 100 yaşına gelir ama, onun yaşadığı hayatı asla yaşayamaz. Konuşkan biri değildi, içe dönüktü. Şarkılarında konuşurdu, sahnede konuşurdu, başka bir boyuta geçerdi. Öldüğü gün gazeteler "Uyuşturucu müptelasının ölümü..." diye haber yaptı. Kimse ona hak ettiği saygıyı göstermedi, lâyık olduğu şekilde anılmadı... Beraber bir sürü şarkı yazmıştık, "Zobi la mouche"u dinleyin, işte Helno o, Helno'nun ruhu orada. Ele gelmez, yakalanamaz bir insan, onu kıstırdığınızı sandığınız anda, kaçar gider... Kendi kadınca şarkı söylemek, eğlendirmek demek değil ki... Şarkıcının bir dünya sunması lâzım, sözcükler, karakter, şarkı söylemekten çok daha fazlası... Helno'nun yerini doldurmayı başaramadık. Pişmanlık değil bu, pişmanlık duymuyorum. Öyle yaptık, öyle yaşadık, keşke farklı olsaydı. Ama olabilseydi, olurdu.
Mano Negra ve Négresses Vertes aynı dönemde ortaya çıktı ve hep birlikte anıldı, ikiz muamelesi gördü. Sizce de akraba mısınız?
Evet, aynı ailedeniz, orası kesin. Müzikal açıdan farklı olsak da, aynı dünyadanız.
Onlar daha punk.
Evet, daha rock, daha Clash! Bu da, İngiltere'de, yurtdışında aleyhlerine oldu, Négresses kadar tutulmadılar. Öyle bir sürü İngiliz grup var... Ama, Mano sadece Clash de değil, İspanyol, Latin yanları da var. Sonuçta, aynı ailedeniz.
Mano Negra'dan sonra Manu Chao'nun yaptıklarını nasıl buluyorsunuz?
Harika buluyorum, tek kelimeyle harika, özellikle de "Clandestino". İlk albümü fantastik buldum. Manu Chao'ya ve yaptıklarına büyük hayranlık duyuyorum. Sonra Amadou & Mariam'la yaptığı iş de olağanüstüydü. Bravo Manu!
Punk yaptığınız zamanlar Clash sizi etkileyen gruplar arasında mıydı?
Elbette, Clash'sız olur mu! Clash, Sex Pistols, Damned... Helno, hakikaten tam punk'tı. Onunla tanıştığımda katışıksız punk bir grupla, Béruriers Noirs'la takılıyordu. Kızılderili gibi kesilmiş yeşil saçları vardı; tam punk'tı...

HAKİKİ BİR ADAMDI HELNO. ŞARKILARINDA KONUŞURDU. "ZOBI LA MOUCHE"U DİNLEYİN, RUHU ORADA. KENDİ KANATLARINI YAKAN BİR ÖZGÜRLÜKTÜ ONUNKİ.

Helno (1963 - 1993)

natlarını yakan bir özgürlüktü onunki.
Helno'nun 1993'teki ölümünden sonra "frontman"lik size düştü...
Helno zamanında da bazı şarkıları ben söylüyordum, ilk albümde "Orane"ı, "L'homme des marais"yi, ikinci albümde "Face à la mer"i, daha birçok şarkıyı söyledim. Helno ölünce, evet, kendimi şarkı söylerken buldum ama, sadece ben değil, diğerleri de söylüyordu. Rolü birkaç kişiye paylaştırdık, "the frontman" olmadım. Geriye bakınca, Helno'nun yerini doldurmamış olmamızı bir eksiklik olarak görüyorum. O cesareti gösteremedik.
Helno'nun "yerini doldurmak" ona ihanet etmek gibi mi geldi?
İstemedik. İstemedik, çünkü yeri doldurulamaz diye düşünüyorduk. Yeri doldurulamaz olduğu kesin. Ama, başka bir "frontman" bulmamız gerekiyordu, belki de bir kadın, başka tür bir kişilik... Öyle olsaydı, durumu daha iyi aşabilirdik. Ama ortada bir boşluk kaldı.
Grubun sona ermesini buna mı bağlıyorsunuz?
Erozyonda büyük rol oynadı. Şarkıcı demek, sade-
Grubun adının Négresses Vertes (Yeşil zenci kızlar) olması da o yeşil saçlardan mı geliyor?
Evet, Helno'nun yeşil saçlarından. Bir keresinde o saçlarla bir bara giriyor, adamlar da "defol négresse verte!" diyerek onu kapı dışarı ediyorlar. O küfür hoşumuza gitti, gruba isim yaptık.
'80'lerin ortaları, rai'ın yükselişine, Paris'te müzikal canlanmanın yaşandığı döneme denk düşüyor... Yirmi yıl öncesinde, sizin açınızdan Paris'in genel havası nasıldı?
Bir anlamda, ikinci jenerasyon müzisyenler ortaya çıkmıştı... Fransa'da '70'lerin sonlarında birinci kuşak bir müzisyen dalgası vardı: Bijou, Téléphone... '80'lerin sonlarına doğru, ikinci bir müzisyen dalgası geldi, müzikal anlayışta, rock anlamında yüzü İngiltere'ye daha az dönük; daha çok, kendi köklerine inen bir müzisyen kuşağı, melez, Latin kökler... Hakikaten Fransa'da sokağın yansımasıydı. Bu hâlâ devam ediyor. Hatta bugünler yirmi yıl öncekinden daha iyi bile diyebilirim.
Bugün beğendiğiniz, sizi etkileyen gruplar, müzisyenler kimler?
Barlarda çalarken, bir sürü yeni grupla tanışıyorum. Elzef diye bir grup var, süper enerjileri var, süper müzik yapıyorlar, müzikal kaliteleri bir sürü gruptan, isim vermeyeyim şimdi, çok daha üstün. Ama hiçbiri tanınmıyor. Bana değerli gelen müzisyenler, yapabilirlerse, albümlerini kendileri yapabiliyorlar ancak, ama Fransa çapında bile dağıtamıyorlar. Ama günün birinde patlayacaklar mutlaka. Çünkü bir sürü grup var, müzik yapılan bir sürü mekân var. '80'li yılların sonlarında Paris'te çalabileceğiniz çok az yer vardı.
Sözünü ettiğiniz grupların yaptıkları müzikler arasında ağır basan bir tarz, bir sound var mı?
Farklı birçok sound var. Bir yandan çok fazla öz-

babylon

www.babylon.com.tr

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

Şehbender Sok. No:3
Asmalımescit, Tünel/Beyoğlu
Tel:(212) 292 73 68

Babylon bir Pozitif Titreşim'dir.
www.pozitif.info

NİSAN 2006

The Miller Way

PAROV STELAR & THE WOLF MYER ORCHESTRA-LIVE

LİNZ
01.04 Ct/Sat | 23:00

DUB PISTOLS SOUNDSYSTEM

the Miller way MAKE IT EASY

LONDRA
29.04 Ct/Sat | 23:00

Nokia Nseries "Hear New"

İLHAN ERŞAHİN DÖRTLEMESİ

İSTANBUL-NEW YORK-PARİS
05.04 Ça/Wed 06.04 Pe/Thu | 21:30
07.04 Cu/Fri 08.04 Ct/Sat | 23:00

HEAR NOKIA NEW

Efes Pilsen Blues Nights

LARRY GARNER & BAND

NEW ORLEANS
11.04 Sa/Tue | 12.04 Ça/Wed | 21:30

EFES PİLSEN BLUES NIGHTS

Garanti Caz Yeşili

LONNIE LISTON SMITH & THE COSMIC ECHOES

RICHMOND
13.04 Pe/Thu 21:30 | 14.04 Cu/Fri 23:00

Garanti CAZ

Mavi Müzik

STEREOLAB

LONDRA
21.04 Cu/Fri | 22.04 Ct/Sat | 23:00

mavi JEANS müzik

Session Passion by

REBEL MOVES

İSTANBUL
15.04 Ct/Sat | 23:00

SIFIR KM

Levent Yüksel
Ant Şimşek
Volkan Öktem

İSTANBUL
19.04 Ça/Wed | 21:30

AYŞE TÜTÜNCÜ ÜÇLÜSÜ

İSTANBUL
26.04 Ça/Wed | 21:30

FENOMEN

İSTANBUL
04.04 Sa/Tue | 21:30

SELİM SESLER TRAKYA ROMAN GRUBU

İSTANBUL
18.04 Sa/Tue | 21:30

AYHAN SİCİMOĞLU & LATIN ALL STARS

İSTANBUL
27.04 Pe/Thu | 21:30

KREK TİYATRO TOPLULUĞU - ADAMLAR

İSTANBUL
25.04 Sa/Tue | 21:30

RADYO BOĞAZİÇİ ON AIR

20.04 Pe/Thu | 21:30

OLDIES BUT GOLDIES

Oldies But Goldies

28.04 Cu/Fri | 22:00

ARGOS İLETİŞİM HİZMETLERİ · Radikal · yelken basım · RADIO XI-GEN FM 98.9 İSTANBUL · "Açık Radyo." 94.9 · NEKO · Wall · POINT HOTEL Always a pleasure · e-kolay.net

Biletler babylon ve bilet ix gişelerinde.

beöz Fransız bir sound var, Vincent Delerm filan gibi şarkıcılar... Rock değil, mıymıy, gling gling gling... Sözlerde de aslında bir numara yok.

Bénabar da onlardan mı sizce?

Hah, evet, Bénabar filan... Benim için müzik sözlerden daha ağır basar. İyi bir sloganın, güzel bir riff'in varsa, sözlerin var demektir.

Têtes Raides'i nasıl buluyorsunuz?

Uuff! Aman uzak dursun. O halis Fransız haline tahammül edemiyorum. Tımçakçak, tımçakçak, tımçakçak... Bayıyor. Neyse, başkaları hakkında çok fazla atıp tutmayayım.

Helno büyük bir Brel hayranıymış. Brassens, Brel kuşağının şansonuyla aranız nasıl?

Evet, Helno için Brel'in bambaşka bir yeri vardı. Brel, Brassens, Ferré, Nougaro, hepsi çok büyük insanlar, aslında onlar hakiki rock'n'roll'dular. Hakiki bir enerjileri, sözleri vardı... Brassens bir yandan şairdi. Bir de tabii Gainsbourg, bak onu unuttum demin, tabii ki Gainsbourg! Onların hepsi başkadır, yerleri doldurulmadı. Vincent Delerm, Cali ya da Bénabar mı Brel, Brassens, Ferré, Nougaro'nun yerini dolduracakmış! *(gülüyor)*

Jane Birkin'in albümünde, daha önce Petula Clark'ın seslendirdiği Serge Gainsbourg şarkısı "La Gadoue"yu düzenlemiştiniz. Serge Gainsbourg'un sizin için nasıl bir yeri var?

Biz Gainsbourg'u hayattayken tanıma şansını yakalayan kuşaktanız. 14 yaşındayken, ilk büyük hayranlık duyduğum hit parça "Je suis venu te dire que je m'en vais"ydi (Sana gittiğimi söylemeye geldim). "Melody Nelson", "L'Homme à la tête de chou" (Lahana kafalı adam) çıktığında, 18-19 yaşlarındaydım... Bütün o plakları çıktıkları anda aldık, dinledik, hayran olduk. Led Zeppelin falan dinliyorduk ama, Gainsbourg da dinliyorduk. Gainsbourg mükemmel olanı yakalamıştı, hem müzik, hem Fransızca sözler, ritm... Süper!

"La Gadoue" yorumunuz tam bir Négresses Vertes'leştirmeydi. "Red Hot & Blue" albümünde yorumladığınız Cole Porter bestesi "I Love Paris" de öyle. Négresses'leştirdiğiniz başka şarkılar var mı? Cover yapmayı sever misiniz?

(gülüyor) Négresses Vertes'leştirmek güzel bir terim, bunu ben de kullanayım. Sizin deyiminizle, Sex Pistols'ı Négresses Vertes'leştirmiştik.

Hangi şarkıydı?

"Pretty Vacant"ı coverlamıştık. Dnnnıınının nınıı nınınını! Bir de Elvis Presley'i Négresses Vertes'leştirmiştik, "Marguerita"yı. Yeni best-of'da da olması lâzım... Şu sıralarda, yeni grubum Mellino'yla, Rolling Stones'u Négresses Vertes'leştirdim. "Jumpin' Jack Flash"i coverladım. Her akşam insanları feci coşturuyor, müthiş!

1999'da, Howie B'nin prodüktörlüğünü yaptığı "Trabendo" diğer albümlerinizden çok farklıydı. Müzik zevkiniz, tarzınız mı değişmişti, o tarzda yolun sonuna geldiğinizi mi düşünüyordunuz?

O albümde şu sorun vardı: Grup gelişiyordu, dönüşüyordu, daha doğrusu müzisyenler dönüşmüştü. Ama, herkesin kendi kendine arzularını ve kendi dünyasını yansıtıp akıtacağı ayrı ayrı albümler yapmak yerine, bunların hepsini Négresses Vertes'in içine koyduk. Bu bir hataydı. Çünkü bir kere, Négresses Vertes elektronik değil. Halbuki albüm gayet iyi, şarkılar çok güzel. Ama bir Négresses Vertes albümü değil.

Albümü yaparken de bunun farkında mıydınız?

Albümü yaparken bunun bu şekilde farkında değildim. Ben de diğerleri gibi, dönüşmemiz gerektiğini düşünüyordum. Bence bugün Négresses Vertes'in yapacağı hâlâ birçok şarkı var. O tarzda iyiydik. "Trabendo"yu yapmakla hata ettik.

Howie B.'yle çalışmak nasıldı?

Gayet iyiydi. Kıyak çocuk. Howie B.'yle çalışmak müzikal açıdan çok öğreticiydi. Ama albümde fazla Howie B. var, yeterince Négresses Vertes yok.

Bir anlamda, Négresses Vertes'in sonu oldu bu!

Evet, ben böyle söylemeye cesaret edemezdim, ama siz söylediniz, kesinlikle öyle oldu.

"Trabendo" dinleyici tarafından nasıl karşılandı?

"Trabendo" basın tarafından iyi karşılandı, dinleyici tarafından çok kötü! *(gülüyor)* Öteki albümlerin tam tersi oldu.

Juan Goytisolo Paris için şöyle diyor: "Ben kültürlerin karmaşasının erdemine inanırım. Paris'in yazgısı, çoğul ırklı, 'metek' kent durumudur. Günün belirli saatlerinde tam bir Babil Kulesi. Paris yavaş yavaş üçüncü dünyalaşmada."

Tamamen katılıyorum. Paris sadece filmlerdeki, kartpostallardaki o merkez değil. Çevresiyle beraber 15 milyon nüfus, büyük bir "megalopol". Ama Paris'in içi gittikçe burjuvalaşıyor, fazla burjuva. Ama yine de, banliyölerde, Paris'in çevresinde bütün melezlikler var, bütün dünya Paris'te.

Siz de "varoştan" geliyorsunuz, gençliğinizin banliyöleriyle bugünün banliyöleri arasında ne farklar var? Kasım ayındaki "isyan" olarak adlandırılan olayları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Fransa'da ciddi şeyler yaşanacak. Müslüman ülkelerin çoğunda, sadece fundamentalistler seçim kazanır. Fransa'daysa aşırı sağın, Front National'in kazanacağını sanıyorum. Durum ürkütücü bir şekilde radikalleşiyor. Siyasetçiler bunun bilincinde değil, insanların neler yaşadığının farkında değiller. Gidişatı hiç iyi görmüyorum açıkçası. Sokağın kokusunu tanıyorum, insanlar giderek sertleşiyor, hissediyorum. Zor günler gelecek.

Banliyölerdeki gençlerin eylemleri, bir siyasallaşmaya, bilinçlenmeye evrilemez mi?

12 yaşında siyasal bilinç olmaz ki!.. O arabaları yakanlar çocuk henüz. Yaktıkları arabalar komşularının ya da babalarının arabaları... İllâ araba yakacaksan, zengin mahallelerdekileri ya da Chirac'ınkini falan yakman lâzım.

Claude Chabrol, bir söyleşide, bunu bir uyarı olarak gördüğünü, "şimdi kendi arabalarımızı yakıyoruz, ama yarın sıra sizinkilere gelecek" mânâsında yorumladığını söylüyor.

Bu konuda ona katılamıyorum. Chabrol, olmasını arzu ettiği şeyi söylüyor. Ama, kesinlikle öyle değil. Ortalığı ayağa kaldırıyorlar, o kadar. O çocukların bir gelecek perspektifi yok. Kendilerini kurban olarak görüyorlar, kendilerini mağdurlaştırıyorlar. Fransa zengin bir ülke, bir sürü imkân var. İnsanların çoğu "ah, ne boktan durumdayız!" diye ağlaşıp duruyor. Yeryüzünde bir sürü ülke gördüm ve Fransa'da insanların şanslı olduğunu düşünüyorum. Ama herkes halinden şikâyet ediyor. Bunu çok yanlış ve çirkin buluyorum, ayrıca, gerçekten acı çeken bütün insanlara karşı ayıp da. Paris'in gittikçe daha çok burjuvalaşması, insanların varoşlara itilmesi, içlerine kapanmaları: Bütün bunlar gerçeklik. Ama nihayetinde iyi durumdayız. Fransa'da insanlar sadece Fransa ölçüsünde düşünüyorlar, halbuki bu çok küçük bir şey. Biz Négresses Vertes olarak dünya ölçeğinde düşünüyorduk. Dünya çok büyük ve bütün dünyaya seslenmek çok güzel.

LED ZEPPELIN DİNLİYORDUK AMA, GAINSBOURG DA DİNLİYORDUK. MÜKEMMEL OLANI YAKALAMIŞTI, HEM MÜZİK, HEM FRANSIZCA SÖZLER, RİTM... SÜPER!

Solun hali hakkında ne düşünüyorsunuz?

Sol yok ki! Sol fikir yok ki! Solun solculuğu kalmadı! Sistem tarafından süpürüldüler.

Peki, cumhurbaşkanı Sarkozy mi olacak?

Chirac kurttur; onu istemiyor. Etrafımızdaki ülkelere baksana, İspanyolların başbakanı 40 yaşında, İtalyan 50 yaşında, İngiliz 50 yaşında, Alman kadın 50 yaşında, bizim cumhurbaşkanı 80 yaşında. İşte bu her şeyi gösteriyor...

"200 ans d'hypocrisie" (200 yıllık riyakârlık) adlı bir şarkınız vardı...

Ah, o şarkı çok geçerli. 1999'da, 1789'un ikiyüzüncü yıldönümü için yapmıştık. Fransız riyakârlığı, Fransız ikiyüzlülüğü... İki yüz yıldır krallık yok, ama onun yerini burjuvazi aldı. Hükümet denen şey sınıf mücadelesine hükmediyor. Fransızların kendilerini dünyanın merkezi sanmaları, Fransız kültürünün çok önemli olduğunu düşünmeleri, Fransız kültürünün istisnaî olduğuna inanmaları... Bütün bunlar ikiyüzlülük. Böyle düşünmek içler acısı bir durum. Kültür dediğin şey, ne söylediğin değildir ki, ne yaptığındır, dünyaya ne gösterdiğindir. Peki, biz bugün ne gösteriyoruz dünyaya? Hiçbir şey. Boktan müzikler, boktan filmler... İhtiyar siyasetçiler. Son dönemlerde Fransa'nın yaptığı en iyi şey, Irak savaşından önce Villepin'in söylemiydi. Yıllardır olan tek iyi şeydi. Ama yine de Paris'te müthiş bir müzik ortamı var. Afrikalılar, Meksikalılar, aklına gelebilecek herkes, beraber müzik yapıyor, bu müthiş bir zenginlik. Televizyonlarda şurada burada görünmüyor bütün bunlar, televizyonda sadece Johnny Hallyday'i, Star Academie'yi filan görürsün, korkunç! Bu tür şeylerle insanları eblehleştiriyorlar. Sonra da Front National'in güçlenmesine şaşırıyorlar.

Bütün bu manzara içinde size biraz iyimserlik veren bir şeyler yok mu?

Bana iyimserlik veren, müzik yapmaya devam etmem. Négresses Vertes'in ruhu hâlâ burada varoluyor. Er ya da geç rüzgar bizden yana esecek ve haklı çıkacağız. Düşünmeyi bırakıp harekete geçmemiz lâzım.

İBERYA ÇEŞİTLEMELERİ
Gitarist Stéphane Mellino, Négresses Vertes üyesi eşi Iza'yla Mellino grubunu kurdu, bu yıl içinde bir de solo albüm çıkardı: Enstrümantal parçalardan oluşan "Variations ibériques."

Söyleşi: ***Siren İdemen***

[CHEIKH LÔ]

Afrika müziğinin büyük isimlerinden biri, 11 Mart'ta, İstanbul'daydı. Senegal'in dünya sahnesine başlıca armağanlarından biri olan Cheikh Lô, beş yılık aranın ardından çıkardığı "Lamp Fall"un turnesi vesilesiyle Türkiyeli dinleyicilerine ziyafet çekti. Memleketinin mbalax havalarının kimyasını pop'la, rock'la ahbaplığı ilerletecek şekilde yontan, reggae'yla, Küba, Brezilya ritmleriyle, folkla, cazla hemhal eden Lô'yla buluştuğumuzda, bir başka büyük Afrikalı müzisyeni, Ali Farka Touré'yi yitireli birkaç gün olmuştu...

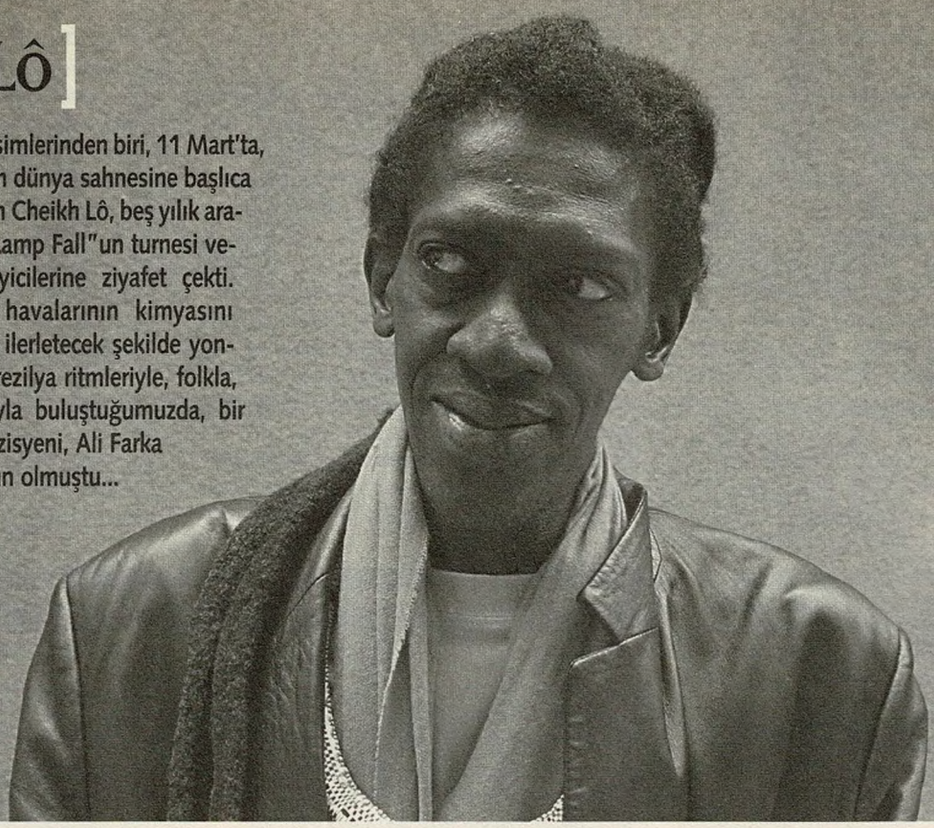

Foto: Şahan Nuhoğlu

DÖNÜŞSÜZ YOLCULUK

Ali Farka Touré'yi tanıyor muydunuz?

Cheikh Lô: Evet. Hepimiz için büyük bir kayıp. Onu sevenler için de, Afrika müziği için de. Ölümü beni çok üzdü, ama yapacak bir şey yok, tek tek hepimize sıra gelecek. Yapabileceğimiz tek şey yaşadığımız için tanrıya şükretmek ve bize uzun bir ömür vermesini dilemek...

Ali'nin son albümünün kayıtları daha yeni bitmişti, albümün çıkışını göremeden aramızdan ayrıldı. Özellikle buna çok üzüldüm. Veda etmeden önce, bu kayıtların da dinleyiciyle buluşmasına şahit olmayı ve bizlerin tepkisini görmeyi çok istiyordu. Biraz daha yaşayıp son yapıtının doğumuna tanıklık etmek istiyordu. Öldüğü gün Paris'teydim. Akşam konsere başlamadan, bir dakikalık saygı duruşu yaptık. Sevgili dostumuz Ali Farka Touré'yi kaybettiğimizi söyledim. Haberi olmayan çoktu. Hepsi gözyaşlarına boğuldu.

Kendi müziğinizi Ali Touré'nin müziğiyle karşılaştırınca neler düşünüyorsunuz? Ne de olsa Afrika müziği, günümüzde küresel müzik piyasasında sahip olduğu yeri biraz da onu borçlu.

Ondan önce çok ünlü olan başka Afrikalı müzisyenler de var. En başta Fela Kuti'yi, tabii Manu Dibango'yu anmak gerek. Yolu onlar açtı. Ali 67 yaşında öldü ve asıl ününü yaşamının sonlarında kazandı.

Ama Ali Touré'nin yumuşak müziği, çok daha geniş bir kitlenin Afrika müziğine ilgi duymasına da vesile oldu.

(gülümseyerek) Afrika blues'u diyorlar. Evet, çok yumuşak bir müzik. Ama Fela'nın müziğinin ya da benim seçtiğim rotanın çok daha "pop" olduğunu unutmamak gerek. Fela'yı yalnız Afrika müziği dinleyenler değil, çok daha geniş bir kitle biliyordu. O zamanlar herkes Fela'yı tanıyordu. Üstelik Fela bir anda meşhur oldu, tüm Afrika ve Avrupa onu hemen tanıdı. Afrika müziğini bir hamlede tüm dünyaya hatırlattı ve çok derin bir iz bıraktı. Ali'nin keşfedilmesi, yıllar süren, yavaş ilerleyen bir süreç gerektirdi. Afrikalı müzisyenlerin kimi Afrika'da daha ünlüdür, kimi Avrupa'da. Fela'yı herkesten ayrı tutmak gerek. O bir doğal afet gibi her yeri sardı ve herkesi etkiledi. O dönemi ve Fela'nın müziğini düşününce hâlâ çok heyecanlanıyorum. Ali Farka'nın müziğini de çok beğeniyorum, ama aslında hepimizin önünü açan Fela oldu.

Az önce basın toplantısında müzik yapmanızın nedenlerinden biri olarak, dininizi, inancınızı tanıtmayı gösterdiniz...

Hayır, hayır. Özellikle müzik yapmamın nedenlerinden biri demek istemedim. Müziğin nedeni, müzikal refleksle gizli. Müziğe başlarken herhangi bir neden, amaç düşünmedim, kendiliğinden oldu. Ancak zaman içinde Baye Fall'a, yani inancıma, bu konudan anlamayanlar tarafından Jamaika etiketi yapıştırılmasına şahit oldum. Avrupa'da nereye gitsem, uçaktan iniyorum ve...

Sizi Rasta sanıyorlar.

Aynen öyle. Ama biz Rasta değiliz. Böylece Baye Fall'ın hiç tanınmadığını gördüm. İşte o zaman, inancımı tanıtma isteği müziğimin içine

Ali Farka Touré'nin ölümü beni çok üzdü. Son albümünün kayıtları yeni bitmişti, çıkışını göremedi. Öldüğü gün konserden önce bir dakikalık saygı duruşunda bulunduk.

sızdı. Bunu dinimi tanıtmak için bir fırsat olarak gördüm. İstedim ki insanlar, tıpkı Rastalara benzeyen bu görüntünün Jamaika değil, Afrika kökenli olduğunu bilsin. Yavaş yavaş bizim oraları görmemiş insanlar da Baye Fall diye bir şey olduğunu kavramaya, en azından bu saç şeklinin Jamaika'ya has olmadığını anlamaya başlıyorlar.

Öyleyse bize Baye Fall'la ilgili bir şeyler de söylemek ister misiniz? Şarkılarınızda bundan bahsediyorsunuz, ama konsere gelenler Wolof dilini anlamıyor olacaklar.

Senegal'e Türk müzisyenler gelse, Türkçe bilmediğim için, ben de söylenen hiçbir şeyi anlamam, ama müzik oradadır. Umarım herkes öncelikle müzik için gelir. İlginin başlangıç noktası müzik olmalı. Bob Marley şarkılarını İngilizce söylüyordu. Frankofon Afrika'da pek az insan İngilizce anlar, çoğumuz okula bile gitmiyoruz.

Ama yine de Bob Marley'i çok sevdiniz...

Hem de nasıl! Tek kelime anlamadan herkes Bob Marley dinliyordu. Öyle bir dönem oldu ki, her sabah kalkıp dışarı çıktığımda bir yerlerden Bob Marley'in sesini duyuyordum. İnanın, bunun hiç istisnası olmazdı! Afrika'da da, Fransa'da da, hâlâ İngilizce bilmeyen pek çok insan, şarkılarında ne söylediğini anlamayan birçok insan, duyar duymaz Bob Marley'in müziğine aşık olur. Ayrıca biz albüme şarkı sözlerinin tercümelerini de ekledik; hem İngilizce, hem Fransızca.

Müziğe davul çalarak ve vokal yaparak başlamışsınız. Gitara nasıl geçtiniz?

Önceleri konga, tumba, ne bulursam çalıyordum. Arada sırada da bir arkadaşımın gitarı vardıyla oynuyordum. Sonra akor basmaya başladım. Ama nota bilmiyordum, yavaş yavaş keşfettim. Daha sonra bir gitar edindim ve odamda her gün, saatlerce çalmaya başladım. Hâlâ nota bilmeden çalıyordum. Do

diye bir şeyin varlığından gitara başladıktan çok sonra haberim oldu. Bir gün bir adam yanıma gelip sordu: "Arkadaşım, bastığın notanın ne olduğunu biliyor musun?" "Bak" dedi, "bu do, bu da re". Ben de söylediklerini not aldım ve böylece işin temelini öğrenmiş oldum. Şimdi okula giden bir çocuk, yedi-sekiz yaşında müzik derslerine başlayabiliyor. Şehirde yaşayan herkes, bir piyanoya dokunma şansına sahip. Hatta birinin yeteneği fark edilirse özel derslere de başlayabiliyor. Toplumun müziğe bakışı çok değişti. Benim zamanımda neredeyse gizli gizli çalışırdık. Müzisyen olmak diye bir seçenek yoktu. Anneler babalar bunu utanılacak bir şey olarak görürdü.

Aileniz buna karşı çıktı mı?

Özellikle annem karşı çıktı. Babam hiç rahatsızlık duymadı, ama annem bunu niye yaptığımı bir türlü anlamıyordu. Babam ticaret yapıyordu, dolayısıyla çocuklarının hepsini okutabildi. Abilerimden biri ziraat mühendisliği okudu, bir diğeri profesör; ablalarımdan biri İspanyolca öğretmeni, bir diğeri İtalya'da yaşıyor. Annem diğerleri gibi saygın bir kariyer yapmamı bekliyordu. Ben onuncu sınıfı bile bitirmedim. Okula gitmeyi reddettim. Bu da annemi çok üzdü. Önümde birçok fırsat varken, bir haydut olmayı seçtiğimi düşünüyor ve buna anlam veremiyordu. Toplumun müziğe bakışı bu kadar kötüydü.

Tüm Afrika'da mı?

Evet. Ama eskiden. Artık işler değişiyor.

Eskiden Türkiye'de de böyleydi.

Bence iki tarafta da Müslümanlığın etkisiyle böyle olmuş. Tabii müzik deyince herkes barları düşünüyor, benim oğlum da gidip orada içki içecek, "kötü çocuklarla" arkadaşlık edecek endişesi varmış hep.

Peki babanız? Nasıl oldu da o buna karşı çıkmadı?

Bilmiyorum, bilgeliğinden olsa gerek. Dört eşi ve 11 çocuğu vardı. Bu kadar insanın varlığını hazmetmek için, herkesin gelişimini desteklemek için bence çok hoşgörülü olmak gerek. Düşündükçe hâlâ bunu nasıl yaptığını anlayamıyorum; bir eş ve iki-üç çocukla bile insan tüm dünya omuzundaymış gibi hissediyor.

Babanız da sizinle aynı inanca sahip miydi?

Uygulamada hayır, ama ruhen oradaydı. Zaten bana da ruhanî liderimiz Cheikh Amadou Bamba'nın ilk oğlu, Şeyh Muhammed Mustafa Make'nin adını verdi.

Bu mezhebi kaç yaşında seçtiniz?

23-24 yaşlarımda. Amadou Bamba'nın yaptıklarını, Senegal'in tarihini anlayan herkes sonunda ona döner. O bir bakıma bizim kurtarıcımız olmuştur.

Nedir hikâyesi?

Fela Kuti'yi herkesten ayrı tutmak gerek. Bir doğal afet gibi her yeri sardı. Onun müziğini düşününce hâlâ çok heyecanlanıyorum. Hepimizin önünü açan o oldu.

Afrika'ya gelen Fransız sömürgeciler, kendilerine boyun eğmeyi reddeden herkesi Gabon açıklarındaki Mayumba adasına götürüyorlardı. Buna "dönüşü olmayan yolculuk" adı veriliyordu. Oraya götürdüklerini adaya bırakıyor ve onları ölüme terk ediyorlardı. Fransızlar özellikle Müslümanlığa karşıydılar. Hepimizi şarap içip ekmek yiyerek İsa'ya tapan uysal hıristiyanlara çevirmek istiyorlardı. Direnişten önce de Müslümanlığa karşı büyük bir baskı vardı. Bamba, Gabon'daki o adaya götürülüp de geri dönebilen tek kişiydi. Onu da önce bir gemiyle adaya götürüyorlar, oraya bırakıyorlar. Sonra büyük bir mucize oluyor. Kıyıdakiler gemiyi beklerken o, gemiden önce kıyıya dönüyor. Sonra da kıyıdakiler, davullar çalarak ve "la ilahe illallah" diyerek gemiden inenleri karşılıyor. Gemiden inenler kıyıdakilere deli muamelesi yapmış, "liderinizi adaya bıraktık, orada ölecek" demişler. Kıyıdaki Baye Fall'larsa, "hayır, o burada, geri geldi" demişler. Fransızların komutanı, "buradaysa gelsin o za-

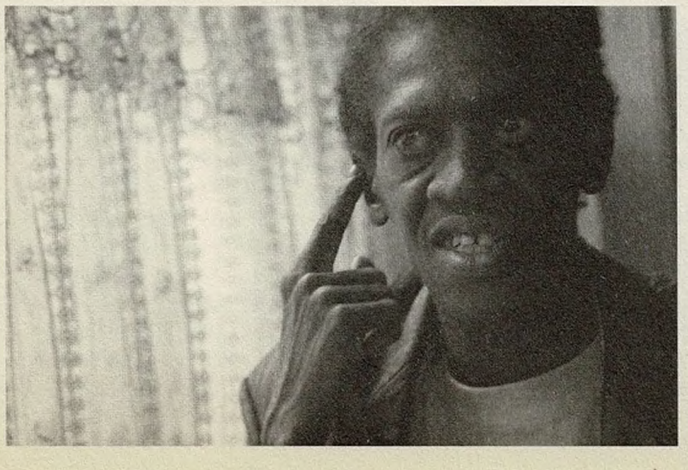

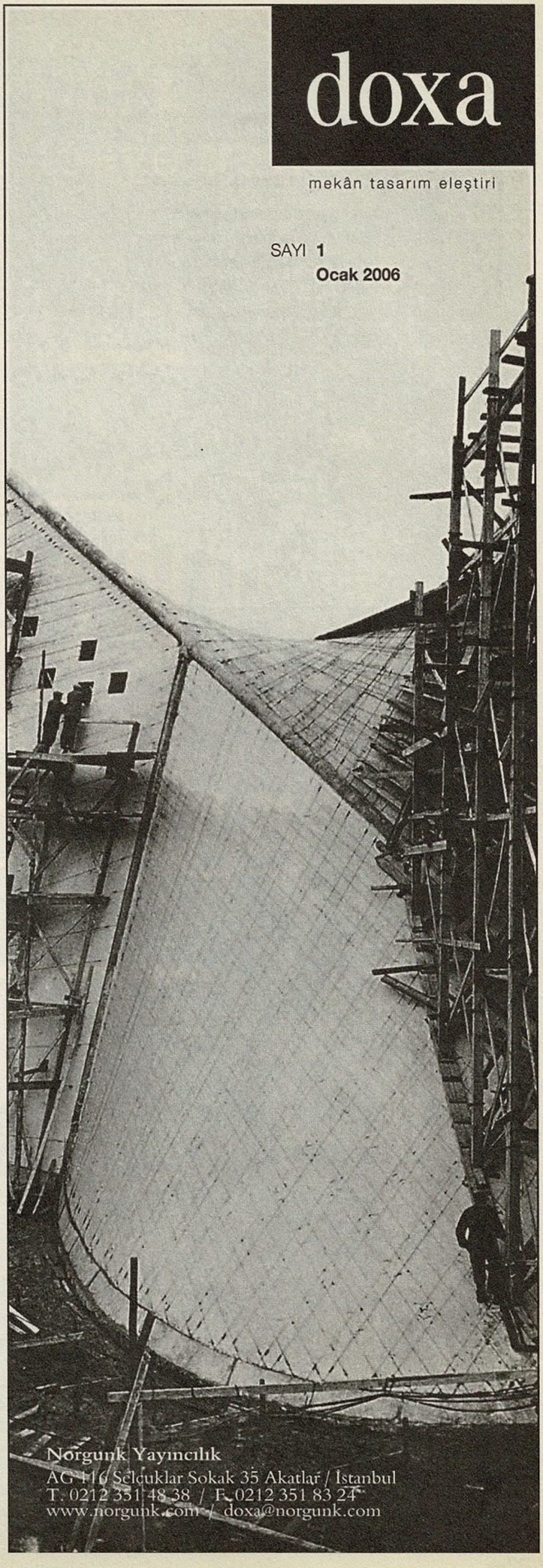

SİYASET >

Murat Belge'ye göre, yeni bir dalga halinde yükselen bu milliyetçiliğin mücbir sebebi, ulus-devlete duyulan inancın son kırıntıları. Ulus-devlet, kurulurken nasıl milliyetçiliğe yaslanarak tarih sahnesinde boy göstermişse, çağımızda da çözülürken yine milliyetçiliğe yaslanarak diklenmeye çabalıyor.

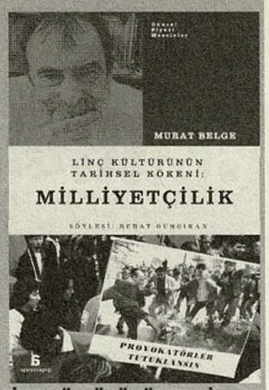

LİNÇ KÜLTÜRÜNÜN TARİHSEL KÖKENİ: MİLLİYETÇİLİK
Murat Belge

MÜZİK >

Kendisi de iyi bir piyanist olan Edward Said'in müzik üzerine nakış gibi işlediği ve felsefi görüşlerinin ayrılmaz bir parçası olan fikirlerini anlattığı kitabı...

MÜZİKAL NAKIŞLAR
Edward Said

BİYOGRAFİ >

İspanya İç Savaşı'ndaki ünlü 'Düşen Asker' fotoğrafını çeken, dünyanın en tanınmış ve cesur savaş fotoğrafçılarından Robert Capa'nın biyografisi ve adı etrafında kurulan efsanenin öyküsü.

ROBERT CAPA
Richard Whelan

MEKTUP >

Devrimler çağının ve Spartakistlerin önderlerinden Rosa Luxemburg'un sevgilisi ve yoldaşı Leo Jogiches'e yazdığı, kadın olarak aşkını ve mücadeleye adanmışlığını döktüğü mektupları...

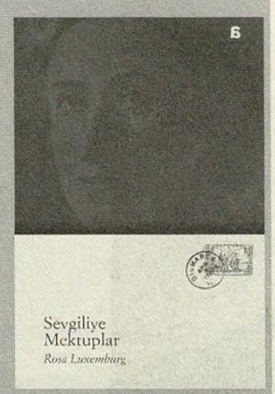

SEVGİLİYE MEKTUPLAR
Rosa Luxemburg

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

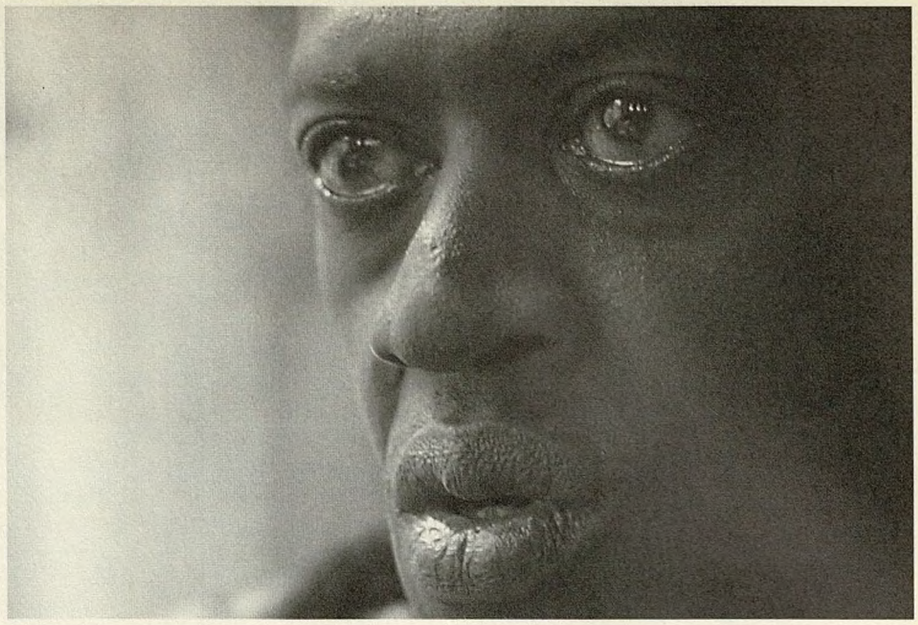

man" diyerek askerlerine bir mitralyöz hazırlatmış ve Bamba gelmezse hepsini öldüreceğini söylemiş. Sonra ormanın içinden, Bamba, üstünde Fransızların onu adaya bıraktığı kıyafetle oraya gelmiş. Bunu görünce komutan intihar etmiş. Bu onlar için mutlak bir yenilgi olmuştu. Böylece Senegal'de birçok insan, Kur'an'ın mucizesine ve mucizenin gerçekliğine inandı. Kaba kuvvetten, şiddetten daha büyük ve daha önemli bir güç olduğunu kavradılar. Tabii bu sömürgecilikle mücadele etmeye çalışanlar için büyük bir silah oldu. Düşünün, halk Fransızlar gibi silahlara sahip değildi. Ok ve mızraklarla tüfeklere karşı koymak imkânsızdı. İnsanlar hayvanlar gibi bağlanıp köle olarak satılıyor ya da asılıyordu. Bamba bizi saran ipleri kopardı. Yepyeni bir yol açtı, boyun eğmemize neden olan cehaleti kırdı. Bizi bir karanlıktan çıkardı. Hiçbir şey bilmeye, söylemeye hakkı olmayan insanlara kölelikten başka bir yol gösterdi ve onları bir cehennemden kurtardı. Boyun eğmeyi reddetmenin, şiddetten daha güçlü bir silah olabileceğini gösterdi. Bamba, tekmeye tekmeyle karşılık verirsen, zamanla ilk tekmeyi atandan bir farkının kalmayacağını öğretir. Onun öğretisinde büyük bir bilgelik ve hoşgörü vardır. Bu yüzden ona çok büyük bir saygı duyuyoruz.

Öyleyse siz de, onun hikâyelerini anlatan biri olarak çok önemli bir Senegal ve Afrika geleneğini sürdürdüğünüzü hissediyorsunuzdur...

Evet, bunun için çalışıyorum ve bununla gurur duyuyorum. Birçok insanın bunlardan hiç haberi yok. Müziğimin böylesine ünlü olmasının benim için bir görev yarattığını, bunları anlatmanın sorumluluğum olduğunu düşünüyorum. Bunu yerine getirebildiğim ölçüde, mutlu oluyorum. Bu bence siyaset yapmak değil, biz doğal olarak kendi hikâyemizi anlatıyoruz. Orada mağlup olanlar için bu tabii pek fazla anlatmak, duyurmak istemedikleri bir tarih oluyor. Şimdi kameralar var, olan biten her şeyin görüntülerini saklamak mümkün. Ama o zaman kamera yokmuş. Bence bu yüzden yaptığım şey önemli. O zaman kimse, bu anlattıklarımı başaran insanlarla konuşup söylediklerini, hikâyelerini kaydetmemiş. Ben de kendimce, onların öykülerini bugün yaşayanlara ve gelecek nesillere aktarmaya çalışıyorum. Bu, gizlenen bir tarih. Mağluplar, orada kazanılan zaferi kimsenin hatırlamasını istemiyor. Bir "zencinin" zafer kazanması, onları yenmesi, hatırlamak istedikleri bir şey değil. Bizim de kendi öykümüzü duyurmamız gerek.

Albümleriniz arasında niçin bu kadar uzun süre var? "Né la Thiass"la "Bambay Gueej" arasında üç yıl, son albümünüzden önce de beş yıl geçti...

Çünkü daha önce kayıtları Dakar'da bitirip miksajı Londra'da yapmıştık ve iş bitmişti. Bu "Né la Thiass"ta da, "Bambay Gueej"de de böyle oldu. Bence üç yıl, bir albüm hazırlamak için çok uzun bir zaman değil. Yalnız bu sefer, süreç biraz daha karışıktı. Dakar'da kayıtları bitirip Londra'da şarkıların üstünden geçtik, işi bitirdiğimizi düşünüyordum, Dakar'a döndüm. Tabii "çekmecede kalmış" parçalar vardı. Onları kurcalarken, aralarından ikisini mutlaka albüme eklemem gerektiğini düşündüm. Londra'ya haber verdim, onlar da tamam dedi. Tekrar Londra'ya uçtum ve bu iki parçayı ekledik. Sonra yine Dakar'a, eve döndüm. Bir süre sonra yapımcım (Nick Gold) beni aradı ve Brezilya'ya bir yolculuk yapmamızı teklif etti. Ben de Latin müziğini çok sevmeme rağmen Brezilya müziğini az dinlemiştim, aslında Brezilyalı perküsyoncular beni heyecanlandırıyordu. Plak şirketi Brezilya'da bir stüdyoya bizim kayıtları yollamış ve orada bazı müzisyenler tüm parçaları dinlemiş. Yirmi gün boyunca hiç durmadan onlarla birlikte çaldık. Pazarları dahil her gece 11-12'ye kadar çalıyorduk.

Bahia'ya mı gittiniz?

Evet, Salvador de Bahia'daydık. Oradaki davul kültürü doğrudan Afrika müziğinin bir devamı, o yüzden hepsiyle çok iyi anlaştık. Sonra döndük ve albüme renk katmak için bu kayıtlardan da bir parça eklemeye karar verdik. Tek bir parça koyabilirdik ve seçmek çok zor oldu. Sonra Brezilyalılar orada bazı eklemeler yapıp kaydı Londra'ya yolladı. Zaten tüm bu işler bittikten sonra bile albüm çıkmadan önce en az bir üç ay daha geçmesi gerekiyor. Bu albümde bu süreç de biraz uzadı. Sonuçta kaybedilmiş bir zaman yok. Ortaya çıkan çalışmadan çok memnunuz. İlk tepkiler de çok olumlu zaten.

Amadou Bamba bizim kurtarıcımızdı. Tekmeye tekmeyle karşılık verirsen, zamanla ilk tekmeyi atandan farkının kalmayacağını öğretir. Büyük bir bilgelik.

Söyleşi: ***Batu Boran***

Defalarca distile edildi.
%100 eğlenceye dönüştü.

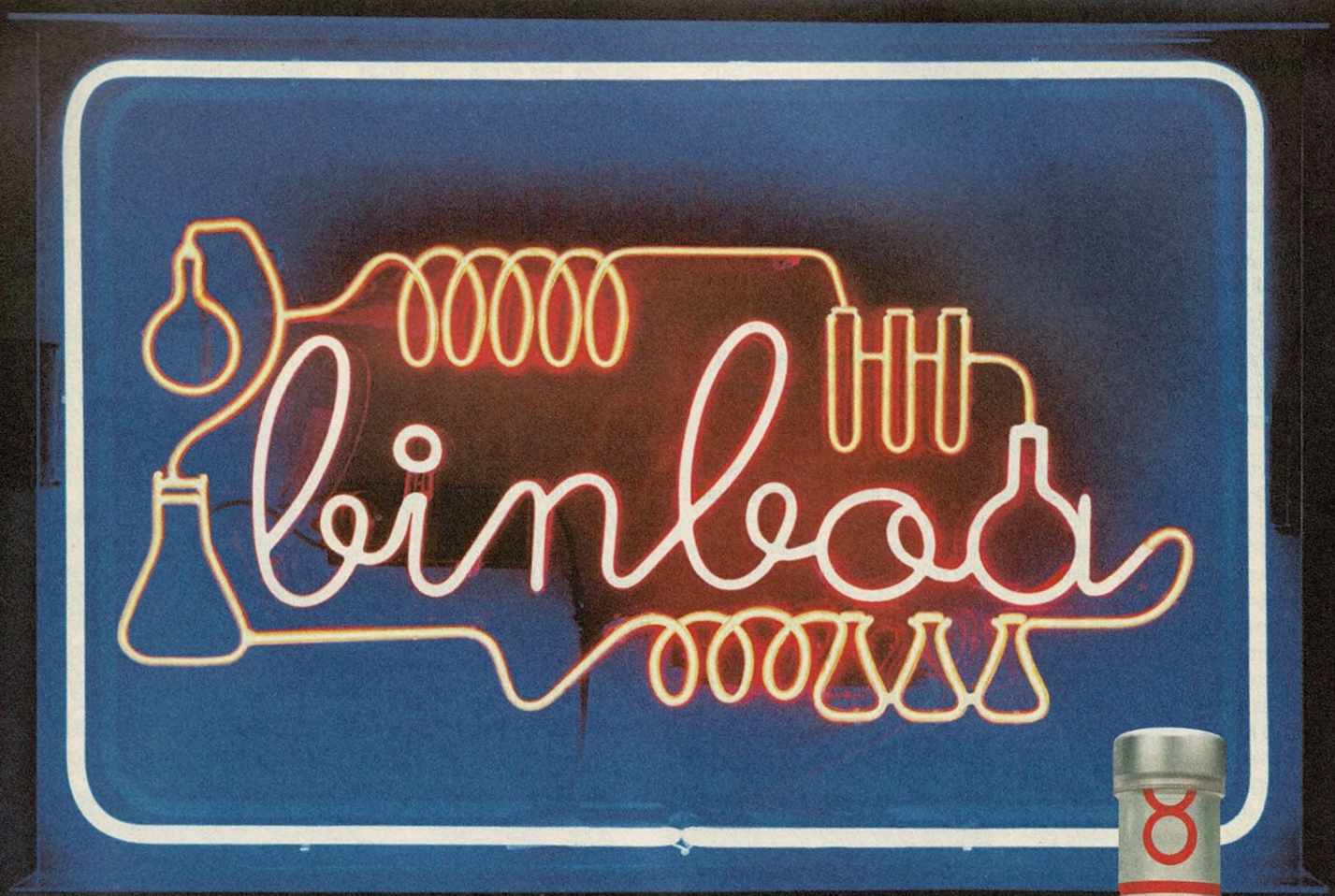

mey

www.binboa.com

Betty Ween'in ikinci albümü "Bitter"daki cesur ve taze soluklu şarkılar belki gündelik hayatımıza fon müziği olmayacak, sokakta yürürken dilimize dolanmayacak, ama dinledikçe sırlarını birer birer açacaklar... Gülüş Gülcügil yazıyor ve söylüyor, gitarda Onur Türkmen, çelloda Barış Güvenenler, baslarda Caner Kaptan ve Demirhan Baylan, saksofonda Robert Reigle, tuşlularda Selen Gülün emprovizasyonlarla yol alıyor... Gülüş'ün kılavuzluğunda ilkbaharı sonbahar şarkılarıyla karşılıyoruz...

BETTY WEEN

BUZ ERİMEYE MAHKÛM

2003 yılındaki ilk albümün için de karlı bir gün söyleşi yapmıştık...

Gülüş Gülcügil: Denk geliyor aslına bakarsan, ama eğer bu müziğin mevsimi varsa, kesinlikle sonbahar ya da kış. Ben zaten laylaylom şarkılar yapamıyorum. İlk albümden sonra birkaç konser verdik ve ortaya bir takım fikirler çıktı: Herkes biraz daha hareketli parçalar yapmamızı istiyordu. Ama hareketli parça mantığıyla hiçbir yere gidemedim.

Hareketli şarkı mantığı nasıldır?

Acaba diyorum, bir ritm düşünüp ondan sonra mı sözleri yazsam, yoksa başka türlü mü yapsam? Bana gelmiyor bu müzik. Geçenlerde Hüsnü Şenlendirici'yle yapılmış bir röportajı okuyordum. Şöyle demiş: "Çalmaya başladığım zaman, hiç kimse yerinde duramaz." Adama e-mail atıp şunu demek istedim: Çok enteresan, ama ben durabiliyorum. Aslında durabiliyorum da değil, duruyorum... O müzikler bana agresif geliyor. Herkesi eğlendiren müzik bende agresyon yapıyor. Sürekli "haydi bakalım, oyna bakalım" diyen bir müzik. Sivriden, tizden bir sesle giriliyor ve çok fazla nota çalıyor. Benim ruh halime çok uzak. Beni yükselten, rahatlatan müzikler daha farklı. Mesela İzlanda müzikleri. Aslında çok fazla da kategorize etmemeye, açık olmaya çalışıyorum ama, nereden bakarsan bak, insanın karakteri belli şeyleri daha zor kabul ediyor. Sıcak bir insanım belki, ama soğuk müzik seviyorum.

Mesela?

En başta Iva Bittova. Eğer hızlı bir müzik olacaksa da bir içeriği olsun. Hızlı müzik dinlediğim zaman nereye gittiğimi hissetmek istiyorum.

Hızlı müzik sana güven vermiyor mu?

Buna yanıt vermek zor. Bir konu, bir his arıyorum. Bir kalıp üzerinden giden o müzikler eşliğinde eğlenemiyorum.

Neler seni eğlendirir?

Vallahi kendi müziğimi yaratmak beni eğlendiriyor. İçimdeki bir sıkıntı bile olsa, bir kanala boşaltmak mutlu ediyor.

Verdiğin bir konserde insanların dans etmesini, müziğine figürleriyle eşlik etmelerini istemez misin?

Evet, onların coştuğunu görmeyi çok isterim, ama bunu kendi müziğimle yapamıyorum. Aslında benim müziğimle başka şekilde coşan insanları da görmedim değil. Kafalarını yana yatırıp, gözleri uzaklara daldırıp, hayranlık içinde müziğimi dinleyen insanlara rastladım. O da başka bir coşma şekli belki de. Çok enteresan bir şey olsa gerek, stadyum dolusu insanın karşısına çıkıp insanların çığlıklarını duyarak sahne almak.

Kafalarını yana yatırıp, gözleri uzaklara daldırıp, hayranlık içinde müziğimi dinleyen insanlara rastladım. O da başka bir coşma şekli belki de.

Şarkıcı olmak, tanımadığın insanlara müziğinle hikâyelerini anlatmak nasıl bir duygu?

Ben çok utangaç bir insanım, dolayısıyla müziğimle sahneye çıkıyorum çıktığım zaman. Zaten çok da çıkmışlığım yok aslında. Çıktığım zaman eğer çok heyecanlanırsam da, şöyle düşünüyorum: Ben rüyamda yapıyorum bunları ve sadece istediğim müziği söylemeye geldim.

İlk albümden bu yana ne olup bitti?

"In Betty Ween" albümü, ilkgençlik yıllarımdan itibaren biriktirdiğim birçok şeyin toplaması gibiydi. Dolayısıyla karışık bir albümdü. İşin içine rock girdi, Hint müziği girdi... On yıllık bir birikimin dışavurumuydu. Onu bir kere patlattım. Ondan sonra çok rahatladım. Şu anda "ben kimim, ne yapacağım?" gibi sorular yok artık. Eski şarkıları geride bıraktım. "Bitter" ilk albümümden bayağı farklı, çünkü şimdiki halimi anlatan farklı bir müzik çıktı ortaya.

Şimdiki halinde neler var?

Şöyle düşünüyorum: Türkiye'ye geldikten sonra, Belçika'da kalsaydım dönüşemeyeceğim bir insana dönüştüm. İlk başta politik olarak hassaslaşmak olabilir. Aslında bu çok hoşuma gitmiyor. Belçika'da insanlar çok fazla bir şeylerle uğraşmak zorunda değildir. Politik olarak da öyle. Herkes her şeyi bilmek zorunda değildir, çünkü her şey çok iyi olmasa da, onların hayatı tıkırındadır. Bu sene kime oy vereyim sorusu onlar için hayatî bir soru değildir. Ama burada, bizler için ölümcül bir soru. İşe oradan başlıyorum ve benim haklarım bu sene ne kadar yenecek sorusunu soruyorum. Bireysel hayatından çıkıp bütün dünyayla ilgili sorunlara kadar yayılan bir skalaya giriyorsun ve senin bireysel derdinin bütün dünyanın derdi içinde olduğunu anlıyorsun. Aslında güzel de bir şey, radarlarını açıyor insanın. Türkiye'de taksici bile kimin kimden para çaldığını, Belçika'da orta kademeli bir politikacıdan daha iyi biliyor.

Yani bu albüm Gülüş'ün dış dünyaya bakışı mı?

Galiba öyle oldu. Hatta albümün ilk şarkısı "Comfortable Pain"de de dile getirdim. Aslında bu şarkı benim sorunlarımın ne kadar da rahat sorunlar olduğunu anlatıyor. *(gülüyor)* Burada kartondan bir ev yapıp onun içine girmeye çalışan bir adamı görüyorsunuz, taksiyle Şişli'ye dönerken. Sürekli olarak sorunlarla ve dertlerle karşı karşıyasın.

Artık buralı olabildin mi? Mesela İstanbul'da, Belçika'da asla karşılaşmayacağın bir durumla karşılaştığında nasıl tepkiler veriyorsun?

Yedi yıldır buradayım ve biraz Türk oldum. Tabii ki burada büyümüş birinden çok farklıyım. Mesela türkü bana çok uzak: Ben türküyle büyümedim ve müzikal olarak da bana bir şey ifade etmiyor. Aynı zamanda

Betty Ween'in "Bitter" albümü www.web-premiere.com sitesinden edinilebiliyor

26→

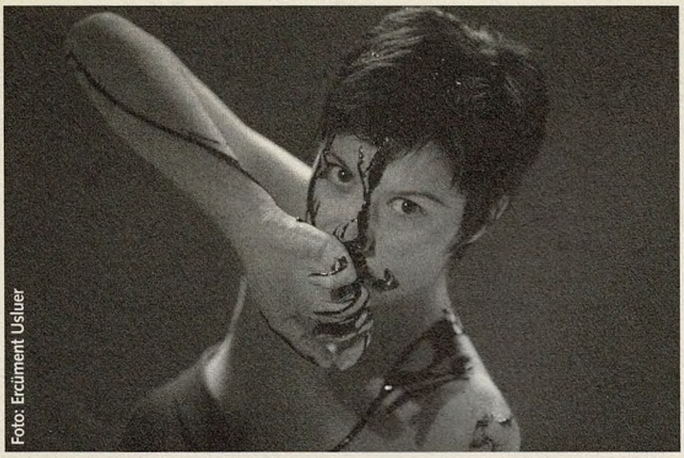

Foto: Ercüment Usluer

da ailem burada, yedi yıldır burada yaşıyorum ve artık her şey bana şok gibi gelmiyor. Bir şekilde Belçika'da yapmadığım pek çok şeyi İstanbul'da yapıyorum: Oturduğum apartmanda komşularım var. Onlarla buluşuyorum, evlerine gidiyorum, kahveler çaylar içiyoruz...

Sabah kahvesi içmeye çat kapı bir komşuna gidiyor musun?

İki haftada bir bütün komşularla buluşuyoruz. Pastalar börekler yeniyor. Ben artık onlardan biriyim.

Albüme dönecek olursak, ikinci albüm fikri nasıl gelişti?

Bu sefer şarkıları grupla yapma şansım oldu. Birinci albümden çıktıktan sonra hamile kaldım ve eşim Onur (Türkmen) bana şunu dedi: "İstersen bir an önce albüm çalışmalarına başlayalım, bir daha vaktin olmayabilir." Böylece disiplinli bir çalışma sürecine girdik. Bu buluşmalarda biraz emprovize, biraz da benim getirmiş olduğum notlar üzerinden çalıştık. Benim çalışmalarım genelde sözler üzerinden çıkıyor. "Show Him The Moon" en beğendiğim şarkılardan biri. Bu şarkıya çalışırken, çellist hızlı hareketler yapmaya başladı, basçı biraz daha hızlandı, Onur da gitarıyla bastırınca, bir anda –neredeyse Robert Smith gibi– söylemeye başladım. Hafif punk bir şarkı oluverdi ve oradan biraz daha yumuşayıp son halini aldı.

"Bitter"da hiç ritm enstrümanı yok...

Bu benim yıllardır fantezimdi. Davulları çektim, elektronikten akustiğe döndüm. Akustiği çıkartıp yine elektroniğe dönebilirim. Değişmeyen bir şey var: Beste ve sözler aynı kişiden çıkıyor. Farklı kıyafetler giyebiliyor, ama yine de aynı kişi. Bu albümdeki bazı unsurlar için çok mücadele ettim, neredeyse kavga bile ettim denebilir. "Comfortable Pain" şarkısı bu albümün sound'una aykırı, daha pop bir şarkı; "Tes couleurs sur ma vie" albümdeki tek Fransızca şarkı. Bu şarkıların albümden çıkarılmaması konusunda çok direndim. Aslında "In Betty Ween" albümüyle "Bitter" arasındaki fark da bu: Benim kendimi dayatmam! Geçen sefer çırak gibiydim, acemiydim. Çalıştığım bütün müzisyenlerin de kendimden iyi olduğunu düşündüm ve ilk albümün çalışmalarında ne önerilirse hep "tamam" dedim. Aslında "In Betty Ween" bittiğinde, önümde iki seçenek vardı. Birincisi, ikinci albümü insanların daha fazla beğenip daha fazla satın alması yönünde bir çalışma yapacaktım. Mesela daha enerjik olmak, hızlı şarkılar, belki Türkçe söylemek, belki de Türk enstrümanlar katmak... İkincisi de, öğrendiklerimi daha kendi müziğimi yapmak üzerinden kullanacaktım. Ki bu daha tehlikeli bir yoldu ve ben de kaybedeceğim hiçbir şey olmadığını düşünerek ikinci yolu seçtim.

Hüsnü Şenlendirici şöyle demiş: "Çalmaya başladığımda, hiç kimse yerinde duramaz". Adama e-mail atıp şunu demek istedim: Çok enteresan, ama ben durabiliyorum.

Birinci yoldaki terslik ne sence?

Birinci yoldan çok kolay gidilir, ama herkes bunu yapıyor galiba. Onu yaptığım zaman çok orijinal olmayacak, kimsenin bana ihtiyacı olmayacaktı. Ben ya özel bir şey yapmalıyım ya da yapmamalıyım... İlk albüm kadar "mainstream" değil bu albüm. "Bitter" daha özgür bir müzik, özellikle doğaçlamalarda ortaya çıkıyor bu: Caz değil, rock değil, pop değil, world music hiç değil. New Music denilen yeni bir tür var, çağımız için o kadar "yeni" ki, henüz sadece akademisyen çevreler yakından ilgileniyor. Belki iki yüzyıl sonra bunlara "21. yüzyıl klasik müziği" diyecekler, bilemiyorum. Albümdeki müzisyenlerin konumları itibariyle bu ortamdan da etkileniyoruz ister istemez.

Türkçe söyleyerek orijinal olamayacağını mı düşünüyorsun?

Kendimi suya dalmak üzere pozisyon alan bir yüzücü gibi hissediyo-

Gilles Deleuze

Müzakereler

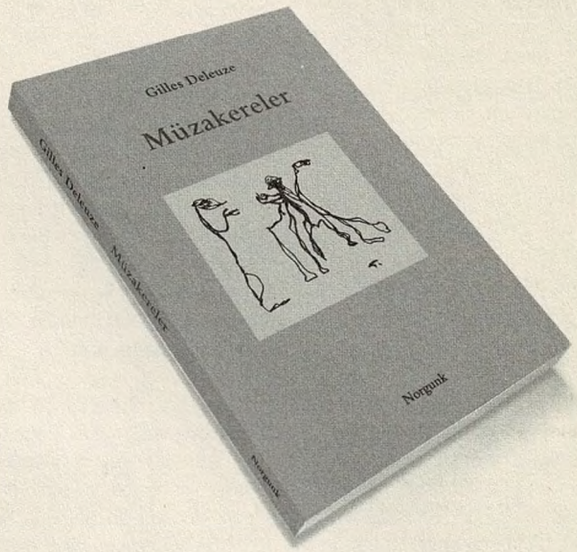

Dinler, devletler, kapitalizm, bilim, hukuk, kamuoyu, televizyon birer güçtür, ama felsefe değildir. Felsefenin büyük iç çarpışmaları olabilir (idealizm – gerçekçilik, vs.), ama bunlar gülmek için girişilen çarpışmalardır. Felsefe bir güç olmadığı gibi, güçlerle bir çarpışmaya da girişemez, yine de onlara karşı çarpışmasız bir savaş, bir gerilla mücadelesi sürdürür. Ve onlarla konuşamaz, onlara söyleyecek, onlara iletecek bir şeyi yoktur, yalnızca müzakereleri sürdürür.

G.D.

Norgunk Yayıncılık
AG 116 Selçuklar Sokak 35 Akatlar / stanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 227 71 94
www.norgunk.com / info@norgunk.com

rum, Türkçe yazmayı benim de canım çekebiliyor, yavaş yavaş deneyebileceğimi düşünüp suya yaklaşıyorum, ama sürekli arkamdan birileri "e hadi! hadi!" diyerek bunu kendi irademle isteyip istemediğimi sorgulamama neden oluyorlar. Müziğimi dinleyen ne kadar Türk varsa bu soruyu sormuştur bana. En son bugün biraz önce bir tanıdığım "bari sözlerin Türkçesini sitene koy" dedi. Galiba bu iyi bir fikir.

Bu coğrafyadan dinlediğin birileri var mı?

Senem Diyici var, kocasıyla birlikte nefis bir grup kurmuş ve çok güzel bir müzik yapmış. Bir de Ayşegül'ü severim.

Albümün adı "Bitter" nasıl ortaya çıktı?

Bu müzik, benim bugünkü durumumu çok iyi ifade ediyor, hem müzikal hem de sözel açıdan ilk albüme kıyasla çok güncellenmiş. Gerçek müzikseverlere hitap ediyor, bitter çikolatanın gerçek çikolataseverlere hitap ettiği gibi... İngilizce bir laf var, "acquired taste" diye. Yani biraz alışman gerekiyor.

Bu albümün özelliklerinde biri de e-albüm olması, internetten indirilebilmesi. Buna nasıl karar verdin?

İlk albümüm az satmasına rağmen, hepsi sattı ve bunun çok iyi bir şey olduğunu bana ima ettiler. Sonra insanların, albümümü bulamamalarıyla ilgili olarak internet sitelerindeki forumlara yazılar yazdığını fark ettim. İnternetle çok ilgiliyim ve şu anda albümün satıldığı e-mağazayı yarattım (www.web-premiere.com), ama bu bir Türk mağazası değil, bir dünya mağazası. Benimle birlikte birçok bağımsız müzisyen de geliyor. Bunu yapmak çok kolay bir şey ayrıca. Vazgeçmem gereken tek şey, güzel bir kapağı elimde tutmak. Oysa bunu çok yaparım, dinlediğim bir albümün kapağını eviririm çeviririm... O zevkten mahrum kalmış oldum, ama o zevki de bilgisayar ekranında gideriyorum. Bu da bir deneme aslında ve bu albüm bunu denemeye değer diye düşünüyorum. İki bin tane satmakla, albümün internet üzerinde bulunması, download edilmesi arasında bir fark yok. Müziğim modern bir müzik ve yaşını almış insanların ilgisini daha az çekecek bir müzik. Daha doğrusu, internet kullanmayan insanların ilgisini zaten daha az çekecekti, o seçimi yapmam gerekti.

Albümün ikinci şarkısı "The Ice Is Meant To Melt"i Ömer Madra ve Açık Gazete'ye ithaf etmişsin...

Beni korkutan en büyük felaketlerden biri küresel ısınma. Buzulların erimesi bizi hiç ilgilendirmiyor ve Amerika gibi küresel ısınmanın başlıca sorumlusu olanlar gerekli yasaları uygulamadıkça, dünyanın bir cehenneme dönüşmesi kaçınılmaz. Biz insanlar ne kadar cahilsek o kadar canavarız, cehaletimizin farkında olmamamız işin en berbat kısmı... Sabahları cıstak cıstak müzik dinleyemiyorum, başka radyoları dinleyemiyorum ve birisi Açık Radyo'da bunları anlatıyor, bilim adamlarıyla bağlantı kurup "şu anda ne oluyor" diye soruyor. Ben de nefret ede ede bunları bilme ihtiyacı duyuyorum. Kendimi bu korkunç haberleri almak zorunda hissediyorum. Bir yandan insanın yapabileceği çok fazla da bir şey yok. Zaten Ömer Madra da buna dikkat çekmeye çalışıyor.

Bu şarkı ne anlatıyor peki?

"Buz erimeye mahkûm" diyor. Karanlık sözleri var aslında, dünyayı kurtarmaya bir çağrı değil yani. "Artık kabullenmenin zamanı mı / Gülümseyip arkamıza yaslanmanın / Hepsi bundan mı ibaret / İnanmanın zamanı mı / Kader teorisine / Eğer doğruysa 'son'un / Bundan başka bir şey olmadığı / İnanırım."

Bütün bu kötü gidişata rağmen, dünyaya bir bebek getirdin. Oğlun Barış hayatına ne kattı?

Tüm anneler bunu söylüyor mu bilmiyorum, ama Barış benim hayatla barışmama vesile oldu. Bebek eğer doğru zamanda gelirse, insanın kendi yaşamını da, başkalarının da yaşamını sindirmesini sağlıyor. Belki de bütün bu olaylara biraz daha rahat bakmamı sağlıyor. Bebeğimiz olmadan önce, bu dünyaya bebek getirilir mi diyoruz. Dünyanın kontrolünün sadece çok küçük bir bölümü elimizde, hepimiz istiyoruz ki dünya daha güzel bir yer olsun. Ama çok azımız bu konuda bir şeyler yapıyoruz. Belki de bu konulara daha duyarlı olmamızı sağlayan bir şey çocuk. Sen daha geri planda kalıyorsun, biraz daha seyirci oluyorsun ve biraz daha her şeyi oluruna bırakıyorsun, ama aynı zamanda tetiktesin, her şeyin güzel olması için. Daha sevgi dolusun, daha barışıksın ve daha bağışlayıcısın.

Böyle çocuk-merkezli yaşamak nasıl bir duygu?

Ben çocukla beraber davranıyorum. O bir birey, ben bir bireyim. Bir süre beraber yürüyeceğiz, sonra o başka bir tarafa gitmek isteyecek ve gidecek. O benim hayatımda sürekli değişen bir renk. Her ayı, her yaşı çok farklı olacak, dolayısıyla çok kontrolüm altında olan bir şey değil... Altı aylık olduktan sonra insanî duygularını daha çok belli etmeye başladı. Benimle olan iletişimini daha güçlü kuruyor. Artık ne istediğini bana anlatabiliyor, beni eğlendirebiliyor. Barış bana espri yapabilir hale geldi. Zamanımız olursa üçüncü bir Betty Ween albümü yaparız. Belki o zaman ben de biraz daha esprili sözler yazabilirim. Barış hayatıma neşe katacak gibi gözüküyor.

Bu yaz Açıkhava'daki Tori Amos konserinin yarısında, "Barış'ın sütü bitiyor, hadi gel!" diye bir mesaj alıyorsun ve eve dönüyorsun. Doğru mu bu hikâye?

Evet, konser temmuzdaydı ve Barış henüz üç buçuk aylıktı.

Tori Amos sevgini biliyoruz, hiç mi yüzün buruşmadı giderken?

Biliyor musun, Tori Amos benim için eskide kaldı artık. Son albümüyle birlikte benim için bir popçu oldu. Eskiden bir köşetaşıydı, bir öncüydü ve o zamanlar bize bir şey verdi. Artık Tori Amos dinlemiyorum. Ama Barış çok seviyor Tori Amos'u.

Seyrettiğin kadarıyla, konser nasıl geldi sana?

Benim eski gördüğüm konserlere göre pek bir havası kalmamıştı. "Imagine"ı söylemeye başladı ve ben çok sıkıldım. "Imagine"ı Türklere yalakalık olsun diye mi söylediğini düşünüyordum ki, yanımdaki kızın hüngür hüngür ağladığını gördüm. O sırada o kızla iki farklı kutuptaydık. Bu da enteresan bir şey, insanların aynı müziği, aynı müzisyeni sevme sebepleri çok farklı. Tori Amos'u bambaşka bir şey için sevmişim, ritmden kopabilme kabiliyeti, piyanoyu çalma üslûbu –biliyorum, piyanistler çok iyi bir piyanist olmadığını söylüyor–, iyi bir piyanist olmadığı halde iyi bir iş yapmış olması çok hoşuma gidiyordu ve böylece onu kült bir insan haline dönüştürmüştüm kafamda... O konser öncesinde Birgün gazetesine bir yazı yazdım. Yazının olmasını istediğim başlığı "Bir ikonanın cenazesini kaldırmaya gidiyorum"du. Ama bundan hoşlanılmayacağını düşünmüşler ki, yazı bu başlıkla çıkmadı gazetede. Hakikaten de ben o gece oraya Tori Amos'un cenaze namazını kılmaya gittim.

Tori Amos'un "Imagine"ı Türklere yalakalık olsun diye mi söylediğini düşünüyordum ki, yanımdaki kızın hüngür hüngür ağladığını gördüm. O kızla iki farklı kutuptaydık.

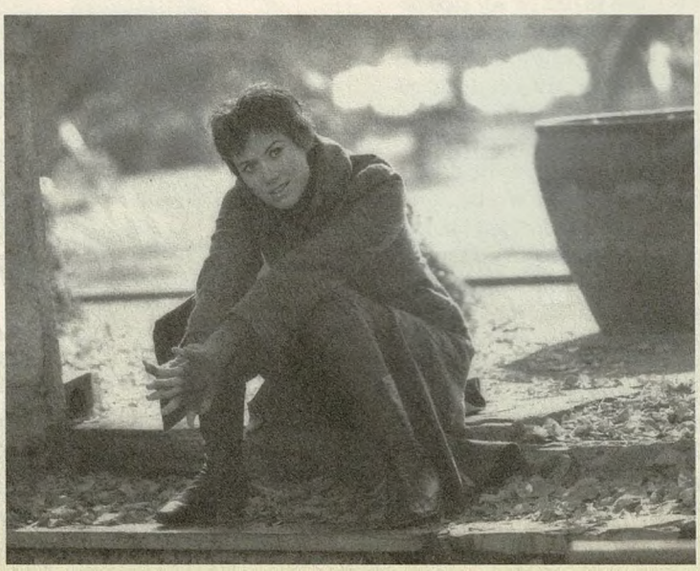

Şu sıralar neler dinliyorsun?

Özgür doğaçlamacı vokalistlerin peşindeyim. Öyle insanlarla, dinlemekten öte, tanışıyorum ve konuşuyorum. Onlarla fikir alışverişi yapıyorum. Aslında son zamanlarda hoşuma giden fazla bir şey keşfedemiyorum ve bu yüzden çok üzülüyorum. Hâlâ en beğendiklerim arasında Iva Bittova, Meredith Monk, Björk, Ani DiFranco, Laurie Anderson var. Alternatif müzikte Cibo Matto, Lhasa, Anja Garbarek, Emaline Delapaix, Stina Nordenstam, Susheela Raman, Sade, Fiona Apple, Lamb hoşuma gidiyor, yine de hiçbirini eskisi kadar dinlemiyorum. Öte yandan Onur'un "yeni müzik" akımıyla çok yakından ilgilenmesi beni de etkiliyor tabii, evde ne dinliyorsa ona takılıyorum, bu müzikler ufkumu bir hayli açıyor.

Bahsettiğin özgür doğaçlamacı vokalistler hangi coğrafyadan?

Vallahi ben onları daha çok kuzeyli diye düşünüyordum, ama son zamanlarda Türkiyeli insanlarla da tanışmaya başladım. Mesela Saadet Türköz diye bir kadın var. Onu duyduğumda inanamadım yaptığı müziğe. Kendisine de söyledim bunu. O da "ben bu müziği yurtdışında yapıyorum" dedi. Acıklı bir şey, Türkiye'de olmayan bir müzik bu. Çok güncel bir müzik ve o açıdan da heyecan verici.

Albümün son şarkısı "Things I Wish"le bitirelim. Oğlun Barış'a ithafen yazmışsın, öyle mi?

Evet. Şarkı, "dilerim" ile biten bir dizi cümle sıralıyor. Mesela "seni koşulsuz sevdiğimi bilmeni", "kalbinin götürdüğü yere gitmeni", "çok bilmiş olmayacak kadar zeki olmanı", "birini kendi çocuğunu sever gibi sevmeni..." Nakaratta ise, "bunlar öylesine dilediğim şeyler, hiçbirini uygulamak zorunda değilsin" diyorum.

Söyleşi: **Ayşegül Oğuz**

Toplanabilir www.

dinamo 103.8

Miller Music factory awards 2006

Katıl, kazan müziğini dünya duysun!

the Miller way

MAKE IT EASY

En iyi prodüksiyon • Dance • Electronica

En iyi performans • DJ • MC • VJ • Hip Hop Act

Son katılım tarihi 3 Mayıs 2006

Yarışmaya katılmak için 18 yaşını doldurmuş ve T.C. vatandaşı olmak gerekmektedir.

Katılım şartları ve detaylı bilgi için

www.clubeer.com

[CENGİZ ÖZKAN]

Aşık Veysel yorumlarıyla, her yöreden türküye sezdirmeden kattığı soluğuyla halk müziğinde özel bir yerde duruyor Cengiz Özkan. Hem alaylı (Sivaslı), hem mektepli (İTÜ konservatuarı mezunu, TRT'de 15 yıldır bağlama sanatçısı)... Sesinden akan yoğunluğu, bağlamadaki ustalığını dört albüme doğrudan yansıttı bugüne değin: "Kırmızı Buğday", "Ah İstanbul", "Saklarım Gözünde Güzelliğini" ve geçen yıl yayınlanan "Gelin." Bir Roll muhabbetine buyur etmeden, bütün albümlerini hayranlıkla dinledik ve bir akşam, sahneye çıktığı Mektup Bar'ı ziyaret ettik: Günün birinde kendi yazdığı türkülerle de bize seslenmesini umarak, o türkülerin henüz bilmediğimiz adlarını peçeteye yazıp önünde duran hasır iskemleye bıraktık.

KELİMELERİN CANI

Siz de Sivaslısınız, Aşık Veysel gibi. Bu bir avantaj olmuştur herhalde...

Cengiz Özkan: Sivaslı bir ailenin çocuğu olmak, halk müziğiyle ilgilenen biri için büyük avantaj tabii. Bizimkiler çok meraklıydı âşıkları dinlemeye, eskiden plaklar vardı; o plaklardan Aşık Daimi, Aşık Veysel, Davut Sulari, Feyzullah Çınar dinlenirdi. Bizim kulağımız da hep onlarla doldu. Babam radyo dinlemeyi çok severdi. Küçük bir radyosu vardı, onu göbeğinin üzerine koyardı, ben de onun yanında... Sürekli karıştırırdı radyoyu, oradan oraya geçer, hoşlandığı müzikleri seçerdi. Daha çok sanat müziği ve halk müziği... Oradan da bende bir kulak dolgunluğu var.

Hakkınızda yazılanları okuyunca, bir an için Aşık Veysel'in yakın akrabası olduğunuzu zannediyor insan.

(gülüyor) Çok uzak değil bana... Gerçi doğma büyüme İstanbulluyum ama, annem ve babam oralı. 1973'te ben altı yaşındaydım, Aşık Veysel öldü. Bizim evde öyle bir hava vardı ki, sanki evin içinden birisi ölmüş... Ağlıyordu herkes. Çok sevilen biriydi, hep severek dinlenirdi.

Küçük yaşta aldınız mı sazı elinize?

Evet, dokuz yaşımda babam bana küçük bir saz aldı, öyle çalmaya başladım. Kendi kendime... İlkokulu bitirince konservatuarın sınavlarına girdim. Birinci imtihanı kazandım, ikincinin sonuçlarını öğrenmeye gittiğimde listede yoktum. Ağlayarak çıktım, nasıl kazanamam diye. Çok istiyordum müzikle uğraşmayı. Üçüncü yedekmişim meğer, gelmeyenler oldu ve öylece girdim konservatuara. Çok şanslı bir dönemde okudum, çok iyi hocalarım oldu. Batı müziği hocamız Faris Akarsu, armoni hocamız Demirhan Altuğ... Rahmi Sönmez sanat müziği hocamızdı, Nida Tüfekçi bağlama hocamız... Orayı bitirdim, yüksek lisansımı tamamladım, iki yıl kadar okulda bağlama öğretmenliği yaptım. Sonra beni kovdular oradan, zaten kadrolu da değildim. Bu arada okurken sadece okulla ilişki kurmadık, halk eğitim merkezlerine, derneklere, halk müziği yapılan birçok kuruma girip çıktık ve oralardan da çok şey öğrendik.

"Aşık Veysel türkülerini ondan daha güzel söylüyorsun" diyorlar, kızıyorum çok: "Ne çabuk sattınız!" Belki biraz kendime de benzetiyorum onu, karamsardır o da...

Babanız da çalıp söyler miydi?

Çalamazdı, ama söylerdi. Sesi çok güzeldi. Güzel Hüseyin diye bilinir, inşaatçıydı. Ben burada doğmuşum, yatağı yorganı kapıp gelmişler İstanbul'a. Babamın köyü, Divriği'ye bağlı, Gölağı köyü, dağlık bir yerde, öyle geniş araziler yok tabii, topraklar beslememiş, geçim derdi... Buraya ilk gelen akrabalarımız teyzemler. İstanbul'a her göçen önce ona geliyor, sonra dağılıyorlar. Koloni şeklinde... İstanbul'da bir dönem bir şirkette gece bekçiliği yaptı babam, iki yıl Arabistan'da inşaat içinde çalıştı, iki sene de Rusya'ya gitti. Onunla aram iyidir. Eskiden evde onlara da çalıp söylüyordum, ama artık çok yorgun oluyorum.

Aşık Veysel yorumları albümünüz "Saklarım Gözümde Güzelliğini", nasıl bir çalışma sonrasında oluştu? Yükü ağır bir iş...

Uzun yıllardır dinliyor, çalıp söylüyordum Aşık Veysel'in türkülerini. Ve bir gün Aşık Veysel'in sazına benzeyen bir saz buldum.

Nasıl bir farklılığı vardı onun sazının?

Şimdi yapılan sazlar gibi değil, daha eski. O tınıyı yakalamak için öyle bir saza ihtiyacım vardı. Çünkü o saz o tınıyı çağrıştırıyor, çağırıyor, getiriyor. Ben daha çok dinleyerek çalışıyorum. Türküleri çok dinlemişimdir. Sürekli bir parçayı dinlerim, her dinlediğimde de o parçanın bir yerini çözmüş olurum. İlmek ilmek... Her dinlediğinizde yeni bir şey buluyor, keşfediyorsunuz. Bir bütün var, siz onun içindeki parçaları arayıp buluyorsunuz. Yapamadım bir süre, beğenmedim, bıraktım. Aşık Veysel türküleri albümü yapmak iddialı bir şey dedim kendi kendime. Bayağı bir strese girdim, her tarafımda yaralar çıktı, gerildim. Altı ay sonra tekrar gittim stüdyoya, bir daha deneyelim dedim, oldu bu sefer.

Ne kadar sürdü?

Aslında kaç yaşındaysam o kadar diyebilirim. Hepsi birikiyor sonuçta. Anlamak çok zor. "Uzun, İnce Bir Yoldayım", "Güzelliğin On Para Etmez", "Kara Toprak" diye bilinir Aşık Veysel, ama bilinmeyen türküleri de var.

Bu albüm o yanıyla da öne çıkıyor zaten, pek bilinmeyen Aşık Veysel türkülerini de yorumlamışsınız. Bu da bir risk...

Evet, bilinçli yaptım bunu, Aşık Veysel'in bilinmeyen yönleri de görünsün istedim, bunların içindeki felsefe, bakış ortaya çıksın... Bunlar da çok değerli, bunlar da aşkı, doğayı onun diliyle anlatan türküler... Biraz Don Kişotluk gibiydi.

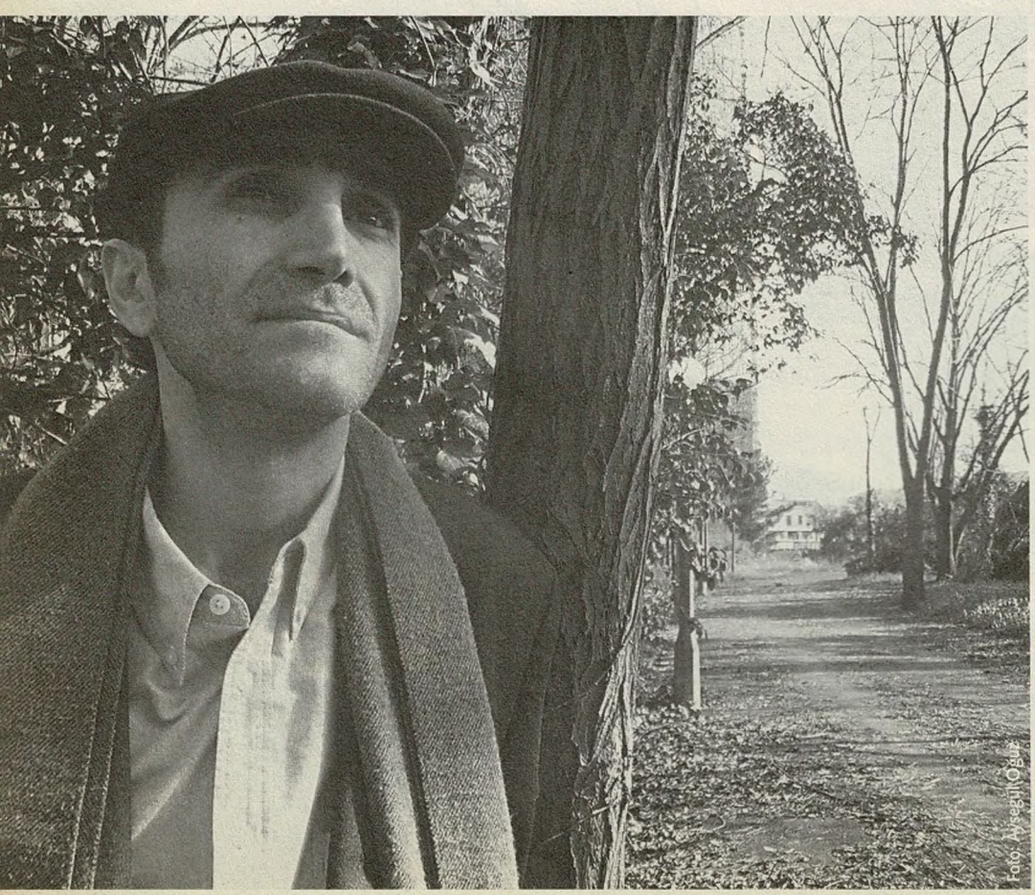

Foto: Aysegül Oğuz

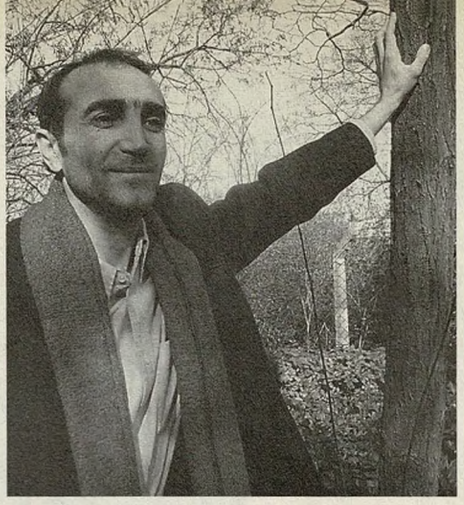

Albüm beklediğiniz ilgiyi gördü mü?
Evet, ilgi oldu, ama bu sefer de şöyle bir şey çıktı: Bütün Aşık Veysel gecelerine beni çağırmaya başladılar. İkinci albüm ne zaman diye soruyorlar sürekli. Ben de yanıt olarak "ben Aşık Veysel değilim" diyorum. Bir çalışma yaptım, ama bu kadar, başka işlerim de var. Ömrümün sonuna kadar Aşık Veysel çalamam. Çalarım ama, sürekli aynı şeyleri yapmaktan sıkılıyor insan.
Aşık Veysel'i anlamak, bize bu kadar yakın bir zamanda yaşamış bu ozanı özümsemek daha mı zor acaba? Yunus Emre ve Karacaoğlan sanki bize daha uzak oldukları için daha yakınlar...
Evet, bazı şiirleri Yunus Emre'ninkine, Karacaoğlan'ınkine çok benzer. O da ozanlardan çok etkilenmiş, yaşadığı bölge, Sivas Emlek yöresi... Orada çok baskın şairler var; Agahi, Kul Sabri, Aşık Veli, onun çağdaşı olan Ali İzzet Özkan... Bir süre sonra gezmeye başlıyor, oralardan da topluyor.
Geç yaşta başlıyor yazmaya, değil mi?
Evet, 39 yaşında yazıyor ilk şiirini, doluyor sonunda. Usta malı diye tabir edilir bizde, hep ustaların türkülerini çalıp söylüyor. Öyle bir geçmişi var.
Sizde ozanlık var mı? Tam da 39 yaşındasınız...
Var, ama saklıyorum onları.
Ölçülü mü, serbest mi yazıyorsunuz?
Ölçülü de, serbest de... Ama ortaya çıkartmıyorum. Belki biraz daha güvenmek lâzım, birilerinin onay vermesi lâzım. Çalıp söylüyorum kendi kendime, ama başkalarına seslendirmedim hiç. İkisi bir arada geliyor genelde, bazen de önce şiiri yazıyorum. Ama çok uğraşmadım doğrusu. O kadar çok işimiz var ki, onlara olan aşkımızdan yazma çizme işi zor oluyor.
Aşık Veysel'le ilgili anlatılan hikâyelerden hangileri sizde iz bıraktı?
Hayatında iki-üç kırılma noktası var. Biri, ilk karısının onu bırakıp kaçması... Karısının kaçacağını anlar, gidip de orada burada perişan olmasın diye ayakkabısının içine para koyar. Kadın bunu sonradan fark eder. Çok ince bir davranış... Askere gidemeyişi onu çok etkilemiş, akranları gider, o köyde kalır ıskarta mal gibi. Çok hikâyesi var tabii, ilgilendiğim için insanlar hep gelip bana anlattılar. Bütün ailesiyle, torunlarıyla konuştum. Kitaplarda anlatılmamış olanları da onlardan dinledim. Daha çok üzücü şeyler tabii. O zaman daha iyi anlıyorsunuz bunları nasıl yazdığını. Bir şeyler dokunmuş ona işte.

Yunus Emre ne söylediyse, biz de onu söylüyoruz sonuçta: "72 millet birdir bize." Dünyanın bir tarafından biri eline aldığında benim albümümü dinlesin istiyorum.

Sizi ona bu kadar yakın hissettiren ne oldu?
Benzeşen taraflarımız var, ama ben Aşık Veysel değilim. Bazen insanlar "sen Aşık Veysel türkülerini ondan daha güzel söylüyorsun" diyorlar, kızıyorum çok: "Sonuçta ben onun türkülerini söylüyorum, ne çabuk sattınız!" Yorumlarken kendinizden koyduğunuz şeyler de oluyor, ama tabii çok yakınında durarak, ondan uzaklaşmadan... Çok da değiştirirseniz olmaz. Evet, belki biraz kendime benzetiyorum onu, melankolik yapım, biraz karamsar olmam... Karamsardır Aşık Veysel...
Ama umutlu, olumlu bir yanı da vardır. Çiçeğin açışını anlatır mesela...
Evet, çiçekleri anlatır. Görmediği için dokunmuştur, dokunarak duymuştur. Dokunmanın onun için ne kadar önemli olduğunu anlarsınız türkülerde. Görmüyor, ama çiçeği öyle bir anlatmış ki... Ona dokunmanız gerekir söylediklerini anlamanız için. Doğaya o kadar yakın bir adam.
Onu hakkıyla yorumlamak için görmezliğini de anlamaya çalışmışsınızdır herhalde.
Evet, tabii. Cemal Reşit Rey'deki konserde ilk parçayı karanlıkta söylemiştim. İnsanlar karanlıkta dinledi ve bu çok etkili oldu.
Bazen çok basit çözümler yoğunlaşmayı sağlıyor. Ama siz de zaten karanlıkta söyleyenlerdensiniz. Dün gece Mektup Bar'da türkü söylerken gözleriniz pek açılmadı.
Evet, bir türlü açamadık gözümüzü! Gözü açık biri olamadık! *(gülüyor)* Ben öyle transa geçiyorum. Çoğu zaman gözlerim kapalıdır. Biri bana dokunduğu zaman konsantrasyonum bozulur. O yüzden, çalıştığım yerlerde hep "bana dokunmayın" derim. Kaptırıyoruz işte bazen.
Siz sadece vokalinizle değil, bağlama çalışınızla

Kültür Çatışmasının Ortasında: Muhabbet Evi

Usta yazar Sadık Yemni'nin son romanı **Muhabbet Evi**, bu kez Amsterdam'da geçiyor. Hollanda'da sinemacı Theo van Gogh'un öldürülmesiyle yükselmeye başlayan yabancı karşıtlığından yola çıkan **Muhabbet Evi**,Avrupa gerçeğine içeriden bakmayı deniyor. Yabancıları içine almakta zorlanan Avrupa ile Avrupalı olmakla olmamak çizgisinde sıkışmış yabancılar arasındaki gerilim, Hıristiyan dünya ile Müslüman yaşam arasındaki yabancılık bu kitabın ana temaları. Ön planda ise her zamanki gibi Sadık Yemni'nin fantastik dünyası ve kahramanları var.

Sadık Yemni'den bir kez daha, somut dünya ile bilinmeyen, elle tutulamayan dünya arasında, gerilimle örülmüş bir roman: **Muhabbet Evi**.

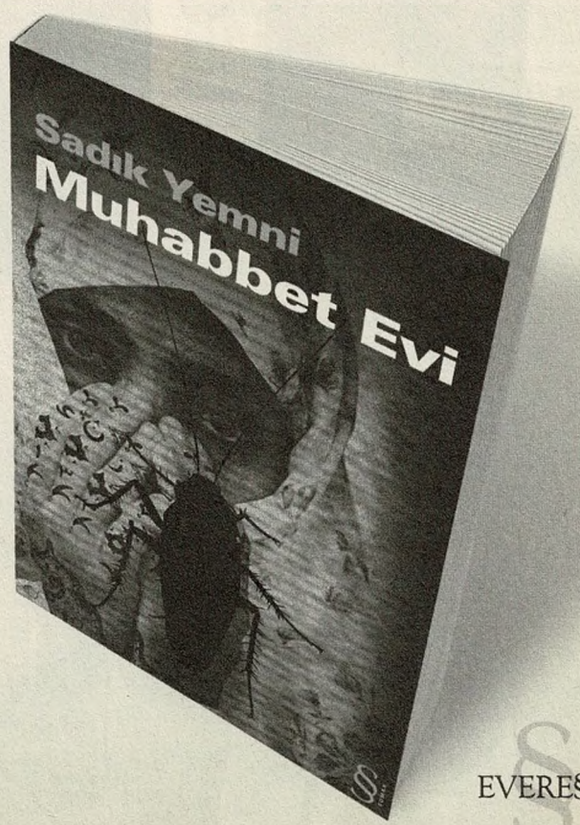

Sadık Yemni
Muhabbet Evi

EVEREST

plan b
meşrutiyet c. kıblelizade s. tepe han 1/6 şişhane 80050 istanbul tel: (0212) 251 4023 fax: (0212) 251 4024 e-mail: info@planb.com.tr www.planb.com.tr

da dikkatleri üzerinize çekiyorsunuz, bir virtüözsünüz... Ders veriyor musunuz?
Vallahi, ben bilmiyorum ama, iyi çaldığımı söylüyorlar. *(gülüyor)* Halk eğitim merkezlerinde hocalık yaptım; Kadıköy, Eminönü, Kartal, Beşiktaş'ta... İzmit Belediye Konservatuarı'na gittim bir dönem, bir buçuk yıl orada çalıştım. Tabii bildiklerimizi aktarmaya çalışıyoruz. Paylaşım sonuçta... Okuldaki öğrencilerim beni ararlar, fikir sorarlar. Ben de onları eve davet ederim, istediklerini veririm. Biz çok yokluk gördük, kaynaklara ulaşamadık, kimse bize doğru düzgün yol göstermedi. Biz tırmalayarak geldik, hiç değilse bu çocuklar rahat etsin. Şimdi tabii olanaklar çok daha fazla, önceden aradığımızı bulmak daha zordu.
Hep bağlama mı çaldınız, başka bir enstrümana yakınlık duymadınız mı?
Başka enstrüman çalıyorum denemez, amatör düzeyde... Çocukluğumun geçtiği yerdeki kahveye gidiyorum, orada bana "sazcı" diyorlar, lâkabım sazcıdır.
Sazınızla ilişkiniz nasıl?
Otuza yakın sazım var, hepsinin de işlevi farklı, akortları, tınıları farklı. Çok iyi ustalar var bizde, iyi sazlar yapılıyor.
Son albümünüz "Gelin" nasıl oluştu? Böyle temalı albümlere sık rastlanmıyor...
Zaman içinde biriken külliyattan seçiyorsunuz. Yıllarca çalışıp biriktirmişiz, bunlardan seçip bir albüm oluşturmak bizim için çok da zor olmuyor.
Neden bu temayı seçtiniz?
Vardır bir nedeni mutlaka... *(gülüyor)*
"Kırmızı Buğday"la başlamıştı albüm süreci... Artvin, Erzincan, Muğla, Manisa, Sivas... Geniş seçimler yaptığınız halde, türküler birbirlerine çok yakın durmuş...
Orada yer alan türküleri yorumluyordum, insanlar ilgi gösteriyordu. Kendi zevkime göre topladım parçaları. Bilinçli olarak farklı bölgelerden seçtim. O zamanlar böyle şeyler pek yapılmıyordu. İki-üç sene sonra herkes buna yöneldi, ama ben sonra Aşık Veysel albümü yaptım.
Belki de baskın Sivas genlerinden söz edilebilir türkü camiasında...
Tabii, oradan o kadar çok ozan, âşık yetişmiş ki... Taşı, toprağı... Toprak sağlam yani... Çankırı'dan ya da Muş'tan o kadar türkücü çıkmamış.
Buna bir de Alevi geleneği ekleniyor...
Çünkü bağlama zaten cemlerde çalınan, Osmanlı döneminde yasaklanan bir müzik aleti. Alevilerin cemlerinde ibadet ederken çalınan bağlama o ritüelin bir parçası. "Telli Kur'an" derler bizde. Turna da Alevilerde özeldir, o nedenle "telli turna" da denir. Turnalar uzun uçar, eşini terk etmez. O nedenle bağlamayı turnayla özdeşleştirmişler. Bağlama sadece bir müzik aleti değil, onunla beraber gelen bir edebiyat var, o edebiyatı bilmeniz lâzım. Mesela onu taşımayı bileceksiniz, başınızdan yüksek bir yere koyacaksınız, yere bırakmayacaksınız. Bunlar hep Kur'an'a da atfedilen şeyler. Birbirlerine verirken öperler. Alevi-Bektaşi edebiyatını, onların felsefesini, dünyaya bakışını bilmeniz gerek. O tabii sizin müziğinizi de şekillendiriyor. Neden bu kadar çeşitli yörelerden türkü okumuşuz acaba? Benim için herkes birdir, Yunus Emre ne söylediyse, biz de onu söylüyoruz sonuçta. "72 millet birdir bize" diyor ya, benim için de öyledir. Dünya insanlarını bir aile olarak görüyorum. İyi bir şey yapmaya çalışıyorum, dünyanın bir tarafından biri eline aldığında benim albümümü dinlesin istiyorum. Yoksa Sivaslılar dinlesin, Çankırılılar dinlesin diye müzik yapılmaz. Ben bir Karadeniz türküsünü yalnızca onu çok güzel yorumladığım için okumuyorum, orada olmasını istediğim için de yorumluyorum.

Sigarayı seviyorum. İçiyorum sigaraları, sonra çıkıp söylüyorum. Sonuçta aslolan ses de değil. Bir duyguyu ifadelendirmek, duyguyu vermek daha önemli.

Yorumlarınızda, "kendim yazmışım gibi" düzeyindesiniz hep...
Dinliyoruz, süzüyoruz, sonra okuyoruz. Bir türkü vardır, onda tek bir kelime sizin o türküyü yenmenize yol açabilir ya da yenilirsiniz. Bir kelimeyi anlamadıysanız, onun altında kalırsınız. Kelimelerin de canları var, o nağmenin içinde o kelimeyi doğru yerde, doğru zamanda kullanamazsanız, ifadelendiremezseniz, o türküyü ya da şarkıyı zaten söyleyememiş olursunuz. Hicrandan bahsediyorsanız, öyle bir ruh haline bürünmeniz lâzım.
Çellist Uğur Işık'ın "Anatolian Spirit" albümüne Aşık Veysel'den "Kızılırmak" yorumunuzla konuk olmuştunuz. Nasıldı sazsız Aşık Veysel okumak?
Uğur böyle bir çalışma yaptığını söyleyip davet etti, ben de seslendirdim, hoş bir şey oldu. Müzikteki kombinasyonlara olmaz diye bakan bir adam değilim. Her şey olabilir, önyargılı davranmamalı. Sazsız çok zorlanmadım, ama farklıydı tabii.
"Gelin"den önceki albümünüz "Ah İstanbul"da da çok başarılı sanatçılarla, uyumlu bir çalışma yapmışsınız... Erkan Oğur, Muammer Ketencoğlu; Ercan Irmak, Göksel Baktagir, Yıldıran Güz, Cebrail Kalın, Sendur Güzelel, Cihan Yurtçu, Tuncay Tokcan, Muharrem Temiz, Murat Aydemir, Cemal Kablan...
Çoğu zaten yıllardır tanıdığım arkadaşlarım, dostlarım. Onlarla çalışmak hep çok zevkli oluyor.
"Beydağı'nın Başı Kardır Borandır" adlı uzunhavayı yakın geçmişte Sabahat Akkiraz yorumuyla da dinlemiştik. İki yorum da benzersiz güzellikte. Bu uzunhava Sabahat Akkiraz'ın "Seyran" albümünde anonim olarak tanıtılmış, sizde kaynak kişi babanız Güzel Hüseyin Özkan...
Babamın söylediği bir uzunhavadır, ben de babamın söylediği şekliyle yorumladım. Bunlar Sivas yöresine ait bilinen türküler olduğu için farklı yorumlar oluyor. Efkârlı bir parça.
İnce Saz grubunun yeni albümünün solisti siz olacakmışsınız...
Evet, o albümde şarkı gibi türküler yer alacak. "Ah İstanbul" gibi türküler, şarkıya benzeyen türküler... Saadettin Kaynak parçaları da var birkaç tane. Onlar üzerine çalışacağız birlikte.
Türk sanat müziği de yorumluyorsunuz...
Evet, konservatuarda onun eğitimini de aldık. Şarkıları da çok seviyorum. Bir dinleyici "Aşık Veysel türkülerinden sonra böyle bir şey yapmanız çok ters olmaz mı?" diye sordu. Ben de "neden olsun?" dedim. Kendini tekrar etmekten kaçan bir adamım ben. Çalışıyorum, hep üzerine bir şey ekleyerek. Öteki türlü rutine giriyor, can sıkıcı bir şey oluyor. Pazartesileri türkü barda çalıyoruz, her seferinde mutlaka yeni bir şey katıyoruz, dinleyicilerin tepkilerini ölçüyoruz. Ekleye ekleye gidiyorsunuz, sonra bir bakıyorsunuz, bir sene önceki repertuarınızdan çok farklı bir noktadasınız...
Epey sigara içiyorsunuz. Sesinizin üzerine pek titremiyorsunuz anlaşılan...
Sigara içiyorum, evet. Sigarayı seviyorum. Çok geç başladım sigara içmeye, 15 yıl önce falan. Bu kadar çok içmiyordum başlarda, ama sevdirdi kendini. Ben öyle çok sesimle uğraşmıyorum. İçiyorum sigaraları, sonra çıkıp söylüyorum. Sonuçta aslolan ses de değil, benim öyle çok büyük bir sesim yok, bunu biliyorum. Bir duyguyu ifadelendirmek, duyguyu vermek daha önemli.
Müzik antrenmanlarıyla yetinmediğinizi de çıtlattınız az önce. Yeşil sahalarla ilişkinizi de açık edelim o zaman...
İyi bir Galatasaraylıyım. Sadece taraftar değilim, oynadım da 15 yıl boyunca İstanbul Amatör Küme'de. Bizim mahalle takımı vardı, Yeni Sahra, sonra da Koşuyolu'ndaki Barbarosspor'a transfer oldum. Artık faal futbol yaşamım sona erdi. Şu sıralar halı sahada arkadaşlarla oynuyorum... Ama 15 yıl boyunca kovaladım bayağı. İdmanlar, maçlar, hoştu... Liberoydum, 5 numara. Hata yaparsan, kaleciyle karşı karşıya kalır rakip takımın oyuncusu.

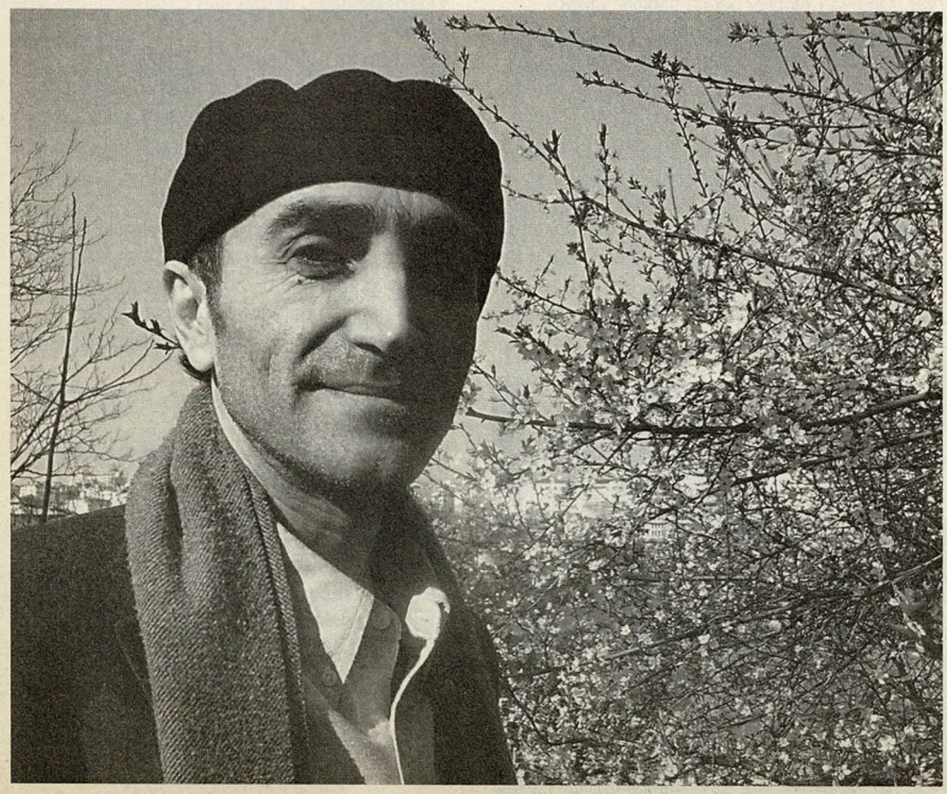

Söyleşi: ***Pelin Özer***

Sinema Günlerimiz erdi 25 yaşına... 1-16 Nisan arası karanlık salonlarda nice yeni dünya keşfedeceğiz, nice hayat tecrübesine tanıklık edeceğiz. 190 sayfalık kitapçıkla yetinmeyip dergilere gömüldük, interneti kurcaladık ve nihaî seçimlerimizi yaptık. Anılarını tazelemek isteyenler için, programda "25 Yılın En İyileri" başlıklı retrospektif içinde "Paris, Teksas"tan "Ana ve Oğlu"na, "Çingeneler Zamanı"ndan "Paramparça Aşklar-Köpekler"e kadar 25 filme daha yer verildiğini hatırlatalım.

Punk Björk'tür

DON LETTS punk tavrı

Joe Strummer'ın adanan bu soğukkanlı belgesel, Mick Jones, Jello Biafra, New York Dolls elemanları, Chrissie Hynde, Henry Rollins'in tanıklıklarıyla punk'a içerden bakıyor.

Bu mitik Dead Kennedys konseri görüntüleri de "Punk Tavrı"nda

Filminizde Elvis'ten Sex Pistols'a, oradan da Nirvana'ya uzanarak punk rock'un izini sürüyorsunuz. Halbuki, punk'ların birçoğuna göre, punk hareketi 1977'nin ortalarında bitmişti. Sizce punk sürüyor mu? O günler ve bugünler arasında ne gibi farklar var?

Don Letts: İlk punk'lara göre, punk moda olduğunda ve yeraltından yerüstüne çıktığında ölmüştü. Çünkü tükürmeye, çengelli iğneye ve gürültülü müziğe indirgenmişti. Ben punk'ın İngiltere ve ABD'deki bu bakışın ötesinde bir şey olduğunu kanıtlamaya çalışıyorum. Punk tavrı her yerde, Marcel Duchamp'dan Tracey Emin'e, Sun Ra'ya uzanıyor. Punk, yaratıcı olmak, değişim yaratmak ve meydan okumaktır. Bugünkü sorun herkesin o 15 dakikalık şöhreti istemesi, ama heybelerinde iki dakikalık mevzuları olmaması. Punk, görsel olarak, ses olarak ve fikir olarak son büyük hareketti. Öyle olmasaydı, bugün insanlar punk'ın altın çağından bu kadar söz ederler miydi?

Böyle bir film yapmanızdaki saik neydi?

Sağdan soldan "niye bir punk filmi yapmıyorsun" diyorlardı bana. Her üç-beş yılda bir, bir "punk rönesansı" lafı atılır ortaya ve hayatımı değiştiren şey mohawk saç traşından, çengelli iğneden, gitardan ibaretmiş gibi bir hava yaratılır. Ben punk'ın bir karşı kültür fikri olduğunu göstermeye çalışıyorum. Filmim Jerry Lee Lewis'in piyanosunun etrafında atlayıp sıçramasıyla başlıyor, Elvis'i ve hippi hareketini gösteriyor. Bu insanlara şaşırtıcı gelebilir, ama punk, adını taşıdığı müziği önceleyen bir tavırdır. Sürrealist hareket, Duchamp filan punk tavrıydı, Lenny Bruce da öyle. Punk sadece müzik grupları doğurmadı, şairler, sanatçılar, tasarımcılar, sinemacılar da yarattı.

Bugünün kültürel ortamında punk'ın nasıl bir yeri var?

Bugünün kültürü kaçış kültürü. Yaşanan gerçekliğe meydan okumuyor. 1970'lerdeki punk, toplumsal sorunlara bayrak açmıştı. Johnny Lydon "no future" dediğinde hepimizin hissiyatını dile getiriyordu. Kendi kaderimizi kendimiz belirlemek istiyorduk. Punk, geçmişe değil, geleceğe bakar. Bugünün müziğine bir lafım yok, şahane gruplar var. Mesela Coldplay harika şarkılar yapıyor. Ama, beni Don Letts yapan tavır başka bir şeydi. O zamanlar insanlar düzen karşıtı oldukları için müzik yapıyorlardı, şimdi düzen içi olmak için müzik yapılıyor. Eğer MTV'de ya da Top 40 listesinde olmayı hedefliyorsan, düzen karşıtı olamazsın. Ayrıca, punk sadece müzik demek değildir. İnsanların yaptıkları her şeyi bir sanat haline getirmeleri gerekir. Bugün müzisyenden çok doktora, hemşireye ihtiyaç var. Pistols'a ya da Clash'e takılan herkes müzisyen olmadı ki. İşin aslı şu: Kendine punk diyorsan, punk değilsindir. Mesela Björk kendisine punk diyenlerden daha punk.

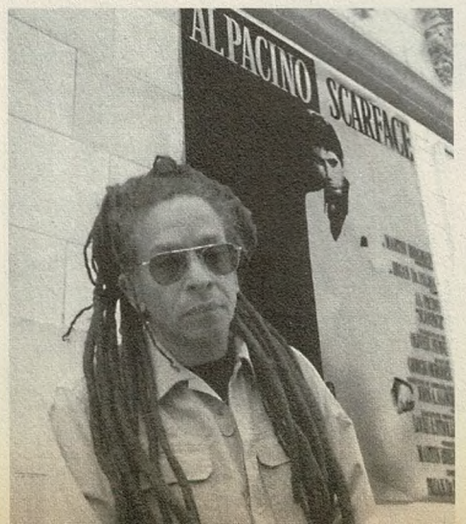

Yaratıcılığından, müziği ileri götürmesinden ötürü mü?

Evet, tam da o nedenle. Bu, Pistols'la PiL, Clash'in ilk zamanlarıyla "London Calling" dönemi arasındaki farktır. Unutmayalım, punk 18 ay içinde aptallaşmıştı. Post punk, orijinal punk'ı taklit edenlerden çok daha ilginçti.

Gittiğiniz ilk punk konseri neydi?

Londra'daydı. Ya Nashville kulübündeki Sex Pistols konseriydi ya da Roxy'deki Clash konseriydi. Hangisi daha önceydi, hatırlamıyorum. Punk İngiltere'de aniden patladı ve çok kısa sürdü.

Björk dışında kimler punk tavrını sürdürüyor sizce?

Arctic Monkeys, Michael Moore, Tracey Emin ilk aklıma gelen isimler.

Bu filmi yapmak sizi nasıl etkiledi, bakışınızda bir değişim yarattı mı?

Ben Jamaika kültüründen geliyorum, DIY (kendin yap) etiği, düzen karşıtlığı, müziğin fikirleri iletmek için bir vasıta olması bizim kültürümüzün bir parçasıdır. Bunlar bizim için bir sanat değil, bir varoluş meselesidir. Bütün üçüncü dünya ülkelerinde öyledir. Bu filmin bana öğrettiği şu oldu: Minor Threat ve Fugazi büyük hadiseler.

Sırada nasıl bir film var?

Sun Ra üzerine yaptığım filmi yeni bitirdim. Sun Ra da, punk rock'tan önce punk'tı.

34→

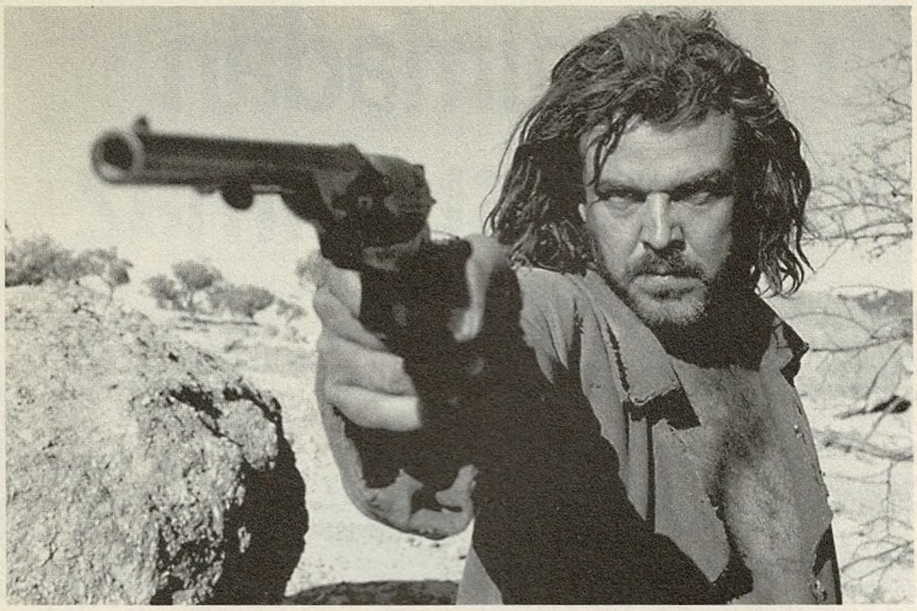

Olmamaları gereken yerde olan insanlar

JOHN HILLCOAT teklif

Senaryosu ve müzikleri Nick Cave'e ait bu Avustralya işi kanlı western 1880'lerde cereyan ediyor. Charlie Burns çetesiyle polis kuvvetleri karşı karşıya. Komiser Stanley, enselediği Charlie'ye öyle bir "teklif" götürür ki...

John Hillcoat: Bir Avustralya western'i yapmayı çok arzuluyordum. Bu fikri geliştirmeye çalıştığım sıralarda Nick (Cave) soundtrack'i yazmayı üstlenmişti. Aradan yıllar geçti, filmi bir türlü şekillendiremedim. Nick de sabırsızlanıyordu, "senaryoyu sen yaz" dedim. Nick'in şarkılarındaki anlatım özelliklerinden ötürü ortaya iyi bir metin çıkacağına emindim.

Nick Cave: Amerikan tarzı bir kahraman olmasını istemedik. Avustralyalı karakterinin beceriksiz ve bir mizahî bir tarafı vardır. Bu, biraz da, aslında olmamaları gereken yerde olan bir halk olmalarından kaynaklanıyor. Dolayısıyla, "Teklif" izole bir topluluğun sahibi olmaya hakları olmayan bir toprakta varolma mücadelelerini anlatıyor.

Hillcoat: Avustralya'nın bir anti-kahraman ve başarısız kahraman geleneği vardır. Vaktiyle Avustralya, Batı yayılmasının nihaî sınırıydı. Çölde ilerleye ilerleye hiç kabul görmedikleri bir toprağa yerleştiler.

Cave: Johnny',e (Hillcoat) göre Avustralya'nın kendine has bir "vahşi batı"sı var ve bu bugüne kadar, "Ned Kelly" ve "Mad Dog Walker" gibi biyografiler dışında sinemaya aktarılmamıştı.

Hillcoat: Fazla analitik olmadan şunu söylemem gerekiyor: Senaryoyu yazmaya 11 Eylül'den önce başlamıştık. 11 Eylül'den beri Batı dünyası "Teklif"teki meseleyle iştigal ediyor. Bütün uluslar, kanlı savaşlarla devlet kurdular. Fakat Batı dünyasında ulusal farklılıklar, kültürel çatışmalar ve şiddete dair nasıl tavır alınacağı daha derin bir mesele.

Cave: Johnny, Avustralya filmlerinde aborijinlerin ele alınış biçime bir alternatif getirmek istiyordu. Liberal görüşe göre aborijinler direnmediler, topraklarına gelen beyazlarla çatışmadılar. Yerli oyuncuların bu filmde oynamaktan zevk almalarının sebebi, Johnny'nin tarihi öyle görmemesiydi.

Hillcoat: Madalyonun bir de öteki yüzü var: Siyahların siyahlara şiddet uygulaması görmezlikten gelinir, bu bir tabudur. Yerliler romantize edilir, barışçıl göçebe insanlar olarak gösterilir. Halbuki işgalcilere karşı olduğu gibi, birbirleriyle de savaşıyorlardı. Yakın tarihle ilgili bir sorun da var: Avustralya başbakanı geçmişte yapılanlardan ötürü yerlilerden özür dilemeye yanaşmıyor. Bu arada bir takım revizyonistler de tarihî gerçekleri inkâr ediyor.

Cave: Perdedeki şiddetle sorunum var. Bir kere sıkıcı geliyor, perdedeki seks kadar sıkıcı. "Teklif"teki şiddet sahneleri öykünün imlâ işaretleri gibi, sadece zorunlu olduğu yerlerde var. Öykünün geçtiği döneme kıyasla oldukça sınırlı bir şiddet var filmde. Gerçekte kan gövdeyi götürüyordu.

Hillcoat: Filmdeki şiddet gerçek zamanda cereyan ediyor. Ağır çekim hiç yok, hızlı ve ani. Kısa, nahoş ve kaotik, şiddet öyledir çünkü. Ayrıca şiddetin yol açtığı sonuçlar da vurgulanıyor. Mel Gibson'ın yolundan gitmedik, o kâr getiren bir yol.

Cave: Soundtrack'i yazmak bir Bad Seeds albümünü yazmaktan daha hızlıydı. Film çekilirken canlı çalındı. Warren Ellis'in katkısı devasaydı. Müziğin büyük bölümü onun fikirlerinden, bilgisayarında yaptığı keman loop'larından oluştu.

AŞK VE SİGARA

(John Turturro) Üç çocuklu demir işçisi Nick Murder (James Gandolfini), terzilik yapan eşi Kitty (Susan Sarandon) ile yıllardır evlidir. Sıradan hayatları, Murder'ın iç çamaşırları satan bir dükkânda çalışan seksî satıcı Tula'ya (Kate Winslet) aşık olmasıyla karman çorman olur. Kitty bu ilişkiyi öğrendiği zaman Nick'i yaka paça evden ko-

var ve bir seçim yapmasını ister. Karakterlerin sıkıştıklarında James Brown, Nick Cave, Janis Joplin, Bruce Springsteen şarkılarına ağız oynatarak dertlerini döktükleri müzikali yazan ve yöneten aktör John Turturro filmde rol almıyor.

BALON

(Steven Soderbergh) Şu sıralar dev bütçeli "Che" üzerinde çalışan Soderbergh, üç haftada, yerel oyuncular ve belgesel görüntüler eşliğinde kotardığı "Balon"la bir süreliğine eski günlerine dönmüş gözüküyor –jenerikteki Peter Andrew adı da numara; aslında kamerayı bile kendi kullanmış. Setini bir oyuncak fabrikasında kuran "Balon", Amerikan işçi sınıfından üç kişinin arasında gelişen bir aşk ve cinayet öyküsünü zehir gibi bir dil-

le anlatıyor. Sinemalarda ve televizyonda aynı anda gösterime girip eşzamanlı olarak internetten de indirilebilen film, alışıldık dağıtım kurallarının ezberini de bozuyor. Filmin müzikleri Guided By Voices'ın solist ve gitaristi Richard Pollard'dan seçilmiş.

BİR METALCİNİN YOLCULUĞU

(Sam Dunn, Scot McFayden, Jessica Joy Wise) Iron Maiden, Alice Cooper, Slayer, Rob Zombie, Slipknot, Rush, Cannibal Corpse gibi grupların, Pamela Des Barres gibi efsanevî grupie'lerin resmigeçit yaptığı belgeselde, heavy metal'in kalk borusunu çalan Blue Cheer'dan hanım nü-metalciler Kittie'ye, sade suya tirid glam'cilerden kilise yakan Norveçli black metal gruplarına (ve kilisesi ateşe verilen rahiplere), Wagner klasiklerinden Güney Amerika blues'una kadar yok yok. Filmin en keyifli anları: Tony Iommi'nin "biz Black Sabbath adını almadan evvel, bir blues/caz grubuyduk yahu" demesi, Ronnie James Dio'nun "şeytan boynuzu numaralarını büyükannesinden kaptığını" itiraf etmesi, Lemmy'nin "ön sırayı kapatan liseli kızların, grupların işini nasıl bitirdiğini" anlatması...

→35

DERİN GIRTLAK
(Fenton Bailey & Randy Barbato) 1972 tarihli "Deep Throat" nasıl bir filmdi: İçindeki oral seks sahneleriyle (filmin kahramanının klitorisi boğazındaydı) kült statüsüne yükselen, ülke çapında sinemalarda gösterime girerek, dünya kadar orta sınıf insanı sinema önlerinde kuyruğa sokan, yapımcısı Lou Peraino Sr.'a kazandığı paralarla Bruce Lee'li "Enter The Dragon", "Texas Chainsaw Massacre", John Carpenter'ın "Dark Star"ı, Andy Warhol'un "Flesh For Frankenstein" ve "Blood For Dracula" gibi filmleri finanse ettiren bir film!

Douglas Adams, meşhur kitabı "Otostopçunun Galaksi Rehberi"ndeki süper bilgisayara "Deep Thought" adını da filmden esinlenerek vermişti. Filmin yıldızı Linda Lovelace ise yıllar sonra o sahneleri kendisine silah zoruyla çektirdiklerini iddia edecekti. "Inside Deep Throat"un mevzuuysa, sadece film etrafında kopan kıyamet değil, hem politik ve kültürel anlamda o dönemi incelemek, hem de o günden bugüne seks endüstrisinin ve hayatının gelişimini gözler önüne sermek. Filmin anlatıcısı Dennis Hopper. Görüşüne başvurulanlar arasında Norman Mailer, Gore Vidal ve John Waters da var.

GERÇEĞİN ÖTESİNDE *(Atom Egoyan)*
2003'de çıktığı gibi bestseller olan Robert Holmes'un romanından Atom Egoyan'ın uyarladığı filmde, Kevin Bacon ve Colin Firth, anahatları Jerry Lewis ve Dean Martin'den apartılan, komedyen/şarkıcı ortaklar rolündeler. Jerry Lewis'in hatıratı "Dean & Me (A Love Story)"sinden bir gün sonra çıkarak ortalığı karıştıran roman, adlarını vermeden, ünlü ikilinin şöhretlerinin zirvesindeyken ansızın yollarını ayırmaya karar vermelerinin hikâyesini, tümüyle dedikodulardan yola çıka-

rak anlatıyordu. Egoyan'ın arka planına Nixon dönemini yerleştirdiği filminin de en az kitap kadar provoke edici olduğunu söyleyelim: Vince Collins ve Lanny Morris'in ayrılmalarının üzerinden 15 sene geçtikten sonra, "genç, güzel ve hırslı" gazeteci Karen O'Connor geçmişte olan bitenler üzerindeki sır perdesini kaldırmaya karar verir...

UZAKLARDAKİ VAHŞİ MAVİLİK
(Werner Herzog) Bir grup astronot yerkürenin çevresinde dönüp durmaktadır. Topyekûn bir savaş, kontrol edilemeyen bir salgın hastalık ya da ozon tabakasının tamamıyla yok olmasıyla, kim bilir hangi felâket, dünyayı yaşanmaz hale getirmiştir. Astronotlara kalan tek seçenek, uzayda yaşayabilecekleri bir başka yer bulmaktır. Dünyasız kalabileceğimiz günler pek de uzakta değilken, gezegenimize yakılmış bir ağıt "Uzaklardaki Vahşi Mavilik". Kubrick'in "2001: Uzay Destanı"nın yanına yerleşecek, olağanüstü güzel görüntü ve müziklerle süslü bu Herzog usûlü bilimkurguda usta oyuncu Brad Dourif'in sesi de dünyada yaşayan bir uzaylıya hayat veriyor.

Küller olmadan anka kuşu olmaz

MATT MOCHARY- JEFF ZIMBALIST gecekonduda isyan

Bol ödüllü belgesel, Rio'nun varoşlarında yaşayan gençlere uyuşturucu satıcısı ya da çete elemanı olmak dışında başka alternatiflerin varolabileceğini göstermek isteyen DJ José Júnior ile eski torbacı Anderson Sá'nın izinde, gecekondu mahallelerinde örgütlenen Afroreggae hareketini anlatıyorlar.

Rio favelalarıyla ilgilenmeye ne zaman başladınız?
Jeff Zimbalist: Sınıf çatışmalarının yaşandığı kriz toplumlarıyla, özellikle de üçüncü dünya ülkeleriyle hep ilgiliydim. New York Film Akademisi'nin post-prodüksüyon bölümünde çalışırken Matt (Mochary) öğrencimdi. Ona Latin Amerika'daki şiddet hakkında, o metruk yerler ve ırkçılık üzerine bir film yapmayı ne kadar çok istediğimden bahsetmiştim. Bu konuşmanın üzerinden daha iki hafta geçmişti ki, Brezilya'dan beni aradı, Afroreggea organizasyonundan birileriyle tanışmış ve çok heyecanlanmıştı, işi bırakıp oraya gelmemi istedi. Ben de fırsatı kaçırmadım. Aslında başta ne çekeceğimizi bilmiyorduk.

Neredeyse iki yılınızı o mahallede geçirmişsiniz.
O insanların güvenini kazanmak hiç kolay olmadı. Hiçbir şey çekmeden aylar geçirdik aralarında. Sonra yavaş yavaş genç çocuklara video kamera kullanmayı öğretmeye başladık. Bu Birleşmiş Milletler projelerinde çalışırken öğrendiğim bir yol; onların kendi hikâyelerini anlatmalarına ve bize güven duymalarına yardımcı oldu. Zaten filmin en ilginç bazı sahneleri onların getirdikleri metaryallerden oluştu.
Hiç korktuğunuz zamanlar oldu mu?
Birkaç sene önce bir gazeteci, bizim çalıştığımız yerlerde uyuşturucu satıcılarını gizli kameraya kaydetmeye çalışırken yakalandı. Ve büyük patronlar, uyuşturucu tanrıları, onu kendi kurdukları bir mahkemeye çıkardılar. Jüriyi de bizzat kendi aralarından seçmişlerdi. Elbette adamı suçlu buldular. Önce işkence ettiler, ardından da öldürüp cesedini ateşe verdiler. Bütün bunlar sokağın köşesinde oldu. Oraya gizli kapaklı gittiğinizde başınıza bu geliyor. Bizse doğrudan kartele gittik ve filmimiz için izin istedik. Onlar da bize, sınırlarımızı çok net çizerek, izin verdiler. Kameramanımız, filmde gördüğünüz reggae partisinde, çekmemesi gerektiğini bildiği halde, kamerasını satıcılara çevirip görüntü almaya kalkıştı ve kendini kafasında bir silahla duvara dayalı buldu. Tüm o mafya babalarını dizi dizi, makineli tüfekli korumalarının arasında otururken görmek acayip manzaraydı ama.
Tüm bunlar olurken polis ne yapıyordu?
Uyuşturucu parasından yüzde alıyorlar ve kendilerine para aktıkça, favelalardaki hiçbir şeye karışmıyorlar. Bizim kendilerini ele verecek şeyler çekmemizden bayağı korkuyorlardı. Çektiklerimizi görmek için silahlarını kullandıkları bile oldu.
Rioluların bu mahallelere bakışları nasıl?
Öncelikle korku duyuyorlar elbette. Öte yandan, zengin çocukları favelalardakileri taklit etmeye çalışıyor, onlar gibi konuşup hiphop falan dinliyorlar. Favelada yaşam savaşı çok sert, birey olma duygusu çok güçlü. Sanırım bu onlarda bir tür kıskançlığa ve oradaki hayatı romantikleştirmeye neden oluyor.
Ya sizin bakışınız?
Genellikle gazeteciler hikâyeyi alırlar ve kendi istedikleri biçimde parlatırlar. Bizse gerçeği inşa etmeye çalıştık. Size Shiva felsefesinin ne anlattığını söyleyeyim: Afroreggae her şeyi kucaklar –doğuş yok oluştan gelir, küller olmadan zümrüdüanka da olmaz. Favelalarda da böyle olacak; o yokluğun içinde birleşecek ve ayağa kalkacaklar.

Muhammed Ali ya da Pele

PHIL GRABSKY mozart'ın izinde

Doğumunun 250. yılında Mozart'ın sanatının sırrının peşinde dolanan bir detektiflik öyküsü. Ünlü Mozart yorumcularının hissiyatlarını aktardıkları iki saatlik belgesel, eski Avrupa'nın ruhunu okuyan bir dönem filmi.

"Mozart'ın İzinde" Mozart üzerine ilk uzun metrajlı belgesel. Neden böyle bir film yaptınız?
Phil Grabsky: Öncelikle insandaki yaratıcılık potansiyelini keşfedebilmek için. Diğer sebebimse, tek bir kişinin nasıl olup da hayata dair bu derece önemli izler bırakabileceğini anlamaktı. Otuz sene sonra çektiğim herhangi bir filmi insanlar seyrederler mi, bilmiyorum. Oysa bunca yıl sonra bile, Mozart'ın yüzlerce işine sevgi ve hayranlıkla bakıyoruz. Elbet-

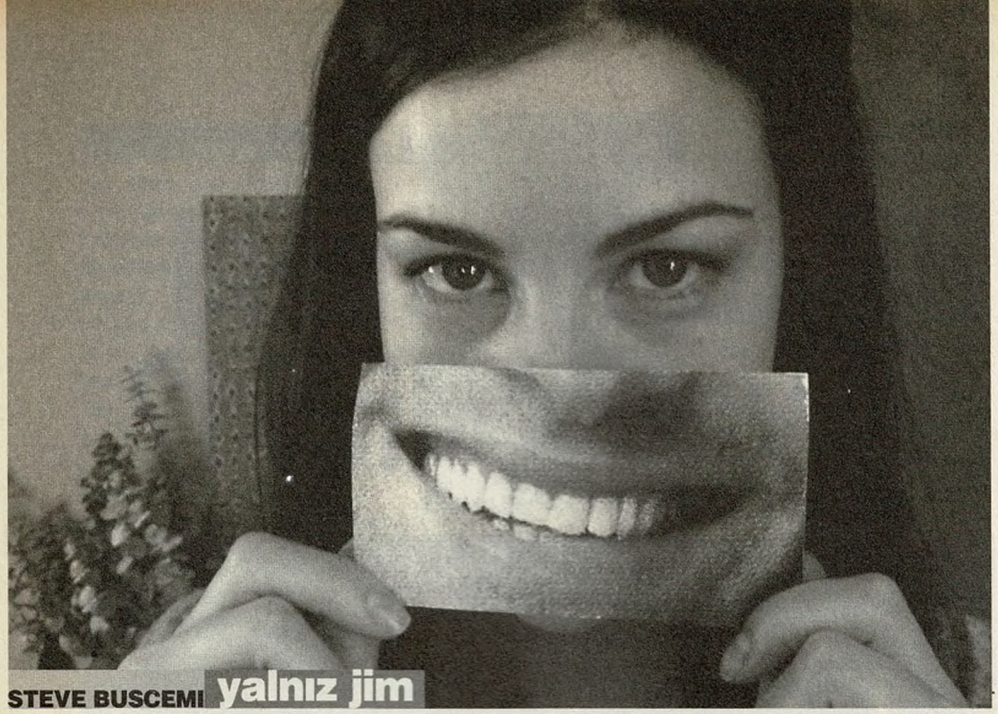

STEVE BUSCEMI **yalnız jim**

Bay Pembe'nin maceraları

"Kendine hayatta bir yer bulamadıysan, bir barda bulursun." İlk çektiği filmin karakterine böyle dedirtiyordu Buscemi... Bu "öz"e sadık kalarak yönettiği üçüncü film, yine silik bir delikanlının (başarısız olduğu kentten kırsala dönen Jim'in) öyküsü. Casey Affleck ve Liv Tyler başrolde.

En son 125 milyon dolar bütçeli "The Island"da oynadınız. Yönetmenliğini yaptığınız üçüncü filminiz "Yalnız Jim"in bütçesiyse yarım milyon doları bulmuyor. Bu değişime kolay uyum sağladınız mı?

Steve Buscemi: "The Island"dan çok zevk aldım, ama asıl önemlisi, çok iyi ücret aldığım için başka filmlerde oynamam gerekmiyor ve "Yalnız Jim" gibi hiçbir şey kazanmadığım kişisel projelerle ilgilenebiliyorum. Film yapabildiğim için kendimi ayrıcalıklı görüyorum zaten. 100 milyonum olsa ne yapardım ki? Hiçbir fikrim yok. Aslında, bütün o paralarla ne yaptıklarını çok merak ediyorum.

Yalnız Jim'in allahın unuttuğu küçük şehrine dönmesi, ikinci filminiz "Animal Factory"nin tek dekoru olan hapishaneye dönmek gibi...

Bence o kendi zihnine ricat ediyor.

Jim, ilk filminizin ("Trees Lounge", 1996) dondurma kamyonu şoföründen de yitik bir karakter...

Ben o karakterleri yitik tipler olarak görmüyorum. Topluma uyum sağlayamayan ve kendilerine dayatılan hayatla mücadele eden insanları seviyorum. Kendimi de öyle hissediyorum zaten.

Bugüne kadar canlandırdığınız karakterler içinde sizin için öğretici olan hangisiydi?

"Parting Glances"daki rock müzisyeni. AIDS'e yakalanıyor, bunu kabullenmek istemiyor ve hayata dört elle sarılıyor. Yaşam arzusu çok etkileyiciydi.

"Rezervuar Köpekleri"nde oynadığınız Bay Pembe'nin akıbeti ne oluyor?

Hayatta kalıyor ve hapse giriyor. Pembe'nin macerasının devamı "Animal Factory" denebilir.

"Animal Factory"nin soundtrack'i harikulâde. John Lurie'yle daha önceden tanışıyor muydunuz?

John Lurie ve kardeşiyle East Village'dan ahbaptık. John 8 milimetrelik filmler çekerdi. "Trees Lounge"un soundtrack'ini yapmayı çok istemişti, ama müsait olmadığı için Evan Lurie üstlenmişti.

Sizi en çok etkileyen yönetmen kim?

John Cassavetes. Öyküleri kurma tarzına hayranım. Favorim "Opening Night".

---

te bu yetenek genlerinde vardı... Beş yaşında ellerinin kocaman olmasının, istediği parçayı piyanoda çalmasına imkân verdiğini biliyor muydunuz? Ayrıca çok çalışıyor ve devamlı etrafındaki insanlarla iletişim kuruyordu.

Böyle önemli yorumcu ve uzmanlarla buluşmak zor muydu?

Doğrusu, ne kadar karmaşık bir işe kalkıştığımın farkında değildim. Klasik müzik dünyasına yabancı olmamın faydası oldu. Konuşacağım isimlerden çekinmedim, dürüstlükten şaşmadım ve en önemlisi, asla acele etmedim. Kamera ve sesi kendim hallediyordum. Böylece bir röportaj ayarlandığında hızlı hareket etme şansım oldu. Sonuç harikaydı, aralarında Renée Fleming, Thomas Allen, Imogen Cooper, Lang Lang, Jonathan Miller, Charles Mackerras, Gerald Finley, Ian Bostridge gibilerinin olduğu seksen kişiyle görüşme yaptım.

Mozart hakkında keşfettiğiniz en önemli şey ne oldu?

Benim için filmin çekim süreci araştırmanın kendisiydi. "Mozart kimdi, yaşadığı dünya nasıl bir yerdi, nelerden etkilenmişti, hakkında çekilen filmlerdeki gerçekler ve mitler nelerdi?" Sonuçta karşıma çıkan, Muhammed Ali veya Pele gibi biri oldu. Hayatındaki gerçekler, tıpkı onlarda olduğu gibi, daha sonraları ona yakıştırılan fantazilerden çok daha ilginçti. Şu sonuca vardım, Mozart, döneminin bir ürünü olmanın çok ötesindeydi. On yıl önce ya da sonra doğmuş olsa, yerini bir başkasının alabileceğini hiç zannetmiyorum.

Mozart'ı gerçekten bulduğunuzu düşünüyor musunuz?

Kesinlikle. "Amadeus"daki Tom Hulce'u kafamdan atmak için az uğraşmadım. Neyse ki, belgesel ilerledikçe zihnimde net bir resim oluştu. Umarım izleyiciler de salondan çıktıkları zaman benim gibi onu bulmuş olurlar.

BİLETLER

(Ermanno Olmi, Abbas Kiarostami, Ken Loach) İtalyan Ermanno Olmi, İranlı Abbas Kiarostami ve İngiliz Ken Loach'un, Orta Avrupa'dan Roma'ya giden bir trende geçen üç ayrı hikâyeyi anlattıkları "Biletler", festivalin önemli filmlerinden. Üç usta, sırasıyla, bir öğretmen, bir generalin karısına eşlik eden genç bir adam ve Roma'daki maça gi-

den futbol fanatiklerinin başlarından geçenleri kendi sinema dilleriyle anlatırlarken, tıpkı bir tren yolunun rayları gibi öyküleri de kâh kesişiyor, kâh ayrılıp bambaşka mecralara yol alıyor.

BAŞPARMAK

(Mike Mills) Walter Kirn'ün romanından sinemaya uyarlanan "Başparmak", Mills'in ilk filmi. Onu, büyük markalar için hazırladığı reklamlar kadar, Moby, Yoko Ono, Everything But The Girl için çektiği klipler, Beastie Boys ve Sonic Youth için yaptığı grafiklerle de tanıyoruz. Lou Pucci'nin başarıyla canlandırdığı Justin, annesine büyük tutkuyla bağlı, babası içinse muamma olan bir gençtir. 17 yaşında olmasına rağmen hâlâ parmağını emen Justin, bu alışkanlığından vazgeçmeye kalkınca olanlar olur... Filmin soundtrack'i kalabalık pop grubu Polyphonic Spree ile merhum Elliott Smith'den.

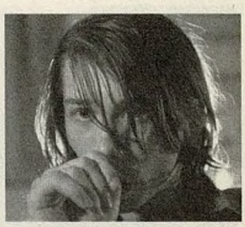

AURA *(Fabián Bielinsky)*

2003 Festivali'nde seyrettiğimiz "Dokuz Kraliçe"den hatırlayacağınız Fabián Bielinsky'ın ikinci filmi "Aura", Arjantin'in bu sene en iyi yabancı film Oscar'ı için Hollywood'a gönderdiği film. Yönetmenin hayranı olduğu John Boorman'ın "Deliverence"ından ve '70'lerin Amerikan sinemasından görsel tatlar taşıyan, yoğun ve gri resmedilmiş kırsalda geçen bir kara film. Hayvan doldurma işiyle uğraşan sara hastası Espinoza, hayatında ilk defa ava çıkar ve kaza sonucu bir adam öldürür. Öldürdüğü adamın bir soygun planı olduğunu anlayınca, planı kendisi uygulamaya karar verir, ancak hiçbir şey düşündüğü gibi gelişmeyecektir.

KRAL

(James Marsh) İngiliz belgesel yönetmeni James Marsh'ın ilk filminde başrolleri paylaşan Gael Garcia Bernal ve William Hurt harikalar yaratıyor. Bahriyeden ayrılınca Teksas'da Babtist bir papaz olarak çalışan ve hiç görmediği babasını ziyaret etmeye karar veren 21 yaşındaki Elvis, hiç de iyi karşılanmaz. Güzel eşi, iki çocuğu ile "ideal" bir aile kurmuş, saygın David, Meksikalı bir kadından doğan oğlunun kendisine eski günleri hatırlatmasından hiç memnun değildir. Elvis, üvey kızkardeşi Malerie'ye aşık olunca işler iyice karışır.

→37

Bir uzaylı nasıl rol yapabilir ki?

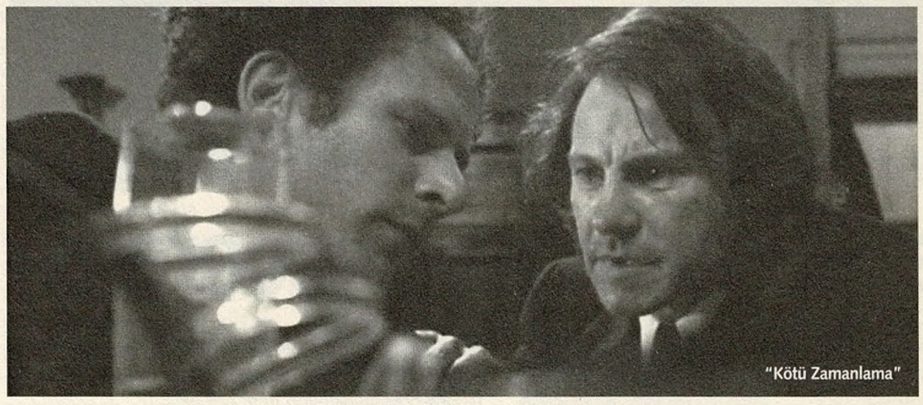
"Kötü Zamanlama"

Aborijin yerlileriyle bayazların hayatı algılama farkları üzerinden vahşet dolu bir öykü anlatan "Gezinme" dahil, Nicolas Roeg'in beş kült filmi gösterilecek festivalde. Zamanında çok tartışılmış, modern hayata boyut katmış eserler...

"Kötü Zamanlama"nın kadın kahramanı Milena (Theresa Russell), William Blake'in bir aşk şiirini ve Paul Bowles'un "Çölde Çay"ını okurken görülüyor. Blake ve Bowles'a özel bir ilginiz var mı?

Nicolas Roeg: İkisi de favorimdir. "Çölde Çay"ı çekmek istiyordum, ama telif hakları Robert Aldrich adlı bir Hollywood yönetmenindeydi. Satın almaya çalıştık, ama olmadı.

"Kötü Zamanlama"da Milena'yla Dr. Alex Linden (Art Garfunkel) arasındaki tutkulu ilişki esrarengiz bir durum, çok ayrı kişilikler çünkü. Sevişmediklerinde kavga ediyorlar hep.

Zıtların çekimi diye bir şey var. İnsan kendisinde olmayana sahip olana ilgi duyar. Ya da, Schopenhauer'in dediği gibi: "İki kişinin niçin beraber olduğunu kim bilebilir? Genlerin dehası işte."

Art Garfunkel'ın psikiyatrist Linden'ı canlandırışı sizi tatmin etti mi?

Hem de çok. Fakat nedense erkek seyircilerin hoşuna gitmedi, kadınlarsa çok beğendi. "Kötü Zamanlama" kadın-erkek meselesine dair bir film, "Gündüz Güzeli" gibi.

Filmlerinizde kimlik konusu çok akışkan bir biçimde ele alınıyor. Karakterler ya kendilerini gizliyor ya da yeniden yaratıyor...

Evet, çünkü hayatta sabit bir hakikat, sabit bir kimlik yok. Kimlik sırlarla dolu bir duygusal durum; duygusal bir dışavurum. Bazen ürkütücü de olabiliyor.

Fantastik ve realist sahnelerin içiçe geçmesi de filmlerinizin temel özelliklerinden biri. Farklı stillerin bu alışagelmemiş karışımını bilinçli olarak mı yapıyorsunuz, yoksa daha sezgisel bir şey mi?

İkisi bir arada daha çok. Bazen bilinçli olarak öy-

"Gezinti" (Walkabout)

Bonnie 'Prince' Billy: "Walkabout"u ilk defa çok ufakken seyrettim. Babam götürmüştü. 22 yaşındayken bir daha seyrettim, babam niye beni bu filme götürmüştü, merak ettiğim için. Seyrettikten sonra soru aynı kaldı. Çünkü filmde rahatsız edici sahneler vardı, özellikle çocukları, ama yetişkinleri de rahatsız edici sahneler. Ben çocuğumu götürür müydüm, çocuğum olmadığı için emin değilim.
(Roll, sayı 71, Ocak 2003)

Nick Cave: "Walkabout"u seyretmeyen Avustralyalı yoktur. Beni de babam götürmüştü, 14 yaşında filandım. Çok etkilenmiştim. Babama göre, bir filmin sanatsal bir değeri varsa, o değer içerikten bağımsız bir şekilde tezahür eder. "Walkabout" için de öyle düşünmüştü herhalde. Ben de babam gibi yapardım diye düşünüyorum şimdi. Evet, çocuğumu götürürdüm.
(Roll, sayı 91, Kasım 2004)

KLIMT

(Raúl Ruiz) Şilili yönetmen Raúl Ruiz'in alamet-i farikası kamera açıları, yakın planlar, parlak renkler, karmaşık bir anlatım olunca, onun için bir Gustav Klimt filmi yapmak da kaçınılmaz olmuştur herhalde. Büyük ressamı John Malkovich'in

canlandırdığı "Klimt"i, bir dönem filmi olarak da okursak yanlış yapmayız, filmin karakterleri arasında Méliès, Franz Matsch, Egon Schiele, Carl Moll, Adolf Loos, Ludwig Wittgenstein gibi isimler de var çünkü. Ruiz, Klimt'i ölüm döşeğinde yakalayıp, geriye dönüşlerle resmini, aşklarını, kısaca çok fırtınalı geçen hayatının en ince ayrıntılarını gözler önüne seriyor.

DR. CALIGARI'NİN ODASI

(Robert Wiene) Birinci Dünya Savaşı sonunda Weimar iktidarıyla birlikte kültürel olarak çok verimli bir döneme giren Almanya'da dönemin sinemasına damgasını vuran "Dr. Caligari'nin Odası", dışavurumculuğun ve korku filmlerinin şahı. Robert Wiene'nin Carl Mayer'in senaryosundan çektiği 1919 yapımı filmin incelikle tasarlanmış seti

de ayrı bir başyapıt. Francis, bir arkadaşına, Holstenwall'daki fuarda Cesare adında bir uyurgezeri sergileyen Dr. Caligari'nin hikayesini anlatmaya başlar. Onların kente gelmesiyle, bir takım cinayetlerin işlenmeye başlaması aynı zamana denk gelmiştir. Gerçekten de çılgın bilimadamı, uyku hastalığına tutulmuş hastasını, ona cinayetler işletecek deneylerinde kullanmaktadır. Bu sessiz kurdela, In The Nursery üçlüsünün elektronik müziğiyle seslendirilecek.

DUMANLI KAFALAR

(Stephen Woolley) Brian Jones hızlı yaşadı, genç öldü, ama cesedi yakışıklı olmadı. Evinin havuzunda ölü bulunduğunda, Stones'luğu da,.yaratıcılığı da, cazibesi de miadını doldurmuştu. Genç ölüp ikonlaşan rock starlarının aksine, silik bir resme dönüştü, ölüm sebebi üzerine yapılan spekülasyonlar dışında kimsenin ilgisini çekmeyen bir "asit yanığı" olarak kaldı. Stephen Woolley, rock tarihinin en hüzünlü öykülerinden birini, 1993'de ölüm döşeğinde Brian Jones'un ölümüne sebebiyet verdiğini itiraf eden inşaat ustası Frank Thorogood'u filminin merkezine koyarak, ama bilinenlere pek bir şey katmadan anlatıyor.

künün "zihnine" girmek istiyorum, bu da realizmden uzaklaşmayı getiriyor. Bazen de kendiliğinden oluyor; durumdan, mekândan ya da performanstan doğuyor.

Bu yaklaşımınızın esin kaynakları kimler?

Michael Powell'ın filmlerini çok severim, özellikle "A Matter of Life and Death"i (1946) ve "Peeping Tom"u (1960). Powell, olağanüstü bir şahsiyet ve çok cesur bir yönetmen.

Cinsel arzuların bastırılması da filmlerinizde vurgulanan bir boyut.

Polis devletinde yaşıyoruz, demokratik tavırların arkasına gizlenmiş bir polis devleti bu. Arzulara polislik etmek, sansürün bir parçası. Bugünün siyaset sahnesinde, "siyaseten doğruluk" kavramı bir kalkan olarak kullanılıyor, bu kavram insanların davranışları üzerinde gerçek bir sansür uyguluyor. Dolayısıyla arzular dışavurulmuyor, içeride birikiyor ve bir lisenin kurşunlanması, trafikteki öfke, soygun ve benzeri biçimlerde ortaya çıkıyor.

Bu baskılanmayı görüntülere tercüme etmeniz nasıl oluyor?

"Büyü"de bir sahne var: Donald Sutherland, ortadan kaybolan karısının bulunması için bir dedektife gidiyor. Dedektif, "yanınızda karınızın bir resmi var mı?" diye soruyor. Sutherland, çöpten çıkardığı buruşmuş bir polaroid fotoğrafı gösteriyor. O buruşmuş fotoğrafı, dedektif potansiyel bir kanıt olarak görüyor. "Kavga mı ettiniz" diyor. Gündelik hayatta da böyle oluyor, arzularımız bize karşı silah olarak kullanılıyor.

Filmlerinizdeki "yabancılaşmış" kahramanlarınızdan biri de "Dünyaya Düşen Adam"daki Newton karakteri. Newton örtük bir şekilde sizi mi temsil ediyor? Amerikan coğrafyasında dolaşan, ama kendisini oraya ait hissetmeyen bir kişilik...

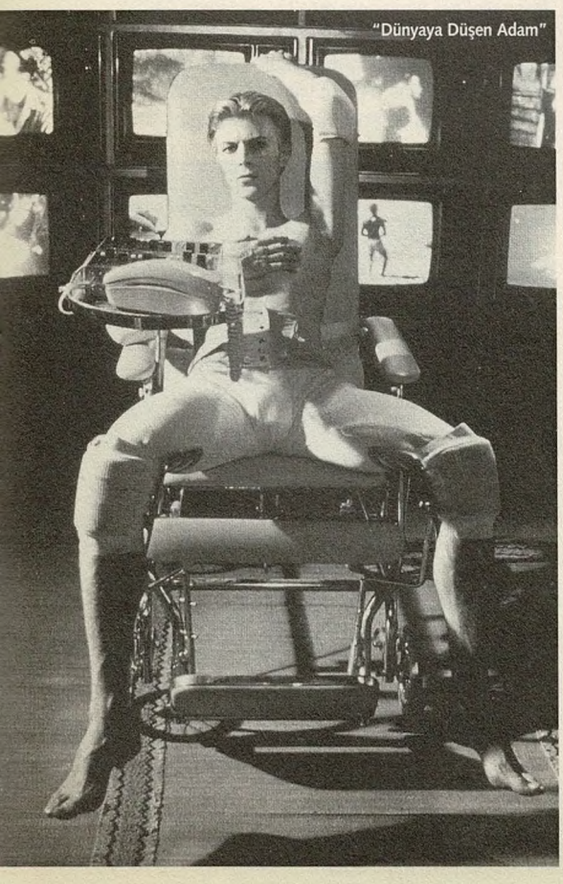
"Dünyaya Düşen Adam"

Nicolas Roeg

Yabancı bir ülkeye düşen, uyum sağlayamayan, kendisini oraya ait hissetmeyen ve hayatta kalabilmek için kendisini sahte bir kimliğin arkasına saklayan bir kişilik pekâlâ beni de temsil edebilir. Film çekebilmek için birçok bakımdan öyle davranmak da gerekebiliyor. Başka türlü bir kişiliğe ve başka prensiplere sahipmiş gibi görünmek oyunun bir parçası olabiliyor. Ama hiçbir zaman "şu karakter beni temsil etsin" diye düşünmedim. Fakat, şöyle komik bir hikâye de geçti başımdan: Epeydir tanıdığım ve çok yakın dostum olan bir adam, "Dünyaya Düşen Adam"dan hiç hazzetmedi ve bana şöyle dedi: "Bugüne kadar seyrettiğim en saçmasapan hikâye. Mevzu ne, hiç anlamadım!" Dediklerine aldırmadım, çünkü çok matrak ve çok muhabbetli bir dostumdu. Dört-beş sene sonra, karşılaştığımız bir partide bana şöyle dedi: "Bu gece seni gördüğüme çok memnun oldum, çünkü birkaç gün önce San Diego otoyolunda gidirken, birden jeton düştü: 'O Newton'ın kim olduğunu biliyorum, Nic Roeg'in ta kendisi' dedim kendi kendime. Ne dersin? Haklı mıyım?" Ben de "haklısın dersem hoşuna gidecek mi?" diye sordum. "Gidecek" dedi. *(gülüyor)*

"Dünyaya Düşen Adam", Amerikan kapitalizminin tekinsizliğini resmediyor gibiydi. '70'lerdeki toplumsal muhalefet, yönetmenlerin "tehlikeli" filmler yapmasını mümkün kılıyordu galiba...

Evet, çok güzel bir dönemdi, o duygu epeydir yok ortalıkta. Belki yeniden ortaya çıkar. Britanya bir kez daha resesyona girerse! Bugünlerde filmler çok dikkatli olmaya çalışıyor. Tek tek filmleri ya da sanatçıları eleştirmenin bir mânâsı yok. Çünkü o anlayış topluma nüfuz edip benimsendiğinde karşı koymak çok zor.

Newton rolü için David Bowie'yi seçmenizin sebebi neydi?

Alan Yentob'un "Cracked Actor" adlı Bowie belgeselini seyrettiğimde aradığım adamı buldum. Bir oyuncu aramıyordum, eşi benzeri olmayan bir tip arıyordum. Bowie'nin pop starlığı, tıpkı Dylan'ınki gibi, madalyonun sadece bir yüzüydü. Sürekli kimlik değiştiriyor, çeşitli maskelerin ardına gizleniyordu. Yentob'un belgeselinde konuşma tarzı çok dikkatimi çekti, vurguları, aksanı... İngiliz olduğu açıktı, ama hangi bölgeden olduğu meçhûldü. Nereli olduğu merak uyandıran bir tipti. "Dünyaya Düşen Adam" gibi güçlü bir aşk hikâyesi, kozmik bir muamma ve spektaküler bir fantazya için biçilmiş kaftandı. Başta aklımda Peter O'Toole vardı, ama Bowie'yi görünce, başkasının Newton olamayacağına kanaat getirdim. Newton, Bowie'nin uzantısı gibiydi.

Bir araya gelmeniz nasıl oldu?

Bowie'nin New York'taki evinde buluştuk. Kapıyı turuncu saçlı bir siyah kız açtı, üzerinde "Otomatik Portakal" tişörtü vardı. O zamanlar beraber olduğu Ava Cherry'ydi. Bowie konuya doğrudan girdi, "fikri sevdim, varım" dedi.

Performansı istediğiniz gibi oldu mu?

Mükemmeldi. Newton, bence Bowie'dir. Onu Newton'dan başka birisi olarak düşünemiyorum. Hiçbir filmde "Dünyaya Düşen Adam"daki kadar başarılı olduğunu görmedim. Çünkü oynamıyordu, "Dünyaya Düşen Adam"da kusursuz bir biçimde "oynamadı". Bir uzaylı nasıl rol yapabilir ki zaten? *(gülüyor)*

SEYYAR SATICI

(Ramin Bahrani) Kuzey Caroline'da doğan, Amerika'nın güneyinde büyüyen İranlı yönetmen Rahim Bahrani'nin ikinci filmi "Seyyar Satıcı". İlk filmini üniversiteyi bitirdikten sonra üç yıl kadar yaşadığı İran'da çeken Bahrani, "Seyyar Satıcı" ile ABD'ye ve sinema okuduğu New York sokaklarına dönüyor. Kendi ülkesinde ünlü bir şarkıcıyken, New York sokaklarında kahve-çörek ve porno CD satan bir göçmene dönüşen Pakistanlı Ahmet, dul ve bir oğul babasıdır. Derken gazete satıcısı İspanyol Noe ve onu eski günlerinden hatırlayan Pakistanlı işadamı Muhammed'le tanışır.

ZİZEK!

(Astra Taylor) 1960'larda Marcuse, 70'lerde Althusser, 80'lerde Foucault ve Baudrillard neyse, 2000'lerde de Slavoj Zizek o. Astra Taylor, 50'nin üzerinde kitabı 20 dile çevrilen, ülkesi Slovenya'da başkanlık seçimlerini kıl payı kaybeden ünlü felsefeciyi, New York'taki konferans salonlarında, Buenos Aires ve Ljubljana sokaklarında izliyor; yalnız siyasal görüşleriyle değil, özel hayatı ve iç hesaplaşmalarıyla karşımıza getiriyor. Söyleşi ağırlıklı belgesel, Lacan-Marx ekseninde radikal tezler üreten Zizek'i yakından tanımak için iyi bir başlangıç.

BENİ NE KADAR ÇOK SEVİYORSUN?

(Bertrant Blier) Fransız yönetmen, kadınlardan yana şanssız, basit bir memurun hikâyesini anlatıyor. Lotoda büyük ikramiyeyi kazanan François'nın (Bernard Campan) ilk işi, güzeller güzeli hayat kadını Daniela'ya (Monica Bellucci) bir teklifte bulunmak olur; bir ay boyunca kendisiyle bir tür karı-koca hayatı yaşayacak, evini temizlemesi, yemek yapması ve kendisini yatakta memnun

etmesi karşılığında tam 100 bin frank alacaktır. Gecede 150 frank kazanan Daniella teklifi hemen kabul eder ve François için rüya gibi bir hayat başlar. Daniella'nın kendisiyle sadece para için birlikte olduğunun farkındadır, onun kalbini kazanmak için yollar düşünürken, bu durumdan hiç memnun olmayan Daniella'nın pezevengi (Gérard Depardieu) de olaya dahil olur. Yönetmenin, aktör babası Bernard Blier'in Gérard Depardieu'yla oynadığı "Soğuk Büfe"si, Alain Delon'lu "Ayrı Odalar"ı da festivalde.

KÜÇÜK KIRMIZI ÇİÇEKLER

(Zhang Yuan) Günümüzün en önemli Çinli yönetmenlerinden sayılan Zhang Yuan, sık sık birlikte çalıştığı yazar ve senarist Wang Shuo'nun yarı otobiyografik romanından sinemaya bir uyarlama yapıyor. Ana hikâye, 1949'daki Çin devriminden sonra bir yuvaya bırakılan, henüz dört yaşına bile basmamış küçük Qiang'ın öyküsü gibi gözükse de, esas mevzu, tüm Yuan filmlerinde olduğu gibi Çin rejimi. Her filminde Çin totalitarizmini eleştiren Yuan, eşcinsel bir gençle bir polis memuru arasındaki ilişkiyi anlattığı "Yasak Kentin Arkasında" adındaki filmi sebebiyle 1997'de bir süre hapse bile girmişti.

TRISTAM SHANDY: UYDURUK BİR ÖYKÜ
(Michael Winterbottom) 1713-68 arasında yaşamış İngiliz yazar Laurence Sterne'in sinemaya uyarlanmasına imkânsız gözüyle bakılan eserinin hakkından son zamanların gözde yönetmenlerinden Winterbottom gelmiş. Ama, filmin yarısı Sterne'in romanındansa, diğer yarısı umutsuzca filmi çekmeye çalışan ekibin hikâyesi. Ekip önce ciddi ciddi romanı filme almaya çalışıyor, ama baktılar ki becerememeyecekler, başlıyorlar teker teker su koyuvermeye.

VIVA ZAPATERO!
(Sabina Guzzanti) Yönetmen, İtalyan RAI televizyonunda program yapan bir hiciv yazarı. Siyasî haberleri skeçlerle harmanlayarak veren programı "RAIot" her hafta iki milyon seyirciyi televizyon başına çektiği halde, Berlusconi hükümetinin baskısıyla yayından kaldırılıyor. Guzzanti bu, altta kalır mı, son derece eğlenceli belgeselinde sansürcülerin ve düşünce özgürlüğü karşıtlarının ipliğini pazara çıkarıyor. Filminde konuk ettiği isimler arasında yazar Dario Fo da var.

MARY
(Abel Ferrera) Yönetmen Tony Childress (Matthew Modine), İsa rolünü de oynadığı olaylı filmi "Bu Benim Kanım"ı yeni bitirmiştir. Filmde Mecdelli Meryem'i canlandıran Marie Palesi (Juliette Binoche) ise dalgın bir şekilde Kudüs sokaklarında dolaşmaktadır. Rolden o kadar etkilenmiştir ki, Meryem ziyaretine geliverir. Aynı sıralarda, Ted Younger (Forest Whitaker) New York'ta İsa üzerine belgesel çekmektedir. Belgeselin galası üçlüyü bir araya getirir. Tartışmalar yaratan filmi, favori rap'çimiz, sinemasever, kitap kurdu Buck 65 da izlemiş. Blog'una yazdığına göre, film bitince "ne düşüneceğini bilememiş bir türlü".

C.R.A.Z.Y.
(Jean-Marc Vallée) Yönetmenin üzerinde on sene çalıştığı proje, yardımcı senarist François Boulay'in hayatından da bolca iz taşıyor. Kanada'nın Fransızca konuşulan bölgelerinde çekilen filmin kahramanı Zachary, dört erkek kardeşi ve asabi babasıyla birlikte büyümektedir. Glam'ci bir eşcinsel olması –tanrı yerine Bowie'ye dua etmeyi yeğliyor– hayatını oldukça zorlaştırır. Yönetmen, senaryoyu yazarken ne dinliyorsa (Pink Floyd, Bowie, Stones) aynen filme de koymuş: "Bunlar benim için şarkı değil, dua sayılır."

"Sıcak sinema" hakikati engeller

CARLOS REYGADAS cennette savaş

Meksikalı yönetmen gene amatör oyuncularla iş bitirmiş. Mesela, yönetmenin babasının yanında uzun yıllar çalışan Marcos Herhández başrolde! Bir generalin şoförlüğünü yapan Marcos'la karısı Ana, kaçırdıkları küçük bir çocuğun ölümüne sebep vermelerinin sırrıyla yaşamaktadır. Marcos, generalin kızıyla yakınlaşmaya başlar...

Filminiz çarpıcı bir sahneyle açılıyor: Genç, çekici bir kadın (Anapola Mushkadiz) orta yaşlı, şişmanca bir adama (Marcos Hernandez) oral seks yapıyor. Provokatif olduğu şüphesiz. Peki pornografik olduğu söylenebilir mi?

Carlos Reygadas: O sahnede sadece oral seks yapan iki insan görüyoruz. Pornografi sadece gördüğünüz şey olsaydı, cinsel eğitim kitapları da pornografik olurdu. Pornografinin maksadı arzu uyandırmaktır. Neyin pornografi olduğunun tanımı niyette yatar. Annem TV'de bir futbol maçına baktığında, bir topun peşinde koşuşturan 22 adam görüyor. Ama tribündekilerin gördüğü başka bir şey. Arada böyle bir fark var.

Başroldeki oyuncular profesyonel değil, ayrıca gerçek isimleriyle oynuyorlar. Bunun sebebi karakterlerin "gerçek" hayatlarıyla bağlarını sürdürmelerini istemeniz mi?

İsimlerin bir önemi yok ki, mühim olan netice. Marcos ve Anapola kendi isimleriyle oynadıkları için kendilerini oynadıklarını düşünmüyorlardı ki. Ayrıca bir lokantaya gittiğinizde şefin adını merak eder misiniz? Yediğiniz yemek iyi mi, ona bakarsınız.

Avukatlığı bırakıp yönetmenliğe başlamanız nasıl oldu?

Çocukluğumdan beri sinemaya meraklıydım, ama avukatlığı da seviyordum. Ancak bir süre sonra bana yetmemeye başladı. Jack London okuyordum ve o zamanlarda yaşamamış olduğuma kahroluyordum. Bu duygu beni sinemaya yöneltti. Ve 26 yaşımdayken avukatlığı bırakıp kısa filmler çekmeye başladım.

Sinema anlayışınızın Bresson ve Kiarostami'yle akraba olduğu söylenebilir mi?

Evet, özellikle Bresson'un teorileri benim için önemlidir. Durağan çekimleri tercih ediyorum. "Japon"a kıyasla "Cennette Savaş"ta durağanlığı daha fazla vurguladım. Bireylerin statik hali, seyircinin empati kurma ya da özdeşleşme süreçlerini zorlaştırıyor. Bence bu sayede film içselleştirilebiliyor ve etkisi daha kalıcı oluyor. Benim filmlerim, örneğin Clint Eastwood'unkiler gibi "sıcak sinema" değil. Eastwood'un özellikle son dönem filmleri çok "sıcak", onları seyrederken birçok şey hissediyorsunuz, ama sinemadan çıktığınızda geride pek bir şey kalmıyor. Yoğunlaştırılmış duygular ve hızlı çağrışımlar hakikat ve otantikliğin önünde engel oluşturuyor. Hakikat ve "realite" illâ aynı şey değil, genellikle farklı şeyler.

İki filminizde de cinselikle dinî inançlar kesişiyor. Bu Meksika kültürünün bir vasfı mı, yoksa size has bir tavır mı?

Bu daha çok bana dair bir şey, çocukluğumdan beri "öldükten sonra ne oluyor?", "niye buradayız?" gibi sorular soruyorum. Cinselliğe gelince, beni ilgilendiren bizatihi cinselik değil. Kadınlar, erkekler ve aşk. Ama kadın-erkek ilişkisinin ayrılmaz bir parçası da cinsel ilişki. Örneğin kahvaltı edişlerini, parkta dolaşmalarını nasıl çekiyorsam, cinsel ilişkilerini de öyle çekiyorum. Din meselesindeyse iki boyut var. Biri manevî alan; hep varolan, ama talî kalan boyut. Diğeriyse dinin ritüel boyutu. Bu filmin bir Meksika filmi olarak görülmesinin sebebi de bu ritüel boyutunun vurgulanması. Ancak her toplum, insanların vicdanlarını rahatlatmasını sağlayan mekanizmalara sahip. İnsanlar kötü olduğunu düşündükleri bir şey yaptıklarında, kendileriyle barşmak için bir takım ritüellere başvuruyorlar. Bu, dünyanın her yerinde böyle. Meksika'da da nedamet getirmek, affedilmek için ritüller var. Marcos, bu ritüellere yakın hissetmiyor kendisini. Birlikte suç işlediği karısı (Bertha Ruiz) ise tam aksi yönde davranıyor.

Bu işlevsel yaklaşım, ritüelin sağaltıcı olduğu, ama bunun illâ teist olmayı gerektirmediği fikri, Rosselini sinemasını akla getiriyor.

Rosselini'nin filmlerinin öyle bir yaklaşımı var, söz konusu mekanizmaların sağaltıcı etkisini olumluyor gibi. Ben daha mesafeli bakıyorum, bu açıdan Marcos'a daha yakınım, Rosselini'yse Marcos'un karısına daha yakın gibi.

Mehmed Uzun
bütün yapıtlarıyla İthaki'de

"Mehmed Uzun'un romanları günümüzde yazılan en iyi romanlardır. Edebiyata yeni olanaklar getirmiş, birçok ülkede de bu romanlar çok sevilmiştir."

YAŞAR KEMAL

Yayımlanan Kitaplar

Sen (Türkçede ilk defa) • **Dicle'nin Yakarışı** (6. Basım) • **Dicle'nin Sürgünleri** (4. Basım)
Kader Kuyusu (13. Basım) • **Yitik Bir Aşkın Gölgesinde** (15. Basım)
Aşk Gibi Aydınlık Ölüm Gibi Karanlık (18. Basım) • **Ruhun Gökkuşağı**
Küllerinden Doğan Dil ve Roman • **Tu** • **Siya Evînê**

www.ithaki.com.tr

ithaki

www.ilknokta.com

Fırsat 1: Teslimde ödeme imkanı

BAYAN HENDERSON SUNAR

(Stephan Fry) II. Dünya Savaşı devam ederken, dul bayan Henderson (Judi Dench) günlük hayatından sıkılır ve bir tiyatro satın alır. Yatırımını yönetmesi için de en az kendisi kadar inatçı bir ki-

şilik olan Vivian Van Damm'ı (Bob Hoskins) tutar. İkili kafa kafaya verip içinde çıplak kızların olduğu gösteriler sahnelemeye başlarlar. Bir yandan oldukça masumane olan bu tür şovlara İngiltere hiç de alışık değildir... Festivalin kapanış filmi "Bayan Henderson Sunar", savaş, komedi ve müzikal janrlarını birleştiriyor.

PLÜTON'DA KAHVALTI

(Neil Jordan) Pat McCabe'in bir romanından uyarlama: 60'ların başında küçük bir bebekken

annesi tarafından kilisenin merdivenlerine bırakılarak terk edilen Patrick Braden, rahip Bernard tarafından büyütülür. Ergenliğe girdiğinde, kadın kıyafetleri giymekten ve erkeklerle birlikte olmaktan hoşlandığını farkeder. İlk aşkı, IRA sempatizanı bir gece kulübü müzisyeni olur. 70'lerin başıyla birlikte Londra'ya taşınır, bir drag queen'e dönüşür. Artık ismi "Pisicik"tir... Filmde Bryan Ferry de küçük bir rolde gözüküyor.

İSTANBUL'A YOLCULUK

(Mehmet Güreli) Mehmet Güreli bu sefer kamerasını yaşadığı şehrin geçmişine çevirmeye karar vermiş. Ama Güreli'yle İstanbul arasında kimi aracılar var, bunlar da dünyanın en ünlü yazarları. Herman Melville, Georges Simenon ve daha nice yazar İstanbul üzerine yazmış, Mehmet Güreli'ye de onların anlattıklarından yola çıkarak İstanbul'u resmetmek düşmüş.

BEKLEYİŞ (İNTİZAR)

(Rashid Masharawi) 1962'de Gazze Şeridi'ndeki bir mülteci kampında dünyaya gelen Rashid Masharawi, İsrail'de sinema okumuş. Filmlerinde Filistin'deki günlük hayatı anlatıyor, "Filistin filmlerinin her zaman İsrail karşıtı bir motivasyonla çekilmeleri gerekmediğini" savunuyor. İronik mizah anlayışıyla çektiği "Bekleyiş"deki kahramanıysa yurtdışında kendine yeni bir hayat kurmaya hazırlanan tiyatro yönetmeni Ahmet. Yeni kurulacak Filistin Devlet Tiyatro'suna oyuncu seçmek ama-

cıyla Ürdün, Suriye ve Lübnan'daki kampları ziyaret eden Ahmet kontrol noktalarındaki zulüm, tacizler, artan şiddet ve nefreti görür. Yakında tüm bunlardan kurtulacağını düşünerek kendini teskin etmektedir.

42→

"Kızıl Hasat"taki hayalet şehir

WIM WENDERS kapımı çalma sakın

Yönetmen Alejandro González Iñárritu ve senarist Guillermo Arriaga, "21 Gram"ın bir sahnesine bir Sam Shepard kitabının kapağını ustalıkla yerleştirmişlerdi, bu yazara çok şey borçlu olduklarının altını çizercesine... Aile kurumunun karmaşasını (insana kazandırdıkları ve kaybettirdiklerini) sınıfsal bir perspektifle yıllardır sanatına işleyen Shepard, hem senarist hem oyuncu olarak dostu Wim Wenders'in yanında, "Paris, Teksas"tan sonra, bir kez daha... Eşi Jessica Lange ve Tim Roth da bu yitik Amerikan öyküsünün diğer kahramanları... Eski bir western yıldızı, varlığından bile emin olmadığı çocuğunu aramak üzere yollara düşer. Bulmasına bulur, ama...

"Kapımı Çalma Sakın"ın başrolünde Amerika'nın fiziki coğrafyası olduğu söylenebilir mi?

Wim Wenders: Amerika'nın batısı çok etkileyici bir coğrafya, bir öyküye bu denli katkıda bulunabilen bir yer bilmiyorum. Kamerayı ve oyuncuları o manzaraya yerleştirdiğinizde öykü kendiliğinden güç kazanıyor. Elbette, aynı öyküyü başka bir makânda çekebilirdik, "yitirilmiş baba" evrensel bir tema. Fakat, Amerika'nın batısı herkese ait bir yer, Amerika'nın dışında bir coğrafya gibi. Bir Japon da o coğrafyayla özdeşlik kurabilir, tıpkı benim bir Alman çocuk olarak gördüğüm ilk western'le ve Karl May'in romanlarıyla özdeşlik kurduğum gibi. Karl May, Amerika'nın batısında geçen 60 roman yazdı ve ömrü boyunca Almanya'da yaşadı. Ben de Amerikan batısının bana ait olduğunu hissettim hep. Orayı keşfedenler, gidip yerleşenler Almanlar, Fransızlar, İskandinavlardı. Daha küçük yaşta Amerikalı diye bir şeyin olmadığını biliyordum. Amerikalılar Amerika'ya giden insanlardı, bizdik yani.

Mekânları nasıl seçtiniz?

Filmi Butte, Elko ve Moab'da çektim. Butte'yi 1978'den beri tanıyordum. Orada geçen bir hikâye anlatmayı hep arzu etmiştim. Dashiell Hammett'le yapılan eski bir söyleşide, ilk romanı "Kızıl Hasat"taki efsanevî Poisonville'i, 1920'lerin başlarında Pinkerton'da dedektiflik yaparken bir süre yaşadığı Montana'daki Butte şehrinden esinlenerek yazdığını okumuştum. Atlayıp Butte'ye gittim. Ve soluğum kesildi! Hayatımda böyle bir yer görmemiştim. New York'da Broadway'de olduğu gibi kahverengi taştan kocaman, on küsur katlı binalar, geniş caddeler... Ama hepsi terk edilmiş, metruk. Devasa boyutlarda bir hayalet şehir! Madencilikte olduğu kadar, siyasette de çok zengin bir geçmişi vardı. 80'lerde ve 90'larda birçok kez gittim oraya, başka yönetmenlerin Butte'yi keşfedip film seti olarak kullanmalarından ödüm kopuyordu. Ve Butte'nin bendeki yeri giderek büyüdü. İlk gittiğim zamanki kadar tekinsiz bir şehir değil şimdi, ama yine de benzersiz şahsiyetini, karakterini korudu. Butte'nin müthiş bir tarihi var. Çok tutucu, sağcı bir eyalette özgürlükçü bir kentti. Montana'daki sendikalar orada kuruldu, sendikal mücadelenin, sınıf mücadelesinin kalbiydi Butte. Çok özgün bir yer. Umarım Butte hakkettiği itibarı kazanır. Fakat Amerikalılar kendi tarihlerine saygı duymuyorlar pek.

Bunu neye bağlıyorsunuz?
Amerika'da herkes, her şeyin bir kâr getirmesi gerektiğine koşullanmış. Tarihse kâr getirmiyor, eğer temalı bir park değilse, kapıda bilet kesilmiyorsa.

Filmdeki diğer şehirlerin hikayesi nasıl?
Elko'yu Sam (Shepard) önerdi. Filmimizin baş karakteri Howard, hikâyenin başında annesinin yaşadığı kente geliyor. Annenin Nevada'da küçük bir şehirde yaşamasını istiyorduk; benim aklımda Ely vardı. Ama Elko'yu da biliyordum, birkaç kere mola vermiştim orada. İki şehre de yeniden gittim, ikisini kıyasladım ve kazanan Elko oldu. Elko'da hâlâ otantikliğini koruyan bir "kovboy geleneği" var, Nevada'nın bütün öteki şehirlerini istila eden kumar ve casino kültürüyle gangren olmamış bir yer. Ayrıca, varlığını hissettiren bir Bask geleneği de mevcut. Bütün bunlar hikâyemiz için mükemmel bir çerçeve ve çok ilginç bir karışım oluşturuyordu. Moab'ı çok daha sonra seçtik. Sam'le birlikte Monument Valley'de geçen açılış ve final sahnelerini yazmıştık. Monument Valley'i ikimiz de gayet iyi biliyorduk ve seviyorduk. Ama keşif için gittiğimizde tam mânâsıyla hayal kırıklığına uğradık. Şehir ruhunu kaybetmiş gibiydi, bir tür "Marlboro kenti" haline gelmişti. John Ford ruhu yok olmuş, onun yerini "turistler için hakiki macera" sendromu almıştı. Alternatifimiz Moab'dı. Moab'da da Monument Valley'e benzer manzaralar var. John Ford bazı büyük filmlerini de burada çekmişti. Sonuçta, Moab daha az bozulmuştu, daha az klişeydi.

1984'te "Paris, Teksas" hakkındaki bir mülakatta, hayatınızda ilk kez bir filmin tam kafanızda kurduğunuz gibi perdeye aksettiğini söylemiştiniz. Aynı şeyi "Kapımı Çalma Sakın" için de söyleyebilir misiniz?
"Paris, Teksas"a bitmemiş bir senaryoyla başlamıştım. "Kapımı Çalma Sakın"daysa, senaryoyu en ince ayrıntısına kadar işledikten sonra çekimlere başladık. Şimdiye kadarki filmlerin senaryo açısından en sağlam olanı budur. Çekimlere başladığımızda film yıllanmış şarap gibiydi.

Sam Shepard'la yeniden beraber çalışmak nasıl bir duyguydu?
Çok uzun zamandır Sam'le yeniden çalışabilmeyi bekliyordum. "Paris, Teksas"taki işbirliğimiz o kadar güzeldi ki, o güzel anıyı gölgeleyecek bir riske girmekten ikimiz de yirmi yıl boyunca kaçındık. Tekrar aynı şeyi yaşayalım derken mükemmel bir anıyı bozmaktan korkuyorduk herhalde.

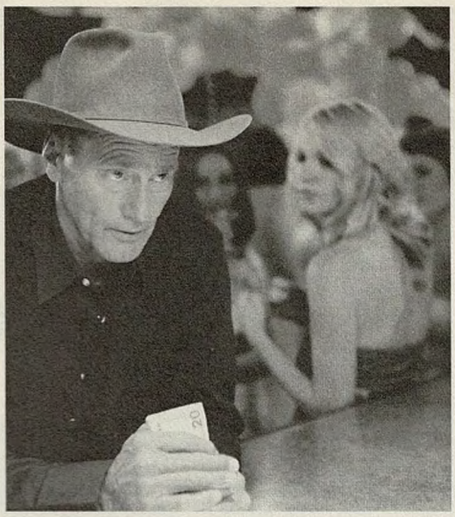

Ama yirmi yıl, uzun bir süre ve nihayet karar verdik. Düşünce biçimimizin, anlayışlarımızın ne kadar yakın olduğunu tekrar keşfetmek müthiş zevk verdi. Hatta bu zevki uzatmaya çalıştık ve senaryo üzerinde tam üç sene çalıştık. Tabii ki gece gündüz, kesintisiz üç yıl değil ama, çok sık bir araya geliyorduk. Sam'le çalışmak çok kendine has bir süreç. Olay örgüsü üzerinden düşünmüyor, en azından başlangıçta. Sadece "karakter"le ilgileniyor. Howard'ı yaratmamız bayağı uzun bir zaman aldı. Ve bir kere artık o karşımıza çıktıktan sonra, Sam ilk sahneleri yazmaya başladı. Sonra, süreç şöyle gelişti: Ben yazdıklarını okuyordum, birlikte ayrıntıları çalışıyorduk, tartışıyorduk, düzeltmeler, değişiklikler yapıyorduk ve ancak ondan sonra bir sonraki sahne üzerinde düşünmeye başlıyorduk. Hikâyenin geri kalanını değil, sadece bir sonraki sahneyi. Sam yazıyordu, ben okuyordum, sonra gerekli düzeltmeleri yapıp bir sonraki sahneye geçiyorduk. Senaryonun yazım süreci tam bir devamlılık içinde gelişti! Sahne sahne, asla atlamadan, geriye çekilip finale bakmadan. Çok olağandışı bir tarz, yönetmen için çok talepkâr, fazla titizlik gerektiren bir yöntem. Sabırlı olmayı öğreniyorsunuz, dikkatinizi çekerim, bunu söyleyen benim! Ama aynı zamanda karakterlerinize güvenmeyi, onlardan destek almayı, başka hiçbir şeye değil, sadece onlara yaslanmayı da öğreniyorsunuz. Ancak üç yılın sonuna doğru hikâyenin bütününü görür hale geldik. O noktadan sonra senaryonun herhangi bir yerine dalıp istediğimiz gibi işliyorduk. İşte ancak o zaman "olay örgüsü" bağlamında düşünmeye başladık.

Bu yöntemin bir yönetmene sağladığı avantajlar neler?
Eğer tamamen güvendiğiniz bir senaryoyla çekim yapıyorsanız, azamî güvenceye sahipsiniz demektir, her sahnenin çekiminden önce gece rahatça uyuyabilirsiniz. Bu aynı zamanda, karakterlerinize daha fazla yoğunlaşabileceğiniz anlamına gelir. Kafanızda ertesi gün oyuncularınızdan ne beklediğinizden başka bir mesele yoktur. Elinizde, yaslanabileceğiniz iyi bir hikâye ve iyi diyaloglar olduğunu bilmek rahatlatıcı bir duygu. "Kapımı Çalma Sakın"ı endişesiz, gerilimsiz bir şekilde çektim. Ve 36 gün gibi kısa bir sürede tamamladık. Ve ortaya sakin, soğukkanlı ve ara ara hezeyan patlamaları olan bir film çıktı.

"Kapımı Çalma Sakın"ın kahramanı Howard, Sam Shepard'ın kişiliğini ne ölçüde yansıtıyor?
Sam'le Howard arasında pek bir benzerlik yok. Sam çok bağımsız bir kişilik. Atlara düşkündür, teknolojiyle arası yoktur. Hâlâ eski bir daktiloyla yazar. Aile duygusu güçlüdür, hayatındaki en önemli şey çocuklarıdır. Daha senaryonun başındayken Howard'ın umutsuz bir vaka olduğunu biliyorduk; ilk sahneden itibaren ona mesafeliydik. Howard'ı canlandırmak için Sam'in sıkı çalışması gerekiyordu. Howard zayıf karakterli olduğu için diğer kişiliklerin, özellikle de kadınların güçlü olması lazımdı. Howard'ın hayatındaki üç kadını oynayacak oyuncuların kastingi çok önemliydi. Bilhassa Howard'ın kızı Sky belirleyici bir karakterdi. Howard'ı yolundan çevirip ona yeni bir yön veren Sky'dı. Sarah Polley'i görür görmez bu rolün onun için biçilmiş kaftan olduğunu anladım.

Son iki filminizin Amerikan toplumuna ayna tuttuğu söylenebilir mi?
Bu iki filmi art arda seyredildiğinde, Amerika'nın bir boşluk içinde olduğunu ve ülkenin bu boşluk yüzünden siyasi ve kültürel bir patlamanın eşiğinde olduğu görülebilir.

Sizce Amerikalılar "Kapımı Çalma Sakın"daki mesajı alacak mı?
Amerikalılar alır, ama Amerikalı sinema yazarları için aynı şeyi söylemek zor. "Paris, Teksas" için, "Avrupalı yönetmenlerin bize nasıl yaşadığımızı söylemelerine ihtiyacımız yok" demişlerdi. Genel tonları bu. Amerikalılar eleştiriden hazzetmiyor. Onlar herkesi eleştiriyor, ama onlara ayna tutulmasına tahammül edemiyorlar.

Derleyen: ***İlker Aksoy - Yücel Göktürk***

sayı
AYLIK KİTAP ve ELEŞTİRİ DERGİSİ 94

Yeni şiir kitapları
MEHMET TANER

Şiir çevirileri
ORUÇ ARUOBA

Orhan Koloğlu
AHMET EKEN

Picasso ile Yunus
GÖKHAN AKÇURA

Postkolonyal Aura
MEDİHA GÖBENLİ

Yeni Reklamcılık
VINCENT BOUVARD

Sema Kaygusuz
A. ÖMER TÜRKEŞ

Mehmet Bilâl
AYŞE DÜZKAN

PUSULA YAYINCILIK | İnönü Cad. Emektar Sok. No: 24/B Beyoğlu-Gümüşsuyu / İST.
Tel:(0212) 252 42 80 Faks:(0212) 293 15 44 Web:www.pusula.com/virgul

NEW MODEL ARMY

9 NİSAN PAZAR
SAAT 2100

BRONX

BRONX PRODUCTIONS

mute promotions

biletler
biletix.com'da

0216 556 98 00

Akmerkez Vakkorama, Beylikdüzü Carrefour Tobacco Shop, Beyoğlu Ada Kültür, Galleria Alışveriş Merkezi - Buz Pisti, Harbiye Açıkhava Tiyatrosu, Mass Alışveriş ve Eğlence Merkezi, Merter MMM Migros, İş Kuleleri İş Sanat Kültür Merkezi, Maslak MMM Migros, Caddebostan MMM Migros, Kadıköy/Eminönü Vapur İskelesi İçi, Maltepe Grandhaus Alışveriş Merkezi, Soyak MMM Migros

biletix

Eğlenceye giriş biletiniz.

[SERGE GAINSBOURG]

Serge Gainsbourg & Jane Birkin

Fransa dışında keşfedilmeyi bekleyen yüzlerce şarkılık bir külliyat, zengin bir maden ocağı: Serge Gainsbourg bir dil cambazı ve tarzlar arası mekik dokuyan bir müzik sihirbazı olmanın ötesinde, insanlık hallerinden, kişilik çatışmalarından bir sanat eseri yaratan gerçek bir artist... Yatak odasının mahremiyeti ("Je t'aime... moi non plus"), millî marşın kutsiyeti ("Aux armes etc") sadece iki örnek, toplumsal değerler bağına destursuz dalarak şarkılar yazan bir "delidir ne yapsa yeridir"... Ölümünden 15 sene sonra Anglo-Sakson rock'çular İngilizce tercümeli "Monsieur Gainsbourg Revisited" albümüyle onu anıyorlar. Bu saygı duruşunu kayda geçiren Les Inrockuptibles'e bağlanıyoruz.

Her şey VE HİÇBİR ŞEY

JANE BIRKIN

Fuckin' Je t'aime

Anısına çıkarılan bu albümü Serge nasıl karşılardı sizce?

Jane Birkin: Ona büyük bir keyif verirdi... Çünkü Serge'in içinde ukde kalan tek şey, şarkılarının cover'lanmamasıydı. "Charles Trenet cover'lanıyor, Claude François bile cover'landı... Ben de o kadar berbat şeyler yazmıyorum ki! Sözlerimi baştan sona değiştirsinler, umurumda değil, ama beni cover'lasınlar!" Ama Fransa'da o kadar ünlüydü ki, dolayısıyla çok da sorun etmiyordu. 15 yıl sonra, ünlü genç sanatçıların bunu yapmış olması çok güzel. Çünkü gençler tarafından tanınmak gibi bir takıntısı vardı Serge'in. Şimdi onu anlıyorum. Gençler, anneleri ya da büyükanneleri için değil de, kendileri için benden imza istediklerinde, çok tazeleyici bir etki uyandırıyor.

Serge'in sözlerinin tercümeye elverişli olduğunu düşünür müydünüz?

Tek bir kelimeyi bile değiştirmeme taraftarlarını çok saçma buluyorum; öyle olsa, tercüme yapmak ve Serge'i yabancı bir ülkede tanıtmak imkânsız olurdu. Baudelaire ya da Apollinaire sadık bir şekilde mi tercüme edildi? Abim, tercüme kitapların iki versiyon halinde basılması gerektiğini söylerdi: Bir sadık çeviri, bir de şairin söylemek istediğinin "sancısı"nı barındıran çeviri... Eğer insanlar orijinaline ulaşmak isterlerse, o dönemdeki sözlerin avangardlığını ve keskinliğini göreceklerdir. Ve o zaman Serge'in dili nasıl yeniden yarattığını fark edeceklerdir.

Çok uzun zaman önce yaptığım bir albümden söz ettim, taksi şoförü yerinden sıçradı: "Fuckin' Je t'aime. O parça eşliğinde üç çocuk yaptım ben!"

Bu albümün efsanesine nasıl bir etkisi olur?

Serge'in hayattayken şöhreti yakalamış olması harika bir şey. Zamanının o kadar ilerisindeydi ki, o nedenle, Modigliani gibi, ancak öldükten sonra tanınabilirdi. Ama sevilmeyi o kadar çok isteyen biri için, "Melody Nelson"un ve "L'Homme à tête de chou"nun açtığı yoldan devam etmeyi tercih etmeyip bambaşka yollara girmek, reggae'ye, sonra "You're Under Arrest"e yönelmek delice bir şanstı... Ayrılmamızdan sonraki Gainsbarre döneminde *(hayatında alkolün öne çıktığı "şeytanî" dönem; "Aux armes et cætera", "You're Under Arrest" gibi şarkılar)* gençler tarafından müthiş sevilip tutulunca, "Melody Nelson" ve "L'Homme à tête de chou" da tekrar yapıldı, altın plak oldu, Gainsbourg keşfedildi. Coluche'la birlikte, Fransa'nın en çok sevilen insanıydı, müthiş ihtiyaç duyduğu bir şeydi bu. Hayattayken sevilmek, onun gibi kendini bu kadar az seven biri için çok büyük şanstı. Hiç gerçekleşmeyen son albümü hep bir özlem olarak kalacak. 15 yıl önce, New Orleans'a gidip ihtiyar cazcılarla kayıt yapmaya hazırlanıyordu. Her gün bana telefon edip bambaşka temalarda yazdığı sözleri okuyordu. O zaman bu albümü çıkarsaydı, bugünkü caz albümlerinin en az 15 yıl ilerisinde olurdu. Ve caz

ilk aşkı olduğu için, bir anlamda daireyi tamamlamış olurdu.

Albümde yer alan sanatçıları tanıyor musunuz?

Carla Bruni hariç, çok az tanıyordum. Albümü ilk dinleyişim bir tokat etkisi yarattı. Muhteşemdi. Serge'in sözleri tercüme için fazla karmaşık olabilir, ama seslendirenler pop grupları olduğu için her bir kelimeyi seçmek zorunda değilsiniz, her şarkının feeling'i bence gayet iyi yansıyor. Bana Franz Ferdinand'la söylemem teklif edildiğinde, açıkçası, kim olduklarını hiç bilmiyordum. En gözde İngiliz grubu olduğunu öğrenince kabul ettim.

İngilizlerin Serge'e bakışı nasıl?

Londra'da insanlara fotoğrafını gösterseniz, kimse tanımaz. Bir taksi şoförü ne iş yaptığımı sormuştu. Çok uzun zaman önce yaptığım bir albümden söz ettim, adı "Je t'aime..." derken, adam yerinden sıçradı: "Fuckin' Je t'aime. O parça eşliğinde üç çocuk yaptım ben!" Gözleri parlıyordu, hatıraları canlandı. Her ne kadar o dönemde BBC tarafından sansürlenmiş olsa da, o parçanın üç notasını çalın İngiltere'de, herkes radyoların lanetlediği o Fransızın yarattığı skandalı size anlatır. O parçayı ilk defa dinlediğinde nerede olduğunu, ne yaptığını herkes hatırlar, tıpkı Kennedy'nin öldürüldüğü an gibi. "Arabesque" turnesi sırasında, Vietnam'dan Güney Amerika'ya dünyanın her yerinde konser salonlarını doldurmam "Je t'aime... moi non plus" (Seni seviyorum... ben de seni hiç) sayesindedir.

THE KILLS

Paryanın zaferi

Hotel: Veletliğimde "Je t'aime... moi non plus"yü duyduğumu ve neye uğradığımı şaşırdığımı hatırlıyorum, öylesine yoğundu... Tutkuya, duygulara acımasızca yaklaşan bir şarkıydı. Gainsbourg'un kim olduğunu bilmiyordum, müziği sonradan sinsi sinsi hayatıma sızdı. İngiltere'de sözlerinin önemini pek bilen yoktu, sadece müziğiyle beni kendisine çekmişti. Daha sonraları, hakkında yazılanları okudukça sözlerindeki zekâya, provokatif yana uyandım... '90'ların rock'unda insanlar hep aynı Anglo-sakson referanslardan usanmıştı. Kenarda köşede kalmış bir takım hazineler mutlaka vardır fikriyle, aramaya koyulduk... İngiliz ve Amerikan rock'unun incelenmedik yanı kalmamıştı, başka sulara açılmak gerekiyordu... Gainsbourg'un eserleri daha bakir, daha katışıksız gelmişti. Hakiki bir isyankâr gibi görünüyordu. Kepçe kulaklarıyla paryanın zaferi gibiydi. Dolayısıyla, bu cover albüme katılmamız önerildiğinde, aşırı heyecanlandık. Yüzlerce şarkıyı yeniden dinledik, işin boyutunun farkına o zaman vardık. Şarkılar müzikal açıdan bana inanılmaz geliyordu, ama sözlerin neden bahsettiği konusunda en ufak bir fikrim yoktu. Eşe dosta sözleri tercüme ettirdikçe, bize hiç de uygun olmadığını fark ettik. Mesela, "Bonnie and Clyde"a bayılıyorduk, ama sözler bizim için fazla aleniydi, o sözlerle bir şey yapamazdık.

VV: "La Chanson de Slogan"ın aşırı basit sözleri bizi anında etkiledi; çeviriden sonra bile muhteşemdi. Paris'te ilk defa yorumladığımızda dehşet içindeydik.

Hotel: Şarkıyı katlettik, ama her şeye rağmen bizim versiyonumuzun da bir cazibesi vardı. İnsan bir Gainsbourg şarkısı çalarken elinde olmadan katlediyor!

BRIAN MOLKO

Punk'tan önce punk'tı

Brian Molko: Serge Gainsbourg'u ilk defa televizyonda, Whitney Houston'un da olduğu o programda duymuştum. Houston'a "I want to fuck you" demesi skandal yaratmıştı. Komik, saçma, tuhaftı. Bana çok fantastik gelmişti. Gençtim, çok punk bir hareket olduğunu düşünmüştüm. "Bu iğrenç moruk da kim ya? Nasıl oluyor da televizyona çıkıp ortalığı dağıtıyor?" demiştim. Niçin kadınları bu kadar cezbediyor?.. Be-

GAINSBOURG'LA SÜRREEL SÖYLEŞİ: 1981

BOYALI KUŞ

1981 yılında, müzik gazetecisi ve yazar Bayon "sürrealist" bir söyleşi yapmış Gainsbourg'la. Sanki Gainsbourg yeni ölmüş de, öte dünyadan konuşuyormuşçasına... Libération'dan kısaltarak aktarıyoruz.

Serge Gainsbourg: Tamam, ölüyüm. Muhasebe yapıyorum...

İlk saptama, iyi başladık.

Bir ölü, sözlü bilanço çıkarıyor... Neyse, köpeğimin yanındayım, onu daha önceden kaybetmiş olduğum için, kavuşmuş oldum. Sirozdan öldü...

Senin ölümün ne zaman, nasıl oldu?

Kısa bir süre önce. Kalbim oyunbozanlık yaptı. Hayır, hayır, bir kurşun overdose'u. *(gülüyor)* Ekim ayıydı. Soğuk bir gündü. Soğuk bir gece. Kaldırım kenarı... Bir hatuna askıntı oluyordum. Flaş! Ve birden bütün gücüm çekildi.

Öldüğünden beri düzeldi mi?

Düzelmeyen şey, aşağıyı görmem. Bok çukuru orası.

Ölmek bir işe yaramıyor yani?

Mutluluk nihaî bir şey değil... Nirvana saçmalığına inanmıyorum.

Belki de teslim olup özgürlüğe kavuşuyoruz. Bazı şeylere ihtiyaç kalmıyor...

Neye, 31 çekmeye mi? Duruma göre değişir. Hatunlar yoksa, 31 çekmeye devam ediyorsun. Ha, ha, ha!

Bulunduğun yeri tasvir eder misin?

Köpeğimin içindeyim. Gazlar var. Yanıcı gazlar. Köpeğimin bağırsaklarını görmek için kibriti yakıyorum. Halimden çok memnunum, çünkü onu çok seviyorum. Madem ki hayattayken o benim kafamın içindeydi, ben de onun karnına gitmeye karar verdim.

Annenin karnının yerine geçiyor olmasın bu karın?

Çok doğru.

Yalnız değildin öldüğünde...

Bir hatunla beraber olduğuma göre, değildim.

Ölümünün başka türlü olmasını ister miydin? Bir kaza mesela...

Son noktayı kendim koymayı tercih ederim. Tetiği çeken kişiye bunu benim yerime yaptığı için teşekkür etmek isterdim.

Lennon'ın ölümünde bunu düşünmüş müydün?

Hayır, Strasbourg olayları sırasında düşünmüştüm. *('80'de, Fransız milli marşı "Marsaillaise"den yaptığı reggae şarkısı "Aux armes et cætera"yı söylerken, sağcı bir örgütün üyeleri tarafından linç edilmek istendi.)* Sonra, 1981'de "Dieu est juif"i ("Tanrı Yahudi") yumurtladığımda. Yani, aranıyordum.

Strasbourg'da ölümün her zamankinden yakın olduğunu mu hissettin?

Evet. İnsanların ceplerinde silah vardı, birkaç da molotof kokteyli...

Siyasal bir ölüm hoşuna gider miydi?

Siyasal mı, şiirsel mi?

Sen "Marsaillaise"i söylerken, biri silahını çekip vursa, bu siyasal ölüm olmaz mı?

"Marsaillaise" eşliğinde o kadar çok insan öldü ki... Onlardan biri olurdum.

Vaktiyle, böyle olacağını hiç düşünmüş müydün?

1981'de düşünmüştüm... 1980'de de, "Marsaillaise"i yaptığım zaman ölüm tehditleri almıştım çünkü...

Yahudi düşmanı tarzında şeyler mi?

Evet, "geberteceğiz seni pislik" türünden şeyler. Ama toplu bir hareket değildi, münferit bir durumdu.

Gençliğinde ölümü düşünür müydün?

1973'te, ilk kalp krizi geçirdiğim zaman. Daha önce aklımın köşesinden bile geçmezdi.

Ama halinde tavrında, şarkılarında fazlasıyla mevcuttu...

Aptal değilsen, ölüm "her zaman" mevcuttur.

Siyah takıntın kalp krizinden önceye mi dayanıyor?

Siyah başka bir şey... Akıl hastaneleri beyaza boyalıdır. Siyah bence mutlak kesinliktir, çetindir. Smokin rengi.

Ya ölüm, o kesin değil mi?

Artık ne siyah ne de renk mefhumu var. Renkler gökkuşağının renkleri olduğuna göre, gri, siyah ve beyaz değerlerdir. Ama şimdi, ne koku, ne duyu, ne işitme.

Artık korku da mı yok?

Hayır, çünkü bir miligram ebediyet için, ebedî acılardan, iğrenç cehennemlerden geçilmesini isteyen Yahudi-Hristiyan ahlâkından sakınmak çok doğru.

Bulunduğun yerde kendini iyi hissettiğini düşünebilir miyiz?

Ben artık varolmuyorum ki.

Seni vuran kadın mıydı, erkek mi?

Bilmiyorum, arkam dönüktü.

Kurşun ensene mi isabet etti?

Evet. Bütün gazetelere manşet oldum.

Kolların haç şeklinde mi düştün?

İsa gibi? Hayır, sadece bardağımı yakalamaya çalıştım, ama elimden kaçtı.

Canın yandı mı?

Hayır, çok temiz oldu.

Ölürken çükün kalkık mıydı?

Sadece asılırken çükün kalkar.

Evet ama, bir kıza asılıyormuşsun. Belki o aşamaya kadar ilerlemiştir...

Hayır, benim yaşımda değil... Hep söylerim, Miki Mouse'la ortak noktam, büyük kulaklarım ve uzun "kuyruğum".

Adabınca gömüldün mü?

Adabınca... Ölünce, adaplı olunmuyor. Çırılçıplaksın.

Dinî törenle mi gömüldün?

Hayır.

Yakılmayı istemedin mi?

Denize atılmayı tercih ederdim. Sıvı madde benim için topraktan daha şiirsel. Ama yasalar bu ayrıcalığı sadece denizcilere tanıyor.

Madagaskar'da "ölü döndürme" adını verdikleri bir uygulama var; ölüleri sedye üzerine koyup dans ede ede gezdiriyorlar; yükseğe, havaya doğru fırlatıp döndürüyorlar. Böyle bir şey hoşuna gider miydi?

Hayır, çok sıkıcı ve zahmetli.

Öldükten sonra, maskını çıkardılar mı Pascal gibi?

Evet. Elleriminkini de. Bir de çükümü.

Başka bir dönemde yaşamak ve ölmek ister miydin?

Evet, 2028'de, 100 yaşında olurdum. Hayır, aslında, Dada hareketini yaşamak isterdim. Dadaist sistemde, resimde ve şiirde başarılı olabilirdim diye düşünüyorum. Dada, mutlak bir istihza ve sinizmdi.

Verlaine'den etkilendin mi?

Verlaine mi? Çok sıkıcı, kafa ütülüyor. Verlaine'i tanımam. Ben bir tek Rimbaud'yu tanırım. Verlaine durmadan ağlıyor. Ben ağlamam. Bağırıp çağırırım.

Dada diyorsun; Rigaut'yu, Vaché'yi, Cravan'ı düşün, hepsi intihar etti.

raber iki tek atmak isteyeceğim bir insandı. Kendimi ona yakın hissediyorum sanırım, özellikle de güvensizliğine... İnsan müzik sayesinde, kendini ifade etme biçimi, başka birisi olma, çirkinliğini aşma imkânını buluyor. Bu anlamda, kendimi Serge'e yakın hissediyorum. İngiltere'de, listelerde bir numaraya yükselen "Je t'aime... moi non plus" dışında Gainsbourg hiç tutulmadı. İngilizler için o şarkı bir Fransız klişesi, Fransız fıkrası haline geldi. Onun haricinde, Gainsbourg'un eserinin büyüklüğü bilinmiyor. Biz "Ballade de Melody Nelson"u yorumladık, çünkü o Gainsbourg'un kutsal ineği. Böylesine dokunulmaz bir parçaya el atmak istedim, çünkü onunla ne yapabileceğimi görmek istiyordum. Gainsbourg'da en çok sevdiğim, daha punk doğmadan önce punk tavrına sahip olması. Punk'ın ne olduğunu, Joe Strummer'ı anlamadan önce Gainsbourg'da gördüm.

FRANZ FERDINAND

Mizahı çok seksîydi

Serge Gainsbourg'u ilk nasıl keşfettin?

Alex Kapranos: Sekiz yaşında falandım, radyoda sürekli "Je t'aime... moi non plus" çalıyordu. Hiç hoşlanmıyordum, fazla duygusal, aşk üzerine fazla ayan beyan geliyordu, tam oğlan çocuklarını kaçıracak cinsten! 17 yaşımda, Glasgow'da bir kız arkadaşımın evinde, daha caz şarkılarını, 1950'lerden '60'a geçiş dönemine ait plaklarını keşfettiğimde yeniden karşıma çıktı. "Talkie-walkie" ya da "Scenic Railway" gibi şarkıları dinleyince dilim tutulmuştu: Benim gibi çaylak bir rock fanının tanıdığı, bildiği hiçbir şeye benzemeyen melodiler ve karanlık bir ses. İskoçya'daki arkadaş grubumda plaklarını, televizyon görüntülerinden oluşan video kasetlerini, özellikle de Brigitte Bardot'yla olanları değiş tokuş etmeye başladık. Obsesyon raddesindeydi...

Bu heyecanı yaratan neydi?

Çok uzak bir gezegenden, başka bir dünyadan görüntüler, kalıntılar ele geçirmiş gibi oluyorduk. Bambaşka bir kimliğe sahipti, tuhaf edası bile müziğiyle tutarlıydı, tıpkı sesi gibi çok güzel bir çirkinliği vardı. Sert, şiddetli bir güzellik. Suratında tek bir fuzuli şey, en ufak bir şirinlik yok; tıpkı şarkılarındaki gibi. Ama her ikisinde de müthiş bir duyarlılık, son derece erkeksi bir yan var. Rock'ta, bu kadar erkeksi olmaya kalkarsan bir maço karikatürü haline gelirsin. O, maço olmadan erkeksiydi. Kadınların orgazmına dair onun gibi şarkı söyleyen başkasına rastlamadım: Edepmiş, adapmış, umurunda değildi, o anlamda rock starlarının çoğundan daha rock'n'roll'du. Bazen fazla ileri gittiği oluyordu tabii, Whitney Houston'a canlı yayında onu düzmek istediğini söylemesi gibi... Şahsen bu tavra bayılıyorum. Böyle insanlara, tepki yaratacak, ortalığı sarsacak provokasyonlar yapacak adamlara ihtiyaç var.

Sence cazibesi nereden geliyordu?

Kadınları çok iyi anlıyordu. Onların duygularını dinlemeye, onların isteklerine çok hassastı. Kadınlar, inanılmaz kendine güveninin cazibesine de kapılıyordu herhalde. Asla şüpheye, tereddüde düşmüyordu sanki. Mizahî yanı da çok seksîydi.

Mizahı, imalı anlatımı İngiliz dilinde kabul görebilir miydi?

Kelime oyunları, ikili anlamlar, bunların hiçbiri İngiliz müziğinde yok. Belki Kinks imalara yatkın, ama yine de burada Gainsbourg'un sözlerine eşdeğerde kimse yok. Ayrıca, Britanya'da o kalibrede bir şahsiyet yok. Sadece yazar, besteci, seks sembolü ya da şarkıcı değildi. Çalıştığı insanlardan mümkün olan en fazla şeyi açığa çıkarabilen bir aranjör ve prodüktördü. Jane Birkin ve Bardot'dan çıkardığı şeyi görünce aklım durmuştu: Başka kimse onları o kadar ileri götüremezdi.

20'li yaşlarda gençler için Gainsbourg'un bu kadar anlam ifade etmesine ne diyorsun?

Kuşaktan kuşağa geçiyor, Baudelaire gibi. Her ne kadar modayla, çevresinde olup bitenlerle ilgiliydiyse de, hep bağımsız kaldı. Tekrara kaçmadı, farklı fikirlerin sonuna kadar gitti –reggae, funk...

Fransızca bilmeden Gainsbourg dinlenebilir mi?

Gainsbourg kültünü paylaştığım arkadaşlarımın Ben de düşünüyorum.

Dadaistler için başarmak, intiharını başarmak anlamına mı geliyordu?

Evet, ama bu estetik bir veri. Bütün siyasal düşüncelerin estetik olabilmesi ve matematikteki gibi ispatlanmaları gerekmediği gibi... Bu arada, kurşun geldiğinde, kolumu kaldırdım galiba. Kafatasımın zedelenmesini istemiyordum.

Oradan bakınca her şeyi farklı mı görüyorsun?

Hayır. Hayattayken olduğu gibi, her şey mânâsız, boktan. Cennet kuşları yerine üstümüzde sadece leş sinekleri uçuşuyor. Cennet kuşlarına ne oldu? Cennet kuşu bence kolibridir. Bir keresinde bir tane görmüştüm. Jean Seberg'le beraber, Kolombiya cangılında. Helikopter gibi hareket ediyor. Cart yeşil renkli, sanki elektrikli. Dört-beş santim boyunda. Tanrıların yarattığı en güzel elektronik nesne. Hep tanrı"lar" derim, oncasının içinde zaman zaman biri doğru çıkar. Tanrılar. "İnsan tanrıları yarattı, tersi dalganı geçiyorsun."

O şarkı, rastalara son bir nanik değil mi? "Cigaralığından bir nefes al, mesellerini içine çek zavallı rasta..." Biraz küstahça değil mi?

En küstah cümle, "Là-bas en Ethiopie est un sombre idiot" ("Orada Etiyopya karanlık bir aptal") cümlesi. Ben "sombre idole" (karanlık ilâh) demiştim, "sombre idiot" (karanlık aptal) gibi anlaşılıyor.

Mümkün olsaydı, her şeye yeniden başlamak ister miydin?

Belki daha cesur olurdum. Belki yapma bir burun takardım. Yapma çük. Bende bavullar dolusu vardı.

Yapma çük mü, yapma burun mu?

İkisi aynı şey. "İşime burnunu sokma" denir. Aslında "sikmeyin beni" anlamına gelir.

Serge Gainsbourg 1991'de, 62 yaşında hayatını yitirdi. Fotoğraf 1981 yılından

Hikâyelerin gittikçe Pinokyo'yu hatırlatıyor. Bu işte Gepetto kim?

Yaşlı adam kim? Géppété!? *(Jepete diye okunuyor, osurdum anlamına geliyor.)* Tanrı! Tanrılardan biri işte o: Géppété. Géppété'ye sadakatimizi, saygımızı sunmak için kilise yerine kenefe giderdik. Zaten umumî kenefler günah çıkarma mekânları gibi.

Ölümün plaklarının satışını artırdı mı?

Müthiş! "Rotatiflerin sesini hâlâ duyuyorum"...

Özellikle daha çok giden bir plak var mı?

Toplu eserler. Ayrıca, "Sokolov" ve '83'te yazdığım "Kurgusal günlük".

Yeryüzünde senden kalan temel bir şey var mı?

Var, Brigitte Bardot kaldı. Ondan da geriye ne kaldıysa artık. *(gülüyor)*

Senin için büyük bir sanatçı mozolesi yapılır mı sence? Rimbaud, Roussel, Lautréamont gibi, ölümlerinden sonra kıymeti anlaşılan şairler gibi, mecazî bir mozoleden bahsediyorum...

Belki biraz daha sonra. Tavrımın anlaşılması lâzım. Hemen olacak şey değil. İmkânsız. Zaten kesinlikle hiçbir faydası da yok. Eylemlerinle, eserlerinle hayatta kalmak çok fuzulî. Hayatta kalmayı arzu etmek, canavarca bir kibir. Hayatta kalmanın tek biçimi, döllemektir. Dünyaya çocuk getirmek. Köpekler gibi. Çünkü biz de köpeğiz. Yakınımızdakini düzüyoruz. Da Vinci'nin "Son Yemek"i sonunda Floransa'da çamura gömüldü. Dolaysıyla, ebediyet diye bir şey yok. 300 yıllık, 400 yıllık, 700 yıllık ebediyetler var... Peki ya sonra?

Çocukların olduğuna göre, sen hayatta kaldın yani...

Kendime rağmen hayatta kaldım. Mesela Juan Gris'ye ya da öteki kübistlere bak, gazete kâğıdıyla kolajlar yapıyorlardı. Kağıdın sarardığını, bozulduğunu gayet iyi biliyorlardı. Umurlarında değildi. Meni püskürtür gibi püskürtüyorlardı.

Buradan, nerdeyse letrizme varabiliriz... "Bana Basa beuh... beuh" şarkısını düşünürsek...

"Bana ba... sadi balalo".

Evet, "Banabasadibalalo". Ne demek bu, letrizmle aran nasıl?

Çok uzak. "Bana basadi balalo" aslında Bantu lehçesi. Anlamı, "üç küçük çocuk".

Nihaî anda kafandan ne geçiyordu?

André Chénier gibi: "Projeler".

Yani?

André Chénier, şeyden önce, bedeninden ayrılmadan önce, şöyle diyor: "Halbuki daha yapacak çok işim, söyleyecek çok sözüm vardı..." Ben de doyasıya, susuzluğumu giderinceye kadar bir şeyler söyleyebilirdim. Susadım.

Kafanda müzik var mı?

Asla! Ben hiçbir zaman müzik düşünmedim. Kelimeleri, sözleri düşünürdüm. Müzik, doğal değil ki. Asla şarkı söylemezdim. Çok yüksek bir ücret ödemedikleri takdirde. Bir de banyoda.

Peki o anki projelerin nelerdi?

Kitap(lar) ve tual(ler).

Kitap, ne kitabı?

Kitap, bir şiir kitabı...

Şarkı olarak söylenmemiş, daha önce kaydedilmemiş, öyle mi?

"Şiir" dedim. "Lirik" demedim. Ben şarkı sözü yazarıydımmmm! Şair değil. Zaman zaman biraz yaklaştığım oldu olmasına ama... Evet, "yaklaştım"... Ama şiir kitabı yayınlamak... Ah! Tabii ya, 1990'da yayınlanmıştı! Şiir kitabı. Bir kara delik oldu.

Delik mi?

Sadece kafamda değil, hafızamda da.

Birkin'li "Je t'aime...", Bardot'lu "Bonnie and Clyde" plakları ve yatakta Birkin'le: "Je t'aime... moi non plus" şarkısının belge fotoğrafı!

çoğunun Fransızcası benimkinden de kötüydü! Sözler taliydi. Gainsbourg da aralara bir-iki İngilizce serpiştirmekte kurnazdı. Sade, güçlü, slogan gibi cümleler. Onlar bizim için ipucu oluyordu.

Niçin "Sorry Angel"ı seçtiniz?

"Initials B.B."yi yapmaya niyetlenmiştik, ama Jane Birkin bu parçayı önerdi. Dinlediğimde, sırf melodinin gücü korunursa, şarkının içinde çok geniş bir hareket alanı olduğunu fark ettim. Sound'u, üslûbu, ritmi aynen koruyan cover'lardan nefret ediyorum... Cover yapmak, parçayı kendinin kılarsan ilginç yalnızca. Yine de, "Sorry Angel"da, bu kadar büyük bir rock şarkısı yapacak alan olduğunun farkında değildik. Sanki Nirvana gibi! Tam bir Franz Ferdinand şarkısı oldu, üstüne bir de Jane Birkin'in sesi, inanılır gibi değil.

THE RAKES

Sağlıklı bir saygısızlık

Matthew Swinnerton: İngiltere'deki herkes gibi Serge Gainsbourg'u ben de "Je t'aime... moi non plus"yle keşfettim, bir çikolata ya da viski reklamının müziğiydi. Ama tam mânâsıyla ilgimi çekmesi, Beck ya da Air gibi sanatçıların ondan etkilendiklerini söylemeleriyle oldu. Bunun üzerine "A Fistful of Gitanes" adlı biyografisini okudum. Pek çok müzisyenin top 10'inde yer alan "Melody Nelson"u önceden biliyordum. Fransa'da bir ikon olduğunu da tabii ki biliyordum. Ama bütün çeşitliliği içinde eserlerinin tamamını daha yeni dinledim. Çok güçlü bir bireycilik, çok sağlıklı bir saygısızlık yayıyordu. Hiçbir şey kutsal değildi onun için, bu sayede bütün tarzlara el atma cesaretini gösterdi. O sözleri söyleyerek ayakta kalmayı bir İngiliz müzisyen asla beceremezdi. Ama belki de Fransızca bu tür imalara, kelime oyunlarına daha elverişli bir dildir. İroni, alay, küstahlık, bayağılık arasındaki ayrım çok önemli. Gainsbourg pek çok İngiliz için "tipik Fransız"ı temsil ediyor: Sigarası, uyuşukluğu, seksî ilgisizliği... Bir yerde, çirkinliği güzelliğe tercih ettiğini, çünkü çirkinliği hiç değilse ilginç bulduğunu okumuştum. Klasik anlamda yakışıklı değildi ama, bu, kadınların gönlünü fetheden erkek olmasını engellemedi; Calvin Klein mankenine benzemeyen bir erkeğin içini rahatlatacak bir örnek! Büyük bir incelikle bozguncu olabilmesine ve ortalığa sloganlar saçmadan politik olabilmesine de hayranlık duyuyordum. Ayrıca, müzikal yanını, düzenlemelerini kesinlikle yabana atmamak gerek. "Bonnie and Clyde" ya da "Requiem pour un c..." gibi şarkılar hâlâ taptaze.

Başta "Sea, Sex and Sun"ı yorumlamak istemiştik; o disko riff'ine bayılıyordum. Ama sözlerden rahatsız olduk, öyle bir şarkı için yeterince ironik değiliz. "Poinçonneur des Lilas" bize çok uygun, çünkü bizimkilere yakın bir tema: Çalışma hayatının mekanik, bunaltıcı, aşağılayan yanına dair –yargılamasız, sırf gözlem düzeyinde. Müzikal açıdan daha ziyade caz temelliydi. Ana iskeleti, melodiyi koruduk. Rakes sosuna uydurmak için de çok keskin bir bas, metronom gibi giden bir bateri ve dönüp duran bir gitar ekledik. Saygısızlık etmek istemiyorduk ama, diz çökmek de istemiyorduk. Zaten Serge'deki bu düzen karşıtı yanı, tamamen kendine has yazma, söyleme, giyinme, davranma tarzını seviyordum. Hakkında yazılanları okudukça, onu dinledikçe, seyrettikçe ne kadar Gainsbourg fanı olduğumu fark ediyorum.

PORTISHEAD

Oryantal yaylılar, Hendrix bası

Geoff Barrow: Gainsbourg'a gelmem yan kapıdan oldu; bir skandal haberinden keşfettim onu. Whitney Houston'a onu düzmek istediğini söylediği o programı seyretmiştim. Çok küçüktüm ama, cesareti beni etkilemişti. Birkaç sene sonra, Fransa'da ilk konserimizi verdiğimizde bir hip-

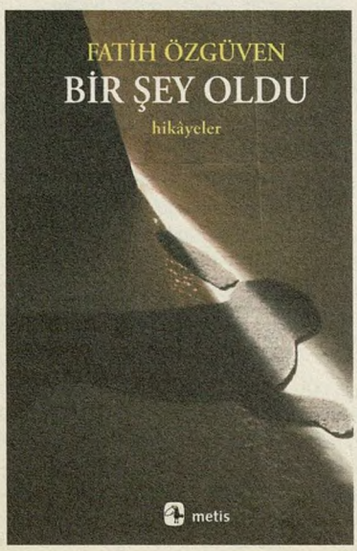

Metis Edebiyat, Hikâye, 126 sayfa, 7.50 YTL.

Fatih Özgüven Bir Şey Oldu

Penguen Masalı. Her şey hikâyede anlatıldığı gibi oldu. Sadece baba ve şömine uydurma. Yanıltıcı sakinlikte bir giriş... Akıllı Şey'in asıl kahramanı Emek Sineması fuayesinin merdivenle çıkılan yeri. Bir sinema fuayesinde akla gelecek-gelmeyecek her türlü hikâye başlayabilir... Büyük Yeşillik İkitelli'den arabayla dönerken o büyük binaların arasındaki boş alanlarda nelerin gizlenebileceği endişesinden doğdu... Arkasındaki Hayal sonuçta, tıbbi konulardan bir şey anlamayanlar için tıbbi bir hikâye... Gürol'un Annesi gerçek bir korku hikâyesi... Öteki Adres hayatta başka başka şeyler için başka başka adresleri olanlara bir hediye... Doğum hayatın önünü arkasını fazla kurcalamamanın iyi bir şey olduğunu sananlar için... Boğaziçi Cinayetleri reklam bürolarına hapsolmuş genç-yaşlı bir sürü kimseye ithaf edilmiştir... Asansördeki'nde şehre ara sıra uğrayarak aklımızı başımızdan alan sarışınlardan bir iz olduğunu umut ediyorum... Seyahatte ve Ölümde yaşları tutmadığı halde siyah-beyaz televizyon dizilerini bilenler için. Bir de uçmayı sevenlere... Kader Müziği'nin müziğini tanımayan yoktur. Kaderimizdeki küçük şeyler önemlidir... Hayvanların Âlemi iki büyük yazarın hayvanlar hakkındaki iki cümlesiyle başladı. İkisi de hikâyenin içinde gizli... Bir Şey Oldu. Kitabın çıkış hikâyesi. Uzaylılar mı, hayaletler mi? Kesinlikle hayaletler.

Daha fazla bilgi için bkz. www.metiskitap.com

hop DJ'i Gainsbourg'u tanıyıp tanımadığımı sordu ve bana "Melody Nelson" plağını verdi. O plak kelimenin tam mânâsıyla hayatımı altüst etti. Prodüksiyona, yazmaya, çalmaya dair emin olduğum ne varsa, hepsi paramparça oldu. Sonra, giderek benim kuşağımdan müzisyenler arasında adı dolanmaya başladı, özellikle de hiphop sayesinde: Gainsbourg'da olağanüstü beat'ler vardı, DJ'lerin çoğu kullanırdı. Böyle bir sanatçının, böyle bir yazarın, böyle bir şahsiyetin İngiltere'deki şöhretini hiphop fanı plak koleksiyoncularına borçlu olması çok ironik!

Fransızca bilmeden, tek kelime bile anlamadan, onun bir dahi olduğunu söyleyebilirim. Aslında İngilizce parçalarda da sözleri dinlemem. Beni çeken parçanın sound'u, tonu, yapısıdır. Gainsbourg'da da sound'a ve vokalin ağırlığına hayranım. Anglo-sakson dünyada ona tekabül eden bir şey yok: Aynı şarkıda oryantal yaylıları, Jimi Hendrix basını, kilise korosunu ve klasik müzik unsurlarını bir araya getirmeye kimse cesaret edemezdi.

Adrian Utley: Portishead "Melody Nelson"a çok şey borçlu, groove'u kullanışı, yaylıları kullanışı... Okulda tembel olduğum için, Sartre'ı ya da Gainsbourg'un şiirini kendi dillerinde okumayı öğrenemediğim için öfkeden kuduruyorum. Yine de, "Melody Nelson" beat'leriyle, orkestrasyonuyla, bizi anında sarstı. "L'Homme à tête de chou"yu, "Melody Nelson"u dinlerken, basların, gitarların, yaylıların sound'uyla, Serge'in o pes söyleyişi bizi büyülüyordu. Bu cover'da da Beth Gibbons, Portishead tarihinde söylemediği kadar pes söyledi.

Geoff Barrow: Tek şarkı yorumlamak yerine iki parçayı, "Requiem pour c..." ile "Un jour comme un autre"u karıştırmayı tercih ettik. Söküp bozmak Portishead'in varlık nedeni çünkü. Böylesi daha dürüst geldi. Gainsbourg da konformizmden nefret ediyordu, kafasına estiği gibi davranıyordu.

MARIANNE FAITHFULL

Onu tanımanın tek yolu

Gainsbourg'la '60'ların başında tanıştığımda, daha çok başkaları için yazıyordu; bir tür şairdi yani. Çok cool, diğerlerine göre biraz daha yaşlı, büyüleyici bir tipti. 17 yaşındaydım; benim gibi bir genç kızın kalbini çalacak biriydi. Müziğini keşfetmem, yakından tanıdığım Jane'le ilişkisi başladıktan sonra oldu. '60'ların sonlarında, "Anna" filminin soundtrack'inde benim için bir parça yazdı;

işte o zaman onu daha iyi tanımaya başladım. Harikulâde ve kısa bir dönemdi; ayrı hayatlarımız, ayrı kariyerlerimiz vardı, kendi yolumuza gittik. "Broken English"den sonra, yine harika bir şekilde yolumuz kesişti; beni görmeye geldi ve benimle ilgili küçük bir film yaptı... Hiçbir zaman cinsel bir ilişkimiz olmadı. Serge'i gerçekten tam olarak tanımanın tek yolu, onunla cinsel ilişki yaşamaktır gibi gelir bana. Çok seyrek görüşsek de iyi dosttuk. Hâlâ beni esinlendiriyor.

TRASH PALACE

Çekici ve rahatsız edici

Dimitri Tikovoï: Beni okula götürürken babamın arabada "Love On The Beat"i, "Lemon Incest"i dinlediğini hatırlıyorum. O zamanlar Gainsbourg'u televizyonda millete söverken görürdünüz, aynı zamanda kimsenin dile getirmeye cesaret edemediği konularda taşı gediğine koyardı. O dönemdeki tek Fransız punk'tı. Çocukken, hakkında ne düşüneceğini tam bilemiyorsun, çünkü çekici olduğu kadar, rahatsız ediciydi. Herkes ondan biraz korkardı. Gainsbourg'u gerçekten keşfetmem daha sonraları, İngiltere'ye gidince oldu. Fransızlarda Fransız müziğine karşı hep biraz snobluk vardır. "Melody Nelson"ı dinlemek tam bir şok etkisi yaptı. Velvet Underground düzeyinde bir klasik olduğunu fark ettim. Gainsbourg İngiltere'de tuhaf bir underground efsane gibi. "Je t'aime... moi non plus" İngiltere'de kült olmuştu. Onu güncelleştirmek ilgimi çekiyordu. Huzursuz edici yanını yeniden ortaya çıkarmak da çok önemliydi. Bu nedenle, rolleri değiştirdim, Asia Argento Gainsbourg'un, Brian Molko da Jane Birkin'in rolünü üstlendi.

Kayıtlar sırasında birbirleriyle rastlaşmadılar, güya sevişikleri bir şarkı için ilginç oldu. Sonra, Placebo'yla "Melody Nelson"u yaptım. Eşim Cozette onlarla birlikte söyledi. Ardından, bu albüm için Trash Palace'a teklif geldi. Kabul ettim ve bir vokal aramaya başladım. Robert Smith'e önerdim, ama yeni Cure albümünün kaydını yapıyordu. Bunun üzerine, idollerimden biri olan Marc Almond'a teklif ettim. Almond'un da alenî bir cinselliği, tehlikeli bir yanı var, Gainsbourg'un dünyasına uyan düşmüş kabare atmosferi için birebir. Pek tanınmayan "I'm The Boy" şarkısını yapmayı istedi. Orijinal halinden daha karanlık, daha tehlikeli bir şey yapmaya çalıştık.

CARLA BRUNI

Naif, sade, keskin

İlk defa, 14 yaşımdayken "Les Sucettes"i dinlemiştim. Anında vuruldum. "Melody Nelson"u, "L'Homme à tête de chou"yu aldım. Sonra da hayatımdan hiç çıkmadı. Her şeyini seviyorum, hiç ayrım yapmıyorum, eleştirdiğim hiçbir şeyi yok, hepsi hoşuma gidiyor. İlk dönemini, reggae albümlerini, ticarî albümlerini, Gainsbarre'ı seviyorum, prodüksiyonlarını, kadınlarını, skandallarını seviyorum. Onunla tanışma fırsatım olmadı, ama çok isterdim... "Ces petits riens" hep en sevdiğim şarkılarından biri olduğu için, onu yorumlamayı seçtim. Sözler olağanüstü. Melodi ve ritm açısından da mükemmel. Bana şarkıyazarlığımda örnek oldu. O mükemmelliğe ulaşmaya çalışıyorum. Şarkı iki temel kelime etrafında dönüyor: Hiçbir şey ve her şey. Olağanüstü naif, sade ve keskin.

GAINSBOURG'LA ŞANSONLAR, RESİM, EDEBİYAT, SİNEMA ÜZERİNE

1967 yılından, Rock & Folk dergisi arşivinden bir söyleşi. 1996'da hayata veda eden gazeteci ve müzik prodüktörü Philippe Constantin, Gainsbourg'la konuşuyor. Sanatçının dününe ışık tuttuğu kadar, yarını hakkında da ipuçları veren bir mülâkat.

ANANASLI DADA

Sizinle ilgili en eski anım, aynı zamanda çocukluğumun en büyük sinemasal heyecanlarından biri olan "Leau à la bouche"a uzanıyor. Sene...

Serge Gainsbourg: 1960. Ama ondan önce, 1958'de ilk plağımı yapmıştım, bir 25'likti, içinde "Poinçonneur des Lilas" (Lilas istasyonu kontrolörü), "La recette de l'amour fou" (Çılgın aşkın reçetesi), "La femme des uns sur le corps des autres" (Birilerinin karısı diğerlerinin vücudunun üzerinde) falan vardı... Académie Charles Cros ödülü almıştım. Ondan önce, bar piyanistiydim. Ve resim yapıyordum. Ressamlıkta dikiş tutturamadım. Derken, bunu başardım... Ama, bugüne kadar bütün yaptığım şarkılar içinde, beğendiklerimin sayısı 10-15'i geçmez. Gerisini at çöpe. "La Javanaise"i (Javalı / Kuşdili) seviyorum, "Ce mortel ennui qui me vient quand je suis près de toi" (Senin yanındayken üstüme basan öldüresiye sıkıntı), "Docteur Jekyll", "Comic strip", sonra... Sonra, "Les sucettes" (Emzikler).

Polnareff'in aynı dönemdeki "L'amour avec toi"sı (Seninle aşk) neredeyse yasaklanıyordu. "Les sucettes" onun yanında mülâyim kalıyordu. Aslında...

Aslında, yüzyılın en cüretkâr şarkısıydı.

Bir yerlerde şöyle bir şey söylemiştiniz: "Şansonda sözler iyi ama, müzik geri kalıyor." Müziğin kaybettiği zamanı mı yakalamaya çalışıyorsunuz?

Önemli fikirler dile getirme ya da sözde modern bir prozodi kullanma bahanesiyle, miyadını doldurmuş bir müziği fon olarak kullanmayı kesinlikle doğru bulmuyorum.

Ve aklınıza kimler geliyor?

Mesela, Barbara'nın arkasındaki Çingene müziği geliyor aklıma.

Başka kimler?

Brassens... O bir klasik, çünkü dosdoğru folklora girdi. Bunun için onu suçlayacak değilim. Çünkü Brassens'i incelerseniz, kötü bir basçısı olduğunu görürsünüz. Çok kötü. Nicolas adında bir çocuk; iğrenç bir sound, ama Brassens'i Brassens yapan da bu. İyi swing yapan kıyak bir basçısı olsaydı, o zaman da Brassens gibi olmazdı. Ayrıca, gitarda da şahane değil... Sonra, çok klasik, tipik son hecelerle fakir kafiyeye dayanan bir tarzı var... Bu şanson tarzında tahammül edebildiğim tek kişi o.

Brel çok güzel şarkılar yaptı, berbat şarkıları da var. Geçenlerde çok hoş bir şey söyledi bana: "Ben hata yapıyorum, sense hile yapıyorsun..."

Bir tek o mu? Ya Léo Ferré? Ferré'nin en güzel şarkılarından birini, "Monsieur Williams"ı modern ritmlerle yorumlamıştınız...

Ah, elbette Ferré var. O şarkı olağanüstü. Sonuçta, sırf Brassens ve Ferré değil katlanabildiklerim. Londra'da 12 parça kaydedeceğim, en güzel bulduğum 12 şarkıyı. "Monsieur Williams"ı Philips'in patronunun pikabına koydum. Pür dikkat dinledi... Ve "tamam, 12 parça yapıyoruz" dedi. Plakta "Monsieur Williams" olacak, "Parce que t'as les yeux bleus" (Çünkü mavi gözlüsün) olacak, o da harika bir şarkı, Brassens'in "Au bois de mon coeur"ü (Kalbimin ormanında) olacak, "Comme un petit coquelicot" (Küçük bir gelincik misali) olacak... Hepsi bugünün beat'leriyle, günümüzün kalp atışlarıyla son on yılın en güzel şarkıları. Bar piyanistliği yaparken bu şarkıları çalıyordum, otuz yaşındayken, yani on yıl önce...

Ya Brel?

Brel çok güzel şarkılar yaptı, berbat şarkıları da var. Geçenlerde çok hoş bir şey söyledi bana: "Ben hata yapıyorum, sense hile yapıyorsun..."

Şansonda kıymeti bilinmeyen sanatçılar olduğunu düşünüyor musunuz?

Hayır, sanmıyorum. Şansonda ya başarıyı yakalarsın ya da bir barda bardakları kurularsın. Şanson kısa ömürlü, geçici bir sanat, tıpkı ananas gibi. Uçakla götürüp hemen tüketmen gerekir.

Muz gibi...

Evet, muz gibi.

Caz da öyle mi?

Hayır, caz öyle değil, bazı kumsallar kalıcıdır.

Sartre "caz muz gibidir, yerinde tüketilmeli" demişti.

Ne? Böyle mi söyledi? Ama sanki ben de böyle bir şey söylemiştim. Çok oldu mu o bunu söyleyeli?

Evet, savaştan hemen sonra.

Hadi ya!

Sizce şansonun yeni ustaları kimler?

Amerikalılar İngilizlerin pabucunu dama attı, çünkü yeni beat'leri var. Ama Rolling Stones'a ve Kinks'e bayılıyorum. Kinks'i çok seviyorum, çünkü çok rahat, kasmayan bir rock yapıyorlar. Üstelik, yakışıklı çocuklar. Bir de elbette Beatles var. İllâ merak ediyorsanız, 1957'de Ray Conniff'i seviyordum... Bir de Ray... Ray...

Johnny Ray mi?

Evet, Johnny Ray, o bir öncüydü. Moulin Rouge'da çıkmıştı. "Sixteen Tons"u da çok sevmiştim, olağanüstü, olağanüstü sözler: "Bir yumruğum demirden, diğeri çelikten, yanımdan geçersen, sana neyi koyacağımı görürsün." Harika...

Issız bir adaya gidecek olsanız, hangi plakları götürürdünüz?

"Sixteen Tons", kesin. Sonra, "Waterloo Sunset"... Brassens'in "Au bois de mon coeur"ü, bir

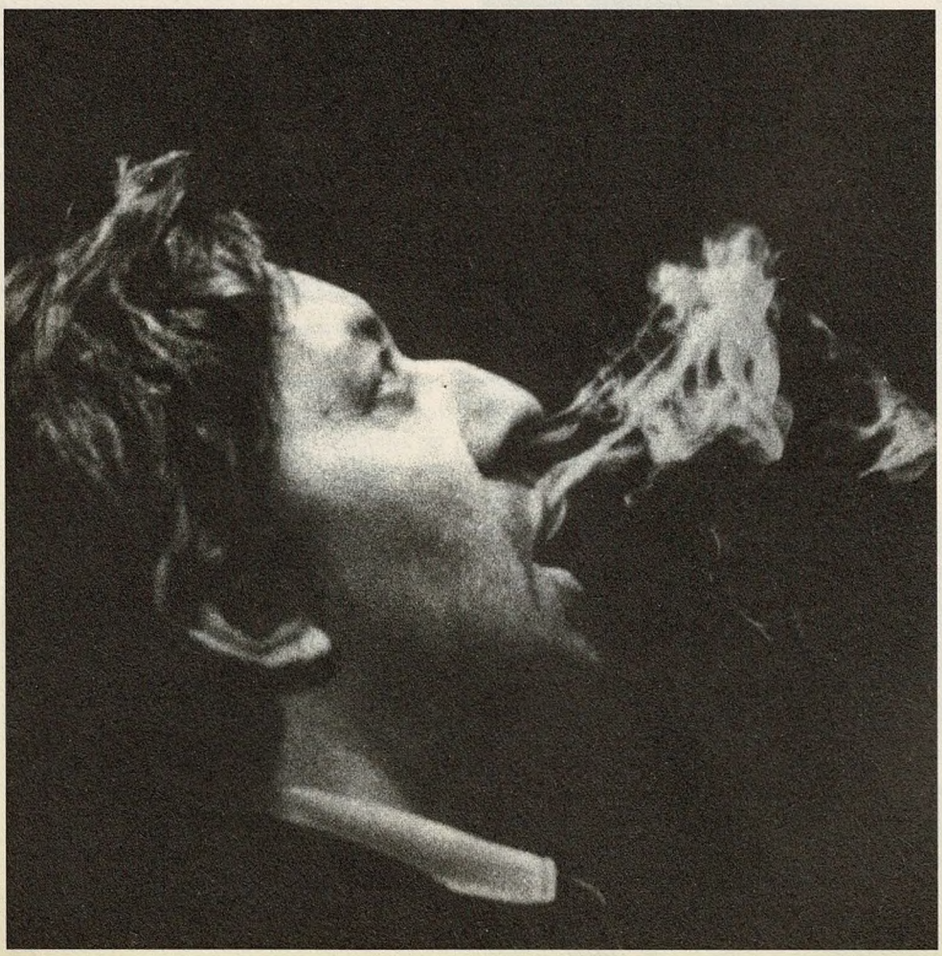

de "L'eau à la bouche", "Les sucettes" ve "La javanaise".

Müziğinizde, modern müziğin büyük bestecilerinin etkileri var mı?

Mesela kim? Boulez mi? Yoo, kesinlikle yok.

Bütün pop müzik bestecileri görünmez iplerle Stravinsky, Berg ya da Varèse'e bağlıymış gibi...

Ben öyle değilim. Benim piyanomun üzerinde Chopin'in fotoğrafı var. Benim bilincim o. Piyanoda ona önerdiğim her şeye "çok boktan" dermiş gibi bir hali var. Bazen de "hiç fena değil" diyor. Onun baladlarından daha modern bir şey yok bence.

Boris Vian'ı çok sevdiğinizi duydum. O sizin için ne ifade ediyor?

Boris Vian aslında benim için akarsuyun kaynağı gibi, ben ondan doğdum. Onu çok az tanıyabildim, çünkü tanıştığımızda ölmek üzereydi. Ama yaptıklarımı çok sevdiğini biliyorum. Bugün yaptıklarımı da severdi. Çünkü, o da bu türden saçmalıklar yapmıştı. "Poireau, pomme de terre" (Pırasa, patates) gibi şeyler...

Ya romanları?

Romanlarından hoşlanmıyorum. Ciddiye alınır gibi değil. Sadece müzik açısından seviyorum. Bir de tabii kişiliği.

Peki kimi ciddiye alıyorsunuz? Nabokov hariç tabii, kütüphanenizin baş köşesinde "Lolita" gözüme çarpıyor...

"Lolita"da üslûba hayranım ve tabii insanın yüreğini sızlatan bir hikâye... Onun dışında, Sartre, Buzzati... "K Balığı" epey kötüydü, ama "Tatar Çölü" ve "Un Amour" çok iyi. Diğer başucu kitaplarım, Trelauney'in "Mémoires d'un gentilhomme corsaire"i (Korsikalı Centilmenin Anıları). O hakiki bir Korsikalı. Ve hem üslup açısından hem de hikâye açısından en güzeli, Benjamin Constant'ın "Adolphe"u.

Sinemaya geçelim.

Daha yeni bir film tamamladım, Michel Simon'la rolleri paylaştık.

Yönetmen kimdi?

Jacques Poitrenaud.

İyi oldu mu?

Evet... Dikkat çekici görüntüler var. Ve bir de Simon... Olağanüstü. Önümüzdeki günlerde, Marcel Camus'nün yöneteceği bir filmde oynayacağım. Rol arkadaşım kim, bilin bakalım. Parlak bir oyuncu, çok da yakışıklı...

Alain Delon mu?

Hayır, "parlak bir oyuncu" dedim.

Jacques Perrin o halde...

Evet! Perrin. Onun kankasını oynuyorum, aynı zamanda filmin müziğini de yapıyorum. Grafoloji enstitüsünün elyazıma bakarak yaptığı analize göre, her şeyden önce oyuncuymuşum. Ayrıca, bir kere peliküle geçtin mi, her zaman her yerde olabiliyorsun. Gerçi, plaklarla ses düzeyinde buna sahibim ama... Pek çok kötü filmde oynadım, ama bu sayede dünyayı gördüm.

En beğendiğiniz yönetmenler hangileri?

Önce Fellini ve Kazan, sonra Vadim, zaman zaman Malle. Ama film sadece yönetmen değildir ki, hikâye, yönetmen, oyuncular, güzel fotoğrafları yakalayacak görüntü yönetmeni, bunların hepsinin buluşmasıdır bir film.

Resim yaptığınızı söylemiştiniz, hangi tarzda yapıyordunuz?

Bütün akımları özümsemiştim ve tam olgunluğa ulaşıyordum ki... Geçinemiyordum. Ben de bar piyanistliğine başladım. Ama yeniden başlayacak olsam, bir rönesans ressamı gibi çalışmak isterdim; bir hamin olacak, lüks içinde resim yapacaksın. *(bir gravür gösteriyor)* Bakın, bu bir Klee, 1913. "Très mauvaise nouvelle des étoiles" (Yıldızlardan çok kötü haber) adını vermiş, üç ceset... Bu da Dali, 1930, büyük dönem... Arabam yok ama, bütün sürrealistlerin resimlerine sahip olacağım.

Sürrealizmden çok mu etkilendiniz?

Evet, bir de Dada'dan. Dada hâlâ devam ediyor aslında. Yaptığımız her şey Dada.

Piyanomun üzerinde Chopin'in fotoğrafı var. Benim bilincim o. Piyanoda önerdiğim her şeye "çok boktan" der gibi bir hali var. Bazen de "hiç fena değil" diyor.

Fransız toplumuna karşı fazla sinik davranmanıza ne diyorsunuz?

Böyle çalkantılı bir dönemde, sinizmle eleştiriliyorsunuz, çok tuhaf doğrusu. Duygusal hayatımı, insan olarak hayatımı anlamadan beni sinizmle suçluyorlar. Çünkü bu meslekteki bütün o sahtekâr götler, cici kızlar, şirin oğlanlar...

O cici kızlar, şirin oğlanlar satışları artırıyor. Mesela Mireille Mathieu'nün satışları sizi dehşete uğratmıyor mu?

Hayır, neden?

Onun plaklarını almak için harcanan para çok daha iyi kullanılabilir.

İyi kullanmak ne demek ki? Paranın kötü kullanımı yoktur. Eğer sarhoş olmak istiyorsan, sarhoş olursun. Başka ne yaparsın?.. Vietnam için para verirsin. Yani her gün Vietnam için para vereceksin, sonra körler var, kanser, Mao... Sonu gelmez bunun.

Benimsediğiniz bir siyasal doktrin var mı?

Hayır, siyaset bir öğrenme süreci gerektiriyor. Benimse çok kesin olmayan adalet ve adaletsizlik kavramlarım var sadece. Seve seve sola yönelirdim, insanî açıdan... Ama bütün o kurnazlıklar, ince hesaplar falan... Hem benim vaktim yok.

Evet anlamına gelen bir hayır oldu... Ya hippiler, onlardan etkilendiniz mi?

Hippiler mi? Bir ay sonra onların bahsi kalmayacak, çiçekleri solunca... Bir ay sonra diyorum, çünkü ABD'de biteli epey oldu. Yeni olan şeyler, moda falan, bize uçakla değil, sandalla geliyor. Zavallı Hallyday'e baksanıza, hep yolunu kaybetmiş durumda...

Esas olarak müziğe mi devam etmeyi düşünüyorsunuz?

Büyük bir projem var. Bir kitap... İç dengemi bulmamı sağlayacaktır. Ket vurduğum şeyler dökülecek... Erotik bir kitap olacak... Elbette... "Lolita"dan daha erotik olacak, kesin. Sansüre toslayacaktır. Belki de İsviçre'de bastırırım.

Çeviren: **Siren İdemen**

1963, Paris

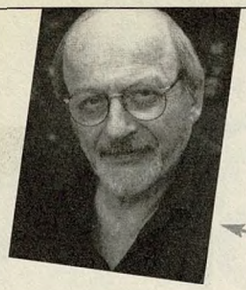

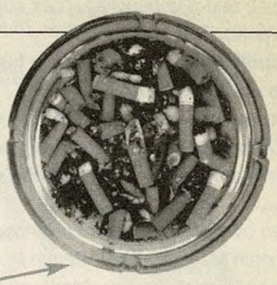

ROLL KİTAPLIĞI

Antonio Negri Yıkıcı Politika –21. Yüzyıl İçin Bir Manifesto (Otonom)
Ariel Dorfman Direniş Üçlemesi –Dullar, Ölüm ve Bakire Okuyucu (Agora)
Arthur Nersesian Fuck-Up (Pia)
Barış Bıçakçı Baharda Yine Geliriz (İletişim)
Donald Kuspit Sanatın Sonu (Metis)
E.L. Doctorow Caz Dönemi (Can)
Emmanuel Levinas Ölüm ve Zaman (Ayrıntı)
Eric J. Hobsbawm Tuhaf Zamanlar (İletişim)
Fatih Özgüven Bir Şey Oldu (Metis)
Fernando Pessoa Anarşist Banker (Can)
Juan Goytisolo Ara Perde (YKY)
Julian Barnes Limon Masası (Ayrıntı)
Krishan Kumar Modern Zamanlarda Ütopya ve Karşıütopya (Kalkedon)
Mesut Yeğen Müstakbel Türk'ten Sözde Vatandaşa (İletişim)
Murat Uyurkulak Har (Metis)
Pascal Bruckner Hınç Ayları (Ayrıntı)
Pedro Almodovar Patty Diphusa (Doğan)
Truman Capote Tiffany'de Kahvaltı (Sel)
Turki Al-Hamad Adama (Kanat)
William S. Burroughs Arabölge (Ayrıntı)

Foto: Şahan Nuhoğlu

Slide gitar dertten anlar

DBC Pierre'in bol ödüllü romanı, "ölüm huzurunda yazılmış bir 21. yüzyıl komedisi" altbaşlığını taşıyor. Adalet, eğitim sistemlerine, medyaya eleştirilerle yaklaşan bu kahkahalı kitap, popüler müzik ve rock üzerine epey fikriyat da geliştiriyor...

Düşünüyorum da, müzik çılgın bir şey. Hangi CD'leri rehin vermeyeceğime karar verme şeklim çok ilginç. Biraz parti müziğini kendime ayırabilirdim, ama bu beni yalnızca uçurmaya yarardı, bütün o "cıs-tıkı-cıs-tıkı" tarzı müzikler. İyice yükselirsiniz, hayatta kazanacağınıza inanırsınız, sonra şarkı biter ve aslında kaybettiğinizi anlarsınız. Bu yüzden de sonunda bu şarkıları sürekli arka arkaya dinlemeye başlarsınız, belki bilmiyorsunuzdur diye söylüyorum. Bir parmak bal işte. Biraz heavy metal de ayırabilirdim, ama muhtemelen beni intihara sürüklerdi. Benim ihtiyacım olan Eminem'di, biraz kızgın şiir, ama Martirio'da bu tür şeyler alamazsınız. Sanki hayvan seksi malzemesi falan gibi, kızgın şiir alamazsınız. Buralarda gangster deyince hâlâ Bonnie ve Clyde gelir akıllarına. Yo, bilin bakalım ne yaptım: Sonuçta eski country albümlerimi kendime ayırdım. Waylon Jennings, Willie Nelson, Johnny Paycheck ve hatta babamın eski Hank Williams derlemesini. Bunları ayırdım, çünkü bu çocuklar bir şeyler görüp geçirmişler; hey, bütün şarkıları ne bok gördüklerini anlatır; defalarca orada burada, kırk çeşit sorun kıçlarına takılmışken, yerde tahtanın üstünde uyandıklarını bilirsiniz. Slide gitar derdinizden anlar. Tek ihtiyacınız biradır.

(...) Otoyolun kenarındaki dallar arasından farlar görünmeye başladığında geceyarısı olmuş durumda. Açıkçası, ne tarafın güney olduğunu bile bilmiyorum. Babam izciliğin kız çocukları için olduğunu düşünürdü, bu yüzden hayatta ne tarafın güney olduğunu asla bilemedim. Bulmaya çalışmak yerine Glen Campbell'i düşünüyorum; koşmama yardım etsin diye, haşin ve yalnız, benden daha yaşlı. Aklıma gelen şarkı Wichita Lineman oluyor, Galveston değil. Şapkadan Shania Twain falan da çıkarabilirdim ya da daha eğlenceli bir şeyler, ama bu beni fazla havalandırırdı. Eğlenceli müzikler insanı uçurduktan sonra gerçekliğe dönüş çok sert olur. Bundan nefret ederim. Tek panzehir depresif kalmak.

Bu gece hücrelerin orada Muzak çalıyor. Kahrolası müzik, resmen beni tabuta koyup arkadaşlarımın yanına gömüyor. "Kusura bak-ma, sana gül bahçesi vaat etmedim as-la." Sıcak hava hep bu boktan melodileri getirir, hep fonda, hep mono. Kader. Dikkat edin, ne zaman hayatınızda bir şey olsa, aşık falan olsanız, derhal bir melodi olaya dahil olur. Kader melodileri. Bu saçmalığa dikkat edin.

Herkes çok iyi bilir, bir kader şarkısı saplandığında onu çekip çıkarmanın imkânı yoktur. Herpes gibi. Bunlardan kurtulmanın tek yolu, gidip şarkıyı satın almak, artık hiçbir anlamı kalmayıncaya dek gece gündüz çalmaktır. Bu yalnızca kırk trilyar yıl sürer. Bunu herkes bilir, oysa okulda kader şarkılarının yok edici gücü hakkındaki bu incinin öğretildiğini hatırlamıyorum. Eğer yanılıyorsam söyleyin, belki öğrettikleri gün ben okulda değildim, belki de laboratuardaki kurbağaları özgürlüklerine kavuşturduğum için bütün gün avluyu temizlemek zorunda kaldığımda öğretmişlerdir. Ama yok, hatırladığım kadarıyla Surinam'ı asimile etmekle o kadar meşguldük ki, hayatta işimize yarayabilecek herhangi bir şey öğrenecek zamanımız yoktu, örneğin kader şarkıları gibi bir şey.

DBC Pierre, "'Tanrı' Vernon Little" (Plan B)

Hank Williams

ROMAN

"Zorla alamadıklarını dökünüyle zaptediverdiler. Pera neymiş! Beyoğlu desene şuna Râna. *Moskova'da bile yokmuş bu kadar eğlence yeri."*

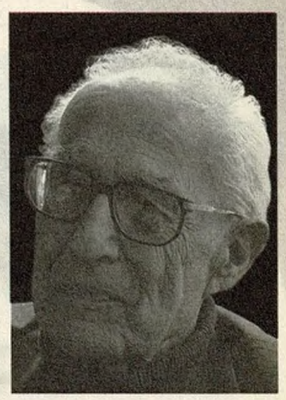

OSMAN NECMİ GÜRMEN

Râna

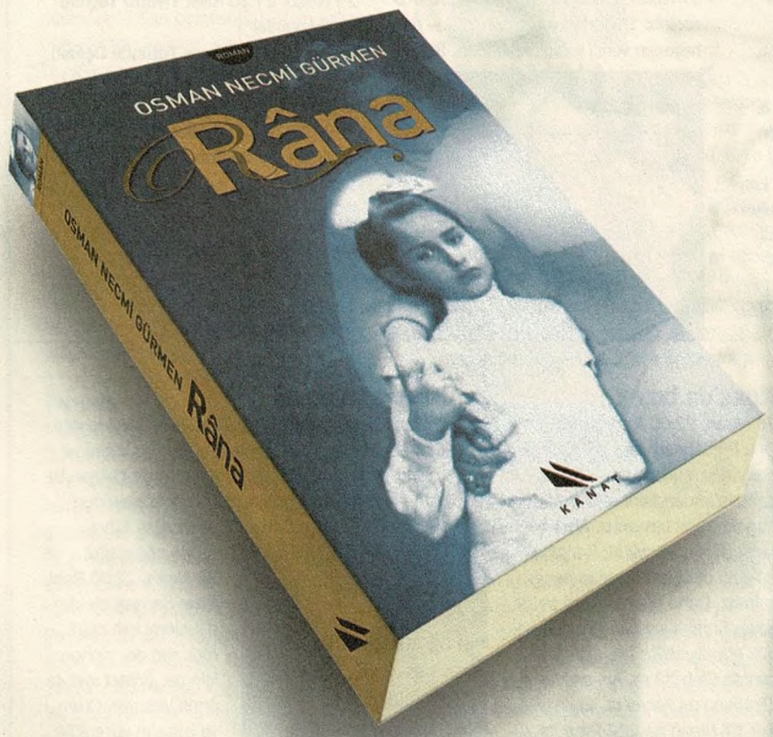

Osman Necmi Gürmen'in Fransızca kaleme aldığı ilk romanı L'echarpe d'iris 1976 yılında Paris'te Gallimard tarafından basıldı, ertesi yıl Hürriyet Yayınları tarafından Ebem Kuşağı adıyla yayımlandı. Menler Yayınları, eseri Delibozuklar Çiftliği adıyla 2003 yılında yeniden yayımladı.

Türkçe olarak kaleme aldığı ikinci romanı Kılıç Uykuda Vurulur, 1978'de Hürriyet Yayınları, 1979 yılında da Fransızcaya çevrilip L'espadon adıyla Gallimard tarafından yayımlandı, 1981'de Norveççeye çevrilerek Aschehoug Yayınevi tarafından basıldı.

Yapıtlarını iki ayrı dilde kaleme alan nadir yazarlardan olan Osman Necmi Gürmen, uzun bir aradan sonra edebiyat dünyasına Râna ile geri döndü.

Kanat Kitap'tan

KANAT

465 sayfa
12 YTL.

D&R, REMZİ, İNKILAP, DOST, İMGE, MAKMAR KİTABEVLERİ, MİGROS, GİMA, TESCO KİPA, CARREFOUR, ÖZDİLEK, BOYNER zincir magazalarında ve tüm seçkin kitabevlerinde... www.ideefixe.com • www.hepsiburada.com • www.weblebi.com • www.kitapyurdu.com • www.estore.com.tr
Kanat Kitap, bir Pusula Yayıncılık Ltd. kuruluşudur. www.kanatkitap.com kanat@kanatkitap.com Tel: (0212) 252 42 80 Faks: (0212) 293 15 44

Özay Fecht

"40 Metrekare Almanya"yı hatırlar mısınız? Hiç sesi çıkmayan Turna'yı? Özay Fecht'i belki en çok o rolden biliyoruz. 1960'ların sonunda İstanbul'dan Almanya'ya gittiğinden beri daha pek çok nitelikli filmde oynadı ama, bir de caz şarkıcılığı var, oyunculuğundan hiç aşağı kalmaz. David Murray'den Joachim Kühn'e pek çok isimle çalışan Fecht'in üç de albümü var. 14 ve 15 Nisan'da, İstanbul Tünel'de, KV'de döktürecek...

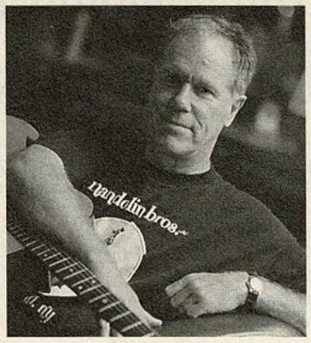

Loudon Wainwright III

Genç kuşak onu Rufus ve Martha Wainwright'ın babası olarak tanıyor, ama bir de eskilere sorun. 1960'lardan itibaren Amerikan folkunda "ayrıksı" bir parantezdi, komik, dürüst, yer yer otobiyografik şarkılarıyla tanındı. 1980'lerde İngiltere'de Richard Thompson prodüktörlüğünü üstlendi. Son albümü "Here Come The Choppers" geçen sene geldi. Hâlâ faal, hâlâ eski enerjisinde. 8 Nisan'da, CRR'de bir tarih ağırlayacağız.

New Model Army

Geçen sefer de aynı şeyi söylemiş miydik: Hele Irak işgal altındayken, New Model Army'nin Türkiye'de çalması bambaşka bir anlam ifade ediyor. Ne de olsa "51st State of America" şarkısını dünyaya bangır bangır söyleyip Amerika'ya giriş yasağı konulan onlar. Peki, on sene önce geldiklerinde de, üç sene önceki akustik konserlerinde de aynı şeyi bağırmamış mıydık: Punk's not dead! E o zaman 9 Nisan'da Bronx'a buyrun.

Babylon'da bu ay

1 Nisan, 23:00 **Parov Stelar & The Wolf Myer Orchestra**
4 Nisan, 21:30 **Fenomen**
5 Nisan, 21:30 **Smadj** (presents S.O.S. Project vs. İlhan Erşahin's Nublu)
6 Nisan, 21:30 **I Led 3 Lives**
7 Nisan, 23:00 **İstanbul Sessions**
8 Nisan, 23:00 **Our Theory** (feat. Erik Truffaz)
11 - 12 Nisan, 21:30 **Larry Garner & Band:** New Orleans'lı sanatçı, Baton Rouge parçaları yorumlayacak...
13 Nisan, 21:30 / 14 Nisan, 23:00 **Lonnie Liston Smith & The Cosmic Echoes:** Herbie Hancock sonrası caz funk klavyesinin önemli isimlerinden biri. Pharoah Sanders ve Gato Barbieri gibi isimlerin ardından kurduğu The Cosmic Echoes'la beraber hâlâ ayakta...
15 Nisan, 23:00 **Rebel Moves**
18 Nisan, 21:30 **Selim Sesler Trakya Roman Grubu**
19 Nisan, 21:30 **Sıfır Km**
20 Nisan, 21:30 **Radyo Boğaziçi On Air**
21 Nisan, 23:00 / 22 Nisan, 23:00 **Stereolab:** '90'ların –ve zamanımızın– en heyecan verici topluluklarından. Retro-nun da, avangardın da hakkını verdiler, bir sanat olarak rock'u hakkıyla icra ettiler. Film müziklerinden etkilendiklerini kendileri de inkâr etmez, konserlerinin film gibi geçtiğini de biz söylemeden geçmeyelim. Ayın kaçmazlarından...

Stereolab

25 Nisan, 21:30 **Krek Tiyatro Topluluğu** ("Adamlar")
26 Nisan, 21:30 **Ayşe Tütüncü Üçlüsü**
27 Nisan, 21:30 **Ayhan Sicimoğlu & Latin All Stars**
28 Nisan, 22:00 **Oldies But Goldies**
29 Nisan, 23:00 **Dub Pistols Soundsystem:** 1980'lerin kulüp ortamından gelen grubu "Blade II" soundtrack'inden hatırlayanlar çıkabilir. Son albümleri, remikslerden oluşan "Y4K:Next Level Breaks". Çıkması için gün sayılan yeni çalışmalarını Babylon'da deneyecekler...

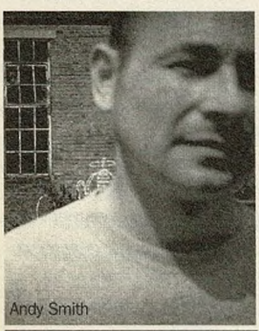
Andy Smith

Chicks On Speed

Roxy'de bu ay

16 Nisan, 22:00 **Andy Smith:** Onu Portishead'den, o yumuşak klavyen vuruşlarından, şahane sample'lardan, sinematografik atmosferden tanıyoruz. Ama bir de kendi DJ'liği var ki, Portishead'deki performansından aşağı kalmaz. Daha önce de Türkiye'de çalan Smtih'i sadece Roxy'de konuk etmeyeceğiz: İzmirliler 14 Nisan'da Club 33'te, Ankaralılar 15 Nisan'da Faces'ta, Eskişehirliler 17 Nisan'da 222 Parrk'ta Smith'e hazır olsunlar...
27 Nisan, 22:00 **Chicks On Speed:** Daha evvel de İstanbulluları mest eden elektro-clash'ciler, bu sefer Roxy sahnesini deneyecek. Bu sefer işin içine elektrikli süpürgeler, dikiş makineleri, gazeteler de girecekmiş.

Balans'ta bu ay

7Nisan, 22:00 **Cobain:** U2, The Cure, Beatles derken, sıra Nirvana'da. Büyük grupların müziğini ve konser performansını aynen yansıtmaya çalışan tribute ekipleri furyasında adını bizzat Cobain'den alan grubu dinleyip Cobain'e yanacağız, Nirvana'yla coşacağız...

Roni Size

22 Nisan, 22:00 **Roni Size:** Sadece elektronik alemi için değil, rock için de, hiphop için de, Bristol için de onun yeri ayrı. Drum ve bass'ın yükseldiği yıllarda bayrağı o taşıyordu. Daha önce İstanbul'da izlediğimizde performansının doruğundaydı. Bakalım yıllar neler getirip neler götürmüş...
28 Nisan, 22:00 **Melotron:** Almanya'nın giderek ünlenen elektro-pop gruplarından biri. Depeche Mode, Bronski Beat zamanlarından, tabii Kraftwerk gibi bir gelenekten beslenmeyi iyi biliyorlar.

Indigo'da bu ay

5 Nisan, 22:00 **Von Spar:** İki sene önce Almanya'da alkışlarla karşılanan grup, punk'tan diskoya uzanan yolda... Balkan turnesi vesilesiyle, İzmir'i de ziyaret edecekler.
6 Nisan, 22:00 **Don Letts:** '70'lerin ortasındayız, punk yeni çiçekleniyor, ne olacak? Don Letts'in, Londra'nın efsanevî kulübü Roxy'deki reggae gecelerinde ufuk açılacak. İlk filmi "The Punk Rock Movie"yle punk'ı sıcağı sıcağı belgeleyen Don Letts, Clash'dan Bob Marley'e, Costello'ya, yığınla klip yönetti, Mick Jones'la Big Audio Dynamite'ı kurdu, pek çok müzik belgeseline imza attı. "Punk reggae nights" programını yıllardır sürdürüyor, şimdi de 25. İstanbul Film Festivali için en halisinden bir parti vermeye hazırlanıyor. Son filmi "Punk Tavrı" da festival kapsamında. Joe Strummer gibi, John Lydon gibi birini

Don Letts

misafir edeceğiz. Çengelli iğne şart değil, filmin adında dediği gibi, "tavır" yeter.
7 Nisan, 22:00 **Craig Richards:** George Best'e ithafen Georgie adını verdiği partilerle, fabrikadan bozma Fabric'te düzenlediği setlerle işe başlayan Richards, Londra'nın elektronik alemine büyük hediyelerinden biri...
8 Nisan, 22:00 **Egoexpress:** "Hot Wire My Heart", geçen senenin en iyi albümleri arasında gösterildi. Hamburglu ikilinin tekno setleri, rock edasını terketmiyor...
15 Nisan, 22:00 **Sex In Dallas:** Geçen sene Indigo'nun kapanış gecesinde çıkan disko-punk ekibi Sex in Dallas, bu sene Indigo'nun "demirbaş" sanatçıları arasında.
22 Nisan, 22:00 **Richie Hawtin:** Bu meşhur ismi Plastikman adıyla da tanıyoruz. Türkiye'yi zaman zaman ziyaret eden DJ, "DE9 I Transitions" albümünün ardından, Indigo'yu tıklım tıklım dolduracaktır...
28 Nisan, 22:00 **Sven Väth:** Bir büyük usta daha. Alman teknosunun, trance'ının dev ismi, Avrupa'nın en namlı DJ'lerinden biri. Şimdiye kadarki ziyaretlerinde izlemeyenler kaçırmasın.
29 Nisan, 22:00 **Sascha Funke**

Sven Väth

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Dianne Reeves

İşSanat'ta bu ay

6 Nisan, 20:00 **Chucho Valdes:** 1963'te ilk albümünü kaydeden ve Küba'nın yaşayan en büyük piyanistlerinden sayılan Chucho Valdes, dörtlüsüyle İstanbul'da. *15 Nisan, 20:00* **Dianne Reeves:** Hazır George Clooney'nin şahane filmi "Good Night, and Good Luck" gündemimizdeyken, filmin soundtrack'inin başrol oyuncusu Dianne Reeves'in İstanbul konserini kaçırmak olmaz. Bu filmin müzikleriyle geçen sene "en iyi vokal caz albümü" dalında Grammy alan Reeves'in bu ödülü dördüncü kez evine götürdüğüne de hatırlatalım.

James Zabiela

Nick Warren & James Zabiela

Progressive house'un ünlü isimlerinden Nick Warren, 1990'ların Massive Attack'la dolaşarak geçirmişti. Son albümü "GU:28 Shangai" geçen sene yayınlandı ve büyük alkış topladı. Deep trance ve breakbeat arasında nev-i şahsına münhasır bir rota izleyen James Zabiela ise kayıtlara dijital ortamda son müdahale yapmamasıyla, bir anlamda elektronikte akustik tavrı yakalamasıyla tanınıyor. Geçen sene DJ Mag dergisinin geleneksel "en iyi DJ" sıralamasında 13. sırayı kapmıştı. İki isim de, 14 Nisan gecesi, FG 93.7'nin "FG Clubbing" partisi vesilesiyle ReFresh'te çalacak...

23. Ankara Müzik Festivali

Mischa Maisky

5 Nisan'da Kahire Senfoni Orkestrası'nın konseriyle açılacak olan Ankara Müzik Festivali'nin kapanışını 29 Nisan'da Bilkent A. Senfoni Orkestrası ve Mischa Maisky yapacak. Kiev Balesi'nden "Don Kişot", Luigi Cinque Topluluğu, Joanne Shenandoah ve Kevin Locke'un konserlerinin öne çıktığı festivalde Yıldız İbrahimova'nın 30. sanat yılı da kutlanacak.

Kadıköy Geleneksel

Aralık ayında "Kadıköy Caz" adı altında cazcıları ağırlayan Nâzım Hikmet Kültür Merkezi, "Kadıköy Geleneksel" etkinliğiyle türkülerden el alan isimlere ev sahipliği yapıyor. Program şöyle:
7 Nisan, 20:30 **Grup Pervane**
8 Nisan, 18:30 **Emin İgüs Dörtlüsü**
9 Nisan, 20:30 **Tolga Çandar & Seza Kırgız**
10 Nisan, 20:30 **Erkan Oğur & İsmail H. Demircioğlu**
15 Nisan, 18:30 **Sabahat Akkiraz**
16 Nisan, 16:30 **Engin Gürkey Ensemble**
17 Nisan, 20:30 **Uzunyol Üçlüsü**
24 Nisan, 20:30 **NHKM Gençlik Korosu**
Osmanağa mah. Ali Suavi sok. No.7 Bahariye Kadıköy - İstanbul / Tel: 0.216.414 22 39 / www.nazimhikmetkulturmerkezi.org

Rock'n Dark Nisan

12 Nisan, Stüdyo Live (İstanbul) / 14 Nisan, Kemancı (İzmir) / 28 Nisan, Resimli Bar (Bursa) **Yüksek Sadakat** */ 3 Nisan, Resimli Bar (Bursa)* **Çamur** */ 21 Nisan, Kemancı (İzmir)* **Demir Demirkan**

Kent Rock Fest

Kemancı ve anadolurock.com işbirliğiyle düzenlenen festivalin bu ayki programı:
1 Nisan **Kargo & Okyanus** */ 8 Nisan* **Grizu & Deli Gömleği** */ 15 Nisan* **Murat Yılmazyıldırım & Gizli Özne** */ 22 Nisan* **Catafalque & False In Truth & Soul acrifice** */ 29 Nisan* **Cem Köksal & Corona Boreali**

Usta işi rock gecesi

Adeta bir '70'ler belgeseli, Türkiye rock'unun yıkılmaz kaleleri: Kurtalan Ekspres geceyi açacak, Moğollar nabzı yükseltecek, Erkin Koray noktayı koyacak. Üçü bir arada, 8 Nisan'da, 20:30'dan itibaren Ankara Saklıkent'te...

Hadass Pal Yarden

Judeo-İspanyol parçalarıyla, "Yahudije" albümüyle Türkiyeli dinleyicinin yakından tanıdığı İsrailli sanatçı, 27 Nisan akşamı Dulcinea Oda'da mikrofon başına geçecek. Pal Yarden'e Yurdal Tokcan ve Yinon Muallem eşlik edecek.

Tropos

Midilli (Lesbos) adasından ılık bir esinti: Damardan rebetiko yapan Tropos, vokal ve bağlamada Yota Michaleli, vokal ve buzukide Stavros Apostolidis, vokal ve gitarda Dimitris Giauopoulos'tan oluşuyor. Programları şimdilik şöyle: *Pazartesi:* Galata Meyhanesi, Galata, 23:30 */ Salı:* Badehane, Tünel, 21:30 */ Çarşamba:* Fikoo, Beyoğlu, 22:00 */ Perşembe:* Peripetie, Beyoğlu, 21:30 */ Cuma:* Carreta, Gayrettepe, 21:30 */ Cumartesi:* Venta del Toro, Galata, 21:30 */ Pazar:* Maria'nın Bahçesi, Küçükyalı, 14:00

Melek'te roman caz

Melek'te her çarşamba 23:00'den itibaren canlı müzik başlıyor. Jazz Bazz Gipsy, adı üstünde, roman havalarını cazla evlendiren, eğlenceli bir grup. Cumartesi geceleri DJ kabininde dans ettirmekte tecrübeli Yavuz Baş'ın da durduğunu hatırlatalım.

[kitap]

60'lardan 70'lere... 45'lik Şarkılar

Boğaziçi Gösteri Sanatları Topluluğu sadece Kardeş Türküler'den ibaret değil, memleket müziği, dansı, tiyatrosu için başlı başına bir okul. Son projeleri, "60'lardan 70'lere... 45'lik Şarkılar". Konserlerle de desteklenen projenin teorik gövdesini BGST Yayınları'ndan çıkan aynı isimli kitap oluşturuyor. Ayhan Akkaya ve Fehmiye Çelik'in hazırladığı kitap, Türkiye'nin popüler, kentli müziğinin dinamiklerini arıyor, bu müziğin zeminini taramak için '60'lara kadar gidiyor. Böylece, müzik üzerinden bir yakın tarih okuması yapma imkânı da doğuyor. Kitabın en güzel tarafı, konuyu birinci ağızlardan vermesi, bir söyleşi resmigeçidi olması. Bu anlamda, Türkiye'de şimdiye kadar yayınlanan en iyi derleme. Kimlerle mi söyleşilmiş? Bora Ayanoğlu'ndan Gülden Karaböcek'e, Selda Bağcan'dan Taner Öngür'e, Tülay German'dan Timur Selçuk'a, Orhan Gencebay'dan Vedat Yıldırımbora'ya bir sürü isim... Söyleşilen kişilerin çeşitliliğindeki renklilik, kitabın yakın tarihimize bakışındaki çok yönlü algısını da ortaya koyuyor.

[tiyatro]

Trainspotting

Gösterime girdiğinde bayıla bayıla izlemiş, sinemaya uyarlandığı Irvine Welsh imzalı romanı beğenerek okumuş, filmin soundtrack'ini epey bir vakit kulağımızdan eksik etmemiştik. '90'ların kült filmlerini sayın deseniz, biri herhalde "Trainspotting". "Mesaj"ından bir şey yitirdi mi? Hayır. Demek ki yeniden izlenir. Ama bu sefer sinema salonunda değil, tiyatro salonunda. Dördüncü yılını dolduran Semaver Kumpanya, bu zor işin altından kalkmaya çalışıyor, ve doğrusu o ki, beceriyor. Yardımcıları da sağlam ama: Çıplak Ayaklar Kumpanyası ve Baba Zula. Reji koltuğunda Işıl Kasapoğlu var. Nehir Çinkaya, oyun boyunca boş dekora oyunu yansıtıyor. Bilet fiyatları 1 ila 10 milyon arasında değişiyor, ne kadar varsa cebinizde, o kadar. Oyun günlerinin takipçisi olalım, izlemek şart.
Çevre Tiyatrosu, Kuvva-i Milliye Cad., Kocamustafapaşa / Tel:0.212.585 59 35 / www.semaverkumpanya.com

[sergi]

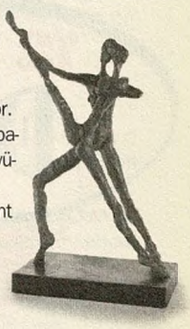

Galeri Artist'te üç sergi

Galeri Artist, 8 Nisan - 3 Mayıs arasında üç sergiyi ağırlıyor. Heykellerinde biçimbozma yöntemini kullanan Çiğdem Yapanar'ın insan figürlerindeki elastikiyet ve kıvraklığı, insana vücudunu hatırlatmayı, vücudu –ve vücudun öteki vücutlarla ilişkisi– üzerine düşündürmeyi başarıyor. Karadenizli Bülent Yavuz Yılmaz'ın Konya'da gelişen resim macerası, İstanbul'a bir Anadolu tazeliği getirmeyi deneyecek. "İkonların Kaotik Evreni" başlıklı sergisinde Rıfat Şahiner, modern tekniklere, pop olana daha duyarlı: Çağımızın pazarlama yöntemlerini kullanarak bir eleştiri de koyuyor Şahiner...
Ayazma Cad. No. 4 (Otim Binası Karşısı) Fulya - Beşiktaş / 0.212.227 68 52

[eylem]

Katliama karşı

Mamak çöplüğünde bulunan ölü köpekler, Türkiye'nin son zamanlarda gördüğü en acı, acayip felaketlerden biri. Dört-beş çukurda yüzlerce köpek; yavrular poşete konulup boğulmuş; yakalanırken öldürülmeyen köpeklere iç organlarına parçalanıncaya kadar tecavüz (evet, aynen öyle) edilmiş... Mamak belediyesi istediği kadar inkâr etsin, bu sistematik katliamın vebali ve sorumluluğu onların boynunda. Bu insanlıkdışı, sistematik soykırımın nasıl bir açıklaması olabilir? Bu zulme, "genocid"e sessiz kalınabilir mi? İlk ses Ankaralılardan çıkmalı: 12 Nisan'da, saat 13:00'te, Tandoğan Meydanı'ndaki eyleme lütfen katılalım.

[duyuru]

Genç cazcılara

5 - 16 Temmuz arasında gerçekleştirilecek Uluslararası İstanbul Caz Festivali'nde Genç Caz konserler dizisinin dördüncüsü düzenlenecek. Katılmak isteyenler, demo kayıtlarını en geç 5 Mayıs tarihine kadar İstanbul Kültür Sanat Vakfı'na gönderebilirler. 30 yaşından büyük olmamak, albüm yayınlamamış olmak gerek. Başvuru koşulları ve ayrıntılar www.iksv.org/caz adresinde.

CRIMSON
(LIVE)
5 Nisan
Rumble Fish
NO #1
Kadife sok.
No:20/A
Kadikoy
346 88 14
6-20 Nisan
Not Since Illness
12 Nisan
Deli
BBZ
13-27 Nisan
Her Cuma
Cumartesi
raindog
aemaeth
&
zephyr

ÖSS
her zaman her yerde

SAYISAL

1. **Wire'ın 1979 albümü "154"de yer alan "Map Ref 41°N 93°W" (Haritada 41 derece kuzey, 93 derece batı noktası) isimli şarkısını izlersek nereye varırız?**
   a) Iowa'ya, ABD'nin tam merkezine
   b) Bermuda Şeytan Üçgeni'ne
   c) Afganistan'a, Hindikuş dağlarına
   d) Rize'ye, Ayder yaylasına

2. **Aşağıdaki isimlerden üçü indie rock grupları, biriyse, Khan olarak da tanıdığımız Can Oral'ın elektronik müzik projesi. Böceklerin içindeki çiçeği bulun.**
   a) Asteroid No. 4 b) 1-4-5's c) Three 4 Tens d) 4E

3. **Johnny Cash, aşağıdaki şarkılarından hangisiyle aynı ismi taşıyan bir filmde rol almıştır?**
   a) Five Feet High and Rising b) Five Minutes To Live
   c) 25 Minutes To Go d) Wreck Of The Old 97

4. **Aşağıdaki üç grup gerçek, biri uydurma. Hangisi?**
   a) Galaxie 500 b) Model 500 c) Fonda 500 d) Click 500

5. **Aşağıdaki ikililerden hangisi, tuşlularda Rasim Bıyıklı ve gitarlarda Charles-Eric Charrier'den oluşan, Fransa'nın Nantes şehrinde yerleşik bir elektro-akustik/minimalist müzik grubudur?**
   a) Man b) Two Gallants c) Deadboy & The Elephantmen d) Day One

6. **Aşağıdaki dizelerden hangisi Mazhar Fuat Özkan şarkılarından değildir?**
   a) Kaç kişiydik o zaman bak kaç kişi kaldı şimdi
   b) Herkes seni severdi ama bak kaç kişi kaldı şimdi
   c) Dört yanımda dört kişi hepsi de başka
   d) Bir kere gördüm bir kere sevdim bin kez istedim

7. **Belçika merkezli, enternasyonalist bir deneysel müzik bandosu. Bazen birbirlerini görmeden, tanımadan, dünyanın dört bir yanında kayıt yapıyorlar. Misafirleri Sandy Dillon, Michael Gira, Rodolphe Burger, Gerard Malanga gibi kült isimler... Sekizinci ve son albümleri "Neticede, tango sarhoşların dansı değil midir?" adını taşıyor. Kim bunlar?**
   a) Front 242 b) 48 Cameras c) Familiar 48 d) 24 Gone

8. **Aşağıdakilerden hangisi 2005 yılında "Phase 5" isimli albümlerini çıkaran Flemenk gruptur? (İpucu: Bu ismin özelliği tersten "Loose" olarak okunmasında.)**
   a) 31003 b) 30003 c) 35111 d) 35007

9. **Mozart, Bach'tan kaç yaş küçüktür?**
   a) 101 b) 181 c) 71 d) 11

10. **Prince'in son albümünün adı "3121". Ne anlama geliyor bu rakam?**
    a) LA'deki evinin kapı numarası b) Albümün katalog numarası
    c) Minneapolis'in telefon alan kodu d) İnancına göre, kıyamet yılı

SÖZEL

1. **Siouxsie & The Banshees, aşağıdaki şarkılardan hangisini cover'lamadı?**
   a) The Passenger (Iggy Pop) b) Dear Prudence (Beatles)
   c) This Wheel's On Fire (Bob Dylan) d) Killing An Arab (Cure)

2. **1985 yılında "Istanbul" adlı bir single yayınlayan Fransız new-wave grubunun adı nedir?**
   a) Antibiotik b) Guerre Froide c) Charles de Goal d) Danse Macabre

3. **Aşağıdakilerden hangisi bir The Police şarkısıdır?**
   a) De Do Do Do, De Da Da Da b) Da Da Da
   c) Di Doo Dah d) Dudilli Dudilli

4. **Jeff Buckley'nin, John Cale'in yorumları elbette unutulmaz, ama son albümünde ünlü bir flamenko şarkıcısı da Leonard Cohen'in "Hallelujah"sını cover'ladı. Kimdir bu?**
   a) Enrique Morente b) José Mercé c) Diego El Cigala d) Fosforito

5. **Return To Forever, hangi sanatçının füzyon-caz bandosudur?**
   a) Chick Corea b) Joe Zawinul
   c) Keith Jarrett d) Bill Evans

6. **Afrika'nın ilk hiti olarak kabul edilen "Mbube" (Wimoweh) şarkısını hangi sanatçı plağa okumamıştır?**
   a) Miriam Makeba b) Manu Dibango
   c) Yma Sumac d) Cesaria Evora

7. **"Genç, yetenekli ve siyah olmak / ne kadar tatlı bir düş / genç, yetenekli ve siyah olmak / söylediklerime kulak verin / bütün dünyada / bir milyar zenci genç var kızlı erkekli / genç, yetenekli ve siyahi / bu bir gerçek / genç, yetenekli ve siyahi / kızlı erkekli..." Nina Simone'un bir Langston Hughes şiirine dayanarak yazdığı ünlü şarkısı "Young, Gifted and Black"i hangi reggae sanatçıları cover'ladı?**
   a) Toots and the Maytals b) Bob & Marcia
   c) Chaka Demus and the Pliers d) Sly & Robbie

8. **Hem Elvis Presley'i hem de UB 40'yi listelerde 1 numaraya kadar yükselten şarkı hangisidir?**
   a) I Got You Babe b) Can't Help Falling In Love
   c) Red Red Wine d) Are You Lonesome Tonight?

9. **Hangi grubun davulcusu kadın değildir?**
   a) White Stripes b) Velvet Underground
   c) Honeycombs d) Hawkwind

10. **Injektilo, Simbolo, Dangera Najbar-Ajo, Malvenkemo... Nedir bütün bunlar?**
    a) Spice Girls üyelerinin Rusya'daki takma isimleri
    b) Fender'in 70'li yıllardaki elektro gitar modelleri
    c) "OK Computer"ın kapağından esperanto dilinde sözcükler
    d) İsrail'in ünlü rock'n'roll grupları

sözel 3

sözel 2

sözel 1

sözel 4

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU >> Sayısal: 1.a, 2.d, 3.b, 4.d, 5.a, 6.c, 7.b, 8.d, 9.c, 10.a Sözel: 1.d, 2.a, 3.a, 4.a, 5.a, 6.d, 7.b, 8.b, 9.d, 10.c

EDITORS

Sessiz ve gölgeden

Birmingham'lı Editörler'in yaş ortalaması 23, ilk albümleri "The Backroom".

Sizin için şöyle diyorlar: "Interpol'e İngiltere'nin verdiği cevap."

Chris Urbanowicz: Gazeteciler müziğimizi tanımlamamızı istediğinde artık şöyle diyoruz: "Hmm, görmüyor musunuz, şarkılarımız dark-disko."

Soğukkanlılığınızı neye borçlusunuz? Nerelerde pişiniz?

Chris: Geçen sene, Franz Ferdinand konserlerinin açılışını yaptığımızda, Alex Kapranos ve diğerlerini bol bol gözlemleme fırsatımız oldu. Sahnenin köşesindeki bir halı gibiydik. Kitleleri ikna edebilmek için yapılması gereken her şey gözümüzün önünde cereyan ediyordu.

Nasıl bir araya geldiniz?

Tom Smith: Üniversitede müzikal teknoloji dersleri aldım. Kendi halinde bir ses teknisyeni de olabilirdim. Chris'le okulda tanıştık. Brit-pop hastasıydı, Pulp, Oasis, Radiohead'den başkasını dinlemezdi. Müzikte ortak noktalarımız olduğunu keşfettik, R.E.M., Elbow, Doves gibi... Birmingham'a taşındık ve aralıksız çalışmaya başladık. Akşamları kulüplerde, aralarında plak şirketi ajanlarının da olduğu küçük kitlelere çalıyorduk. Gündüzleri Tom ayakkabı mağazasında tezgâhtarlık, ben de elektrik işleri yapıyordum. Bir gün zamanımızın geleceğini biliyorduk.

Amerika turnesi nasıldı?

Chris: Cesaret verici bir şekilde karşılandık. California'da, New York'ta küçük kulüplerde sahne aldık. Los Angeles'daki bir konser çıkışında, menejerimiz çok heyecanlıydı. Kasları dövme dolu izbandut gibi bir tiple tanıştırdı bizi. Herif odaya girdi ve tek tek ellerimizi sıktı: "Aferin çocuklar, iyi iş çıkardınız." Korkudan kem küm ettik, sonradan öğrendik ki, meğer Rancid'in solisti Tim Armstrong'muş...

Etrafınızda medyatik bir baskı yok gibi.

Tom: Bu bizim şanssızlığımız değil, şansımız. Gayet ölçülü gidiyoruz. Kariyerimizin tek belirleyicisi kendimiziz. İlk konserlerimizi verdiğimizde gözler Bloc Party'nin üzerindeydi, bugünse bütün endüstri Arctic Monkeys'le yatıp kalkıyor. Gölgede, gönlümüzce yol alıp ilerlemek için mükemmel bir ortam.

(Rock & Folk, çev: Derya Bengi)

BELLE AND SEBASTIAN

Hayatın izleyicisi olmak

İskoç ekip "The Life Pursuit" adlı yeni bir albüm yayınladı.

Şarkıların çoğunda kahraman kendi hayatının izleyicisi gibi. Bunun sağlık sorunlarınızla, geçirdiğiniz kronik yorgunluk sendromuyla bir ilgisi var mı?

Stuart Murdoch: Evet, bir şekilde yardımcı oldu. Hastalıktan önce ben de bütün diğer çocuklar gibiydim, müzik dinliyor, bol bol okuyor, üniversiteye gidiyor, aynı zamanda atletizmle uğraşıyordum. Ve birden her şeyi bırakmam gerekti. Birkaç sene sonra iyileşip de şehre döndüğümde kendimi her şeyden uzaklaşmış hissediyordum. Hayat hakkında yazabiliyordum, ama hayatı tam olarak yaşayamıyordum. Hayat aşılması gereken bir engele dönüşmüştü, normal bir işse bir hayale.

Din hâlâ hayatınızın önemli bir parçası mı?

Evet, dinle aram gayet iyi. Ona ihtiyacım var. Düzenli olarak kiliseye gidiyorum ve bundan gurur duyuyorum.

Grup elemanlarından bahsedelim...

Sanıyorum yeni bir demokrasi anlayışı geliştirdik. Grup sadece Stuart Murdoch ve arkadaşları değil artık. Şu anda bir ahbap grubuyuz, ne eksik ne fazla. Ortak bir emek var ortada.

Sonuçtan memnun musunuz?

Sağlam bir albüm oldu. Daha bu sabah şarkıların sıralanışı hakkında aramızda tartışıyorduk. Farklı yaklaşımlarımız vardı, ama bir şekilde fikir ayrılıklarının üstesinden gelmeyi başardık. Ben her zaman bir albümün film gibi olmasını isterim. Öyküye yakın duran bir yapı, izleği takip eden, başından sonuna kadar dinlemek isteyeceğiniz bir şey. Oysa son albümün düzeni biraz talihsiz oldu. Çekici temaların art arda bant üzerine yerleştirilmesinden ibaret.

Şu sıralar beğendiğiniz yeni bir grup var mı? Architecture In Helsinki'yi kendinize yakın buluyor musunuz?

İyi insanlar. Çok sempatikler. Ama şu sıralar Regina Spektor'a bayılıyorum. Biraz da Tori Amos'u hatırlatıyor, oysa ona pek katlanamam.

(Rockdelux, çev: Çiğdem Öztürk)

SPARKS

Olgun provokasyon

"Hello Young Lovers", synth-rock'çu Mael biraderlerin yirminci albümü...

İlk plağınızdan bu yana otuz yıl geçti. Müziğinizde neler değişti?

Russell: İlk başlarda ben kendimi Mick Jagger zannediyordum, Ron da, gitar yerine klavye çalan Pete Townshend. Ama insanların tepkilerinden bu kişilere imrenmekle iyi etmediğimizi anladık. Aslında, bilmeden, kendi olayımızı yaratıyorduk, farkında bile değildik. Yeni albümde de sürüyor bu durum. Hâlâ her şeye aynı naiflikle yaklaşıyoruz, sonuçlar da öyle oluyor.

Gençken neler dinlerdiniz?

Ron: Bir Brian Wilson şarkısındaymış gibiydik büyürken –şimdi bakınca öyle gelmeyebilir tabii. Her zaman Anglofildik, ama California'da büyüdük, günde sekiz saati kumsalda geçirirdik, Beach Boys dinlediğimiz tek Amerikan grubuydu, başka herkes çok İngilizdi.

1979'da yayınladığınız "No.1 In Heaven" synth-pop ikililerinin doğuşuna öncülük etti...

Russell: Soft Cell, Pet Shop Boys, Erasure... *(gülüyor)* Peki memnun musunuz bu durumdan? 'Memnun' doğru kelime değil galiba. Tuhaf bir durum, çünkü o albüm korkunç eleştirilmişti. Rock'a ihanet etmişiz gibi davranıyorlardı bize... Yirmi albüm yapıp da bizim durumumuzda olan çok fazla sanatçı yok. Başka sanatçıların olgunlaştığını okuyorsunuz, sonra tavırları da olgunlaşıyor, müzikleri de eşit oranda yumuşuyor. Biz bu duruma çok uymuyoruz. Hayattaki duruşumuz, biraz da bizden bu yaşta belli şeyler yapmamız yönündeki beklentiye karşı oluşuyor. Yaptığımız iş daha provokatif, bir anlamda olgun da, ama olgunluğun değişik bir yüzü bu. Kompleks bir şey.

(Uncut, çev: Merve Erol)

AMPARANOIA

Anahtar Manu Chao

İspanya'dan bir misafir: Amparanoia yeni albümü "Le Vida te da"yı yayınladı.

2005 yılında BBC Radio 3'ün Dünya Müziği Ödüllerinde, Avrupa'da en iyi grup ödülünü aldınız ve aynı yıl Glastonbury festivalinde çaldınız. Sizi İspanya dışında nasıl tanımlıyorlar?

Amparo Sánchez: Bana Çingene, Latin, güney Avrupalı, dünyanın güneyinden diyorlar... Hangi bağlamda olursa olsun, hep güneyli olarak yer alıyorum.

Projenizi İspanya dışına taşıma kararını nasıl aldınız?

İzleyiciler önayak oldu. Belki yüzde 80'i İspanyolca bilmeyen bir toplulukta karşılık buldum. Dilimi anlamıyorlar, ama enerjimi, tavrımı anlıyorlar, çünkü buluşma ve eğlence anında hudutların olmadığını biliyorlar. Zaten ödül bir sürpriz oldu, şimdi de bunun yankısını hissediyoruz. Avrupa bizi şaşırtmaya devam ediyor.

1996'da Manu Chao'nun organize ettiği "Caravane de quartiers" (Mahalle otobüsü) projesine katıldınız. Aynı zamanda Dusminguet, Ojos de Brujo, Wagner Pa, Macaco elemanları da oradaydı... Sizi birleştiren bir ortak bir ses var mı?

Her zaman bir temelin varolduğuna inandım. Bizi karavana Manu Chao çağırdı. Hepimizi tanıyordu ve bizi Lyon'da bir karavanda buluşturdu. Basının ve sahnelerin Barselona'da ne olup bittiğini anlamaları için önemli bir projeydi.

Manu'yla ilişkiniz hâlâ sürüyor mu?

Evet, bence bizim arkasından gittiğimiz yolu o açtı. Bunu "Clandestino" ile yaptı ve anahtar da onun elinde.

"La Vida te da" fırından yeni çıktı.

İlk defa bütün grup aynı anda çalarak kayda girdik. İki yıl önce Küba'ya gittim, orada bu albüm için başlangıç sayılacak üç-dört şarkı yazdım. Ondan sonra Jairo ve Muñeco ile ilk maketi hazırladık.

Temel bir grubunuz var mı?

Temel grup doğrudan kendimim. Daha sonra Muñeco, Jairo, José Alberto geliyorlar. Başından beri birlikteyiz. Fakat bana uymayan şeyleri yapmıyoruz. Sanki bir film yönetmeniymişim de, kendi filmimi çekiyormuşum gibi bir durum. Bunu aynı zamanda kendi projelerini yürütürken zorlukla karşılaşmış kadınlar için yapıyorum. Kadınlar bu işleri kendi başlarına yapmalılar.

(Efe Eme, Batonga, çev: Ç.Ö.)

ERIC BURDON

Okul yolu Muddy Waters

Animals yadigârı Eric Burdon "Soul of a Man" adlı bir blues albümü yayınladı.

Amerika'nın derinlerinde ikamet ediyorsunuz. California, Joshua Tree çölünde.
Biliyorsunuz, Steve McQueen komşumdu. Bir gün Hamburg'da bir otelde bir tip önümü kesti, "seni tanıyorum, daha evvel karşılaştık" dedi: "Joshua Tree'de bulundun mu?" Steve'in motoruyla gezip tozduğumuz devirler bitti artık. Cool denen şeyin vücuda gelmiş haliydi Steve.
Nostaljik bir tipe benzemiyorsunuz.
Çünkü boş vaktim yok. Harıl harıl çalışıyorum, ama yaptıklarımı pazara sürmem zor oluyor. Son on yıl boyunca büyük bir plak şirketiyle iyi bir kontrat için koşuşturdum. Sonra internet sayesinde farkettim ki, artık öyle bir şey kalmamış. Kendi kayıtlarımı kendim finanse etmeye başladım, sen sağ ben selâmet. Bağımsız şirketler ne güne duruyor? Hiç değilse, patronun bürosunun kapısını tıklatınca sizi içeri buyur ediyor. Böyle bir şey ilk kez başıma geliyor.
"My Secret Life" albümünden ve aynı isimli otobiyografinizden hemen sonra neden böyle bir blues yorumları albümü çıkardınız?
Web sitem, benden blues albümü isteyen mektuplarla dolup taştı. Hemen şarkılar yazmaya başladım, sonra vazgeçtim: "Yazmayı bırak da, başka sanatçıların işlerine takıl, bugüne kadar fazla sömürülmemiş şarkılar bul." Yüz senelik geçmişi temsil edecek şarkılar aramaya başladım. "Rock elli yaşında" gibi kutlamalara gıcığım. Blues çok daha öncesinden beri hayatta. Daha elektrikli kayıt imkânları yokken de vardı. Blues'un değişik yüzlerinde konakladım: Politik, cinsel, mizahî, kirli, tehlikeli... Her bir metin, önümde yeni perspektifler açtı.

Blues mikrobuna ne zaman kapıldınız?
Çocukken Newcastle'da okul dönüşü eve yürürken, müthiş bir gürültü duydum ve içeri süzüldüm. Muddy Waters ve grubu prova yapıyormuş meğer.
Animals bir araya gelecek mi?
Yarımız öldük zaten. O dönemden kötü anılarım var. "House Of The Rising Sun" İngiltere'de ve ABD'de 1 numara olmasına rağmen, bir cover olduğu için ve düzenlemede sadece orgçumuz Alain Price'ın ismi geçtiği için, o parçadan bir kuruş kazanmadım bugüne kadar.
(Rolling Stone, çev: D.B.)

BETH ORTON

Hayatî şarkılar

İngiliz folk-pop şarkıyazarı Beth Orton'un yeni albümünün adı "Comfort Of Strangers".

Prodüktör olarak neden Jim O'Rourke'u seçtin?
On yıl önce ona bir kayıt bırakmıştım, çok sonra "Halfway To A Threeway" EP'sini dinleyince bayıldım, bana remiks yapıp yapamayacağını sordum. Yeni şarkılarımı çalınca önce bir sessizleşti, sonra "prodüktörlüğü üstlenmek istiyorum" dedi. Sesimin şimdiye kadar iyi kaydedilmediğini düşünüyordu. Jim'le çok doğal gelişti her şey. İyi zamanlama.
Albüm bir ilişkiden esinlenmiş gibi...
Bir şey diyemeyeceğim, dinlerken insanların kendi yollarını bulmaları daha önemli. Gençken "Blood On The Tracks" gibi albümlerin hep belli bir kişiye yazıldığını zannederdim, ama tanıdığım insanların, okuduğum kitapların karışımı da söz konusu olabilir. Ne diyeceğimi bilemiyorum. İyi, peki. Kim hakkında olduğunu sonra söylerim. *(gülüyor)*
"Trailer Park"tan bu yana ne kadar değiştin?...
Çok değil belki, ama bu albümdeki her şeyden memnunum. Bu şarkıları kendi akıl sağlığım için yazdım, dolayısıyla ruhumun tam bir yansıması bunlar. Bir tek kuralım vardı: Şarkıların hayatî olması gerekiyordu. Bunları yapmak bir ihtiyaç olmalıydı.
Albümde 14 şarkı var, ama toplamı 45 dakikadan az. Şarkılar dayattığı için mi süreleri kısa oldu?
Gerekli olmayan her şeyden kurtulmak istiyordum. Kayıtların analog yapılmasını, canlı çalınmasını istedim. Vokalleri sonradan kaydetmedim, o anda, grupla beraber söyledim. Kayıtları beş günde yaptık, bir haftada her şey bitmiş oldu.
Albümün kapağında bir tablo var. Anlamı ne?

Tablo anne-babamın evinde duruyordu, kime aittir bilmiyorum. Yeni tanıştığım bir adam bakacakmış, Google'dan mı ne. Neyse, iki gökkuşağı var tabloda, hoşuma gidiyor işte, albümün adı da öyle.
(Uncut, Radio Austin, çev: M.E.)

HARD-FI

Basra'da bir İngiliz

Dörtlünün ilk albümü "Stars Of CCTV" adını taşıyor.

Staines kasabası nasıl bir yer?
Richard Archer: Londra'ya trenle elli dakikada kolayca gidersiniz ama, gece geç vakit tren olmadığı için dönemezsiniz. İzole bir yerdir, yapacak ilginç bir şey yoktur, hiçbir grubun oraya gelip çaldığı görülmemiştir. Pub'larda sadece mainstream müzikleri, liste parçalarını duyabilirsiniz. Ya kendi eğlencenizi yaratmak zorundasınızdır ya da delirirsiniz. Eminim dünyanın her yerinde, New York'un, Berlin'in, Paris'in çevresinde böyle yerler vardır.
Müzisyen olmasaydınız sizi ne bekliyordu?
Heathrow'da, havaalanında bir iş tutmak. Eğer havaalanında küçük bir iş bulmak dışında hayalleriniz varsa, ailede hemen kaşlar çatılır.

Müziğe nasıl tutuldunuz?
Tam Nirvana'nın yükselme dönemiydi. 16 yaşındasın, bu müziği harika buluyorsun, gazetelerden onların ne tür müzikleri sevdiğini öğreniyorsun, böylece mesela Clash'ı keşfediyorsun, sonra da Clash ne dinliyormuş diye bakınca reggae'ye varıyorsun. Boş sayfaları böyle böyle dolduruyorsun.
Grup kurmaya nasıl karar verdiniz?
İlk şarkımı yazdığımda 14'ümdeydim. Kendi kendime gitar çalıyordum. Önce Contempo diye bir grubum vardı, küçük bir şirketle single anlaşması imzaladık. Prodüktör olarak Clash'dan Mick Jones provamızı seyretmeye geldi. Bir mafya babası gibi daldı içeri, sinirli bir biçimde hepimizin ellerini sıktı ve bir sandalyeye oturdu. Ona tuhaf bir konser verdik, yine de çok hoşuna gitti. Ama o zamanlar rock modası yoktu, sadece DJ'ler ve dans müziği için kesenin ağzı açılıyordu... Sonra Hard-Fi'la istediğimiz albümü yapabildik.
"Middle Eastern Holiday" şarkısı Dead Kennedys'in "Holiday In Cambodia"sına göz kırpıyor galiba...
Bu şarkı, ne savaş karşıtı ne de savaşın yanında. Kimseyi yargılamak istemedim, kendimi Ortadoğu'daki bir İngiliz askerin yerine koydum. Onlar Basra'da bir sığınak yerine, bizim gibi evlerinde olmalı, içip sıçıp kız tavlamalıydılar.
(Rock & Folk, çev: D.B.)

BUZZCOCKS

Lydon'ın parmakları

Punk'ın başat gruplarından Buzzcocks, yeni stüdyo albümüyle, adeta punk'ın otuzuncu yılını kutluyor: "Flat-pack Philosophy."

Buzzcocks sizce de "punk'ın Beatles'ı" mıydı?
Pete Shelley: Kolay alışılabilir, insanların yüreklerinde taşıdıkları şarkılar yazma anlamında benzerliğimiz vardı. Beatles'la aynı popülist köklere sahiptik. Ama, başından beri, eğlence dünyasının, müzik sektörünün bir parçası olmadık. Grubun her şeyi üzerinde tam bir kontrolümüz vardı, plak kapaklarını dahil. Beraber başladığımız pek çok gruptan bizi ayıran buydu, sanıyorum.
John Lydon'la bir dönem sevgili olduğunuz söylenir. Bu soruya cevap vermeye tenezzül eder misiniz?
Bildiğim kadarıyla, doğru değil. John'la ilk Buzzcocks konserlerinden birinde tanışmıştım. Konserden sonra yere oturup biraz laflamıştık. Konuşmamız esnasında elinin elimin üzerine geldiğini hissettim, parmaklarımla oynamaya başlamıştı. "Aa, işte bu ilginç, hoş bir çocuğa benziyor" diye düşünmüştüm. Beş dakika böyle gitti, sonra aşağı doğru baktı ve dedi ki: "Pardon, perdenin çubuğuyla oynuyorum sanıyordum." Birkaç yıl sonra, sahne arkasına geldi ve beni iki elma ve bir muzla karşıladı. Bunun ne anlama geldiğini çözmeye çalışıyorum hâlâ.
Cinsel tercihiniz biraz belirsiz gibiydi...
Galiba genel varsayım, gey olduğum. Ama daha ziyade biseksüelim. Kurallar koymuyorum, kız arkadaşım olmasına rağmen erkeklerden de hoşlanabiliyorum.
Buzzcocks'un gündelik hayatında maddeler nasıl bir rol oynadı?
Rollerini oynadılar işte. Maddeler algınızı değiştirmeye başlayınca, tuhaf durumlar daha da tuhaflaşıyor. Babyshambles kadar değildik, ama takıldık.
Müziği bırakmayı ve düzenli bir işe girmeyi düşündünüz mü?
Dalga mı geçiyorsunuz? Müzik adına bir şey yapmadığımda bile aklıma gelmedi. Kendimi bir büroda hayal etmek, kendimi bir at olarak düşünmek kadar zor.
John Peel'a saygı albümü için Roger Daltrey, Elton John, David Gilmour gibi isimlerle bir araya geldiniz...
Eskiden "asla" dediğim anlardan biriydi. 1977'de Elton, Daltrey gibilerinin bu zamana kalacağını bile düşünemezdim. Ya da, aslında, o şarkıyı ("Ever Fallen In Love") söyleyeceğimi. Hâlâ rüya gibi geliyor.
(Uncut, çev: M.E.)

Hindistan'da müzik heyecanı bambaşka şekilde ortaya çıkar. Önce, toprağa yere oturulur. Hindistan'da bir konserde, Batılı insan, Hintlilerin zamanın başlangıcından beri altlarına kıvırdıkları bacaklarını ne yapacağını bilemez. Boylu boyunca uzatılan, Hintlilerinki gibi kıvrılan, kenarlarına atılan bacaklar rahatsız eder. Birden, bacaklarımızın olduğunu hatırlarız. Şu işe yaramaz bacaklar! ➜
CATHERINE CLEMENT, Şeytanın Orospusu

Bir keresinde çok hastalandığını anlattılar bana. Ağzında zar zor dönen dilinin üstünde adımı bulmuşlar açıp baktıklarında, seni hasta eden oymuş. İyileşmen için, "tükür at onu" demişler sana. Eğer iyileşmen buna bağlıydıysa, tükürüp atabilirdin adımı, anne. Sana hiç kırılmazdım.
MEHMET TAŞDEMİR, Kırk Hüzünlü Veda

Yarın belki / bin yıl ötede **LANGSTON HUGHES**

Nisana sorsan

En yalnız kuşu odur

Bu körpe dağın

PELİN ÖZER

MORRISSEY
Ringleader Of The Tormentors
(Sanctuary / Equinox)

2004 tarihli "You Are The Quarry" için tam yedi sene bekletmişti bizi. "Ringleader Of The Tormentors"sa görece kısa bir zaman aralığından sonra çıktı. Demek ki ilham perisi çabuk geldi bu sefer, şarkı sözü yazarlığının zirvelerinde dolaşıyor hakikaten de, şair doğdu, öyle de ölecek Morrisey!

"Kimse bilmiyor hayat nedir / nereden geliyoruz, nereye gidiyoruz / öyleyse ben nereden bilecekmişim" diye giriyor lafa, "bazılarının amacı hayatta kalmak / bazılarınınkiyse hayatlara son vermek" diye devam ediyor, "eğer tanrı biraz koruma ihsan eder / ve ABD bombalamazsa / daha güvenli bir yerlerde buluşabileceğimize inanıyorum". İşte, böyle açıyor albümünü, "I Will See You In Far-Off Places"la. Sonra da, "öyle yorgun düştüm ki / doğru olan şeyi yapmaktan / allahım yardım et" diye haykırıyor "Dear God, Please Help Me"de. "Hayat bir mezbelelik" diyor "Life is A Pigsty"da, "dünyayı gördüm / ve kustum" diyor "To Me You Are A Work Of Art"da, "sonra seni gördüm ve anladım / hâlâ beni teskin edecek birilerinin olabileceğini" diye de ekliyor ama...

Her zamanki Morrissey, bu sefer bolca İtalya göndermesi de yapıyor ama. Özellikle de "You Have Killed Me"de: "Ben Pasolini'yim / sen de 'Accattone' olacaksın / Ben Vistonti'yim / sense asla Magnani olmayacaksın." 1996'da aniden taşındığı Los Angeles'ı terkedip ("Los Angeles'da hava güzeldi, bir de ağaçlar. Başka da bir şey yaramazdı zaten") Roma'ya taşınan Morrissey, İtalyan sinemasına da merak sarmış anlaşılan (Fransız aktör Claude Brasseur'ü de keyfi yerinde kapanış şarkısı "At Last I Am Born"da anıyor), Pasolini filmlerinden, Visconti aktrislerinden kuruyor mecazlarını... Ama albümün en can alıcı şarkısı "On The Streets I Ran" kanımızca. Doğup büyüdüğü Manchester'la hesaplaşıyor, hem de öyle bir hesaplaşma ki tüyleri diken diken ediyor; önce mahallesine ihanet etmiş hissediyor kendini, vicdan azabı çekiyor; "İşçi sınıfından bir yüz / izliyor camdan geçip gitmemi, yalpalayarak / koşturup durduğum caddeler affedin beni / pop şarkılarına çevirdiğim için ızdırabınızı." Ama başka çaresi yok, bugün de aynı seçimleri yapacak; "Buralarda herkes dostane / ama kimse dost değil / ve (caddeler) uyarır seni eğer gitmezsen / ya öldürür ya da ölürsün." Ve anlıyoruz ki geçmişine dönmemek, yeni hayatını bırakmamak için çok şey feda etmeye hazır; "Sevgili tanrım, onu al, onları al, birisini al işte / Ölü doğanları al / Yeni doğanları / Hastaları al / Kimi alırsan al / Pittsburgh, Pennsylvania'lı olanları al / Ama canımı bağışla bana..."

Morrissey sivri dilinden kendisi kadar başkalarını da nasiplendiriyor elbette. Bazen kantarın topuzunu kaçırsa da genellikle lafı gediğine oturtuyor. Amerikan ve İngiliz hükümetleri hakkındaki açıklamaları yüzünden –Bush'a terörist demişti– FBI tarafından ifadesi alınmıştı geçtiğimiz aylarda. Morrissey'e göre "bu iki ülkede de demokrasi yok, çünkü ne zaman düşündüğünüzü dile getirseniz hakkınızda soruşturma başlatılıyor!" Rolling Stone muhabiri David Fricke'nin SXSW için yaptığı röportajda dalgasını da geçmiş bu meseleyle: "İngiltere'de hükümete karşı konuşursanız sizi şövalye yaparlar, siz de çenenizi kaparsınız." Ciddi ciddi de söz almış; "Ben barbarlığın karşısındayım. Hayranlık duyabileceğim politik liderler sadece anlaşmazlıkları kan akıtmadan çözenler olabilir."

Büyük müzisyen, ama önce koca yürekli bir insan Morrissey. Elimizdeki albümü, "You Are the Quarry"e göre insanı daha az sarıp sarmalıyorsa da, çocuk korosuyla, birinde ünlü besteci Ennio Morricone'nin parmağı olan kir pas içindeki aranjmanlarıyla, –Bowie'nin ve T-Rex'in sağkolu– Tony Visconti'nin yapımcılığıyla zor ama sıkı bir albüm yapmış Moz. "Dünya dinlemeyecek"se bile, hayranları değerini bileceklerdir. *İlker Aksoy*

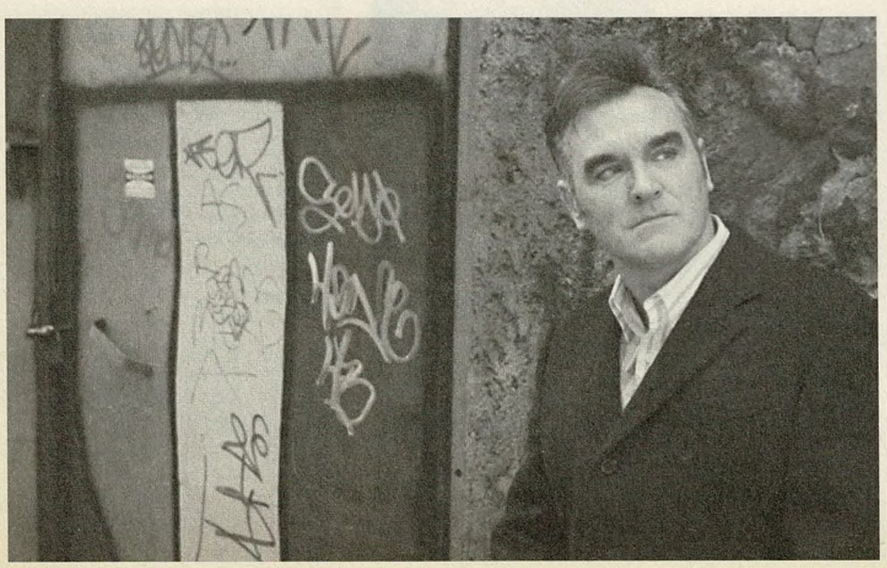

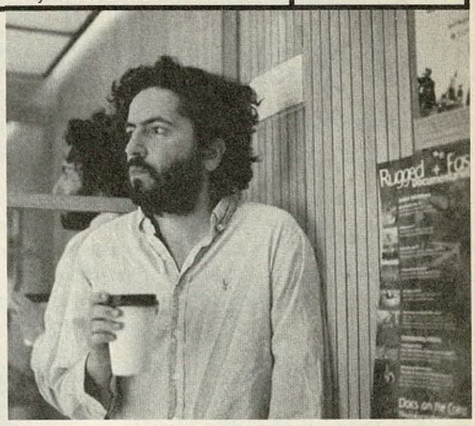

DESTROYER
Destroyer's Rubies
(Merge Records)

Dan Bejar, kalabalıktan uzakta durmaya özen gösteren, kendisiyle ve başkalarıyla sürekli bir didişme ve sorgulama sürecinde olan, kavramlarla dalga geçip kelimeleri eğip büküp hırsını alan, bildiği yolda giden bir adam. 90'ların ortasında mütevazı lo-fi albümlerle yola çıkıp "Streethawk: A Seduction" ve "This Night" gibi albümlerle müziğini en ulaşılabilir hale getirdikten sonra sadece synthesizer ve kendi mırıldanmalarından oluşan "Your Blues" albümünü çıkartacak kadar deneysel, The New Pornographers gibi bilindik bir grupta şarkı yazarlığı ve vokalistlik yapmasına rağmen grup elemanı değil de sadece destekçi gibi gözükecek kadar başına buyruk. Konuya müzikten değil Dan Bejar'ın kişiliğinden girmemizin sebebi Destroyer müziğinin, özellikle de "Destroyer's Rubies" albümünün, Bejar'ın hedeflerini ve işinden beklentisini bilmeden tam olarak algılanamayacak olması.

Vancouver'lı şarkı yazarı söylediklerinin daha ön planda olmasına özen gösteriyor, ancak albüm kapağındaki kütüphanenin ipuçlarını verdiği edebi referanslarla ve daha da ötesi kendi hayatının bilmediğimiz detayları ve eski Destoyer şarkıları ile ilgili göndermelerle, Pavement-vari bir tercihle, söylediklerini anlaşılması zor bir hale sokuyor. Kendisine sorarsak anlaşılmak da değil derdi, zaten "Neden birileri benim ne dediğimi anlamak istesin ki?" diyor. Onun amacı dinleyende duygusal bir tepki yaratmak, ondan sonra dinleyici ne yapmak istiyorsa yapabilir. Sohbet eder gibi sıralanan upuzun lirikler Destroyer albümlerinde bir bilinç akışı etkisi yaratıyor; bu, içerik olmasa da sunuş açısından Dan Bejar'ın Bob Dylan ve David Bowie gibi isimlere benzetilmesine sebep oluyor. "Destroyer's Rubies"i bugüne kadar yayınlanmış yedi Destroyer albümü içinde ayrı bir yere koyan şey, müziğin bu sefer daha ön planda yer alması. Destroyer'ın bir grup bütünlüğüyle yarattığı bu albümün temel taşlarını oluşturan nazik gitarlar, piyano ve yaylılar Dan Bejar'ın sesini sarıp sarmalıyor, sözlerin anlaşılmazlığını yumuşatıyor, şarkılara estetik bir şiirsellik katıyor. Müzik ve sözlerin arasındaki gerilim "Your Blood" ve "3000 Flowers" örnekleri başta olmak üzere tüm parçalarda kinaye, neşe, hayal kırıklığı, umut ve boşvermişlik gibi hislerin kol kola girmesine sebep oluyor. Tuğla tuğla anlatmaya kalksak komik duruma düşebileceğimiz bir albüm "Destroyer's Rubies", ancak tüm bina göze epey hoş geliyor. *Yiğit Atılgan*

TUBORG
11.ROXY MÜZİK GÜNLERİ
8-18 MAYIS 2006 BAŞVURU TARİHLERİ 13 MART-24 NİSAN

11. MÜZİK GÜNLERİ BAŞVURU KOŞULLARI:

1. Yarışma amatör ve profesyonel tüm katılımcılara açıktır.
2. Yarışmaya 18 yaşından küçükler katılamaz.
3. Katılan her eser, grup ve/veya sanatçının kendi bestesi olmalıdır. Adaptasyon, remix çalışmaları kabul edilmeyecektir. Eserlerde jürinin yarışma sırasında algılayamadığı bir alıntı çıkması durumunda sorumluluk kabul edilmez, tüm sorumluluk gruba aittir.
4. Adaylar eserlerini CD formatında kaydedeceklerdir.
5. Yarışmaya gönderilen her demoda en az 2 eser bulunmalıdır. Finalistler yarışma sırasında demolarında bulunan ilk 4 eseri seslendirebileceklerdir.
6. Son başvuru tarihi 24 Nisan 2006'dır. Gruplar, demolarını bu tarihe kadar başvuru formuyla birlikte Roxy ofise ulaştırmış olmalıdır. Başvuru tarihi uzatılmayacaktır.
7. Finallere katılmaya hak kazanan grup/sanatçılar 2 Mayıs 2006 tarihinde internet adresinden ve basın yayın organları aracılığıyla duyurulacaktır.
8. Dereceye giren gruplar 18 Mayıs 2006 tarihinde yapılacak ödül töreninde açıklanacaktır.
9. Finale kalan gruplar en az iki en fazla dört parçalık canlı performanslarını 8-11 Mayıs 2006 tarihleri arasında Roxy Club' da sahneleyeceklerdir.
10. Finale kalan grupların sahne alacağı gün ve saatler Roxy tarafından belirlenecektir.
11. Roxy, İstanbul dışından finale kalan grupların sadece ulaşım ve konaklama masraflarını karşılamakla yükümlüdür. Grupların hangi ulaşım aracıyla yolculuk yapacağına ve kalınacak otele Roxy karar verecektir.
12. Roxy, Tuborg, Dream TV, Turkcell, Capital Radio , Simge Yayın Grubu ve S Grup çalışanları yarışmaya katılamazlar.
13. Yapımcı şirketlerle kazanan gruplar arasında yapılacak anlaşmalarda Roxy taraf değildir.

ayrıntılı bilgi için:

Roxy Ofis 0 212 249 13 01 / 0 212 249 37 95 www.roxy.com.tr www.tuborg.com.tr

Sıraselviler Caddesi Aslanyatağı Sokak No:1/3 Taksim,İstanbul

ROXY İSTANBUL 1994 TUBORG LOUD & CLEAR Doritos dream yüxexes EMI Müzik Türkiye SONY BMG MUSIC ENTERTAINMENT elec-trip Capital Radio GEZ GÖLEN

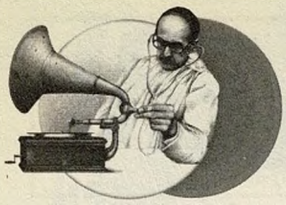

Sonra, Hindistan'da müziğin zaman kavramından haberi yoktur. Batılı insan konsere gittiği zaman, orkestra şefine göre değişen, on dakika yanılma payıyla, konserin süresini bilir: Akşam yemeğini, saat çizelgesini, son metrosunu belirlemiştir. Hindistan'da konserin süresini kimse bilmez: İki saat, beş saat, on saat, bütün gece, belli olmaz. Batılının, bacakları, ayrıca açlıktan bağıran midesi, susayan boğazı, protesto eden bir bedeni vardır. Hintlilerin ise, sınırsızca, her şeye rıza gösteren bir bedenleri, hoşnutluğu soluyan göğüsleri, mutluluklarını yayan bir ağızları vardır. ➜
CATHERINE CLEMENT, Şeytanın Orospusu

İki dizenin bile bol geldiği hayatıma bir trajik hikâye teslim etmek için gittim ben, anne.
MEHMET TAŞDEMİR, Kırk Hüzünlü Veda

Biz gerçeğin kendisiyiz. Bırakın oyunlarını oynasınlar. İktidarın en büyük korkusu muhalefet değil, ciddiye alınmamaktır. **GÜNDÜZ VASSAF**, Cehenneme Övgü

İşte fışkırmış
Kırın papatyaları
Buzun ardından
PELİN ÖZER

PRINCE
3121
(Universal)

Yeni Prince albümüne girmeden önce (adet olduğu üzere) ufak bir giriş yapmakta fayda var: 80'lerin büyük yıldızlarından Prince, 90'ların ortalarında daha farklı denizlere yelken açmaya karar verir, bağlı bulunduğu büyük plak şirketinden biraz tatsız bir şekilde ayrılır, o zaman zarfında yaptığı tuhaf albümlerle alışıldık Prince'i herkese unutturmayı başarır (hatta Prince ismini de bir sembolle değiştirdiğini hatırlatalım). Ama 2004 yılında "Musicology" albümünü yayınlayarak farklı arayışlarına da son verir. "Musicology", kısaca 90'ların başında bıraktığı yerden devam eden, bildik pop, funk ve rock öğeleri ile dolu, yine büyük bir plak şirketinden yayınlanan, orta karar ama Prince'i özleyenleri kesinlikle mutlu eden bir albümdür.

İşte bu geri dönüş hikayesinin ardından bu yıl Prince yeni bir albüm daha yayınladı: "3121". Hemen fanatiklerin yüreklerine su serpelim, Prince bu albümde genel olarak yine bildiğimiz Prince çizgisinde devam etmiş. 48 yaşındaki sanatçı, pop müziğe verdiği 10 yıllık aradan sonra tekrar eskisi gibi olmaya kesin karar vermiş görünüyor. Ama tabii ki kendi içinde bazı önemli değişiklikler de mevcut.

"3121" albümündeki "Lolita", "Satisfied" ve "Fury" gibi parçaları olağan şüphelilerden sayabiliriz: bolca funk, bolca ritm, en tizinden en kalınına her tür Prince vokali, aralardan fırlayan oynak gitar riff'leri, blues ile karışık iç parçalayan melodiler... Diğer taraftan, özgün tarzı ile birçok güncel R&B ve hip-hop müzisyenine ilham vermiş olan Prince, bu sefer onların taktiklerini kendisi için kullanmış: "Black Sweat" ve "Love", son yılların en gözde hiphop prodüktörü Pharrell Williams'in çalışmalarını hatırlatıyor, biraz sentetik ama kesinlikle groove dolu, albümün en güzel parçalarından. "The Word" ise Justin Timberlake'i andırıyor (tabii bu satırların yazarına Timberlake'in kendine örnek aldığı müzisyenler arasında Prince'i de saydığını hatırlatmak iyi olabilir). Albümün son parçası, usta saksofoncu Maceo Parker'ın da yer aldığı safkan bir funk bombası olan "Get On The Boat" ise ayrıca bahsedilecek kadar güzel bir parça. Prince'in aynı zamanda George Clinton ve Fred Wesley gibi funk ustalarının mirasını devam ettiren kişi olduğu söylenir, işte "Get On The Boat" tam anlamıyla bunun ispatı.

Bunlar güzel olanlar tabii, ama bir yandan da albümde "Te Amo Corazon" gibi klişe bir slow latin parçasının yer aldığını söylemek gerek. Bu parça mesela Ricky Martin'e yakışabilirdi belki ama Prince'e pek yakışmıyor doğrusu. "Te Amo Corazon" aynı zamanda albümün ilk single'ı olarak yayınlanmış. Birileri kendisine "zararın neresinden dönülse kârdır" demiş olsa gerek, ikinci single çok daha iddialı bir parça olan "Black Sweat" olmuş.

Prince şu anda belki 80'lerde yaptığı gibi yeni çığırlar açamıyor olabilir, ama kendisinin hâlâ gençlere öğretecek bir-iki numarası olduğu kesin. Şu anda 70'lerin sonlarında ilk albümlerini yaparken bayrağı devraldığı isimler ile kendisinden etkilenerek yeni tarzlar yaratan 2000'li yılların genç müzisyenleri arasında duruyor. Bu noktada da fazla bir kaygısı olmadan durduğunu söyleyebiliriz. Albümü dinlerken hem tanıdık bir ses duymanın huzurunu hissediyorsunuz, hem de "zamanın ruhu"nu yakalamanın tadına varabiliyorsunuz. Hiç kimse de bunun kötü bir şey olduğunu söyleyemez herhalde? *Harun İzer*

CELEBRATION
Celebration
(4AD / Equinox)

Celebration bir üçlü. Aslında bir aile şirketi. Vokal ve perküsyonda Katrina Ford ve eşi her-sazı-çalar Sean Antanaitis. Yanlarına davulda David Bergander'i almışlar. İkili ilk olarak Jaks'i kurmuştu. Gotik, kaotik, gürültücü bir punk rock grubu. Aslında Katrina Ford'un gizli emelleri o zamandan seziliyordu, "Ben trajediyi severim" diyordu, ardından ekliyordu: "Ama kadının kurban rolünü üstlenmesini değil. Elleri değiştirmeyi öneriyorum. Kadının kurbanını yarattığı bir öykü anlatıyorum mesela..." Jaks bitince ikilinin bu kez Love Life topluluğunu kurduğunu gördük. Her iki topluluğun da damarlarında Birthday Party'den, Diamanda Galas'dan alyuvarlar dolaşıyordu. İki albüm çıkardıktan sonra dağılan bu topluluğun ardından kısa ömürlü bir de Birdland denemesi yapıldı. Celebration ise, bu Baltimore kökenli müzisyenlerin en son/yeni gruplarının adı. Üçlü, geçen yıl TV on the Radio elemanı David Sitek'in yardımıyla kendi adlarını taşıyan ilk albümlerini doldurdu. Zaman içinde kurdukları diğer topluluklarda geliştirdikleri teatral tad iyice artmış, kabare-punk denecek bir noktaya ulaşmış. Albüm sıkı bir açılış parçasıyla başlıyor ("War"). Ama bu çılgınlık kısa sürede denetim altına alınıyor. Giderek bir sirk bandosuna dönüşüyor ve Kurt Weill tınıları da buna eşlik ediyor ("Diamonds"). Ford'un sesi (ve stili) çoğu zaman Siouxsie Sioux'yu çok andırıyor ("Foxes", "Lost Souls"). Bazen Nina Hagen'i de hatırlıyoruz. İlerleyen dakikalarda vals bile yapıyoruz ("Good Ship"). Birçok parçaya ağırlığını koyan moog sedası ise gotik etkiyi hep güçlü tutuyor.

Celebration'ın öne çıkan, vitrini dolduran üyesi elbette solist Katrina Ford. Katrina "bir erkek gibi" olması için çaba gösterdiği sesinin ruhunun derinliklerini yansıtmasını, bir çığlık gibi yükselmesini istediğini söylüyor. Ve sonunda sözü "duende" kavramına getiriyor. Üstünde çok kabaca duralım; duende, Lorca tarafından aslında flamenko şarkıcıları için kullanılıyor. Güzel/mükemmel şarkı söylemek yetmez flamenkoda, onların ötesinde, vücudun ve ruhun gizli noktalarından gelen bir seda ile, yani "duende" ile söylemek gereklidir. Şeytansı, denetlenemez, adı konulamaz bir güçtür bu... Katrina Ford grubun adının (ki David Sitek koymuş) "kutlama" oluşunun nedenlerini bile bu kavrama bağlıyor. Bana sorarsanız, Ford yanılıyor. Jaks'den bu yana yaptığı yolculuk sonucunda, duende'ye yaklaşacağına uzaklaşıyor. Kabare ile duende karşı karşıya duran kavramlardır. Ama bu derin konuya burada daha fazla girmemizin olanağı pek yok diyerek geçelim...

Celebration her ne kadar eleştirmenler tarafından Riot Grrrls ve Girl Power sularında değerlendiriliyorsa da, bence yanlış geminin direğine çıkıyorlar. Kendi çizgilerinde durmuş oturmuş bir topluluk aslında Celebration. İlla bir şeyler daha diyeceksek atmosfer yaratıcı, saykedelik filan gibi tanımlar da ekleyebiliriz. Dresden Dolls'la ortak paydaları var sanki. Sahnede pek çılgın oluyorlarmış; bu ayrı bir konu. Öyle uzaktan aşk olmaz. Gelirlerse görür, haklarını veririz!.. *Gökhan Akçura*

Büyük bilim-kurgu yazarı Stanislaw Lem hayatını kaybetti. 27 Mart'ta Polonya'daki evinde gözlerini yuman yazar, 84 yaşındaydı. En çok, Andrei Tarkovski'nin de filme çektiği "Solaris"le tanınan Lem, insan hayatına, insanın yabancılaşmasına dair çok şeyler söyleyen, kalemi kuvvetli bir yazardı. Ustanın bütün eserlerini İletişim Yayınları basıyor.

Sonuçta, Batı insanı şefin değneğini izler. Orkestra şefi değneğini kaldırır, orkestrasını şöyle bir süzer, dikkat... Şimdi! Ve başlar... Ancak Hindistan'da, müzisyen dener. Oyalanır. Dolaşır. Sonuçta, ne zaman başlayacak? Sınar, eli notaya uzanır, müzik aletini veya sesini arar. Başlar ve durur. Yeniden başlar, vazgeçer. Öyleyse ne zaman başlayacak?.. Bakın, zaten başlamış. Başlangıcın olmadığı size söylendi ya. Hindistan'ın bütün müziği büyük bir başlangıçtır. Sanatçı ne zaman şarkı söyleyecek? Eskiden, birazdan, bir zamanlar, daha sonra, şimdi, aralıksız, her zaman. Dinleyiciler başlangıcın yokluğuna, haykırışlarla, gürültülü iç çekmelerle, el hareketleriyle katılırlar... Dinleyiciler müziğin akışına karışır, yükselmesiyle kabarır, müzikle birlikte aşağı inerler, ve birden şarkıcı sırtını döner, çay içer, bitti. Ne zamandan beri? Bilinmez. Hindistan'da, bu hayat gibidir, bitmez. Sonsuzluk insana aittir. **CATHERINE CLEMENT**, Şeytanın Orospusu

DUB TRACTOR
Hideout
(City Centre Offices Records)

"Hideout" Danimarkalı müzisyen Anders Remmer'in Dub Tractor adı altında yayınladığı beşinci albüm. Bir önceki, 2003 tarihli "More Or Less Mono"nun ardından 2004'te "Faster" adlı bir EP çıkaran Dub Tractor'un işbu yeni albümünde "Faster" da yer almakta. Genel hatlarıyla elektronik müzik icra ettiği söylenebilir Dub Tractor'un, ancak Röyksopp, Moby, Chemical Brothers gibi eşliğinde dans edilebilecek bir müzikten ziyade, Boards Of Canada'nın, Broadcast'in veya De-Phazz'ınki gibi daha düşünsel, eklektik ve sakin bir müzik bu. "Hideout"da dokuz şarkı var; 36 dakika boyunca müzik asla yeterince hızlanmıyor, aksine, daha da yavaşlayabilmek için çırpınıp duruyor. Öylesine tembel ve sakin ki Dub Tractor'un şarkıları, Low'un veya Godspeed You! Black Emperor'un havasını yakalamak mümkün; adı geçen grupların müziğinin elektronik bir atmosfere dönüştürülmüş hali neredeyse bu şarkılar. Müzikteki düşsel atmosfer dikkatli dinleyicilere Sigur Rós'u da anımsatabilir.

Açılıştaki "I Woke Up" gayet ambient'vari başlıyor, ama neredeyse uyuyorcasına dillenen vokalleri sebebiyle dinleyici Dub Tractor'un hâlâ uyanamadığını düşünebilir. "Hideout"ta bazı ufak elektronik ses efektlerine rastlamak mümkün, ancak bunlar Autechre'da veya Murcof'da olduğu kadar sık aralıklarla kullanılmadığı için, dinleyiciyi albümün tamamı boyunca süregelen ambient atmosferden uzaklaştırmıyor. "Hideout"u dinlerken kendinizi okyanusun dibine dalmış gibi hissediyorsunuz; o kadar derindesiniz ki, etrafınızda balık bile yok artık, sadece "Hideout" var, müzik kulağınıza değil, direkt olarak beyninize yöneliyor ve böylece daha da etkili oluyor.

Yok, ben o kadar sakinliğe ve elektronik müziğe gelemem diyen eski rock'çılardansanız, eh ne yapalım, sizin için de The Decemberists ve Wolf Parade var, değil mi? *Kıvanç Bilgin*

PERRY BLAKE
The Crying Room
(Blu Orchard Music)

Mevsim yaz. Hava çoktan kararmış. Hafif bir meltem yüzünüzü yalıyor. Denizi görmüyorsunuz, ama biraz ötenizde dalgaların kıyıya çarptığını duyuyorsunuz. Bir çardaktasınız, çıplak ayaklarınızı kumlara gömmüşsünüz, içkinizi yudumluyorsunuz, küçük renkli ampuller etrafınızı türlü renge boyuyor, gökte yıldızlar göz kırpıyor. Hiç mutlu değilsiniz, ama her tarafınızı tuhaf bir huzur kaplamış...

İşte Perry Blake öyle bir müzik yapıyor. Melankolik, kırılgan, kalabalığa hiç gelmeyen. İrlandalı, ama pek İrlandalı müzisyenlerden hazzetmiyor –Damien Rice hariç. İrlanda –ve Ada da– onu pek takmıyor olacak, kıta Avrupa'sında, özellikle de Fransa'da (hayranlarından biri de Françoise Hardy) çok daha fazla seviliyor, –bunda derdini basit bir İngilizce'yle anlatmasın da payı vardır belki. Leonard Cohen, Scott Walker, Nick Drake ve David Sylvian (onun kardeşi Steve Jansen ikinci albümü "Still Life"ın prodüktörüydü) başlıca ilham kaynakları. Temelde folk müzik yapıyor, ama bir tür salon-folk'u bu, ince elenmiş sık dokunmuş. Öyle ki hiç alakası olmadığı halde elektronik bir chill-out albümü dinlediğini düşündürüyor insana. Nasıl yapıyor bilmiyoruz, ama öyle bir bossanova atmosferi de yaratıyor ki şarkılarında, belli belirsiz bile olsa, bizi başta bahsettiğimiz "tropik" hayallere sürüklüyor. "The Crying Room", 2004 tarihli "Songs For Someone"dan sonra çıkardığı, beşinci albümü. Bir Blake fanının anlattığına göre, İngiltere'de, İrlanda'da kiliselerde, kamu binalarında ağlayan çocuklar için odalar bulunurmuş zamanında, yaramazlık yapan ufaklıkları sakinleşinceye kadar burada tutarlarmış, bugün oldukça az olmakla birlikte bu odalara rastlamak da hâlâ mümkünmüş. Onun yalancısıyız, "The Crying Room" ismini bu mekânlardan almış. Oysa albüme ismini veren şarkıya bakarsak, "ağlama odası" çok daha özel bir yer, hatta zihnin gizli saklı köşelerinde soyut bir mekân gibi gözüküyor. "These Young Dudes"da bahsettiği gibi o da mı yaşlanmaktan muzdarip oluyor, kimbilir, Perry Blake siyahlarına her zamankinden fazla bürünmüş, içine her zamankinden fazla kapanmış bu plakta. "Crying Room" da iflah olmaz romantikler, mutsuzluğuyla (aşk) yaşamak isteyenler için bir albüm olup çıkmış.

Ilker Aksoy

atonall

Waiting For That Day

YENİ ALBÜM ÇIKTI

SATIŞ YERLERİ | www. oramusic.net | www.cdbaby.com | www.klicktrack.com

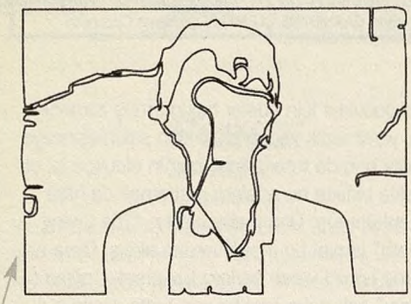

ONŞARKI

Amadou et Mariam Senegal fast food
Billy Bragg The Saturday Boy
CCCP Punk Islam
Java Sex, accordéon et alcool
Jesse Cook Byzantium Underground
Mor ve Ötesi Bir Derdim Var
Ojos de Brujo Sultanas de Merkaillo
Rodolphe Burger Passenger
Les Wampas Chirac en prison
Yardbirds Over Under Sideways Down

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Adam Green Jacket Full Of Dangers
Anaïs The Cheap Show
Arctic Monkeys Whatever People Say I Am, That's What I'm Not
Belkıs Özener Sahibinin Sesinden
Cengiz Özkan Gelin
Colin Meloy Sings Morrissey
David Gilmour On An Island
Dead Kennedys Fresh Fruit For Rotten Vegetables
Donald Fagen Morph The Cat
Ian Brown Solarized
Joaquín Sabina Alivio de Luto
Josh Rouse Subtítulo
Mano Negra Casa Babylon
Mogwai Mr Beast
Morrissey Ringleader Of The Tormentors
Placebo Meds
Ridan Le rêve ou la vie
The Strokes First Impressions Of Earth
Van Morrison Pay The Devil
Yeah Yeah Yeahs Show Your Bones

ÇİÇEKLİ ŞARKILAR

3000 Flowers - **Destroyer** • A Flower In The Desert - **The Cult** • Artificial Flowers - **Beautiful South** • Ayva Çiçek Açmış - **Mavi Işıklar** • Bahar Gelmiş Türlü Çiçek Açmış - **Neşet Ertaş** • Baharın Gülleri Açtı - **Esengül** • Bahçede Hanımeli - **Barış Manço** • Bir Bağlam Roka - **Replikas** • Bir Demet Yasemen - **Zeki Müren** • Bir Beyaz Karanfil - **Ümit Besen** • Beyaz Gül Kırmızı Gül - **İbrahim Tatlıses** • Bloodflowers - **The Cure** • Blue Orchid - **White Stripes** • Comme un petit coquelicot - **Mouloudji** • Çiçeğin Doğuşu - **Baba Zula** • Çiçekler Açsın - **Ferdi Tayfur** • Çiçekler Gönül Bahçesini Süsler - **Berkant** • Çiçekler Su İster - **Mirkelam** • Çiçeklerin Dili (Çiğdem Der ki) - **Hülya** • Desert Rose - **Sting** • Dos Gardeñas - **Buena Vista Social Club** • Ellerimde Çiçekler - **Grup Gündoğarken** • Flower - **Sonic Youth** • Flower and Beads - **Iron Butterfly** • Flower In The Sun - **Janis Joplin** • Flower's Grave - **Tom Waits** • Gül Budanmış - **Erol Büyükburç** • Gül Döktüm Yollarına - **Tarkan** • Gül Ektim - **Volkan Konak** • Güller ve Dudaklar - **Bora Ayanoğlu** • Güllerin İçinden - **MFÖ** • Günebakan - **Moğollar** • Kan Çiçekleri - **Zülfü Livaneli** • Kan ve Gül - **İskender Doğan** • Karanfil - **Aşkın Nur Yengi** • Kır Çiçekleri - **Gülden Karaböcek** • Kızıl Karanfiller - **Grup Ekin** • Küs Çiçeği - **Murat Durmaz** • Laleler - **Kamuran Akkor** • Lavanta Çiçekleri - **Sibel Alaş** • Leila - **Lara Fabian** • Lilac Wine - **Jeff Buckley** • Mevsimsiz Çiçekler - **Hümeyra** • Mezarlık Gülleri - **Erkin Koray** • Mor Menekşe - **Nilüfer** • Özgür Çiçek - **Nazan Öncel** • Papatya Falları - **Demet** • Pencere Önü Çiçeği - **Bülent Ortaçgil** • Power Flower - **Stevie Wonder** • Roses From My Friends - **Ben Harper** • San Fransisco - **Scott McKenzie** • Sardunya - **Ezginin Günlüğü** • Sardunyaya Ağıt - **Yeni Türkü** • Stone Flower - **Santana** • Solmuş Gonca Gül - **Alpay** • Sunflower - **Paul Weller** • **Une jolie fleur - Georges Brassens** • Wallflower - **Bob Dylan** • Where The Wild Roses Grow - **Nick Cave & Kylie Minogue** • Wildwood Flower - **Joan Baez** • Yanakların Çiçektir - **Yeliz** • Yediveren Gülü - **Sibel Tüzün** • Yine mi Çiçek - **Cihan Okan**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Journey South** Journey South
2. **Andy Abraham** The Impossible Dream
3. **Corinne Bailey Rae** Corinne Bailey Rae
4. **Russell Watson** The Voice
5. **Andrea Bocelli** Amore
6. **Jack Johnson** In Between Dreams
7. **David Essex** Greatest Hits
8. **Vittorio Grigolo** In The Hands Of Love
9. **Prince** 3121
10. **Beverley Knight** Voice –The Best Of...

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Ne-Yo** So Sick
2. **Embrace** Nature's Law
3. **Orson** No Tomorrow
4. **Pink** Stupid Girls
5. **Corinne Bailey Rae** Put Your Records On
6. **Pussycat Dolls ft. Will.i.am** Beep
7. **Black Eyed Peas** Pump It
8. **Chico** It's Chico Time
9. **Kanye West ft. Lupe Fiasco** Touch The Sky
10. **Sugababes** Red Dress

AMERİKA ALBÜMLER

1. **"High School Musical"** (Soundtrack)
2. **James Blunt** Back To Bedlam
3. **E-40** My Ghetto Report Card
4. **Ne-Yo** In My Own Words
5. **Juvenile** Reality Check
6. **Carrie Underwood** Some Hearts
7. **Matisyahu** Youth
8. **Johnny Cash** The Legend Of Johnny Cash
9. **Fall Out Boy** From Under The Cork Tree
10. **Jack Johnson** Curious George (Soundtrack)

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

KARGA / Atlas Pasajı
1. **Hooverphonic** No More Sweet Music
2. **David Gilmour** On An Island
3. **Scott Stapp** The Great Divide
4. **Soulfly** Dark Ages

ZİHNİ / Kadıköy
1. **David Gilmour** On An Island
2. **Anouar Brahem** Le Voyage De Sahar
3. **Rammstein** Rosenrot
4. **Erkan Oğur** Telvin

KRIMSON / Kadıköy
1. **Editors** Munich
2. **Yeah Yeah Yeahs** Gold Lion
3. **Arctic Monkeys** Perhaps Vampires Is A Bit Strong But...
4. **Joaquin Phoenix** Ring of Fire

MELEK / Beyoğlu
1. **!DelaDap** Dela Paji
2. **Gogol Bordello** Baro Foro
3. **Les Negresses Vertes** J'veux du soleil
4. **The Dead 60's** Ghostfaced Killer

ZERO / Kadıköy
1. **Placebo** Meds
2. **David Gilmour** On An Island
3. **Boards Of Canada** The Campfire Headphase
4. **Erik Truffaz** Face-a-face

KÖSTEBEK / Beyoğlu Pasajı
1. **Opeth** Ghost Reveries
2. **In Flames** Come Clarity
3. **Tool** Aenima
4. **UÇK Grind** The Human Race Must Be Destroyed

LOCUS SOLUS / Ankara
1. **Legowelt** The Republic
2. **Alden Tyrell** Phaze Me
3. **Charlie** Spacer Woman
4. **Bangkok Impact** The Floor

BADEHANE / Tünel
1. **Amparanoia** You Know What I Mean
2. **Marka** Mon père et ses verres
3. **Ian Dury** Bill Haley's Last Words
4. **Fufü-Ai** Il faut danser

NINA SIMONE Üç yıl önce, Nisan 2003'te, dünya kolay tarife gelmeyen bir şahsiyeti yitirdi. "Siyah Amerika'nın milli marşı" addedilen "Young, Gifted and Black", sivil haklar manifestosu "Mississippi Goddam" ve "My Baby" gibi aşk şarkılarıyla müzik tarihinde istisnai bir yeri olan Nina Simone'u, otobiyografisi "I Put A Spell On You"dan yaptığımız derlemeyle anıyoruz.

Hakiki kadın meseleleri

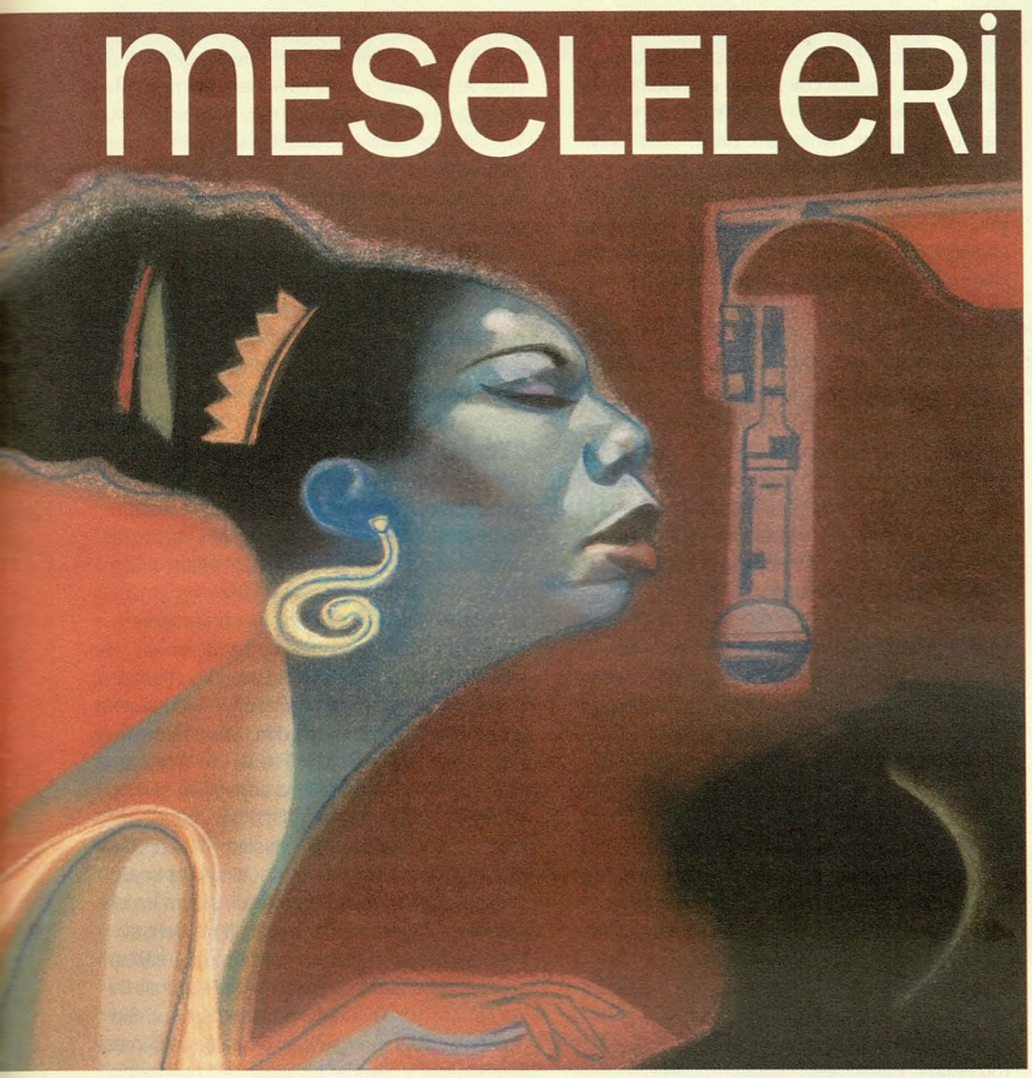

1885'te, Kuzey Carolina'da, beyazlarla kızılderililerin dağlarda gizlenen son bölüğü arasında bir çatışma yaşandı. Beyazlar kazandı, kızılderililerin şefini yakalayıp en yakın ağaca astılar. Şefin adı Skyuka'ydı. Kızılderililer temizlenince, demiryolu şirketi bölgeye ray döşemeye başladı. Bir istasyon ve işçiler için barakalar yapıldı. Ve giderek bir kent oluştu. Bir isim bulmak gerekiyordu, birisi Skyuka'yı önerdi, ama uygun gelmedi. Yakınlardaki tepenin adında karar kılındı, kent Tyron diye anılır oldu. Doğduğum ev oradaydı.

Katliamdan kurtulan kızılderililerden biri büyük ninemin annesiydi. Afrikalı bir köleyle evlendi. Bir kızları doğdu, o da köle oldu, bir köleyle evlendi. Oğulları dedemdi; yarı kızılderili, yarı karaderili. Derisi karaydı ama, aile albümündeki fotoğraftaki gözleri kızılderiliydi. Yanında ufak tefek, açık tenli bir kadın duruyordu: Ninem. O da melezdi, annesi yarım kan İrlandalıydı. 20 Kasım 1902'de doğan kızları annemdi. Kanında zengin bir karışım vardı: Köleci kanı, köle kanı ve kızılderili kanı.

Babamın ailesi hakkında elimizde pek bir bilgi yok. Dedeleri köleydi, 1899'da doğmuştu. Annemle 1917'de tanışmışlar. O sıralarda babam mızıka çalıp dans eden, biraz da şarkı söyleyen bir gösteri sanatçısıymış. Babam dans edip şarkı söylerken annem de piyanoyla ona eşlik edermiş. Annem o günlerden hiç bahsetmezdi, çünkü bu tür şeyleri merak edecek yaşa geldiğimizde kilise vaizi olmuştu, günahkâr günleri hatırlamak istemiyordu.

Babamın adı John Waymon'dı, anneminkiyse Mary-Kate. 1922'de evlenmişler, yedi yılda beş çocuk yapmışlardı. 1929'da "Büyük Buhran" başlamış, iki yıl içinde Tyron bir hayalet şehir olmuştu. Babam işsiz kalmış, annem temizlikçiliğe başlamıştı. 1932 yazında ben doğdum. Adımı Eunice Kathleen koymuşlar.

Annem ev işi yaparken şarkı söylerdi. O şarkılar çocukluğumun soundtrack'iydi: "I'll Fly Away", "If You Pray Right", "Heaven Belongs To Me"... Müzik gündelik hayatımızın parçasıydı, babam piyano, gitar ve mızıka çalıyor, ayrıca kilise korosunu yönetiyordu. Bütün kardeşlerim piyano çalıyor, kilise korosunda şarkı söylüyordu. Ailede herkes müzisyendi, evde günün her saatinde müzik olurdu. Kavgalar, orgu kim çalacak diye çıkardı.

Benim org çalmam ikibuçuk yaşımdayken olmuş. Annem en sevdiği ilâhinin, "God Be With You 'Til We Meet Again"in çalındığını duyunca salona gelmiş, beni orgun başında bulunca düşüp bayılmasına ramak kalmış. Ona göre bunun tek bir açıklaması vardı: Tanrı vergisi.

Altı yaşına geldiğimde, Tyron kilisesinin piyanisti olmuştum. Piyano harika bir oyuncaktı, hiç sıkılmadan saatlerce onunla oynuyordum. Pazar sabahları dokuzda kiliseye gider, akşam altıya kadar piyanonun başından kalkmazdım. Cumartesileri annemle birlikte Mrs. Miller'ların evine giderdim, annem temizlik yaparken ben de Mrs. Miller'ın oğlu David'le oynardım. Bir gün Mrs. Miller koro provasında piyano çalışımı görünce, anneme "bu çocuğun ciddi bir piyano eğitimi almaması günah olur" demiş. Annem böyle bir maddî imkâna sahip olmağını söyleyince, Mrs. Miller şu çözümü bulmuş: Bir yıl boyunca ders ücretimi o karşılayacak, sonra da kaydettiğim ilerlemeye bakılarak bir çare bulunacaktı. Mrs. Miller bana kimin ders vereceğini de biliyordu: Tyron'a, ressam Rus kocasıyla birlikte yeni taşınan bir İngiliz hanım..

Her cumartesi sabahı üç kilometre yürüyerek Muriel Massinovitch'in –ona Mrs. Mazzy derdim– evine gidiyordum. Tren yolunu geçtikten sonra Owen's Pharmacy'de mola verip bir peynirli sandviç alıyor, onu dükkânın önünde yiyor –siyahların içeride oturması yasaktı– ve yola devam ediyordum. Dersten sonra da Mrs. Miller'lara uğrayıp annemi alıyor, birlikte eve dönüyorduk. Bu rutin beş yıl sürdü.

Daha az masum, daha çok siyah

Mrs. Mazzy'yi ilk gördüğümde aklımdan geçen cümle, sonraki 45 yılda hiç değişmedi: Bir insan nasıl bu kadar zarif olabilirdi! Çok ufak tefekti, saçları gümüş rengiydi, yaşı 30 da olabilirdi, 55 de. Çok hoş da bir aksanı vardı. İlk derste gözüm fena korkmuştu, çünkü Bach çalıyorduk ve çok karmaşıktı. Zamanla Mrs. Mazzy'nin niye Bach'ta ısrar ettiğini anladım: Bach kusursuzdu. Bütün notalar birbirine ekleniyor, okyanusun dalgaları gibi yükseliyor, birikip birikip fırtınaya dönüşüyordu. Her bir nota harfiyen icra edilmeliydi, aksi takdirde bütün etki kayboluyordu. Bach'ı kavradıktan sonra hayatta tek bir emelim oldu: Konser piyanisti olmak.

11 yaşımdayken, belediye sarayında ilk resitalimi verdim. Tam çalmaya başlayacakken, ön sırada oturan annemin ve babamın kaldırılıp yerlerine beyaz bir ailenin oturtulduğunu gördüm. Kimse tepki göstermiyordu. Ayağa kalktım, "beni dinlemek istiyorsanız, annem ve babamın ön sırada, onları görebileceğim bir yerde oturması gerekiyor" dedim. Dediğim gibi yaptılar, fakat bu tavrımın annemi ve babamı mahçup ettiğini, kimi beyazların da bana güldüğünü gördüm.

Birdenbire başka bir dünyada olduğumu hissettim. O güne kadar bütün beyazların Mrs. Miller ve

Eleştirmenler beni nasıl sınıflayacaklarını bilemiyorlardı. Müziğimde her şeyden bir şeyler vardı: Caz, folk, pop, blues, klasik... Neticede, "caz ve başka şeyler" dediler.

→65

Mrs. Mazzy gibi olduklarını sanıyordum, onlardan başka tanıdığım beyaz yoktu. Cumartesi sabahları gittiğim sandviççideki beyazlarda yarattığım rahatsızlık o gün anlam kazandı. Ve o günden sonra, daha az masum, daha çok siyah oldum.

Chico'nun Nina'sı, Signoret'nin Simone'u

Liseye, Tyron'a 80 kilometre mesafedeki Allen Kız Lisesi'nde başladım. Özel bir okuldu ve ilerici sayılırdı. Bu, ücreti ödeyebilen siyahların da kabul edildiği anlamına geliyordu. Mrs. Mazzy'nin girişimiyle eğitim harcamalarımı vakıf karşılıyordu. Yatılıydım ve Mrs. Mazzy'nin çok saygı duyduğu Joyce Carrol'dan haftada iki kez piyano dersi alıyordum. Her sabah dörtte kalkıp müzik odasında saat sekize kadar piyano çalıyordum. Mozart ve Beethoven'a, Czerny ve Liszt'e ve tabii ki ilk gözağrım Bach'a iyice nüfuz etmiştim.

1950'de mezun oldum. Mezuniyetimin yaklaştığı günlerde önümde iki seçenek vardı: New York'taki Julliard School of Music ve Philadelphia'daki Curtis Institute. Julliard sadece bir yıl burs veriyordu, dolayısıyla, hedef Curtis'ti.

Ama bir yıl Julliard'a devam edecek, sonra da Curtis'in sınavına girecektim.

Annem, Harlem'de yaşayan vaiz dostu Mrs. Steinermayer'in evinde bana bir oda vermesini sağladı ve ver elini New Yok. Julliard'da hocam Carl Freiburg'du, onunla çalışmak tarif edilmez bir mutluluktu. Her gün biraz daha ilerliyordum. Curtis'e kabul edileceğimi düşünüyordum. Ama öyle olmadı, yetersiz bulundum, reddedildim. Bu, büyük bir yıkımdı. Yeteneğime dair bir kibirim yoktu, ama reddedilmemi anlayamıyordum. İşin içyüzünü bilenler anlattılar: Curtis bir siyah öğrenciyi kabul edecekse, bu tanınmamış bir siyah olamazdı. Tanınmamış bir siyahı kabul edecekse, bu tanınmamış bir siyah kız olamazdı. Tanınmamış bir siyah kızı kabul edecekse, bu tanınmamış bir yoksul siyah kız olamazdı.

Ayrımcılığın püf noktası şuydu: Kimse ırkçı olduğunu itiraf etmeyecek, yetersiz bulduklarını söyleyeceklerdi. Siz de, bir yandan aşağılandığınızı hissedecek, diğer yandan da gerçekten yetersiz olup olmadığınız şüphesi içinizi kemirecekti. Benim emin olduğum tek şey vardı: Müzikle işim bitmemişti. Ertesi sene şansımı tekrar deneyecektim. Ama, vakıf parası tükenmişti, önce bir iş bulmam gerekiyordu.

Philadelphia'da, The Arlene Smith Studio adlı bir özel müzik okulunda şan dersleri vermeye başladım. Günde sekiz saatlik mesai karşılığında 50 dolar haftalık alıyordum. Bunun 25'i Vladimir Sokhaloff'tan aldığım derslere gidiyor, bir kısmını anneme gönderiyor, kalanla da geçinmeye çabalıyordum.

1954'ün başlarında, bir öğrencim vasıtasıyla, Atlantic City'deki bir barda iş buldum. Tek sorun annemdi, bir barda piyano çalmak ona göre cehennemlikti. Eunice Waymon olarak çalışmam mümkün değildi, bir sahne adı bulmam lâzımdı. Bir aralar Chico diye bir Hispanik sevgilim olmuştu, bana "Nina" derdi. "Niinya" diye telaffuz ederdi, İspanyolca "ufaklık" demekmiş. Tınısı çok hoşuma giderdi. Simone Signoret'nin filmlerini seyretmeye başladığımdan beri de Simone'u çok severdim. Sahne adımı bulmuştum: Nina Simone.

Midtown'dan içeri girene kadar hayatımda hiçbir bara adımımı atmamıştım. Kapıyı açtığımda sigara dumanı gözlerimi yaşarttı. Mekânın üçte ikisini bar kaplıyordu, geri kalan alana da masalar ve sandalyeler serpiştirilmişti. Dipteki sahnede piyano vardı. Yüz kişi alırdı ancak, o da balık istifi. Midtown'un sahibi Harry Steward ufak tefek bir Yahudiydi, bir saat sonra gelip çalmaya başlamamı söyledi. O güne kadar seyirci karşısında sadece klasik müzik çalmıştım, Midtown'un görüp göreceği en iyi piyanisttim, dolayısıyla da öyle davranacaktım. Gözlerimi kapayıp Carnegie Hall'da çaldığımı farzedecektim. Uzun şifon elbisemi giydim, sahneye diva edasıyla çıkıp ilk profesyonel konserimi verdim.

Midtown öncesinde müzik hayatım ikiye bölünmüştü. Klasik müzik eğitimimi sürdürebilmek için verdiğim dersleri müzik olarak görmüyordum, benim için sadece bir işti. Yeteneksiz öğrencilere eşlik ederek o kadar çok zaman geçiriyordum ki, popüler şarkılardan ikrah etmiştim, kendi kendimeyken onları hiç çalmazdım. Bach, Czerny veya Liszt çalmak varken onları niye çalacaktım ki? Midtown'da çalmaya tahammül edebilmemin tek yolu, programımı işimi kaybetmeyecek ölçüde klasik müziğe yaklaştırmaktı. Bu da programıma popüler müziği dahil etmek ve şarkı söylemek anlamına geliyordu. Bu iki ayrı bölgeyi bir araya getirmek hoşuma gitmeye başladı ve bundan klasik müzikten aldığım zevke yakın bir zevk almaya başladım. Midtown'da çalmak, müziğe bakışıma bir rahatlama getirdi. Yeni bir şey yaratıyordum ve içimden geleni yapıyordum.

Bütün dertlerim aynı problemin parçalarıydı. Tek tek bireyler değil, topluluklar sorumluydu: Amerikalılar, beyazlar, erkekler, şirketler, organizatörler.

Dustin Hoffman'ı andıran bir beatnik

Yaz bitince tekrar Eunice Waymon oldum. Vladimir Sokhaloff'la derslerime devam ettim, fakat kendi öğrencilerime katlanamaz oldum. Kulüpte çalmak hem daha kolaydı, hem daha çok kazandırıyordu. Para biriktirebilir ve konservatuara tam zamanlı öğrenci olarak devam edebilirdim. Ertesi yaz Atlantic City'ye bu düşüncelerle gittim. Ve Midtown'da bıraktığım yerden başladım. İlk gecemde mekân tıklım tıklımdı. Biraz daha gevşedim, sahnenin keyfini çıkarmaya ve dostlar edinmeye başladım. Ted Axelrod bu dostlardan biriydi, müthiş bir plak koleksiyonu vardı. Bir gece Billie Holiday'ın "Porgy and Bess" albümüyle geldi ve söylememi istediği şarkıyı gösterdi: "I Loves You Porgy". Birkaç gece sonra onu söyledim, herkes bayıldı ve repertuarımın demirbaşlarından biri oldu.

1956 yazında yine Midtown'daydım. Bir gece program arasında barda Don Ross adlı beyaz bir oğlanla tanıştım, çok tatlı, esprili bir tipti. Kılığı pejmürdeydi, kendisini beatnik olarak görüyordu. Dustin Hoffman'ın gençlik halini andırıyordu. Ne iş yaptığı sorulduğunda, kâh ressam, kâh davulcu olduğunu söylüyordu, aslında seyyar satıcıydı. Beni arkadaşlarından duymuş, dinlemeye gelmişti. Geliş o geliş... Geceleri beni eve bırakmaya başladı, derken gündüzleri de görüşür olduk ve çok geçmeden kendimizi yatakta bulduk. Don'a aşık değildim, ama onsuz bir hayatı da düşünemez olmuştum. Beni seviyordu, sevilmeye ihtiyacım vardı... New Yorklu bir menejer, Jerry Fields, bahsimi duymuş ve Midtown'a beni dinlemeye gelmişti. Menejerliğimi üstlenmeyi teklif etti, el sıkıştık. Onun kurduğu bağlantılarla Philadelphia'daki kulüplerde çalmaya başladım.

Bir gece benden habersiz programım kaydedilmiş ve "I Loves You Porgy", "Since My Lover Has Gone", "Black Is The Color", "Lovin' Woman" ve "Baubles, Bangles and Beads" adlı şarkıları içeren bir albüm piyasaya sürülmüştü: "Starring Nina Simone". İlk albümüm bir korsandı, beş kuruş almamıştım. Bu, plak şirketlerinin bana nasıl muamele edeceğinin ilk işaretiydi.

"Yeni Umut" ve "Porgy"

Pennsylvania'da New Hope adlı bir kulüpte çıkmaya başladım. Hiçbir özelliği olmayan bir yerdi. Ama adının –"Yeni Umut"un– hakkını verecekti. Daha ilk hafta dolmamıştı ki, Bethlehem şirketinin sahibi Sid Nathan kapımı çaldı ve plak yapmayı teklif etti. Jerry'ye danıştım, onayladı ve stüdyoya girdim. Şarkıları aynen Midtown'da çalıp söylediğim gibi kaydettim. "I Loves You Porgy" Ted için söylediğim şarkıydı, "For All We Know"la programın kapanışını yapardım, "You'll Never Walk Alone" ve "He's Got The Whole World In His Hands" ömrüm boyunca söylediğim şarkılardı, "Plain Gold Ring"i Kitt White'tan, "He Needs Me"yi Peggy Lee'den öğrenmiştim. "African Mailman" stüdyoda doğmuş ve tek okuyuşta kaydedilmişti. "Central Park" da öyleydi, albüm kapağı için fotoğraf çektirmek üzere gittiğimiz Central Park'tan dönüşte yazmıştım. Albümü 14 saatte kaydetmiştik, kapanış şarkısı "My Baby Just Cares For Me"ydi. Onu dahil etmemin sebebi, Sid Nathan'ın albümün hareketli bir parçayla bitmesini istemesiydi. Kayıtlar bittiğinde Sid önüme bir sözleşme koydu, ben de doğru dürüst okumadan imzaladım. Bu hata bana milyonlarca dolara malolacaktı.

"Little Girl Blue", 1958'in ortalarında yayınlandı. Plak çıktığında her şeyin değişeceğini, bir servet kazanağımı, sahneye çıkma zorunluluğundan kurtulacağımı zannediyordum. Bir-iki müzik dergisi albüm hakkında olumlu şeyler yazdı, gerisi gelmedi. Albüme tek bir kişi gerçekten ilgi göstermişti: Philadelphia'daki bir r&b radyo istasyonundaki Sid Marx adlı bir beyaz DJ. "Little Girl Blue"yu çok sevdiği belliydi. Favori şarkısı "I Loves You Porgy"ydi. Döne döne onu çalıyordu, üç-dört kez üst üste çaldığı vakiydi. Bir süre sonra dinleyiciler "Porgy"yi istemeye başladı. Ve bir çırpıda New York'ta, Philadelphia'da, güneyde, her yerde çalınır oldu. Albümün çıkışından altı ay sonra bir hit şarkım vardı.

Jerry dört köşeydi, New York'a taşınmam için ısrar ediyordu, büyük oynamak için büyük şehirde olmam gerektiğini söylüyordu. Bense Harlem günlerimi anımsayarak ürküyordum. New York'a gitmemin tek şartı Don'un da gelmesiydi ve maale-

sef bundan emin olmanın tek yolu, bana bir yıldır yaptığı teklifi kabul etmekti: Don'la evlendim. Bunun büyük bir hata olduğunu daha birinci ayda anladım. Kafa çekmekten, arkadaşlarıyla şiir, caz ve Beat hakkında laklaktan başka hiçbir şey yapmıyordu. Bense gündüz ev işleri yapıyor, geceleri de sahneye çıkıyordum. Kirayı ödemem, Don'a bakmam, annemlere para göndermem, piyano derslerinin ücretini karşılamam gerekiyordu. İki yakam bir türlü bir araya gelmiyordu. Bitap düştüm, Jerry'ye kulüp konserlerini iptal etmesini söyledim ve bir beyaz ailenin yanında hizmetçiliğe başladım. Temizlik yapıyor, bulaşık yıkıyordum. Evdeki gerilim ve kulüp hayatının düzensiz mesaisinden sonra, hizmetçilik benim için tatil gibiydi. Sahneden daha fazla kazansaydım, sürdürürdüm. 1959'a yürümeyen bir evlilik, bir hit plak, yükselen bir itibar ve müzik eğitimimi tamamlamamı engelleyen bir parasızlıkla girdim. Depresyondaydım. Yalnız kalmaktan korktuğum için Don'la evlenmiştim, şimdiyse evde olmaması için dua ediyordum. Ailemi özlemiştim, ama yanlarına gidemiyordum. Annemin "ben sana demedim mi?" bakışı gözümün önüne geliyordu. Ve 25 yaşındaydım. Don'u terkedip Philadelphia'ya döndüm, küçük bir daire tuttum. Bach'la kendimi sağalttım. O sıralarda Colpix adlı plak şirketinden teklif aldım ve uzun vadeli bir anlaşma yaptım. Colpix etiketli ilk albümüm "The Amazing Nina Simone" çıkmak üzereyken, Bethlehem "Little Girl Blue"da kullanmadığımız şarkılardan oluşan "Nina Simone and Her Friends" adlı bir albüm piyasaya sürdü. Bunu engelleyecek hukukî bir hakkım yoktu.

Gönlümde yatan klasik müzikti, "Porgy"nin hit olmasına rağmen bu değişmemişti. Birisi çıkıp "al sana 100 bin dolar" dese, popüler müziği bırakıp Juillard'a kaydolur, bir daha asla kulüplerde çalmazdım. Ama o parayı veren kimse yoktu ve çalışmak zorundaydım.

1959'un 12 Eylül'ünde New York Belediye Sarayı'nda verdiğim konseri Colpix kaydetti ve "Nina Simone At Town Hall" adıyla yayınladı. Ve tıpkı filmlerdeki gibi, bir gecede şöhret oluverdim. Basın beni yere göğe koyamıyordu. Yeni bir star olarak lanse edilişimin sebebini anlayamıyordum. Tanınmamış biri değildim, bir hit plağım vardı. Dinleyicilerin coşkusuna da anlam veremiyordum. Yıllardır kulüplerde çalıyordum, evet, seviliyordum, ama hiç böyle bir coşkuyla karşılaşmamıştım. Birkaç hafta sonra muammayı çözdüm: Değişen, dinleyicilerimdi. New York'taki caz kitlesi, Greenwich Village'daki kahvelerin, barların müdavimleri ve bunlara ilaveten folk fanları ve beatnik'ler müziğime bayılıyordu. Ülkenin her tarafından konser teklifleri geliyor, plaklarım Avrupa'da yayınlanıyor, gazeteciler söyleşi yapmak için kuyruk oluyor, TV yapımcıları şovlarına çıkmam için etrafımda dört dönüyordu.

Beni keşfeden dinleyicilerin büyük çoğunluğu, Village'daki sanatçı ve entelektüel topluluğuydu. Orada John Coltrane, Art Pepper ve George Adams gibi isimlerin oluşturduğu bir caz ortamı ve o ortama hayat veren bir yazar, şair, ressam topluluğu vardı. Bu harikulâde insanların bir kısmı dostum olacaktı: Langston Hughes, James Baldwin, LeRoi Jones...

Genç, yetenekli ve siyah

Caz madalyonun bir yüzüydü, diğer yüzü ise politikaydı. Dick Gregory, Bill Cosby ve Woody Allen gibi komedyenler de bu ortamın insanlarıydı. Müzik ve komedi, caz ve siyaset içiçeydi. Eleştirmenler beni nasıl sınıflayacaklarını bilemiyorlardı. Çünkü popüler şarkıları caz etkili klasik piyano tekniğiyle çalıyordum. Bunun yanısıra, ilâhiler ve folk hareketiyle özdeşleşmiş şarkılar söylüyordum. Eleştirmenlerin zorlanması doğaldı, çünkü müziğimde her şeyden bir şeyler vardı. Bu, aynı zamanda çok geniş bir dinleyici yelpazesinin bana kulak kesilmesine sebep oluyordu: Caz, folk, pop ve blues fanlarıyla birlikte klasik müzik tutkunları da dinleyicimdi. Neticede, beni "caz ve başka şeyler" diye tanımladılar. Bana kalırsa, bir folk sanatçısıydım. Çünkü müziğimde, caz ve blues'dan çok, folk vardı. Her halükârda ismim ülkeye yayılmıştı ve o yıl New York'un yanısıra Washington'da, Pittsburgh'da, Chicago'da ve Hollywood'da konserler verdim. Hızla yükseliyor, sürekli turne yapıyor ve bir sürü plak teklifi alıyordum.

Politikaya yönelmem Lorraine sayesinde oldu. Onunla erkeklerden, giysilerden değil, Marx'tan, Lenin'den ve devrimden konuşurduk –yani hakiki kadın meselelerinden.

1960 yazında, New York'ta çalıştığım kulüpte Andrew Stroud adında bir bankacıyla tanıştım. Boynundaki Afrika kolyesi ve kendinden emin tavrı dikkatimi çekmişti. Görüşmeye başladık, gittiğimiz kulüplerde büyük saygı görüyordu. Sonradan, bankacı olmadığını, polis dedektifi olduğunu itiraf etti. Beni ürkütmemek için mesleğini gizlemişti. 4 Aralık 1961'de evlendik. Andy işini bırakıp menejerim olmuştu. Hayatımın profesyonel yönü tıkır tıkır yürüyordu. Kararları o veriyor, sözleşmeleri o yapıyor, ödemeler onun hesabına yatıyordu. Bir banka hesabım yoktu, hatta bir ortak hesabımız bile yoktu, paraya ihtiyacım olduğunda Andy'den istiyordum. "Nina Sings Ellington" adlı albümüm yayınlandığında sekiz aylık hamileydim. 12 Eylül 1962'de kızımız doğdu, adını Lisa Celeste koyduk.

Aklı başında herkes gibi, ben de Rosa Parks, Martin Luther King ve Montgomery otobüs boykotuyla 1955'te başlayan sivil haklar mücadelesini yakından izliyordum. Montgomery'de bir siyah kadının, Rosa Parks'ın otobüste arka koltukta oturmayı reddetmesinin bir yıldan fazla süren kitlesel bir boykota dönüşmesi, kolektif eylemin gücünü kanıtlamıştı. Fakat, beni siyah harekete çeken o boykot değildi. New York'taki ilk günlerimde siyah sanatçı ve düşünürlerle tanışmamla başlayan süreçti. Langston'ın (Hughes), James Baldwin'in yaptığı konuşmalar, pek farkında olmadan bir siyasî bilinç vermişti bana. Ama siyah harekete ve politikaya ciddi anlamda yönelmem çok özel bir dostun sayesinde oldu. Lorraine Hansberry, Broadway'de hit olan bir oyun ("Raisin' In The Sun", 1958) yazan ilk siyahtı; kendi kabuğumdan çıkıp büyük resmi görmemi sağlayan oydu. 1960'ların başında tanıştık ve sıkı dost olduk. Başbaşa olduğumuzda erkeklerden, giysilerden filan değil, Marx'tan, Lenin'den ve devrimden konuşurduk –yani hakiki kadın meselelerinden.

Lorraine, sivil haklar mücadelesini ırk ve sınıf mücadelesinin bir parçası olarak görüyordu. Ve bana, siyah olmam nedeniyle, istesem de istemesem de bu mücadelenin içinde olduğumu söylüyordu.

Özgürlük mücadelesine kendini adamış birçok isim gibi, Lorraine de vaktinden önce vefat etti. 34 yaşındayken kanser onu aramızdan aldı. Cenazesinde "In The Evening By The Moonlight"ı çaldım. Ölümünden önce yeni bir oyun üzerinde çalışıyordu: "To Be Young, Gifted and Black". O başlığı alıp Lorraine'in anısına bir şarkı yaptım. Bu şarkı, 1960'ların ortalarında "Siyah Amerika'nın millî marşı" ilan edilecekti.

Şarkı söylemeyi bir geçim yolu olduğu için seçmiştim, sonra şöhret ve başarının tadını çıkarmaya başladım. Zamanla bunlar yetmez oldu ve mutluluğu müzik dışında buldum –kocam, kızım, evim. Fakat siyah hareket için şarkı söylemeye başladığımda, bütün resim değişti. Annemin "Tanrıya ilâhi söylemek varken niye dünyaya şarkı söylüyorsun?" sorusuna nihayet bir cevap bulmuştum.

Müziğimin bir amacı vardı ve bu, klasik müziğin kusursuzluk amacından daha önemliydi. Özgürlük mücadelesine ve halkımın kaderine adanmıştı. Yaptığım işten gurur duyuyordum. Siyah hareket bana en azından bunu vermişti: Özsaygı.

Harekete bağlılığım derinleştikçe destek konserleri vermeye, gösteri yürüyüşlerine katılmaya ve sivil haklar mücadelesini yürüten örgütlerle içli dışlı olmaya başlamıştım. Kendimi en yakın hissettiğim örgüt, gençlerden ve genellikle üniversite öğrencilerinden oluşan SNCC'ydi (Student Nonviolent Coordinating Committee - Şiddet Karşıtı Öğrenci Koordinasyon Komitesi). Ben de şiddet dışı yolların netice alacağını düşünüyordum, ama SNCC veya Dr. King'in SCLC'i (Southern Christian Leadership Conference - Güney Hıristiyanları Liderlik Konferansı) gibi şiddet karşıtlığına ideolo-

→67

jik bir bağlılık duymuyordum. Ne Ku Klux Klan, ne polis, ne de hükümet şiddet karşıtıydı.
Bütün vaktimi siyah harekete hasretmek istiyordum ama, profesyonel yükümlülüklerim vardı ve bunlar beni hareketten uzaklaştırıyordu. Zengin ve ünlüydüm, ama özgür değildim. Bütün kararlar menejer-kocam, muhasebeci, avukat ve plak şirketi tarafından alınıyordu. Aylar, hatta yıllar sonrası için planlar yapılıyordu. Dolayısıyla, kendimi hem mücadelenin bir parçası olarak görüyor, hem de ondan ayrı düştüğümü hissediyordum.
1963 haziranında, Medgar Evers'ın öldürülmesinin ardından ülkenin her yanında gösteriler başladı. Tampa'da, Cincinnati'de, Buffalo'da... Temmuzda, Detroit'te 36 gösterici kurşunlanarak öldürüldü. Mücadele arkadaşlarımın tutuklanmadığı, dövülmediği, aşağılanmadığı gün olmuyordu. Ama benim Avrupa turnesine çıkmam, ardından Las Vegas'ta çalmam gerekiyordu. Vegas işi tam bir kötü şakaydı, ayrımcılığın hüküm sürdüğü, kumarbazlarla ve fahişelerle dolu bir şehirde sahneye çıkmak... Buna dört gün tahammül edebildim.
4 Nisan 1968'de Martin Luther öldürüldü ve ertesi gün çatışmalar başladı. 38 gösterici öldü, 20 bin kişi tutuklandı. 4 Nisan suikasti bir manyağın işi değildi, beyaz Amerika'nın geleneksel taktiğiydi, başka türlü susturamadığı siyah liderleri ortadan kaldırıyordu. Malcolm X, Emmet Till, Medgar Evers ve niceleri...
Başkan Johnson 7 Nisan'ı "ulusal yas günü" ilan etti. Aynı Johnson ABD yurttaşlarını –beyazları ve siyahları– Vietnam'a ölüme gönderiyordu.
"Ulusal Yas Günü"nde, Martin'in anısına "Why? The King of Love Is Dead"i söyledim. O şarkı daha sonra "Nuff Said" albümüme dahil edildi. O günkü icra, kariyerimin en başarılı performanslarından biriydi. Hepimiz kaybımızı derinden idrak ettik.
Amsterdam konserimin arefesinde Robert Kennedy'nin öldürüldüğünü duyduk. Ülkenin batağa saplanmakta olduğunu söylemeye cüret eden herkes mıhlanıyordu.
Amsterdam'dan sonra Rotterdam'da çaldım ve caz festivalinde sahne almak üzere Montreux'ye uçtum. Kendimi toparlamaya çok gayret ettim, son bir ayın hadiseleri üzerimde büyük bir ağırlık yaratmıştı. Piyanonun başına oturduğumda gözyaşlarımı tutamadım. Seyirciden çıt çıkmıyordu, Andy beni yerimden kaldırdığında on dakikadır ağlıyordum.
Turneyi iptal etmek istedim ama, Andy bunun bir felâket olacağını, zira "Hair" müzikalindeki "Ain't Got No" adlı şarkımın Avrupa'da hit olduğunu, bunu değerlendirmemiz gerektiğini öne sürerek turneyi sürdürmemizde ısrar etti.
İlk kez benim söylediğim şarkılar, başkalarının yorumlarıyla Avrupa'da hit olmuştu. "Please Don't Let Me Be Misunderstood" Animals'ın, "I Don't Want Him" Nancy Wilson'ın, "I Put A Spell On You" Alan Price'ın, "The Other Woman" Shirley Bassey'nin hit şarkılarıydı. Dinleyicilerin bir kısmı, bu şarkıları okuduğumda, beni başka sanatçıların hit'lerini söyleyen bir kabare şarkıcısı gibi görüyorlardı. Şimdi, kaderin bir cilvesiyle, bir cover şarkım Avrupa'da hit olmuştu ve bu nedenle Andy turnenin iptal edilmesine yanaşmıyordu. Biraz ara vermek istememe sürekli itiraz etmesi ilişkimizde ciddi bir sorun yaratıyordu. Kocam gibi değil, menejerim gibi davranıyordu. Belki de daha sert çıkmalıydım, ama gösterebileceği tepkiden çekindiğim için cesaret edemiyordum.
Evliliğimizin müzik dışı tarafı da yürümüyordu. Aramızda tutku yoktu. Andy'nin onun "uyku ilacı" olduğumu söylemesi, gecelerimizin nasıl geçtiğini özetliyordu.
Dostlarıma ve onların hayallerine baktığımda da teselli bulamıyordu. SNCC tükenmişti, en yetenekli üyeleri ya sürgündeydi ya hapiste, geri kalanları da kendi aralarında anlaşmazlığa düşmüştü. CORE (The Congress of Racial Equality - Irk Eşitliği Kongresi) da aynı durumdaydı, SCLC'yse Martin'i kaybetmiş olmanın üstesinden gelmeye çalışıyordu. FBI kayda değer bütün örgütlere sızmıştı; polis, siyah mahalleleri terörize ediyordu. Birçokları kabul etmek istemiyordu, ama hareket geriliyordu. Devrimin mümkün göründüğü günler geride kalmıştı.

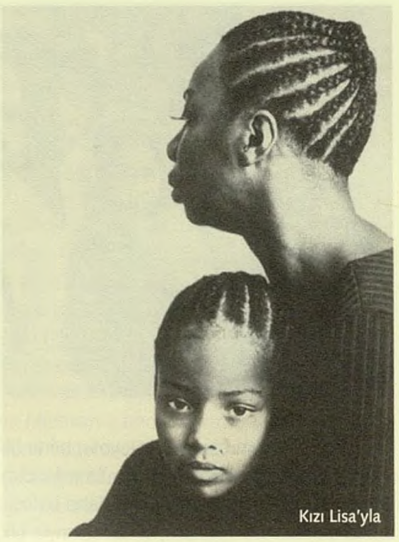

Kızı Lisa'yla

Terk-i diyar: Barbados günleri

Siyasal konserlere daha az çıkma kararı almıştım, bunu genelleştirip biraz ara vermek, nefes almak istiyordum. Andy aynı kanıda değildi, dinlenme isteğime itiraz ediyordu. Sonunda sabrım taştı. Yıllardır onu ikna etmeye çalışmama, hatta yalvarmama rağmen, müziğe ara vermekte ciddi olduğuma inanmıyordu.
O sıralarda Lisa, Andy'nin annesinde kalıyordu, bu fırsatı değerlendirip hayatımda bir kez olsun başkalarını düşünmeden içimden geldiği gibi davrandım: Andy'yi terkettim. Alyansımı tuvalet masasının üzerine bırakıp Barbados'a uçtum. Yapabildiğim tek şey buydu.
Barbados cennetti. Yüzdüm, güneşlendim, dalgıçlık dersleri aldım. Yedi yıldır ilk defa tatildeydim ve artık benim için Amerika diye bir yer yoktu.

Bach kusursuzdu. Her nota harfiyen icra edilmeliydi, aksi takdirde bütün etki kayboluyordu. Bach'ı kavradıktan sonra hayatta tek emelim vardı: Konser piyanisti olmak.

Ama ilelebed Barbados'ta kalamazdım, ne yapacağıma karar vermem lâzımdı. Karşımdaki ilk ve temel sorun paraydı. Yoksul değildim, fakat yıllar içinde kazandığım bütün para Andy'nin denetimindeki şirketlerde bağlıydı. Abim Carrol'u aradım, meseleyi anlattım. O da bana banka hesaplarını, mevcut hisselerin durumunu sordu. Malî konularda ne kadar az şey bildiğimi farketmek beni çok korkuttu. Avukatım Max Cohen Andy'yi aradı, fakat net bir cevap alamadı. Vergi sorunu, telif anlaşmazlıkları, problemli sözleşmeler gibi laflar havada uçuşuyordu. Bu detaylar başımı döndürmüştü, bütün anladığım şuydu: Malî meselelerin çözümü çok zaman alacaktı.
Andy'yle halletmem gereken sorunların yanısıra, vermem gereken konserler ve bakmam gereken Lisa vardı. Sorunlar giderek ağırlaşıyordu. Vernon Mount belediyesi evimin akıbetini soruyordu. Bir sel olmuş ve binanın temeli ciddi hasar görmüştü, buna bir çözüm bulmam gerekiyordu. Vergi dairesi ise hacizle tehdit ediyordu. Turneye çıkmama birkaç hafta kalmıştı, tek gelir kaynağım o konserlerdi, ancak güvenebileceğim bir menejerim yoktu. Çok yalnız olduğum günlerdi. Tek başıma mücadele ediyordum. Birbirinden farklı bütün sorunlar, bütün depresyonlar birleşip büyük bir kara buluta dönüşmüştü.
Ve giderek bütün dertlerimin aynı problemin parçaları olduğuna kanaat getirdim. Tek tek bireylerin değil, toplulukların sorumlu olduğunu düşünmeye başladım: Amerikalılar, beyazlar, erkekler, şirketler, organizatörler. Her cepheden saldırıya uğradığımı hissediyordum.
1971 baharı boyunca Avrupa'da konserler verdim, Noel yaklaşırken Jane Fonda ve Donald Sutherland'le birlikte "Free The Army" turnesine çıktım. Müzik, komedi ve protesti bir araya getiren Vietnam savaşı aleyhtarı bir gösteriydi. Sadece şarkı söyledim, siyasî konuşmalar yapmaktan imtina ettim.
Protest yılları geride kalmıştı, yalnız benim için değil, bütün bir nesil için. Müzikte de, politikada olduğu gibi, muhalif yetenekler ya ölmüştü, ya sürgündeydi; onların yerini üçüncü sınıf taklitçileri almıştı. Plak şirketleri bu üçüncü sınıf yetenekleri tercih ediyordu, çünkü onları istedikleri gibi yönlendirebiliyor, giysilerini veya politik görüşlerini daha çok plak satabilmek için değiştirtebiliyorlardı...
Evliliğimle birlikte plak sözleşmelerim de sona ermişti. '60'lı yılların siyah sanatçılar açısından neticesi, dans müziğine sürgün edilmek olmuştu. Plak şirketlerinin tercih ettiği siyah sanatçılar, beyaz piyasa için müzik yapanlardı. Motown, Stax ve Atlantic gibi şirketlere ne olmuştu? James Brown neredeydi? Aretha Franklin neredeydi? Nina Simone neredeydi?
'60'lı yıllar boyunca Simone'un milyonlarca plağını satan o endüstri, şimdi "insanlar artık o tür şarkıları dinlemek istemiyor" diyordu. 11 Mayıs 1974'te, onur konuğu olduğum ve 100 bin siyahın katıldığı "İnsaniyet Günü" kutlamalarında aklımdan bunlar geçiyordu. Washington'daki o kalabalığa beni Muhammed Ali takdim etmiş ve altı saat süren ücretsiz konserin sonrasında Smithsonian Institute'ta onuruma bir yemek verilmişti. Bu çok gurur vericiydi, ama Amerika hakkındaki düşüncelerimi değiştirmedi. Siyah hareketin emektarları olarak ne olup bittiğinin farkındaydık. Sis-

tem karşı saldırıya geçmişti. En aktif siyah müzisyenlerin plak şirketleri tarafından dışlanması tesadüf değildi.
"İnsaniyet Günü"nün ertesinde, Mount Vernon'daki evim istimlâk edildi ve 1962'de 37 bin dolar ödediğim evden bana kalan para –vergi borçları düşüldükten sonra– 1400 dolardı.

"Eve dönüş"

Ne yapacağımı kara kara düşünürken Miriam Makeba aradı. Liberya'ya davet edilmişti, ona eşlik etmemi istiyordu. Afrika, dünyanın öbür ucuydu, belki orada huzur ve hatta bir koca bulabilirdim. Belki de benim için eve dönmek olurdu.
Batı Afrika, vaktiyle köle ticaretinin merkezi ve atalarımın kölecilik öncesindeki yurduydu. Liberya'ysa, Amerika'da özgürlüklerine kavuşan kölelerin Afrika'ya dönüp kurdukları ülkeydi. Amerika ve Liberya arasında olumlu bir tarihî ilişki vardı, Liberya toplumu ve kültürü bu ilişkiyi yansıtıyordu. Kendileriyle ve tarihleriyle barışmak isteyen Afro-Amerikalılar için iyi bir başlangıç noktasıydı. Yola çıkmaya hazırlanırken aklımdan geçen düşünceler bunlar değildi. Afrika düşüncesi beni baştan çıkarmıştı, orası benim için "efsane vatan"dı.
Lisa, Miriam ve ben 12 Eylül'de, Lisa'nın yaşgününde, Liberya'nın başkenti Monrovia'ya indiğimizde devlet töreniyle karşılandık, Başkanlık Sarayı'nda onurumuza bir yemek verildi. Ertesi sabah bütün gazetelerin birinci sayfasında uçaktan iniş anımızın fotoğrafları vardı. Yola çıkarken böyle hissedeceğim aklımdan geçmiyordu, ama Liberya'da gerçekten evimde gibiydim.
Miriam Liberya'ya ayak basar basmaz bir alan araştırması yapıp bana altı koca adayı bulmuştu. Bunlardan biri olan Clarence Parker adlı şahsiyet, beni The Maze diye bir yere götürmüştü. Liberya sosyetesinin müdavimi olduğu bu küçük kulüpte birbuçuk şişe şampanyayı devirdikten sonra kendimi fazlasıyla iyi hissedip piste fırlamış ve striptease'e başlamıştım. Tam iki saat anadan üryan dansettiğim o gece hayatımın en mutlu anlarından biriydi. Sonradan o gecenin anısına "Liberia Calypso" diye de bir şarkı yazdım. Kulüpteki herkesin kahkahalarla ve alkışlarla eşlik ettiği o dans başka bir ülkede tutuklanmama sebep olurdu. Liberya tam bana göre bir yerdi, Lisa da çok mutluydu. Ömrümün sonuna kadar orada yaşayabilirdim, ancak Lisa'nın eğitimi kafamı kurcalıyordu. Liseyi daha iyi bir okulda okumasını istiyordum. Onun bütün itirazlarına rağmen, İsviçre'de bir okul buldum. Tası tarağı toplayıp Cenevre'ye uçtuk. Yol boyunca hiç durmadan ağladım, Afrika hayatımdan çıkıyordu.

Paris ve "My Baby"

Müzik endüstrisi, Avrupa'ya taşındığımı haber almıştı. Teklifler gelmeye başladı. Fransa, Hollanda, Almanya ve İsviçre'de konserler verdim. Ama ne menejerim, ne de avukatım vardı. Bütün detaylarla bizzat uğraşmak zorundaydım. Uzun bir sanat hayatım olmuştu, kir-pas içindeki soyunma odalarını romantik, kazıklanmaları matrak, hırsız organizatörleri "renkli karakterler" olarak görmem mümkün değildi. Her dakikasından nefret ettiğim o konserler sanat hayatım boyunca öğrendiklerimi teyid etti. Bu bir ekip işiydi, işinin ehli insanlar yoksa ve sahne dışındaki rutin iyi işlemiyorsa, sahnedeki performansın iyi olması imkânsızdı.
1978 yazında Avrupa'da birkaç caz festivalinde sahne aldım, ama ruhen sallantıdaydım, tutunacak bir dal arıyordum. Kapağı Paris'e attım. Jacques Brel'in şarkılarını keşfettiğim gün, hayatımın en heyecan verici anlarından biri olmuştu, dolayısıyla Paris doğru seçimdi. Ayrıca, Fransızlar müzik endüstrisinin ticarî tarafına bağımlı değillerdi, pop listelerine giren hiçbir şarkınız olmasa da popüler olabiliyor ve takdir ediliyordunuz. Dahası, Paris'te harikulâde bir Afrika cemaati vardı, kıtanın bütün ülkelerinden gelen o insanlar sayesinde Avrupa'nın yüreğinde kendi Afrikamı yaratabilirdim.
Pigalle'de Les Troits Maillets adlı küçük bir kulüpte söylemeye başladım. Midtown'dan pek farklı bir yer değildi, sahneden dinleyicilere bakarken James Baldwin'in sesi kulağımda yankılanırdı: "Kendine yarattığın dünya bu Nina, bu dünyada yaşamak zorundasın."

Hayranlarımın beni Pigalle'deki küçük kulüpten Olympia'ya ve ötesine taşıyacaklarını ummuştum. Öyle olmadı. Sebebini zamanla anladım: Fransızlar sadece müziğime değil, star'lığıma hayrandı ve beni tıpkı Edith Piaf'ı sevdikleri gibi seviyorlardı. Hayatla müziği ayırt etmiyorlardı. Dinleyiciler genellikle bir sanatçının sahneye çıkıp sevdikleri şarkıları ve belki birkaç yeni parçayı söylemesini beklerler, konser sonunda da ödedikleri paranın karşılığını aldıklarını düşünerek tatmin olmuş bir şekilde evlerine dönerler. Fransızlar, özellikle de Parisliler öyle değildir. Bir star'ın günün her dakikasında bir star gibi yaşamasını isterler. Benim lüks bir otelde kalmamı, şöhretlerin partilerinde boy göstermemi, gazetelerin sosyete sayfalarına konu olmamı bekliyorlardı. Öyle yaşamıyordum, o halde saatlerce kuyrukta bekleyip dinledikleri star'la aynı insan değildim. Fransız hayranlarımın birçoğu –bunu bana söyledikleri için biliyorum– Pigalle'de küçük bir kulüpte saheye çıktığıma inanmıyordu. İnananlarsa, özel bir takım sorunlarım olduğunu düşünüp acımı kendi başıma çekmek isteyeceğime, onların bu halime tanık olmalarını istemeyeceğime hükmediyorlardı. Düşkün halime seyirci olmak istemiyorlardı. Fransızların bu tavrından hem nefret ediyorum, hem de çok hoşlanıyorum. Bana saygı duydukları için dinlemeye gelmiyorlardı. Fakat gelmedikleri için, düştüğüm çukurdan çıkamıyordum. Daha sonraları Olympia'da verdiğim konsere, uzun kuyruklarda bekleyip gelecekler, sahneye çıktığımda on dakika kesintisiz alkışlayacaklardı. C'est la vie.
Paris'te Creed Taylor'un plak şirketine, CTI'a "Baltimore" adlı bir albüm kaydettim. Teklif Taylor'dan gelmişti, kayıt çok hoşuma gitmese de kariyerime bir ivme kazandıracağını biliyordum.
1981 yazında güney Fransa'da çalarken de bir video kaydettim ve kaseti alıp Los Angeles'a uçtum. Plak şirketlerinin kapısını çalmaya başladım, birkaç olumsuz girişimden sonra, küçük bir video şirketi olan Videopix'e başvurduğumda her şey değişti. Paris düşüşüm olmuştu, Viedopix'in sahibi Anthony Sanucci'yle tanışmamsa yeniden tırmanışa geçmemin başlangıcıydı. "Nina's Back!" adlı albüm için sözleşme yapmamızdan kısa bir süre sonra, 1958'de kaydettiğim "My Baby Just Cares For Me" adlı şarkı, Avrupa'da hit oluverdi. Hikâye şöyleydi:

Siyah hareket için şarkı söylemeye başladığımda, annemin "Tanrıya ilâhi söylemek varken niye dünyaya şarkı söylüyorsun?" sorusuna cevap bulmuştum.

Bethlehem, "Little Girl Blue" albümünün haklarını bir Avrupa firmasına devretmiş, onlar da albümdeki "My Baby"yi single olarak yayınlamışlardı. Şarkı önce kulüplerde tutmuş, ardından listelere girmiş ve üst sıralara fırlamıştı. Sonra da bir parfüm firması, "My Baby"yi tüm Avrupa'yı kapsayan reklam kampanyasında kullanmıştı.
Bu hit şarkının son şansım olduğunu ve iyi değerlendirmem gerektiğini biliyordum. Sanucci de bunu görmüş ve kolları sıvamıştı. Avrupa turnesine çıktık ve bir konser serisi başladı. Çaldıkça kendime güvenim geri geliyor ve basamakları tırmanıyordum. Ve bunu müzik endüstrisine boyun eğmeden yapıyordum. Verdiğim mülâkatlarda lafımı esirgemiyordum: Müzik endüstrisinde hırsız kaynadığını, Amerika'nın ırkçı bir ülke olduğunu, siyah hareketin içinde yer alanların aradan yirmi yıl geçmiş olsa bile hâlâ cezalandırıldığını söylüyordum.
Avrupa turnesi sürerken teklifler yağmaya başladı. ABD'den, Kanada'dan, Japonya'dan, Avustralya'dan... Paris'teki gala gecesinde boynumda çeyrek milyon dolarlık bir inci gerdanlık vardı. Vergi meselesi nihayet hallolmuştu ve bu, ABD'de ikamet edebilme, sahneye çıkabilme özgürlüğüne kavuşmam anlamına geliyordu.
21 Ocak 1991'de, Martin Luther King'in doğum yıldönümünü kutlamak için düzenlenen yürüyüşte eski dostlarla, siyah hareketin emektarlarıyla yanyanaydım: Andy Young, John Lewis, Coretta Scott-King ve diğerleri. O gün yalnız Martin'in doğumgününü değil, ayakta kalışımızı da kutladık.
Bu satırları yazarken kendimi mutluluğun kıyısında addediyorum; kocasız mutluluk ne kadar olabilirse, o kadar mutluyum. Bu kitaba başlarken aylarca geçmişin muhasebesini yaptım. Pişmanlık duymuyorum. Birçok hatam oldu, kötü günler yaşadım, ama asıl yankılanan coşku yılları. Siyah kardeşlerimin hakları için mücadele yılları, acıyla sevincin bir arada olduğu günler. O zamanlarda da biliyordum, şimdi de biliyorum ki, duyduğum mutluluk, birlikte yürümenin, birlikte ilerlemenin mutluluğuydu. Bu, ender yaşanan bir duygu.

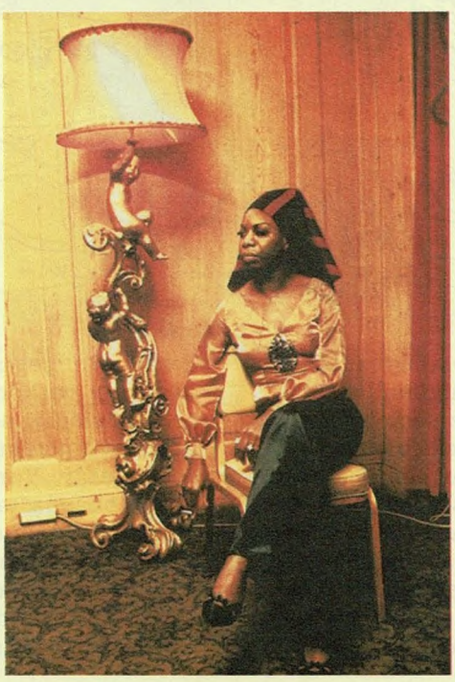

Derleyen: **Yücel Göktürk**

ansiklopedi

m→

MBUBE

(ya da "Aslan" ya da "Wimoweh") Popüler müzik tarihi, adaletsizliğe uğramış müzisyen hikâyeleriyle doludur. Bunların bazıları derin izler bırakır. Güney Afrikalı şarkıcı Solomon Linda'nın yakınlarda New York Times tarafından gündeme getirilen hikâyesi de bu cinsten. "Aslan Kral" filminin pop dünyasında artık "The Lion Sleeps Tonight" (Aslan bu gece uyuyor) adıyla tanınan ünlü şarkısının tarihçesi, gazetenin tabiriyle, "ırkçılık ve sömürü" belgesi niteliği taşıyor. 1939'da plağa kaydedilen orijinal şarkı "Mbube" –Zulu dilinde "aslan"– günümüze kadar Japonca dahil birçok dilde 150 defadan fazla yorumlanmasına ve 13 filmde kullanılmasına rağmen, ne bestecisi Solomon Linda'ya, ne de ailesine metelik kazandırmadı. Zemini tezekle kaplı barakasında öldüğünde, bankada sadece hademelikten kazandığı 22 doları vardı, mezartaşına yetmedi.

Hâlâ bunca yoruma tek başına meydan okuyacak kadar özgün ve çarpıcı olan "Mbube"nin yaratıcısı Solomon Linda, 1909'da Zulu'ların anavatanı Güney Afrika'da doğdu. Okuma yazma bilmediği halde, şarkı söyleme yeteneğiyle kendini çok iyi ifade edebiliyordu. 20'li yaşlarında iş bulmak için başkent Johannesburg'a göç eden Linda, yoksul siyah emekçilerin yaşadığı Sweto'daki batakhanelerde sahneye çıkmaya başlayarak kısa sürede bir kahraman haline geldi. Beş kişiden oluşan grubu The Original Evening Birds'ün (Hakiki gece kuşları) geri vokalde oluşturduğu armoninin üstüne soprano sesiyle söylüyordu. Sonraları ABD'de belirecek olan Doo-Wop'ı andıran bu tarz giderek daha fazla benimsenerek Zulu duyarlığının modern bir ifadesi ve o dönemdeki Güney Afrika pop müziğinin karakteristiği haline geldi. Tarzın adını da otomatikman "mbube" (imbubi okunur) koydular.

Sıcak bir melodi. Çocuksu bir basitlik; üç akor, birkaç sözcük, geride tenorlar, baritonlar mırıldanıyor... Hayatta kalan tek kızı Elizabeth Nsele, şarkının babasının çobanlık yap-

b→

BİR BEN HARPER HATIRASI

Desen: Ceren Oykut

Ben Harper'ın kaçıncı gelişiydi, hatırlamıyorum. İkinci miydi? Türk müziğiyle acayip ilgileniyordu. Tünel'den ona güzel ve pahalı bir saz seçmiştik. Dükkân sahibi ve Karacaahmet Derneği başkan yardımcısı Elvis Mustafa, Tünel'de bir esnaf lokantasında bize yemek ısmarladı. Sofrada bir de sonradan Noir Desir'le de çalacak olan, tabla, gitar, klarnet, ne olursa ustaca hakkından gelen Bob Coke vardı. Söz dönüp dolaşıp Alevi-Bektaşilere ve aşıklara gelmiş, muhabbet koyulaşmıştı. Elvis Mustafa, İngilizce bilmediği için bir noktada onun dediklerini çevirmeyi bırakıp ben Ben'le konuşmaya başladım ve konuyu Pir Sultan Abdal'ın asılmadan önce söylediği söylenen türküsüne bağladım. Asılmaya götürülen Pir Sultan'ı taşlarlar, fakat birisi de gül atar. Yaralı Pir gülü alır ve "Yağmur gibi yağar başıma taşlar / İlle dostun gülü yareler beni" nakaratlı türküsünü son istek olarak söyler. Ben Harper bundan çok etkilendi. Sonra gitti. Bir süre sonra onun bir albümünde, "Roses My Friend" şarkısında, bu fikirden yola çıkarak yazdığı bir nakarata rastladım. Çok sevindim. MURAT ERTEL

"Otoportre", Pyke Koch, 1936

tığı çocukluk yıllarıyla derinden ilişkili olduğunu söylüyor. "Aslan mutluydu, kendi kendine kavisler çizerek oynuyordu" diyor, "ama babam mutsuzdu, sabahtan beri orada dikiliyordu ve karnı açtı". Şarkıda durmadan tekrar edilen "mbube" sözcüğüne her seferinde cevap verir gibi beliren "zimba" (dur) sözcüğü bu okumayı doğruluyor. Aslında "aslan dur" diyorlar...

"Mbube" 1939'da kaydedilip 78 rpm plaklara basıldı ve 100 bin satarak Afrika kıtasının bilinen ilk hit şarkısı oldu. Solomon Linda, 1952'de şarkının yayın haklarını 10 şiling

Solomon Linda (sol başta) ve The Original Evening Birds

karşılığında (bugünün parasıyla 87 sent, 1.5 YTL ediyor) Gallo Studio'ya sattı. Günümüz ABD mahkemelerinde geçersiz sayılan bu ırkçı, ayrımcı maddelerle dolu sözleşmeyi hiçbir şey bilmeden imzalayan Linda, telif hakkına ek olarak şirkette yerleri silip çay servisi yapmak üzere hademe olarak işe alınmıştı.

Gallo Studio'ya geçen şarkının zirveye giden yolculuğu başlamış oldu. Aynı yıl Pete Seeger, grubu The Weavers'la birlikte şarkıya farklı bir yorum getirip ABD'deki ilk 45'liği yaptı. Ama nakarattaki "mbube"yi yanlış telaffuz ederek "Wimoweh" adını verdi.

1957'de "Carnegie Hall" albümünde tekrar kaydedilen şarkının besteci hanesinde, grubun takma ismi olarak bilinen Paul Campbell adı geçiyordu. 1959'da The Kingston Trio bu "Paul Campbell bestesine" yeni bir yorum yaptı; o da hit oldu. 1961'de The Tokens İngilizce sözler yazarak "The Lion Sleeps Tonight" adıyla plağa kaydetti. Besteci adları tamamen değişti. Ama şarkı adının hemen arkasından parantez içinde "Wimoweh" demeyi de ihmal etmediler. Ne var ki, bu ad zamanla unutuldu. 1994'te "Aslan Kral" filmiyle tekrar hit olan "The Lion Sleeps Tonight"ın künyesinde ilk kez besteciler arasında Solomon Linda da yer aldı. Son olarak Linda'nın hayatta olan aile fertleri, ABD'de yayın haklarını elinde tutan Walt Disney'e karşı 1.5 milyon dolar tazminat talebiyle hukuk savaşı başlattı.

Not: Parçanın orjinali dahil beş ayrı versiyonunu dinlemek için aşağıdaki linke ulaşarak Multimedia sütunundaki Audio bölümüne tıklamanız yeterli. http://www.nytimes.com/2006/03/22/international/africa/22lion.html

n→

NED KELLY

Avustralya'nın en büyük halk kahramanı. Ama, kimine sorsanız düz haydut, kimine sorsanız Robin Hood. 1854'te doğdu. Ailesi İrlandalı Katolikti. Babası komşu çiftlikten iki domuz çalmak suçlamasıyla yedi yıllığına Tasmanya'ya sürülmüştü. Annesi meşhur Quinn ailesinden –ya da çetesinden– geliyordu. Babasının vefatının ardından okulu bırakmak zorunda kaldı ve aile taşındı. Büyük zorluklar çekerek büyüyen Ned Kelly, ailesinin diğer fertleri gibi, 12 yaşından itibaren sık sık tutuklanmaya, cezalar almaya başladı. Artık canına tak edince, Dan Kelly, Joe Byrne ve Steve Hart'la beraber Kelly Çetesi'ni kurdu, banka soygunlarına başladı. Kamuya açık bir mektubunda, polisin, İngilizlerin ve Protestan İrlandalıların İrlandalı Katoliklere ve yoksullara karşı olan tutumunu protesto ediyordu. Bu tavrı, onu daha sonra siyasî bir bilincin bayrağı haline de getirecekti...

Çeşitli çatışmalardan sağ çıkan çete üyeleri, 1880'in haziran ayında nihaî çatışmaya hazırlanmaya başladı. Polis kuvvetleri bölük bölük trenle Glenrowan Inn'e gelirken, Ned ve arkadaşları demir çaldılar, demiri işlediler ve kendilerine zırh hazırladılar. Vuruşmada bu zırhların faydası oldu, ama Ned yaralanırken diğerleri hayatlarını yitirdi. Bu çatışmadan sonra Ned Kelly, Avustralya tarihine "demir maskeli adam" olarak geçti. 11 Kasım'da asılırken "sonunda bu da geldi başıma" diyordu, "amma hayat ha"...

Bugün Ned Kelly'nin yattığı

İnfaz edilmeden önce Ned Kelly ve zırhlar içinde Mick Jagger

hapishanelerden biri müze olarak kullanılıyor, özellikle hayatının geçtiği kuzeydoğu eyaletlerinde adım başı zırhlı heykellerine rastlanıyor. Avustralya'nın bağımsızlığı için mücadele eden ve halkın iyiliği için savaşan bir figür olarak anılmasının yanısıra, aşırı sağcılar tarafından da el üstünde tutuluyor.

Bu kendi kendini yetiştirmiş, nazik, akıllı haydut, pek çok kitaba, filme, şarkıya konu oldu. Tony Richardson'ın 1970'de çektiği "Ned Kelly"de başrolü Mick Jagger üstlenmişti. Hakkında yazılan yüzlerce şarkı arasında Johnny Cash ve Waylon Jennings'in "Ned Kelly" isimli şarkıları, Midnight Oil'in "If Ned Kelly Was King"i en hatırlanası çalışmalar.

r→

ROXY

New York ve Londra'daki adaş gece kulüplerinden hiç de aşağı kalmayan Los Angeles Roxy, faaliyete geçtiğinden beri prestijli bir rock sahnesi olmayı sürdürüyor. 1973'te, Kuzey Hollywood'daki Sunset Bulvarı'nda, önceleri komedyen Jerry Lewis'in işlettigi striptiz kulübünün bulunduğu binada Neil Young konseriyle açıldı. Benzerlerine nazaran küçük olan (250 kişilik) Roxy, bu özelliğiyle daha da

önem kazanıp David Bowie'den Stevie Wonder'a, Bruce Springsteen'den Prince'e, pek çok ünlü rock sanatçısının unutulmaz performanslarına ev sahipliği yaptı. Asma katındaki On The Rox adlı küçük bar hızlı zamanlarda John Lennon, Alice Cooper, şarkı yazarı Harry Nilsson, Keith Moon gibi simaların müdavim olduğu bir mekândı. The Roxy Theatre, 1974'te "Rocky Horror Picture Show"u Amerika'da ilk kez sahneye koyduğunda kült film henüz çekilmemişti. O sahnede kaydedilen Frank Zappa'nın efsanevî "Roxy & Elsewhere" albümü, salona kimliğini kazandıran plaklardan biri oldu. Bob Marley, Brian Wilson, Michel Polnareff gibi isimler Roxy konserlerini albümleştirdiler... Bugünlerde Roxy'ye yolunuz düşerse, başrolünde Donovan'ın oynadığı "Hedwig and The Angry Inch" müzikalini yakalar, dönüşte de bize anlatırsınız.

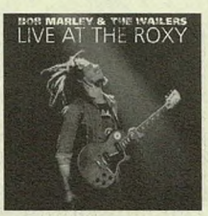

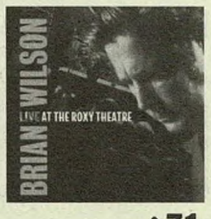

“Baban da böyleydi. Senin gibi inatçıydı. Dedim ki ona, Mustafa, kulun kurbanın olayım askere gitme, orada seni öldürürler. Şu karşı dağa git. Bizimkiler oraya Kazdağı, Rumlar İda derler. Benim babamın köyü de oradadır. Sana iyi bakarlar. Seni orada ballan kaymaklan beslerler. Savaş bittikten sonra da, kim kime, dum duma. Ondan sonra askerliğini yapar, evine dönersin. Üç gün üç gece, kırk gün kırk gece yalvardım da beni dinlemedi, başını aldı da gitti. Gencecik, fidan gibiydi. Sen on beş yaşında ya vardın, ya yoktun. Aklında mı gidişi?”
“Şimdiki gibi gözlerimin önünde. Ne yapsın ana, gitmese asarlardı onu.”
“Bak, bak, şu kasaba, şu köyler hep asker kaçaklarıyla dolu, astılar mı hiçbirini? Hepsi de zengin oldu.”
“Babam da şehit oldu. Mezarında ışık yanıyor.”
“Hahhah, hahha... Mezarında ışık mı yanıyor?”
“Işık yanıyor ya.”
“Vay oğlum vay, akılsız oğlum vay, babanın mezarı yok ki.”
“Yok, biliyorum ana, yok.”
(...) “Yaa, benim güzel oğlum, yakışıklı oğlum, akıllı oğlum, inatçı oğlum. İsmail Çavuş ne dedi, babanın yanındaymış.”
“Biliyorum.”
“Aşağıda denizi, baştan sona ateş almış, deniz yanıyormuş, gemiler yanıyormuş, topraklar yanıyormuş. Yanan denizden de üstlerine top gülleleri yağıyormuş.”
“Biliyorum.”
“Bilmez ol. Baban İsmail Çavuşun elli adım ötesinde siperin içindeymiş. Bir top güllesi gelmiş, babangilin siperine düşmüş. Düşer düşmez de göğe bir yalım ırmağı fışkırmış. İsmail Çavuş varmış bakmış ki, güllenin açtığı koskocaman çukurda hiçbir şey yok topraktan başka. Ne azıcık bir parça et, ne bir kıymık kemik... O yöreyi hep aramış, hiçbir parça bulamamış.”
“Biliyorum ana.”
“Bilmez ol. Baban toz olmuş. Sen, hiç tozdan şehit duydun mu?”

Yaşar Kemal, Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana
Resim: **Jan Toorop**, “Waterland’de Broeck Dolayları”, 1889